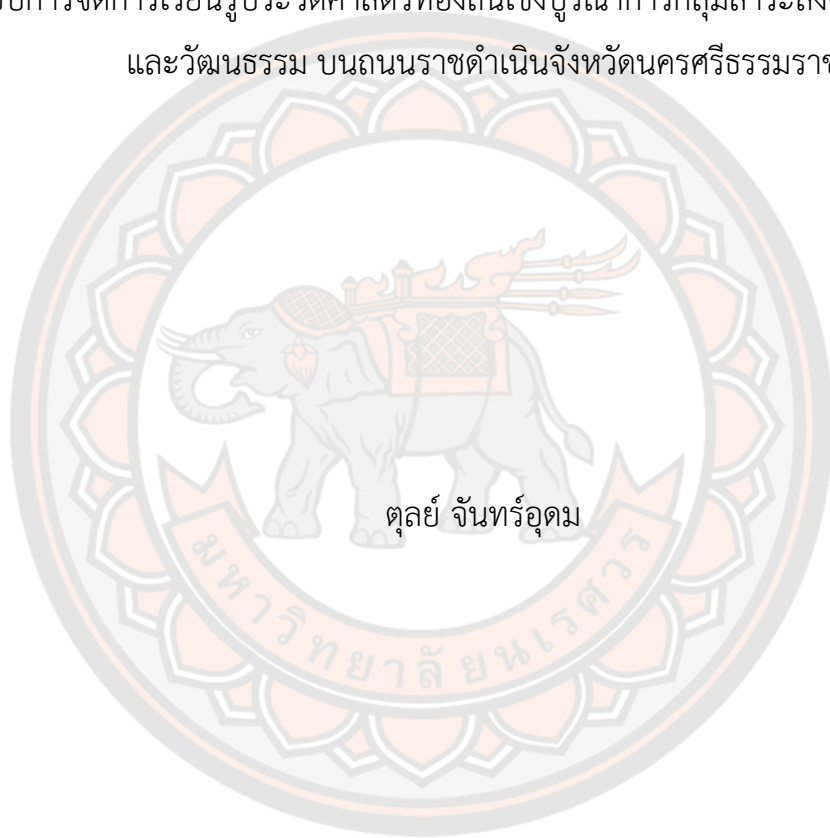

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช

ศุภชัย จันทร์อุดม

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนครสวรรค์

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา
และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช

วิทยานิพนธ์เสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยนเรศวร

วิทยานิพนธ์ เรื่อง "รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช"
ของ ตูลย์ จันทร์อุดม
ได้รับการพิจารณาให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ)

..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญญา ศรีพันธ์)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล)

อนุมัติ

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.กรองกาญจน์ ชูทิพย์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช
ผู้วิจัย	ศุภย์ จันทร์อุตม
ประธานที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์
ประเภทสารนิพนธ์	วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาสังคมศึกษา, มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2564
คำสำคัญ	รูปแบบการจัดการเรียนรู้, ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น, กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน 2) เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมบนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม เป็นวิจัยเชิงคุณภาพที่มีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นนักเรียนอายุ 16-18 ปี และครูที่มีประสบการณ์การสอนในวิชาประวัติศาสตร์ อย่างน้อย 2 ปี โดยมีขอบเขตการวิจัยด้านพื้นที่ คือ ถนนราชดำเนิน อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งแต่สี่แยกศาลาไม้ชัย (หัวถนน) ถึง กองทัพภาคที่ 4 (ค่ายวิชราวุธ) ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมบนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสมคือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) แบ่งการเรียนรู้เป็น 3 ชั้น คือ ชั้นมอง A (Autonomous Teacher) เป็นการจัดการเรียนรู้ภายในห้องเรียนและการลงพื้นที่จริงผ่านวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ชั้นสืบ C (Cultural Transmission) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการอภิปรายกลุ่มย่อยแบบโต้เถียง ร่วมกับการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ ชั้นยืน C (Conservative Innovation) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการสร้างนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์ โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ACC (ACC Learning Management)

Title LOCAL HISTORY INTEGRATED LEARNING MANAGEMENT
MODEL OF RELIGION AND CULTURAL AREA ALONG THE
RATCHADAMNOEN AVENUE, NAKORN SI THAMMARAT
PROVINCE

Author TUN CHAN-UDOM

Advisor Assistant Professor Atchara Sriphan, Ph.D.

Academic Paper M.Ed. Thesis in Social Studies - (Type A 2), Naresuan
University, 2021

Keywords learning management, Local history, religion and cultural
area along

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) To study the present historical learning management model of Rachadamnoen avenue in Nakhon Si Thammarat province 2) To create local historical learning management model of Rachadamnoen avenue, Nakhon Si Thammarat province that integrate with religion and culture subject. This research is qualitative research. The informants are 16-18 years old students and teachers who have experience in teaching history for more than two years. Scope of this research in term of long of Rachadamnoen avenue in Mueng district of Nakhon Si Thammarat, from Sala Meechai intersection (the beginning of the avenue) to the Forth Army Base (Wachirawut camp).

We found from the research results that The right local historical learning management model that could integrate with religion and culture subject of the Rachadamnoen avenue in Nakhon Si Thammarat is Mong Seup Yeun learning model. This model can be separated into 3 steps: Mong (to look) step by applying A: Autonomous Teacher process - the learning management inside and outside the classroom (real environment) through historical methods; Suep (to extend) step by applying C: conservative innovation - the learning management through round table

focus group with the use of critical questions and Yuen (to sustain) step by applying C: Conservative innovation - the learning management through innovative process of conservation. The research results indicate at the end that the Mong Seup Yeun learning model above should go through the ACC learning management process.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์เรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้น เกิดจากความกรุณาเป็นอย่างสูงของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์

ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ แก้ปัญหา กำกับ และติดตาม รวมทั้งให้กำลังใจด้วยดีตลอดมา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วศิน ปัญญาวุธตระกูล กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายใน ที่ให้คำปรึกษา และให้แนวคิดที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์และถูกต้องยิ่งขึ้น รวมทั้งคอยเป็นกำลังใจด้วยดีตลอดมา นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชา กอนพวง ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และคอยติดตามความก้าวหน้าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างต่อเนื่อง จึงขอกราบขอบพระคุณยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.เฉลิมชัย พันธุ์เลิศ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าอย่างยิ่ง ในการให้ข้อแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่อง ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จึงขอกราบขอบพระคุณยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ท่านผู้อำนวยการ ดร.ส.สมบัติ มีสุนทร อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช นายเรืองศักดิ์ สุพงษ์วิบูลพันธ์ รองผู้อำนวยการโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช ที่อนุญาตและอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูลการทำวิจัย ครู และนักเรียนโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราชที่ให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ จังหวัดพิษณุโลก ที่ได้จัดสรรทุนอุดหนุนการวิจัย ประจำปีงบประมาณ 2564 ภายใต้โครงการสนับสนุนกิจกรรมงานวิจัยของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา เป็นอย่างสูงยิ่ง ที่คอยสนับสนุน ช่วยเหลือ อนุเคราะห์ และคอยเป็นแรงและพลังใจด้วยดีตลอดมา ตลอดจนผู้อยู่เบื้องหลังในครั้งนี้นี้ทุกท่าน

ตุลย์ จันทร์อุดม

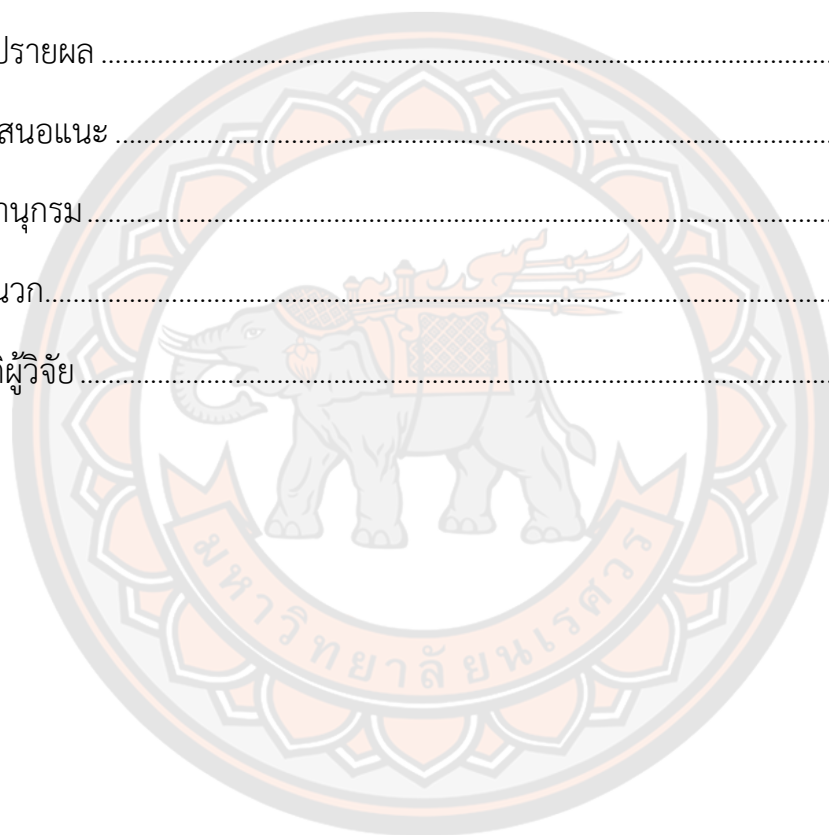
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
ประกาศคุุณูปการ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฐ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ที่มาและความสำคัญ.....	1
2. คำถามในการวิจัย.....	9
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	10
4. ขอบเขตงานวิจัย.....	10
5. นิยามศัพท์เฉพาะ.....	14
6. ประโยชน์ของงานวิจัย.....	15
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
1. การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism).....	17
2. รูปแบบการเรียนรู้.....	22
2.1 การเรียนรู้.....	22
ทฤษฎีการเรียนรู้.....	51
2.2 รูปแบบการเรียนรู้.....	66

3. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.....	78
3.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.....	78
4. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น.....	88
5. ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช.....	92
6. สถานที่สำคัญบนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	104
7. การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking).....	112
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	113
8.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	113
8.2 ช่องว่างของงานวิจัย.....	116
9. กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	118
118	
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	119
วัตถุประสงค์ข้อที่ 1).....	119
1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	119
1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	121
1.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	122
1.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล.....	122
วัตถุประสงค์ข้อที่ 2).....	123
2.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก.....	123
2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	123
การตรวจสอบข้อมูล.....	124

บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	132
วัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน.....	132
1.1 หลักสูตรที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช.....	132
1.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน.....	139
1.3 เนื้อหาที่เกี่ยวกับสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	148
1.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้.....	152
1.5 การสะท้อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน.....	162
วัตถุประสงค์ข้อที่ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม.....	167
2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม จากการเสนอของผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัย.....	168
2.2 แนวคิดการสร้างรูปแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม.....	177
2.3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สีบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model).....	189
2.4 การสะท้อนผลจากการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ มอง สีบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ไปใช้.....	206
บทที่ 5 บทสรุป.....	222

สรุปผลการวิจัย.....	223
วัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน	223
วัตถุประสงค์ที่ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการ กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมบนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม.....	226
อภิปรายผล	232
ข้อเสนอแนะ	233
บรรณานุกรม.....	235
ภาคผนวก.....	239
ประวัติผู้วิจัย.....	248

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 ตารางวิเคราะห์องค์ประกอบของการเรียนรู้ตามที่นักการศึกษาได้นิยามไว้	30
ตาราง 2 ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบของการเรียนรู้ จากตาราง 1 ตารางวิเคราะห์องค์ประกอบของการเรียนรู้ตามที่นักการศึกษาได้นิยามไว้	31
ตาราง 3 ตารางวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ตามที่นักการศึกษาได้นิยามไว้	35
ตาราง 4 ตารางวิเคราะห์ความสำคัญของการเรียนรู้ตามที่นักการศึกษาได้นิยามไว้	38
ตาราง 5 ตารางวิเคราะห์หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่นักการศึกษาได้นิยามไว้ ..	40
ตาราง 6 เกณฑ์การเลือกนักเรียนจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียน 2,501 ขึ้นไป) ในอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 2 โรงเรียน ...	120
ตาราง 7 วิธีการดำเนินการวิจัย	126
ตาราง 8 ตารางแสดงโครงสร้างรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย 1 จากหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2563 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551	134
ตาราง 9 ตารางแสดงสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชตามขอบเขตงานวิจัยด้านเนื้อหา	149
ตาราง 10 ตารางแสดงการตัดสินผลการเรียนรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ	156
ตาราง 11 ตารางแสดงการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน	157
ตาราง 12 ตารางแสดงการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	158
ตาราง 13 ตารางแสดงเกณฑ์การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	159
ตาราง 14 ตารางแสดงแผนการประเมินผล วิชาส 32103 ประวัติศาสตร์ไทย 1	161

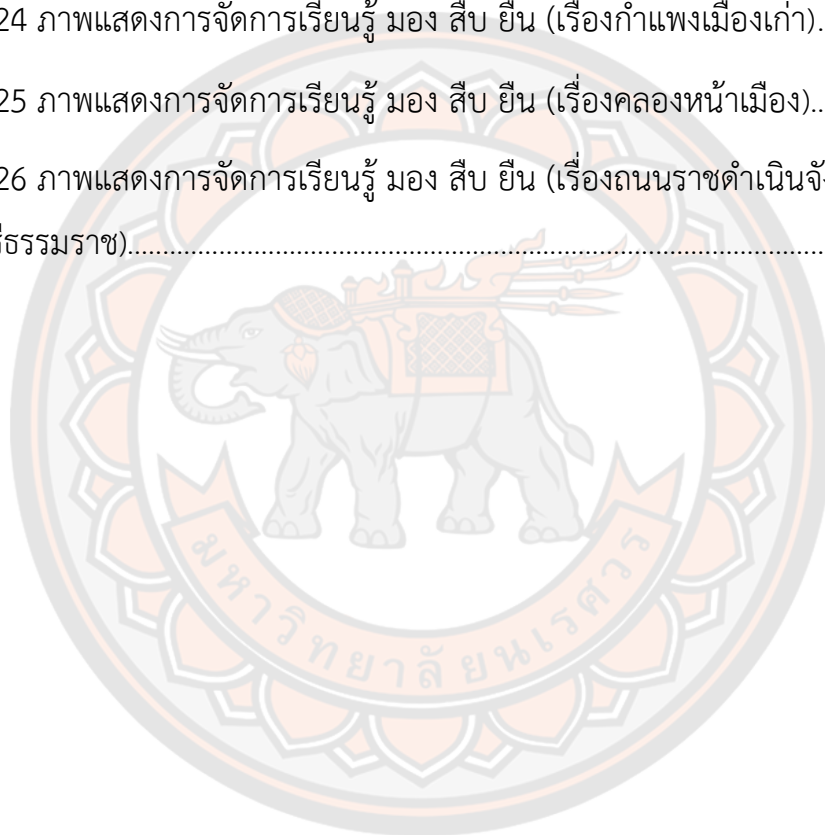
ตาราง 15 ตารางวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชที่
เหมาะสม จากครูผู้ให้ข้อมูลการวิจัย..... 171

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 วัฏจักรของการเรียนรู้ (Learning Cycle)	33
ภาพ 2 รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์	44
ภาพ 3 ภาพแสดงวงจรการเรียนรู้จากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง	60
ภาพ 4 ภาพแสดงการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Johnson, Johnson & Holubec)	63
ภาพ 5 ภาพแสดงการบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว	71
ภาพ 6 ภาพแสดงการบูรณาการแบบคู่ขนาน	72
ภาพ 7 ภาพแสดงการบูรณาการแบบสอนเป็นทีม	72
ภาพ 8 ภาพแสดงการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้	73
ภาพ 9 ภาพแสดงการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้	74
ภาพ 10 ภาพแสดงการบูรณาการแบบสหวิทยาการ	75
ภาพ 11 ภาพแสดงการบูรณาการแบบพหุวิทยาการ	76
ภาพ 12 กรอบแนวคิดในงานวิจัย	118
ภาพ 13 ภาพอธิบายการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันตามคำจำกัดความ มอง สืบ ยืน	178
ภาพ 14 ภาพอธิบายแนวคิดกระบวนการ มอง สืบ ยืน	180
ภาพ 15 ภาพเปรียบเทียบ ภาพ 13 ภาพอธิบายการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันตามคำจำกัดความ มอง สืบ ยืน กับภาพ 14 ภาพอธิบายแนวคิดกระบวนการ มอง สืบ ยืน	182
ภาพ 16 ภาพแสดงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model)	191
ภาพ 17 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model)	192
ภาพ 18 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ชั้น A (Autonomous Teacher)	193

ภาพ 19	กระบวนการจัดการเรียนรู้ ชั้น C (Cultural Transmission).....	197
ภาพ 20	กระบวนการจัดการเรียนรู้ ชั้น C (Conservative Innovation).....	201
ภาพ 21	ภาพสื่อ Script Nakhon (กำแพงเมืองเก่า).....	210
ภาพ 22	ภาพสื่อ Script Nakhon (คลองหน้าเมือง).....	211
ภาพ 23	ภาพสื่อ Script Nakhon (ถนนราชดำเนิน).....	212
ภาพ 24	ภาพแสดงการจัดการเรียนรู้ มง สืบ ยืน (เรื่องกำแพงเมืองเก่า).....	214
ภาพ 25	ภาพแสดงการจัดการเรียนรู้ มง สืบ ยืน (เรื่องคลองหน้าเมือง).....	215
ภาพ 26	ภาพแสดงการจัดการเรียนรู้ มง สืบ ยืน (เรื่องถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช).....	216

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญ

ประวัติศาสตร์ (History) เป็นคำที่มีคำจำกัดความที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการบันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เครื่องมือที่นำไปสู่ออดีต การศึกษากิจกรรมของมนุษย์ เป็นต้น (จันทร์ฉาย ภัคจิตม, 2545, น. 1-2) แต่การแปลความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2542 นั้น คำว่าประวัติศาสตร์ หมายถึง วิชา เหตุการณ์ ความเป็นมา หรือเรื่องราวของประเทศชาติ ตามบันทึกไว้เป็นหลักฐาน จึงอาจสรุปได้ว่าคำว่าประวัติศาสตร์ หมายถึงความเป็นมาของสิ่งต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งอื่น ๆ ในวงกว้าง ไม่ว่าจะป็นจักรวาล ดวงดาว คน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ ด้วยเหตุนี้เองทำให้ ประวัติศาสตร์มีความสำคัญอย่างมากต่อมนุษย์ เนื่องจากประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่บ่งบอกความเป็นมาของสิ่งต่าง ๆ อย่างปฏิเสธไม่ได้

มุมมองของประวัติศาสตร์อาจจะแตกต่างออกไปตามการแปลความของแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตามประวัติศาสตร์มีผลให้มนุษย์เกิดความรัก และความภาคภูมิใจในตัวบรรพบุรุษ บ้านเมือง ประเทศชาติ มรดก และวัฒนธรรมของชาติ ซึ่งความรักชาติจะเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองของชาติอีกด้วย อีกนัยหนึ่งประวัติศาสตร์เป็นตัวช่วยให้มนุษย์รัก และเข้าใจตนเอง รวมทั้งคนอื่น ๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์กัน ทั้งยังส่งเสริมให้เป็นผู้มีความรู้ความคิอย่างถึถ้วนรอบคอบ ไตร่ตรองตามหลักเหตุและผลอย่างมีวิจารณ์ญาณ ตลอดจนเป็นคนทีทันคน ทันยุค ทันสมัย มองเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว เรื่องราวในประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นนั้นสามารถนำมาเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจวางแผน และแก้ปัญหาสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ในปัจจุบันการศึกษาประวัติศาสตร์มีหลายรูปแบบทั้งการศึกษาของนักประวัติศาสตร์ นักเรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือแม้กระทั่งบุคคลทั่วไป การศึกษาประวัติศาสตร์ของนักประวัติศาสตร์ในปัจจุบันนั้นนอกจากจะมีการศึกษาตามหลักฐานทางโบราณคดีเหมือนการศึกษาทางประวัติศาสตร์ในยุคก่อนนั้น ยังมีนักประวัติศาสตร์อีกหลายกลุ่มพยายามศึกษาเอกสารของนักประวัติศาสตร์ในอดีต เพื่อนำหลักฐานใหม่ที่มีการค้นพบ มาอธิบายประวัติศาสตร์ที่ถูกเขียนโดยนักประวัติศาสตร์รุ่นเก่าให้มีความชัดเจนมากขึ้น เนื่องด้วยการเขียนประวัติศาสตร์ในยุคก่อนจะใช้ความเชื่อที่ว่าความเป็นสากลนั้นจะสามารถอธิบายทุกอย่างบนโลกใบนี้ได้ จนทำให้ลืมนึกไปว่าแท้ที่จริงแล้วเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นนั้น อาจจะมีจุดเริ่มต้นของเหตุการณ์ที่แตกต่างกัน

ตามแต่กรณีซึ่งย่อมแตกต่างกันออกไปตามความเชื่อ ทศนคติ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม (พิพัฒน์ กระแจะจันทร์, 2557, น. 205-235) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้นักประวัติศาสตร์พยายามหาหลักฐานเพื่อใช้ในการสร้างความชัดเจนของเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อยู่เสมอ ดังที่เห็นได้ในปัจจุบันที่มีการเผยแพร่ข้อมูลใหม่ ๆ ทางด้านประวัติศาสตร์ จากนักประวัติศาสตร์ ทางสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ และสื่อออนไลน์ อย่างแพร่หลาย

เบญจลักษณ์ น้ำฟ้า ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ และมาตรฐานการศึกษา สพฐ. กล่าวว่า การศึกษาประวัติศาสตร์ในกลุ่มนักเรียนตั้งแต่ในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สาระประวัติศาสตร์ถูกจัดให้เป็นหน่วยการเรียนรู้หนึ่งในรายวิชาสังคมศึกษา ที่ประกอบด้วยสาระพระพุทธศาสนา สาระหน้าที่พลเมือง สาระภูมิศาสตร์ สาระประวัติศาสตร์ และสาระเศรษฐศาสตร์ ซึ่งแนวทางการจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นไปในทางการบูรณาการในกลุ่มสาระ แต่หลังจากที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ (สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนี พันปีหลวง) มีพระราชเสาวนีย์ทรงห่วงใยเกี่ยวกับการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กองทัพบก และกรมศิลปากร ทำโครงการส่งเสริมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในโรงเรียน (ผู้จัดการออนไลน์, 2551) กระทั่งในปัจจุบันนี้ในการศึกษาขั้นพื้นฐานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยมีการแยกการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสาระประวัติศาสตร์ ออกมาเป็นรายวิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างน้อย 1 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ทำให้นักเรียนมีการเข้าถึงการศึกษาประวัติศาสตร์มากขึ้น

นอกจากการศึกษาประวัติศาสตร์ในกลุ่มนักประวัติศาสตร์ และนักเรียนในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ในปัจจุบันบุคคลทั่วไปที่ไม่ใช่ นักประวัติศาสตร์ สามารถศึกษาประวัติศาสตร์ได้จากหลายช่องทางด้วยกันไม่ว่าจะเป็นพิพิธภัณฑ์ ซึ่งมีทั้งพิพิธภัณฑ์ที่เป็นของรัฐบาลกลาง พิพิธภัณฑ์ที่ดูแลโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และพิพิธภัณฑ์หรือศูนย์ศึกษาเรียนรู้ที่บริหารจัดการโดยชุมชน จากสถิติของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร พบว่าในประเทศไทยมีพิพิธภัณฑ์ และแหล่งเรียนรู้รวมกันกว่า 1,500 แห่ง ซึ่งกระจายอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย จากสถิติดังกล่าวยังแสดงให้เห็นอีกว่าตลอดระยะเวลาจากปี 2556 ถึง 2561 คนไทยให้ความสนใจในการเข้าศึกษาเรียนรู้จากพิพิธภัณฑ์ และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพิ่มขึ้นจากปี 2556 ถึง ร้อยละ 15 (บ้านเมือง, 2561) นอกจากนี้จะเป็นพิพิธภัณฑ์ และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ แล้วในปัจจุบัน บุคคลทั่วไปยังสามารถเรียนรู้ประวัติศาสตร์ได้จากสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่อออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้ทั่วไป

แต่ในความเป็นจริงแล้วอาจจะสรุปได้ว่านักเรียน และบุคคลทั่วไปล้วนแล้วแต่ศึกษาประวัติศาสตร์ ที่นักประวัติศาสตร์ได้เขียนขึ้นเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้เห็นได้ว่าการศึกษาประวัติศาสตร์ของนักประวัติศาสตร์สมัยนี้ ไม่ได้ศึกษาประวัติศาสตร์จากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เพียงอย่างเดียว แต่ยังมีการนำความรู้จากศาสตร์ สาขาวิชาอื่น ๆ มาประยุกต์ประสมประสานกันมากขึ้น ในการอธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ซึ่งปรากฏการณ์นี้เองทำให้เกิดความหลากหลายทางประวัติศาสตร์ที่มากขึ้นกว่าเก่า การนำศาสตร์ สาขาวิชาอื่นเข้ามาอธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ไม่ได้เป็นแค่การตอบปัญหาทางประวัติศาสตร์ แต่ยังนำไปสู่การมองประวัติศาสตร์ในมุมมองใหม่ และตีความบนฐานเดียวกัน ซึ่งทำให้การตีความทางประวัติศาสตร์เป็นกลางอย่างแท้จริง (พิพัฒน์ กระแฉจันทร์, 2557, น. 205-235)

หากมองกันในแง่เนื้อหาของการศึกษาประวัติศาสตร์นั้นอาจจะแบ่งคร่าว ๆ ได้เป็น 3 ระดับ คือ ประวัติศาสตร์โลก ประวัติศาสตร์ชาติ และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยในบริบทของเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ที่ถูกพูดกันว่า “ประวัติศาสตร์ถูกเขียนขึ้นโดยผู้ชนะ ผู้มีอำนาจหรือชนชั้นนำในสังคม ด้วยเหตุนี้เองทำให้ประวัติศาสตร์โลก มักจะปกปิดทับ และปิดบังประวัติศาสตร์ของประเทศอื่น ๆ ซึ่งในหลายประเทศไม่ได้ถูกกล่าวถึง ขณะเดียวกันประวัติศาสตร์ของชาติต่าง ๆ ที่ถูกเขียนขึ้นโดยผู้มีอำนาจ ก็บิดบังประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในชาติตนเองเช่นกัน

วิลเลียม เอช แมลนีลล์ กล่าวว่า เหตุการณ์ครั้งยิ่งใหญ่ครั้งแรกที่หน้าประวัติศาสตร์ของมนุษย์จะต้องจารึก คือ การที่มนุษย์เริ่มรู้จักการเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ในบริเวณตะวันออกกลาง ในช่วงประมาณ 7000 ปีก่อนคริสตกาล แล้วค่อยขยายอิทธิพลเข้าสู่ยุโรป อินเดีย จีน จนกระทั่ง ในช่วง 3000 ปีก่อนคริสตกาล ความเป็นอยู่ของสังคมเริ่มมีการซับซ้อนขึ้นจนทำให้มีการพัฒนาชุมชนที่มีความเป็นอารยะบริเวณแถบลุ่มแม่น้ำไทกริสยู-เฟรติส ลุ่มแม่น้ำไนล์ และลุ่มแม่น้ำสินธุ ในอีกประมาณ 1000 ปีต่อมามนุษย์เริ่มประดิษฐ์เครื่องทุ่นแรงต่าง ๆ และเริ่มมีการทำสงครามกันระหว่างรัฐเกิดขึ้นโดยเฉพาะในยุโรป จนกระทั่งในช่วง 500 ปีก่อนคริสตกาล อารยธรรมที่เด่นชัดในยุโรปได้เริ่มขึ้นในกรีก อารยธรรมลุ่มแม่น้ำคงคาในอินเดีย อารยธรรมลุ่มแม่น้ำเหลืองในจีน อารยธรรมแถบเมโสโปเตเมีย และอารยธรรมอียิปต์ ที่มีความเจริญรุ่งเรืองขึ้นอย่างชัดเจน (สุจิตรา วุฒิสถียร และคณะ, 2519, น. 3-5) จากเรื่องราวข้างต้นทำให้เห็นได้ว่าประวัติศาสตร์โลกจะกล่าวถึงแค่ในบางประเทศเท่านั้นทั้ง ๆ ที่ในอีกหลายประเทศอาจมีประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในระยะเวลาเดียวกันแต่ไม่ถูกกล่าวถึงในประวัติศาสตร์โลก

ส่วนในประวัติศาสตร์ของไทยนั้นได้กล่าวว่าเมื่อเข้าสู่ประมาณพุทธศตวรรษที่ 18 ชุมชนโบราณในบริเวณประเทศไทยในปัจจุบันเป็นอิสระจากขอม และได้สถาปนาอาณาจักรสุโขทัยขึ้น

ซึ่งปกครองโดยระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มีพ่อขุนศรีอินทราทิตย์เป็นปฐมกษัตริย์ของอาณาจักร มีศูนย์กลางอยู่บริเวณจังหวัดสุโขทัย จนผนวกรวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรอยุธยา โดยมีศูนย์กลางอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง มีสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) เป็นปฐมกษัตริย์แห่งอาณาจักร อาณาจักรอยุธยาเจริญรุ่งเรืองจนขยายอำนาจไปครอบคลุมคาบสมุทรมอญอินโดจีน กระทั่งตกเป็นเมืองขึ้นของหงสาวดี จนเป็นเหตุให้สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงกอบกู้กรุงศรีอยุธยา และประกาศตัวเป็นอิสระจากหงสาวดี พระองค์ทรงขยายพระราชอาณาเขตของกรุงศรีอยุธยาไปอย่างกว้างขวาง ทำให้แผ่นดินเจริญรุ่งเรืองประชาชนเป็นสุขจนกระทั่งช่วงปลายของอาณาจักรเกิดความแตกแยกภายในอาณาจักรขึ้น ทั้งกรุงศรีอยุธยาร่วงเว้นจากศึกสงครามมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานจึงไม่มีความเข้มแข็งพอที่จะต่อกรกับกองทัพของพม่า จนทำให้ต้องตกอยู่ภายใต้การปกครองของพม่า ในขณะที่อาณาจักรกำลังจะพ่ายแพ้แก่พม่า พระยาตากได้นำทหารมาตั้งที่มั่นยังเมืองจันทบูร ด้วยเหตุผลต่าง ๆ จึงย้ายเมืองหลวงมายังกรุงธนบุรี และสถาปนาตนเองขึ้นเป็นสมเด็จพระเจ้าตากสินทรงแผ่ขยายการปกครองไปยังกัมพูชา ลาว เชียงใหม่ นครศรีธรรมราช จนกระทั่งเกิดปัญหาภายในอาณาจักร เมื่ออาณาจักรธนบุรีสิ้นสุดลง สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก (ทองด้วง) จึงย้ายเมืองมาตั้งเมืองใหม่บริเวณริมฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา สถาปนาเมืองหลวงแห่งใหม่ขึ้น ชื่อว่า กรุงเทพมหานคร และปราบดาภิเษกขึ้นเป็นพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จนในปีพุทธศักราช 2475 คณะผู้ก่อการปฏิวัติที่เรียกตัวเองว่าคณะราษฎร ได้กระทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นระบอบการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยซึ่งถือได้ว่าเป็นแนวคิดของการปกครองระบอบใหม่ในสมัยนั้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2556) กระทั่งในสมัยของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ไทยได้เปลี่ยนชื่อประเทศจากสยามมาเป็นไทย และมีเหตุการณ์หลาย ๆ อย่างเกิดขึ้นบนบันทึกหน้าประวัติศาสตร์ของชาติตลอดมา

ด้วยประวัติศาสตร์ไทยที่ได้เขียนขึ้นในรูปแบบของพงศาวดารที่มีขอบเขตที่แคบ อาจเพราะเพื่อสร้างความมั่นคงของรัฐในฐานะความเป็นรัฐชาติ ความเป็นพลเมืองที่มีขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีต่าง ๆ เพื่อสร้างความเป็นหนึ่งเดียวให้กับคนในรัฐ ในทางกลับกันประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในบริเวณอาณาเขตของประเทศไทยในปัจจุบันนั้นยังมีเรื่องราวของการรวมตัวกันเป็นชุมชนเมืองหรือแม้กระทั่งอาณาจักรต่าง ๆ อีกมาก ซึ่งการเขียนประวัติศาสตร์ตามพงศาวดารของรัฐชาติอย่างเดียว นั้น อาจทำให้ประวัติศาสตร์ที่เป็นส่วนของท้องถิ่นถูกลบเลือนไปจากความทรงจำของคนในท้องถิ่นได้ (ธิดา สารยา, 2539, น. 24-31) ซึ่งประวัติศาสตร์ท้องถิ่นถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยส่งเสริม และสนับสนุนความแข็งแกร่งของความเป็นชาติ ด้วยเหตุที่ว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีทั้งตำนาน คติ ความ

เชื้อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ที่เป็นส่วนส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติให้โดดเด่น และส่งเสริมความยิ่งใหญ่ให้แก่ชาติบ้านเมือง

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นประวัติศาสตร์ประเภทหนึ่งที่มีลักษณะร่วมที่เป็นสากลไม่แตกต่างกับความหมายของประวัติศาสตร์ในวงกว้างที่ว่าด้วยเรื่องชุมชนท้องถิ่น ชาติ นานาชาติ ในลักษณะที่มีประวัติของบุคคลซ่อนอยู่ ซึ่งบุคคลเหล่านั้นล้วนแล้วแต่มีความสำคัญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ทั้งสิ้น ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนความเป็นมาของท้องถิ่นนั้น ๆ ไม่ต่างกับประวัติศาสตร์ชาติ

การที่มนุษย์สำนึกต่ออดีตนั้นทำให้มนุษย์ถวิลหาเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง ซึ่งเกิดขึ้นในอดีตเพื่อจะได้ทำความเข้าใจตัวตนของสังคมตนเองที่มีการพัฒนามาจนถึงปัจจุบัน ในรูปแบบของการศึกษาค้นคว้า การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงกล่าวได้ว่าการศึกษาประวัติศาสตร์ต้องคำนึงถึงเนื้อหา หลักฐาน วิธีการ และบทบาทของนักประวัติศาสตร์ ในฐานะที่นักประวัติศาสตร์คือผู้สร้างอดีตขึ้นมาใหม่อีกครั้ง (วศิน ปัญญาวุธตระกูล, 2562, น. 1-25)

ในประเทศไทยนั้นเริ่มมีการสนใจเรื่องราวของท้องถิ่นต่าง ๆ ในยุครัตนโกสินทร์ที่เริ่มขยายอิทธิพลไปยังดินแดนต่าง ๆ ในช่วงก่อนการปฏิรูปการปกครองส่วนภูมิภาครูปแบบมณฑลเทศาภิบาล พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริให้ขุนนางที่ไปปกครองหัวเมืองต่าง ๆ เก็บรวบรวมประวัติศาสตร์ของชุมชนเมือง และวัฒนธรรมท้องถิ่นส่งเข้ามายังกรุงเทพมหานคร

กระทั่งในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงเน้นการศึกษาประวัติศาสตร์ศูนย์กลางชาตินิยมโดยนำประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหรือประวัติศาสตร์ของเมืองต่าง ๆ รวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ชาติโดยเฉพาะการให้ความสนใจต่อวีรบุรุษ วีรสตรีท้องถิ่น เหตุการณ์เหล่านี้ดูเหมือนจะเป็นผลดีต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในประเทศไทย แต่ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ภายใต้นโยบายชาตินิยม ได้มีการสร้างประวัติศาสตร์ที่เน้นความเป็นศูนย์กลางขึ้น โดยได้นำวัฒนธรรมของกรุงเทพมหานครและราชสำนักเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมภายในชาติ (วศิน ปัญญาวุธตระกูล, 2562, น. 29-43) ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นประวัติศาสตร์ของชุมชนที่มีประวัติของบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง และเป็นเหตุการณ์ที่ทับซ้อนกับประวัติศาสตร์ของชาติ และนานาชาติ ต่างกันเพียงแค่โครงสร้าง แบบแผน เหตุการณ์ช่วงเวลา และสถานที่ของท้องถิ่นนั้น ๆ จนไม่สามารถปฏิเสธได้เลยว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีส่วนทำให้ชาติบ้านเมืองเจริญอย่างรุ่งโรจน์ และมีเกียรติภูมิจนถึงปัจจุบัน

การศึกษาเรื่องราวของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนั้นผู้ที่ศึกษาแบ่งออกได้หลายสถานะด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้สร้าง และนำเสนอประวัติศาสตร์ที่เรียกว่านักประวัติศาสตร์ ผู้เผยแพร่ประวัติศาสตร์ที่ไม่ว่าจะเป็นตัวนักประวัติศาสตร์เอง หน่วยงานของรัฐ และเอกชนที่เป็นเจ้าของพิพิธภัณฑ์ เว็บไซต์ หรือสื่อต่าง ๆ รวมไปถึงจนถึงอาชีพที่สำคัญอาชีพหนึ่งที่มีหน้าที่สร้างแสงสว่าง และทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของโลกนั้นก็คือ ครู ครูมีหน้าที่หลักที่จะต้องเผยแพร่เรื่องราวในประวัติศาสตร์ผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยมีหลักสูตรเป็นกรอบในการจัด และเรียบเรียงเนื้อหาเพื่อนำเสนอเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ในทุกรูปแบบแก่ผู้เรียน ซึ่งถือได้ว่าผู้เรียนมีสถานะเป็นผู้ศึกษา และรับรู้เรื่องราวในทางประวัติศาสตร์ขั้นสุดท้าย แต่ในทางกลับกันด้วยเทคโนโลยีของโลกในปัจจุบัน ผู้เรียนอาจมีสถานะเป็นผู้เผยแพร่ประวัติศาสตร์ก็ได้ แต่อย่างไรก็ตามในปัจจุบันในการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น ผู้เรียนมีสถานะเป็นผู้ศึกษาประวัติศาสตร์จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูที่มีหน้าที่เผยแพร่เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ โดยมีหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 เป็นกรอบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งมีวิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีการกำหนดสมรรถนะของผู้เรียน ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางไว้อย่างชัดเจน โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 นั้น ได้แบ่งมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความสมดุล โดยคำนึงถึงหลักการพัฒนาการทางสมอง และพหุปัญญาซึ่งกำหนดให้สาระประวัติศาสตร์แบ่งออกเป็น 3 มาตรฐาน ทำให้เนื้อหาในการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ผู้เรียนจะต้องทราบถึงเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551)

เมื่อมองให้ลึกไปจนถึงตัวชี้วัดของหลักสูตรในสาระประวัติศาสตร์นั้นจะเห็นได้ว่าผู้เรียนจะเริ่มเรียนในส่วนของเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ไทย ไปจนถึงประวัติศาสตร์โลก เช่นมาตรฐานที่ 4.1 ป.1/3 ให้ผู้เรียนสืบค้นความเป็นมาของครอบครัว โดยง่าย มาตรฐานที่ 4.1 ป.5/1 สืบค้นความเป็นมาของท้องถิ่นโดยใช้หลักฐานที่หลากหลาย มาตรฐานที่ 4.2 ม.1/1 อธิบายพัฒนาการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มาตรฐานที่ 4.3 ม 4-6/1 วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ชาติไทย เช่น ความเป็นมาของอาณาจักรโบราณในดินแดนไทย เป็นต้น (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551)

จากมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางทำให้เห็นได้ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 นั้นเน้นให้ศึกษาประวัติศาสตร์ทั้ง 3 ระดับ คือ ประวัติศาสตร์ระดับท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ระดับชาติ และประวัติศาสตร์ระดับโลก ผ่านกระบวนการทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ขั้นตอน โดยเน้นการวิเคราะห์สังเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่จากพื้นฐานจนถึงระดับที่สามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้

หากจะกล่าวว่าประวัติศาสตร์คือศาสตร์ที่ว่าด้วยเรื่องราวต่าง ๆ ในอดีตก็คงจะอนุมานได้ว่าทุกเรื่องราวที่ผ่านมาที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ล้วนแล้วแต่เป็นอดีต นั้นหมายถึงอดีตย่อมส่งผลต่ออนาคตของมนุษย์ซึ่งการใช้ชีวิตของมนุษย์นั้นดำเนินไปด้วยการเรียนรู้ตลอดเวลา ตามแนวคิดของกลุ่มประสบการณ์นิยมแล้วนั้นกล่าวว่าลักษณะของความจริง หรือความรู้นั้นคือประสบการณ์ที่มีความยืดหยุ่น มีการเปลี่ยนแปลงและเป็นเหตุการณ์ที่มีลักษณะเป็น กระบวนการที่เปลี่ยนไปอยู่เสมอตามประสบการณ์ของมนุษย์ ซึ่งนักทฤษฎีในกลุ่มนี้เชื่อว่าความรู้ของมนุษย์นั้นจะเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ และความรู้นั้นก็ย่อมจะหาที่สิ้นสุดไม่ได้ตราบที่ประสบการณ์ของมนุษย์ไม่หยุดนิ่ง (บรรจง จันทรสา, 2527, น. 138-139) จากแนวคิดของนักทฤษฎีกลุ่มนี้ได้มีความเชื่อเรื่องประสบการณ์ ซึ่งตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ได้ให้ความหมายของคำว่าประสบการณ์ หมายถึง ความชัดเจนที่เกิดจากการกระทำ หรือได้พบเห็นมา เมื่อค้นหาต่อไปในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 คำว่า พบ หมายถึง เห็น และคำว่า มา เป็นคำประกอบกริยาที่แสดงอาการต่อเนื่องเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน จึงทำให้เห็นได้ว่าการเรียนรู้เกิดจากประสบการณ์ของมนุษย์ซึ่งประสบการณ์นั่นเองก็คือเรื่องราวที่พบเห็นมาในอดีต ด้วยเหตุนี้ทำให้เชื่อได้ว่าความรู้ของมนุษย์ก็คือประวัติศาสตร์ของมนุษย์นั่นเอง จึงสรุปได้ว่าความรู้ของมนุษย์ที่ได้รับการจัดระบบแล้ว (Science) ในสาขาวิชาต่าง ๆ ย่อมเกิดจากความรู้ทางประวัติศาสตร์ทั้งสิ้นโดยไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เช่นในวิชาทางการแพทย์ซึ่งเป็นวิชาที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์อย่างมาก นักศึกษาแพทย์ก็ต้องศึกษาประวัติศาสตร์ที่ว่าด้วยโรคต่าง ๆ และวิธีการรักษาที่เคยใช้ได้ผลมาแล้ว ในวิชานิติศาสตร์ซึ่งจะเห็นได้ว่าการตัดสินคดีในศาลนั้น มักจะมีการนำบรรทัดฐานของการตัดสินคดีที่มีความคล้ายคลึงกันในอดีต เข้ามาช่วยในการตัดสินคดีของผู้พิพากษา นอกจากนี้ยังมีวิชาเกษตร เคมี ชีววิทยา วิชาทางด้านการศึกษา เป็นต้น จึงทำให้ประวัติศาสตร์ครอบคลุมทุกสาขาวิชาในโลกนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น ทั้งวิชาประวัติศาสตร์ไม่ใช่แค่นำมาใช้ประโยชน์ในการหาความรู้ในเรื่องราวของศาสตร์อื่นเท่านั้น แต่ประวัติศาสตร์ยังทำให้ผู้ที่ศึกษาประวัติศาสตร์เป็นผู้ที่มีความรู้กว้าง โดยไม่ได้รอบรู้แคในเรื่องที่จำกัดเท่านั้น (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2517, น. 19-22)

จากการศึกษาสภาพดังกล่าวข้างต้นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มาบูรณาการกับศาสตร์อื่น โดยเฉพาะศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมอีก 4 สาระ ได้แก่ สาระศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระเศรษฐศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นแนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงได้เลือกจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นพื้นที่ในการวิจัยด้วยจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน ดังปรากฏในผลการประชุมสัมมนาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชครั้งที่ 1 2 และ 3 ว่าความเชื่อ และศาสนาในนครศรีธรรมราช ได้รับอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ และศาสนาพุทธอย่างมากในช่วงศตวรรษที่ 9-10 ซึ่งร่องรอยของศาสนาพราหมณ์ และพุทธศาสนาปรากฏต่อเนื่องมาถึงพุทธศตวรรษที่ 14 โดยนครศรีธรรมราชเจริญรุ่งเรืองที่สุดในช่วงศตวรรษที่ 18-19 ซึ่งในเวลานั้นเรียกว่า ตามพรลิงค์ มีกษัตริย์ราชวงศ์ปทุมวงศ์ปกครอง ในชื่อ ศรีธรรมโศกราช นครศรีธรรมราชมีความสัมพันธ์กับสุโขทัย อโยธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ มาอย่างต่อเนื่องจนในสมัยรัชกาลที่ 7 นครศรีธรรมราชมีสถานะเป็นจังหวัดตามระเบียบบริหารราชการแผ่นดินภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองในด้านภูมิศาสตร์ นครศรีธรรมราชเป็นดินแดนที่มีอาณาเขตทางทะเล มีแม่น้ำ ทะเลสาบ ป่าไม้ ที่เหมาะแก่การตั้งถิ่นฐาน ในด้านเศรษฐกิจ นครศรีธรรมราชเป็นศูนย์กลางทางการเดินเรือ การค้าขายกับต่างประเทศ ด้วยมีลักษณะผืนแผ่นดินที่ยื่นลงไปในทะเล เช่น อ่าวบ้านดอน อ่าวนครศรีธรรมราช อ่าวสงขลา และอ่าวปัตตานี โดยผลผลิตส่วนใหญ่ คือ ข้าว ฝ้ายทอ และของป่า มีการติดต่อกันทั้งพ่อค้าชาวจีน อินเดีย เปอร์เซีย และตะวันตก ทางด้านสังคม ศาสนา และวัฒนธรรมในนครศรีธรรมราชได้รับอิทธิพลมาจากอินเดีย โดยผสมผสานกับแนวความเชื่อของคนในท้องถิ่น(รมย์ ณ นคร,2529) ทั้งยังมีศาสนาอื่นอีก เช่น ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม เป็นต้น ทำให้นครศรีธรรมราชมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย โดยมีประเพณีท้องถิ่นที่มีชื่อเสียง เช่น ประเพณีสารทเดือนสิบ ประเพณีแห่ผ้าขึ้นธาตุ

จะเห็นได้ว่า นครศรีธรรมราชมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน ตั้งแต่ที่ถูกเรียกว่า ตามพรลิงค์ จึงทำให้การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนครศรีธรรมราชนั้น มีข้อมูลที่มามากมายจนอาจเกินขอบเขตของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้เลือกศึกษาประวัติศาสตร์จากสถานที่ต่าง ๆ ที่สามารถพบเห็นได้ในปัจจุบัน ซึ่งเลือกเอาเฉพาะสถานที่ที่ตั้งอยู่สองฝั่งถนนราชดำเนิน ตามที่ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความของงานวิจัยตั้งแต่เดิมว่า “มอง สืบ ยืน คือ มองไม่ผ่านจากปัจจุบันสู่อดีต สืบอดีตสานสัมพันธ์สาระยืนยั้งคงคู่สู่นาคต”

จากข้อความข้างต้นที่ว่า มองไม่ผ่านจากปัจจุบันสู่อดีต ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “ในชีวิตประจำวันของคนเรานั้นจะมองเห็นสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งในบริบทที่ธรรมชาติสร้างขึ้น และ

มนุษย์สร้างขึ้น ในบริบทที่มนุษย์สร้างขึ้นนั้นย่อมมีประวัติความเป็นมาของสิ่งต่าง ๆ รวมอยู่ด้วยความ เป็นมาของเหล่านั้นถือได้ว่าเป็นเรื่องราวในอดีตที่มีผลต่อสิ่งที่มองเห็นในปัจจุบัน ถึงแม้ว่า ในความเป็นจริงแล้วคนเรามากจะมองผ่านอดีตของสิ่งเหล่านั้นไป แต่หากมีการเรียนรู้เรื่องราว ของสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่สามารถมองเห็นได้ในปัจจุบัน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ จะทำให้คนเรา กลับมามองเห็นความสำคัญของสิ่งเหล่านั้น”

สืบอดีตสานสัมพันธ์สาระ ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “ การเชื่อมโยงเรื่องราวของสถานที่ ที่สามารถมองเห็นได้ในปัจจุบันกับสิ่งอื่นที่มีความเกี่ยวพันกัน”

ยืนยันยังคงคู่สู่ออนาคต ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “ การตระหนักถึงการอนุรักษ์ และบอก ต่อเรื่องราวของสถานที่สำคัญต่าง ๆ แก่บุคคลอื่น ผ่านความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อย่างมีคุณค่า”

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมบนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชในปัจจุบัน และเพื่อสร้างรูปแบบการจัดการ เรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม ด้วยถนนราชดำเนินเป็นถนนที่ใช้ในการ เดินทางผ่านตัวจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเริ่มตั้งแต่สี่แยกศาลาไม้ชัยถึงกองทัพภาคที่ 4 (ค่ายวชิราวุธ) ระยะทางรวม 10 กิโลเมตร ทั้งสองข้างของถนนราชดำเนินมีสถานที่สำคัญหลายแห่ง ทั้งที่มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์รวมอยู่ด้วย เช่น วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ศาลากลางจังหวัด นครศรีธรรมราช หอพระอิศวร สวนสาธารณะพระเจ้าศรีธรรมโศกราช กำแพงเมืองเก่า กองทัพภาคที่ 4 (ค่ายวชิราวุธ) เป็นต้น

2. คำถามในการวิจัย

2.1 ในปัจจุบันมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ส่วนที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราชหรือไม่ อย่างไร

2.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมบนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม เป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน

3.2 เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษาศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม

4. ขอบเขตงานวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

4.1.1 ศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน ในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย

1) หลักสูตรที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช

1.1) สารศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

- วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร (ศาสนาพุทธ)
- หอพระพุทธรูปสี่ห้อง
- มัสยิดชอลาฮุดดีน (ศาสนาอิสลาม)
- คริสตจักรเบธเลเฮ็ม (ศาสนาคริสต์)
- หอพระอิศวร, หอพระนารายณ์ (ศาสนาพราหมณ์)
- ศาลพระเสื้อเมือง (ชาวไทยเชื้อสายจีน)
- ศาลหลักเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช (ความเชื่อท้องถิ่นที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์)

1.2) สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

- ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช
- วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร (ประเพณี)
- อุทยานประวัติศาสตร์เจ้าพระยานคร (น้อย)
- โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช (ฝั่ง ก.ณ. 2)
- กองทัพอากาศที่ 4 (ค่ายวชิราวุธ)
- สวนสาธารณะพระเจ้าศรีธรรมโศกราช
- กำแพงเมืองเก่า
- สนามหน้าเมือง
- สระล้างดาบศรีปราชญ์
- เก๋งจีนวัดประดู่

1.3) สารเศรษฐศาสตร์

- คลองหน้าเมือง
- วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร (ศูนย์จำหน่ายสินค้าพื้นเมือง)
- ชุมชนท่าวัง

1.4) สารภูมิศาสตร์

- คลองหน้าเมือง
- ถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช

2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน

3) เนื้อหาที่เกี่ยวกับสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช

- 4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
- 5) การสะท้อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

4.1.2 สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม

ผ่านกระบวนการ มอง สืบ ยิน

1) **มอง** มองไม่ผ่านจากปัจจุบันสู่ออดีต

- ด้านผู้สอน

จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับปราชญ์ท้องถิ่น/

วิทยากร/ผู้รู้

- ด้านเนื้อหา

ผู้สอนจัดเตรียมเนื้อหาเกี่ยวกับสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่น่าเชื่อถือ

- ด้านสื่อ

ใบความรู้/หนังสือ/ใบงาน/คลิป ที่เกี่ยวกับสถานที่เหล่านั้น

- ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางประวัติศาสตร์ ทั้ง 5 ขั้นตอน คือ
ขั้นกำหนดปัญหา ขั้นรวบรวมหลักฐาน ขั้นวิเคราะห์และประเมินค่า ขั้นตีความและสังเคราะห์ และขั้น
นำเสนอข้อมูล

- ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนต้องมีความพร้อมทั้งกับกิจกรรมการเรียนรู้รวมทั้งกล้าที่จะสนทนากับ
ผู้สอน

- ด้านบริบทการเรียนรู้อื่น ๆ

ผู้สอนจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และดูแลความปลอดภัยผู้เรียนขณะลงพื้นที่ไปยังสถานที่ต่าง ๆ

2) สืบ สืบอดีตสานสัมพันธ์สาระ

- ด้านผู้สอน

ผู้สอนเป็นผู้นำในการอภิปรายกลุ่ม โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบโต้เถียง

- ด้านเนื้อหา

ผู้สอนจัดเตรียมเนื้อหาที่จะเชื่อมโยงเข้ากับสถานที่ดังกล่าว ตามสาระการเรียนรู้ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ต้องการบูรณาการ

- ด้านสื่อ

คำถามเชิงวิพากษ์สำหรับใช้เชื่อมโยงเนื้อหาของสถานที่เหล่านั้นกับสาระการเรียนรู้ รวมทั้งใบความรู้/หนังสือ/เครื่องมือที่ผู้เรียนสามารถใช้ค้นหาความรู้ได้ตลอดเวลา

- ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

ครูเป็นผู้นำสนทนาโดยใช้คำถามเชิงวิพากษ์ในการบูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ผ่านวิธีการเรียนรู้แบบโต้เถียง

- ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และตั้งใจตอบคำถามที่ครูซักถามอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกล้าที่จะสนทนากับผู้สอน

- ด้านบริบทการเรียนรู้อื่น ๆ

ผู้สอนในฐานะผู้นำ การสนทนาจะต้องคอยควบคุมการทำกิจกรรมไม่ให้ผู้เรียนสนทนาออกนอกเรื่องจนเกินไป

3) ยิน ยินยั้งยั้งคงคู่สู่ออนาคต

- ด้านผู้สอน

ผู้สอนกระตุ้นให้นักเรียนคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์จากเนื้อหาที่ได้จากการ

อภิปราย

- ด้านเนื้อหา

เนื้อหาของสถานที่เหล่านั้นที่ได้จากการอภิปราย

- ด้านสื่อ

คำถามปลายเปิดที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดนวัตกรรม

- ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้สอนใช้คำถามปลายเปิดให้ผู้เรียนออกแบบนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์
สิ่งต่าง ๆ ตามเนื้อหาที่ได้จากการอภิปราย

- ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานที่แสดงถึงแนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์

- ด้านบริบทการเรียนรู้อื่น ๆ

ผู้เรียนเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ
ความเป็นมาของสถานที่สำคัญต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลจากการจัดการเรียนรู้ โดยอาจจะสรุปแนวทางการ
การอนุรักษ์ และเผยแพร่ประวัติของสถานที่สำคัญต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้น
ผู้อื่นด้วย ผ่านการออกแบบนวัตกรรม (สร้างสรรค์+สิ่งใหม่+มีคุณค่า)

4.2 ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูล

4.2.1 นักเรียนอายุ 16 – 18 ปี ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ที่ตั้งอยู่
บนถนนราชดำเนิน ตำบลคลัง อำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช
จำนวน 43 คน

4.2.2 ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มีประสบการณ์การสอน
ในวิชาประวัติศาสตร์ อย่างน้อย 2 ปี ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ที่ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน
ตำบลคลัง อำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช

4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ถนนราชดำเนิน อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งแต่สี่แยก
ศาลามีชัย (หัวถนน) ถึง กองทัพอากาศที่ 4 (ค่ายวิชราวุธ) ระยะทาง 10 กิโลเมตร

4.4 ขอบเขตด้านเวลา

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล เดือนมิถุนายน 2563 – ตุลาคม 2564

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้ และมีความสุข ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงเป็นกิจกรรมในแง่มุมต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้านดังนี้

1) สูตรที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช
2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน

3) เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช

4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

5) การสะท้อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

5.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แบบแผนของกิจกรรมที่บุคคลได้ใช้ความรู้ของตนเองอย่างสร้างสรรค์ เพื่อสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดการเรียนรู้ และมีความสุข ประกอบด้วยรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ (Transmission Approach) รูปแบบการสร้างองค์ความรู้ (Transformational Approach) และรูปแบบการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลาย (Transactional Approach) ในงานวิจัยนี้จะใช้ทั้งสามรูปแบบผสมผสานกันผ่านกระบวนการ มอง สืบ ยืน

5.3 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หมายถึง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา 2551 ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้

5.4 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น หมายถึง ความเป็นมาของสถานที่สำคัญบนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช

5.5 ถนนราชดำเนิน หมายถึง ถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราช ระยะทาง 10 กิโลเมตร ตั้งแต่สี่แยกศาลาามรชัย (หัวถนน) จนถึงค่ายวิชารูธ (กองทัพภาคที่ 4)

5.6 มอง สืบ ยืน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของสถานที่สำคัญต่าง ๆ บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มองเห็นได้ในปัจจุบัน สู่การตระหนักถึงการอนุรักษ์ และบอกต่อเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของสถานที่สำคัญต่าง ๆ แก่บุคคลอื่น โดย

มอง มองไม่ผ่านจากปัจจุบันสู่อดีต ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “ในชีวิตประจำวันของคนเรานั้นจะมองเห็นสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งในบริบทที่ธรรมชาติสร้างขึ้น และมนุษย์สร้างขึ้น ในบริบทที่มนุษย์สร้างขึ้นนั้นย่อมมีประวัติความเป็นมาของสิ่งต่าง ๆ รวมอยู่ด้วย ความเป็นมาของเหล่านั้นถือได้ว่าเป็นเรื่องราวในอดีตที่มีผลต่อสิ่งที่มองเห็นในปัจจุบัน ถึงแม้ว่าในความเป็นจริงแล้วคนเรามักจะมองผ่านอดีตของสิ่งเหล่านั้นไป แต่หากมีการเรียนรู้เรื่องราวของสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่สามารถมองเห็นได้ในปัจจุบัน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ จะทำให้คนเรากลับมามองเห็นความสำคัญของสิ่งเหล่านั้น”

สืบ สืบอดีตสานสัมพันธ์สาระ ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “ การเชื่อมโยงเรื่องราวของสถานที่ที่สามารถมองเห็นได้ในปัจจุบันกับสิ่งอื่นที่มีความเกี่ยวพันกัน”

ยีน ยีนยิ่งยงคงคู่สู่ออนาคต ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “ การตระหนักถึงการอนุรักษ์ และบอกต่อเรื่องราวของสถานที่สำคัญต่าง ๆ แก่บุคคลอื่น ผ่านความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อย่างมีคุณค่า”

6. ประโยชน์ของงานวิจัย

6.1 หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่ทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดนครศรีธรรมราช และผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา ได้ทราบถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ นครศรีธรรมราชในปัจจุบัน เพื่อใช้วิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ถ้าเหมาะสมเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

6.2 หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่ทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดนครศรีธรรมราช และผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา ได้ทราบถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัด นครศรีธรรมราชที่เหมาะสม เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชในระดับต่าง ๆ

6.3 หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่ทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดนครศรีธรรมราช และผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษา ได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่เหมาะสม เพื่อใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลทางประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชให้อยู่คงคู่กับคนรุ่นใหม่สืบต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมบนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการดำเนินการวิจัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย จึงได้เรียบเรียงตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism)

2. รูปแบบการเรียนรู้

2.1 การเรียนรู้

2.1.1 ความหมายของการเรียนรู้

2.1.2 ความสำคัญของการเรียนรู้

2.1.3 องค์ประกอบของการเรียนรู้

2.1.4 วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.1.5 กิจกรรมการเรียนรู้

2.1.6 ทฤษฎีการเรียนรู้

2.2 รูปแบบการเรียนรู้ (Learning Model)

2.2.1 ความหมายของรูปแบบการเรียนรู้

2.2.2 รูปแบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการ

3. กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3.1 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3.1.1 สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

4. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

5. ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชบนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.2 ช่องว่างของงานวิจัย

7. กรอบแนวคิด

1. การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism)

ปรัชญาพัฒนาการนิยมหรือปรัชญาพัฒนาการ กำเนิดจากปรัชญาปฏิบัตินิยม ซึ่งได้รับแนวคิดจากชาลส์ เอส เพียช และได้รับความนิยมสูงสุดเมื่อจอห์น ดิวอี้ นำมาใช้ในการจัดการศึกษา และกระบวนการทางด้านกฎหมาย ปรัชญานี้เน้นการปฏิบัติและลงมือทำงานทำให้หลายคนคิดว่าปรัชญานี้ไม่เห็นความสำคัญของกระบวนการคิด แต่แท้จริงแล้วความหมายของปรัชญากรุปนี้คือการนำความคิดไปสู่กระบวนการปฏิบัติ นักปรัชญากรุปนี้เห็นว่าการคิดอย่างเดียวนั้นไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตที่ดี ซึ่งการดำรงชีวิตที่ดีนั้นจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการคิดที่ดี และการกระทำที่เหมาะสม ดิวอี้ได้นำแนวคิดนี้ไปทดลองใช้กับการศึกษาโดยได้เสนอแนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ (Learning by doing) ทำให้ผู้เรียนได้รับอิสระในการริเริ่มคิดและลงมือทำ นอกจากนั้นดิวอี้ยังเน้นความสำคัญของประชาธิปไตย จริยธรรม ศาสนา และศิลปะอีกด้วย ดังนั้นหลักสูตรการศึกษาตามปรัชญานี้จึงเน้นการปลูกฝังให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ (Experience) และการเรียนรู้จากการคิด ลงมือทำ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง (ทิสนา แชมมณี, 2548, น. 26-27)

ปรัชญาพัฒนาการนิยมเป็นปรัชญาที่มีแนวคิดมาจากปรัชญาบริสุทธิลัทธิปฏิบัตินิยม ทั้งปรัชญานี้ยังมีชื่อเรียกที่แตกต่างกันออกไปไม่ว่าจะเป็น ประสบการณ์นิยม (Experimentalism) อุปกรณ์นิยม (Instrumentalism) อนุกรมวิธาน หรือก้าวหน้านิยม ปรัชญานี้มีแนวคิดและการปฏิบัติแตกต่างออกไปตามผู้นำไปใช้ โดยปรัชญานี้เกิดในสหรัฐอเมริกาซึ่งนักปรัชญาในกรุปนี้ยังมีความคิดที่ไม่ลงรอยกันในทุกเรื่อง โดยจอห์น ดิวอี้ นักปรัชญาในกรุปนี้เรียกปรัชญานี้ว่าปรัชญาการศึกษาประสบการณ์นิยม (Experimentalism)

ปรัชญาพัฒนาการนิยมเชื่อว่าความเปลี่ยนแปลงย่อมทำให้เกิดความเจริญงอกงาม ความจริง ความรู้ หรือคุณค่า ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่คงที่ไม่ตายตัว แต่เปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม ทั้งปรัชญานี้ยังได้รับอิทธิพลมาจากทฤษฎีวิวัฒนาการของชาร์ล โรเบิร์ต ดาร์วิน (Charles Robert Darwin) ซึ่งเชื่อว่าสิ่งมีชีวิตมีการเปลี่ยนแปลง หรือมีวิวัฒนาการตลอดเวลาเพื่อความอยู่รอดของตนเองแต่เนื่องจากมนุษย์มีวิวัฒนาการที่ยาวนานกว่าสัตว์ชนิดอื่น นักปรัชญากรุปนี้จึงมองว่ามนุษย์เป็นสัตว์ชั้นสูง มีสติปัญญา ดังนั้นนอกจากมนุษย์สามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้แล้ว มนุษย์ยังสามารถปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้เข้ากับความต้องการของตนเองได้อีกด้วย (เพ็ญศิริ จีระเดชากุล, 2530, น. 137-138)

ลักษณะของความรู้และความจริงตามแนวคิดของปรัชญาพัฒนาการนิยมนั้น ปรัชญานี้ เชื่อว่าความเป็นจริงนั้นคือประสบการณ์ที่มีการยืดหยุ่น มีการเปลี่ยนแปลง และเป็นเหตุการณ์ที่มีลักษณะเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอตามประสบการณ์ของมนุษย์ หรืออาจกล่าวได้ว่า เมื่อมนุษย์มีประสบการณ์ในสิ่งหนึ่ง และบอกได้ว่าสิ่งนั้นเป็นอย่างไร นั่นก็คือเป็นความจริงตามประสบการณ์ของมนุษย์จึงเรียกได้ว่าความจริงก็คือประสบการณ์ (Truth as Experience) นั่นเอง

เมื่อเชื่อว่าความจริงมีสภาพที่ไม่หยุดนิ่ง และไม่คงที่ ทฤษฎีความรู้ตามปรัชญานี้ ก็เป็นไปได้ในแนวเดียวกันคือมีความเชื่อว่าความรู้ของมนุษย์นั้นต้องเปลี่ยนไปเรื่อย ๆ เช่นเดียวกัน ซึ่งความรู้เป็นสิ่งชั่วคราว และมีลักษณะเป็นสิ่งจำลอง (Tentative) เท่านั้น ดังนั้นนักปรัชญาในกลุ่มนี้ จึงไม่เชื่อในความจริงสูงสุด โดยเชื่อว่าความรู้และความจริงนั้นหาที่สิ้นสุดมิได้ เพราะความรู้เป็นเรื่องความสัมพันธ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ระหว่างผู้รู้ (มนุษย์) กับโลก (ธรรมชาติ) トラบที่ประสบการณ์ของมนุษย์และสิ่งทั้งหลายในโลกนี้ไม่หยุดนิ่ง ความรู้ หรือความจริงที่มนุษย์พบเจอมาจึงเป็นไปตามเงื่อนไขของประสบการณ์ และเงื่อนไขของประสบการณ์ที่มีผลต่อการรับรู้ของมนุษย์คือความรู้เท่าที่มนุษย์ค้นพบ ซึ่งยังมีอีกมากที่มนุษย์ไม่ได้พบเจอ

บรรจง จันทระชา (2527, น. 145-146) ได้สรุปทฤษฎีความรู้ตามปรัชญาของฝ่ายประสบการณ์นิยมไว้ดังนี้

1. การรับรู้ของมนุษย์นั้นเป็นกระบวนการที่มีลักษณะเป็นปลายเปิด (Open ended) คือเป็นกิจกรรมที่จะต้องดำเนินไปอย่างไม่มีการหยุดนิ่ง ความรู้เป็นสิ่งที่ไม่ถาวร ไม่ตายตัว และหาจุดสูงสุดไม่ได้ ซึ่งนักปรัชญาในกลุ่มนี้จะกล่าวว่าความรู้ทั้งหมดนั้นเป็นสิ่งที่หาคำตอบได้ ณ ขณะเวลานี้ เพราะพรุ่งนี้อาจจะยังมีการค้นพบคำตอบที่ดีกว่า และนักปรัชญาในกลุ่มนี้เชื่อว่าความรู้เป็นสิ่งชั่วคราว (Tentative) เท่านั้น

2. นักปรัชญาในกลุ่มนี้ สนใจในความรู้และความจริงตามสถานภาพความเป็นจริงในการดำรงชีวิตของมนุษย์ และความจริงที่นำไปใช้ได้ผลแล้วเท่านั้น

3. นักปรัชญาประสบการณ์นิยมเชื่อว่าความรู้เป็นสาธารณะ กล่าวคือ ความรู้สามารถเปิดเผยได้เพื่อประโยชน์ของทุกคน นักปรัชญาในกลุ่มนี้ปฏิเสธความรู้ที่รู้เฉพาะบุคคลโดยถือว่าความรู้เฉพาะบุคคลไม่ก่อให้เกิดความรู้ใด ๆ ประสบการณ์ทดสอบได้ยืนยันความถูกต้องต่างหากถึงจะเรียกว่าความรู้

นักปรัชญากลุ่มพัฒนาการนิยมชาวอเมริกันคนสำคัญ ได้แก่

1. ชาร์ล แซนเดอร์ส เพิร์ซ (Charles Saunders Peirce)

ชาร์ล แซนเดอร์ส เพิร์ซ มองว่าความรู้ที่ถูกต้องขึ้นอยู่กับการทำให้นักคิดกระจ่างซัด ในประสบการณ์ที่รับรู้กัน ปรัชญาของเพิร์ซไม่เหมือนกับเจมส์และดิวอี้ แต่ความคิดเรื่องธรรมชาติของ โนคติและความจำเป็นของการทำให้นักคิดกระจ่างซัดเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดของปรัชญาปฏิบัติ นิยม (สุวรรณ ตาบิง, 2535, น. 115)

2. วิลเลียม เจมส์ (William James)

วิลเลียม เจมส์ ทำให้ปรัชญาปฏิบัตินิยมเป็นที่รู้จักกันแพร่หลาย ซึ่งเขาได้นำแนวคิดเรื่อง ผลลัพธ์เชิงปฏิบัติการของเพิร์ซมาปรับปรุงใหม่ ให้เข้มข้นขึ้น โดยเจมส์มองว่าความจริงเป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับ การที่มโนคติเกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และทุกคนสามารถพบเจอกับความจริงที่เป็น รูปประจักษ์ได้

แนวคิดของเจมส์จึงให้ความสำคัญกับประสบการณ์เฉพาะบุคคล เจมส์เรียกปรัชญา ของตนเองว่าประสบการณ์นิยมรากฐาน และเขาได้เรียกร้องให้นักปรัชญาหันมามองประสบการณ์ แทนเรื่องวัตถุ เรื่องนามธรรม และเรื่องสากลภาพ เจมส์เห็นว่าความจริงนั้นไม่มีสภาวะ (สุวรรณ ตาบิง, 2535, น. 115)

3. จอห์น ดิวอี้ (John Dewey)

จอห์น ดิวอี้ เป็นผู้จัดระบบปรัชญาพัฒนาการนิยมจากแนวความคิดของดาร์วิน เพิร์ซ และเจมส์ แต่เขาเริ่มต้นที่สะติปฏิบัติพัฒนาการแบบเฮเกล

ดิวอี้มองว่าประสบการณ์กับธรรมชาติไม่มีความแตกต่างกันเพราะมนุษย์นั้นมีประสบการณ์ ต่อธรรมชาติ ซึ่งทุกสิ่งล้วนแต่มีรากฐานจากธรรมชาติทั้งสิ้น ธรรมชาติจึงเป็นวัตถุแห่งประสบการณ์ และการมองประสบการณ์นั้นต้องเชื่อมโยงกับประสบการณ์อื่นด้วย เขายังให้ความสำคัญกับ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันโดยมองปัญหานั้นให้เป็นเอกภาพ และแยกแยะด้วยวิธีการ ทดลองโดยตั้งคำถามถึงผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ของแต่ละปัญหา

บางครั้งปรัชญาของดิวอี้ถูกมองว่ามีแนวโน้มไปในทิศทางปฏิบัติเพราะเขาสนใจกิจกรรม และการศึกษาของสังคม ดิวอี้กล่าวว่าปรัชญานั้นไม่ควรจะพูดถึงแต่ทฤษฎีแต่ควรให้ความสนใจปัญหา ของมนุษย์ที่เกิดจากการไม่แน่นอนในเปลี่ยนแปลงของโลกด้วย ในสังคมของมนุษย์ที่ซับซ้อนนั้น ดิวอี้มองว่าโรงเรียนควรจะเป็นแหล่งให้เยาวชนมีสมรรถภาพทั้งในเรื่องส่วนตัวและการดำรงชีวิต ในสังคม โดยการศึกษาและการปลูกฝังความคิดแบบประชาธิปไตยให้แก่เยาวชน (สุวรรณ ตาบิง, 2535, น. 115-117)

การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของปรัชญาพัฒนาการนิยม

ปรัชญาพัฒนาการนิยมมุ่งเน้นการศึกษาแบบประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างความเจริญงอกงามให้แก่บุคคลและสังคม เมื่อบุคคลมีความสามารถในการคิดอย่างใคร่ครวญ และนำประสบการณ์ที่ได้พบเจอมาปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาได้นั้น ความงตงามจึงจะเกิดขึ้นในตัวบุคคล เมื่อบุคคลมีความงอกงามสังคมก็จะเจริญงอกงามด้วย ดังนั้นความคาดหวังของนักปรัชญาในกลุ่มนี้พยายามที่จะแก้ปัญหาและเปลี่ยนแปลงสังคมไปในทางที่พึงประสงค์ เพื่อให้บุคคลช่วยกันสร้างสรรค์ และพัฒนาตนเองและสังคม (เพ็ญศิริ จีระเดชกุล, 2530, น. 140)

1. การเรียนรู้โดยวิธีแก้ปัญหา(Problem-solving method)

การเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ในวงการปรัชญานั้นเกิดจากแนวคิดของปรัชญาพัฒนาการนิยม โดยปรัชญานี้ได้ปฏิเสธความจริงทั้งหลายที่ไกลตัวมนุษย์ ซึ่งต่างกับแนวคิดของฝ่ายจิตนิยม ฝ่ายวัตถุนิยม และโทมัสนิยมใหม่ โดยปรัชญานี้เชื่อว่าประสบการณ์และความรู้ที่ถูกต้องเป็นความจริงของโลก (Ontology) ได้แก่ ผลของประสบการณ์ที่ได้รับการทดสอบแล้ว (ซึ่งเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์) ดังนั้นวิธีการในการเรียนรู้จึงเริ่มขึ้นจากปัญหา หรือสถานการณ์ที่เป็นปัญหา และปัญหาเหล่านั้นจะมีความรู้ที่ซ่อนเร้นที่จะเป็นสิ่งที่สอนมนุษย์ให้มีพัฒนาการ ทำให้รู้จักโลกแห่งความจริงมากขึ้น การนำประสบการณ์เหล่านั้นมาใช้ประโยชน์ให้เป็นผู้สอนมนุษย์นั้นจะทำให้มนุษย์มีปลายทางที่ดีแต่ก็ไม่ได้หมายความว่า ประสบการณ์จะสอนมนุษย์ทุกคนได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยประสบการณ์ที่ต่างกันอาจจะมีเรื่องราวมากกว่าอีกประสบการณ์หนึ่ง การที่มนุษย์มีปัญหาจากประสบการณ์ทั้งหลายมนุษย์จะเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหานั้นเอง โดยวิธีการสอนนั้นจะต้องสอนให้เด็กรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์เหล่านั้นด้วยตนเอง และสร้างความรู้สึกรู้สึกว่าปัญหาเหล่านั้นเป็นปัญหาของเขารวมทั้งให้เขารับรู้ปัญหาของผู้อื่นในสังคมด้วยความจริงใจ ทั้งยังให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความสนใจส่วนตัวของเขา และครูทำหน้าที่ตั้งความอยากรู้ที่แท้จริงของเด็กออกมาได้จะถือว่าวิธีการสอนนั้นดำเนินไปในทางที่ถูกต้อง

2. การเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-centered Learning)

การเรียนรู้วิธีนี้เริ่มต้นโดยการคำนึงถึงความสนใจของผู้เรียนเป็นหลักก่อนจะเริ่มกิจกรรมการสอนจะต้องจำลองสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้คิดอย่างอิสระ โดยสถานการณ์จำลองจะต้องเป็นปัญหาที่เด็กถนัดแล้วแต่ได้พบเจอ ไม่รู้คำตอบ หรือสาเหตุของสถานการณ์นั้น ด้วยวิธีการเหล่านี้เด็กจะแสดงความสนใจ และความอยากรู้อยากเห็นออกมา ทำให้เด็กมองเห็นความต้องการทางวิชาการ แต่การดำเนินการสอนโดยวิธีนี้เป็นสิ่งที่ไม่ง่าย แม้แต่นักปรัชญาในกลุ่มนี้ก็มองว่าไม่ใช่เรื่องง่าย

อย่างไรก็ตามวิธีนี้ถือได้ว่าเป็นหัวใจของกระบวนการสอนอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นการสร้างความสนใจ และตั้งใจให้เด็กมีความอยากรที่จะเรียนรู้ทั้งในเรื่องที่สนใจ และสังคมอยากให้เรียนรู้

3. การเรียนรู้โดยการนำความรู้มาใช้ (Learning While Using Knowledge)

การเรียนรู้วิธีนี้เกิดขึ้นเมื่อเด็กเลือกปัญหา หรือเรื่องที่สนใจได้แล้ว จึงเข้าสู่ขั้นตอนการหาคำตอบในเรื่องที่เขาสนใจ โดยผู้สอนจะทำหน้าที่กำหนดขอบเขตของเรื่องให้ผู้เรียนสนใจให้ชัดเจนขึ้น เพื่อให้เหมาะที่จะทำการศึกษาค้นคว้าได้จริง ผู้สอนจะช่วยแนะนำวิธีการในการค้นคว้าเพื่อหาคำตอบในเรื่องราวที่เด็กสนใจ หลังจากที่เด็กหาคำตอบได้แล้วครูจะเป็นผู้แนะนำในการทดสอบความน่าเชื่อถือของคำตอบเหล่านั้นว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยให้เด็กอธิบายปัญหารวมทั้งวิธีการแก้ปัญหาสุดท้ายผู้เรียนก็จะสามารถสรุปผลของปัญหานั้นได้ด้วยตนเอง ในการทำตามขั้นตอนเหล่านั้นผู้เรียนต้องมีทักษะในหลาย ๆ ด้านรวมกันไม่ว่าจะเป็นทักษะทางด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้านการรายงานผล ด้านความฉลาดในการเข้าใจตนเองและผู้อื่น และทักษะในการอธิบายเรื่องราว ซึ่งหากจะให้เด็กมีทักษะเหล่านี้ผู้เรียนต้องศึกษาเนื้อหาในวิชาต่าง ๆ เช่น วิชาตรรกศาสตร์ (ข้อเท็จจริง) วิชาวิทยาศาสตร์ (ขั้นตอนทางวิทยาศาสตร์) วิชาประวัติศาสตร์ (ขั้นตอนทางประวัติศาสตร์) วิชาทางด้านการใช้ภาษา (การติดต่อ การอ่าน การเขียน การพูด) สิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งจำเป็นที่เด็กจะต้องศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ โดยความรู้เหล่านี้เป็นผลพลอยได้ที่เกิดขึ้น ขณะที่เด็กกำลังค้นคว้าเพื่อหาทางแก้ปัญหาในเรื่องที่สนใจ ในขณะที่ผู้เรียนใช้ความรู้เพื่อหาคำตอบอยู่นั้นทำให้ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ไปในตัว (บรรจง จันทระ, 2527, น. 166-168)

จึงสรุปได้ว่าการเรียนการสอนตามแนวปรัชญาพัฒนาการนิยมนั้น ถือได้ว่าการเรียนการสอนโดยวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากความสนใจของผู้เรียนเป็นวิธีที่ดีที่สุด ซึ่งเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่นักวิทยาศาสตร์ใช้ค้นหาความจริงในเรื่องต่าง ๆ โดยเริ่มจากความสนใจ หรือความอยากรู้อยากเห็นแล้วจึงค้นหาคำตอบผ่านการรวบรวมข้อมูลมาจัดลำดับเรื่องราวให้ต่อเนื่องกัน แล้วสรุปผลมาเป็นความรู้ หรือเรียกว่าการประมวลผลประสบการณ์นั่นเอง

ตามหลักการสอนของฝ่ายนี้จะเห็นได้ว่าผู้สอนและผู้เรียนจะมองความรู้ที่ต่างกัน กล่าวคือผู้สอนจะจัดเรียงความรู้ที่เป็นระบบ เป็นขั้นเป็นตอนอยู่แล้ว ไม่ว่าจะ เป็นความคิด เนื้อหา และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ แต่ผู้เรียนยังไม่มีความรู้ในเรื่องราวที่จะเรียน จะมีก็เพียงแต่ความอยากรู้อยากเห็นที่เกิดจากผู้สอนนำปัญหามาเสนอ จากนั้นผู้เรียนจึงเริ่มสนใจและดำเนินการหาคำตอบ โดยมีผู้สอนและสื่อต่าง ๆ เป็นแหล่งในการสืบค้น จึงเกิดความรู้อย่างแท้จริงซึ่งความรู้เหล่านั้นเป็นความรู้ที่ครูรู้อยู่แล้ว (บรรจง จันทระ, 2527, น. 168)

กระบวนการมอง สืบ ยิน นั้นถือได้ว่ามีความสัมพันธ์กับแนวปรัชญานี้เป็นอย่างมาก ด้วยปรัชญาพัฒนาการนิยมมองว่าการนำประสบการณ์ที่ได้พบเจอนั้นมา เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ของมนุษย์จะทำให้มนุษย์มีความงอกงาม และสังคมเจริญงอกงามด้วย นักปรัชญาตามแนวปรัชญานี้ ยังปฏิเสธความจริงที่ใกล้ชิดมนุษย์ โดยเชื่อว่าประสบการณ์ และความรู้ที่ถูกต้องเป็นความจริงของโลก การจัดการเรียนรู้ตามปรัชญานี้ผู้สอนมีหน้าที่จัดเรียงความรู้ที่มีอยู่แล้วให้เป็นระบบทั้งในด้านเนื้อหา และแหล่งเรียนรู้ เมื่อเริ่มจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนจะต้องจำลองสถานการณ์จากประสบการณ์ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสนใจ และอยากที่จะเรียนรู้เพื่อหาคำตอบในสิ่งที่ยังไม่รู้ จากนั้นจึงให้ผู้เรียน ศึกษาด้วยตนเองอย่างอิสระจากสถานการณ์จำลองที่ผู้สอนได้เสนอปัญหา ทั้งนี้ผู้สอน และสื่อต่าง ๆ จะเป็นแหล่งที่ผู้เรียนใช้ในการหาคำตอบ เพื่อให้เกิดความรู้อย่างแท้จริง เมื่อผู้เรียนเรียนรู้แล้วจึงสรุป ความรู้ที่ได้ออกมาเป็นมวลประสบการณ์ หรือความคิดรวบยอด โดยนักปรัชญากลุ่มนี้เชื่อว่าสิ่งเหล่านี้ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่แท้จริง ซึ่งจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้เรียนเรียนรู้ในสิ่งที่สนใจ และสังคมอยาก ให้เรียนรู้

ด้วยเหตุนี้กระบวนการ มอง สืบ ยิน จึงมีความสัมพันธ์ในแง่ของการจัดการเรียนรู้ตาม ปรัชญาพัฒนาการนิยม เมื่อ มอง (มองไม่ผ่านจากอดีตถึงปัจจุบัน) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจะนำ ประสบการณ์ของผู้เรียนที่ผู้เรียนพบเจอกับสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน มาจัดกระบวนการ การเรียนรู้เรื่องราวของสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่สามารถมองเห็นได้ในปัจจุบัน สู่ขั้น สืบ (สืบอดีตสาน สัมพันธ์สาระ) เป็นขั้นที่ผู้สอนเชื่อมโยงเรื่องราวของสถานที่ที่สามารถมองเห็นได้ในปัจจุบันกับสิ่งอื่นที่ มีความเกี่ยวข้องกัน เมื่อผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงการเรียนรู้แล้วนั้น จึงจะเข้าสู่ขั้นสุดท้าย ขั้น ยิน (ยินยิ่งยงคงคู่สู่ออนาคต) ในขั้นนี้ผู้เรียนจะต้องประมวลความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ในการเรียนรู้เพื่อ เป็นแนวทางในการอนุรักษ์ และบอกต่อประวัติความเป็นมาของสถานที่สำคัญต่าง ๆ

2. รูปแบบการเรียนรู้

2.1 การเรียนรู้

2.1.1 ความหมายของการเรียนรู้

โดยความหมายของการเรียนรู้มีผู้ให้ความหมายต่าง ๆ ไว้ดังนี้

บาวเวอร์ (Bower) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการ ที่ทำให้เกิดกิจกรรม หรือรูปแบบของการจัดกิจกรรมเปลี่ยนไป โดยเป็นผลของการตอบสนองที่ไม่ใช่ ปฏิกริยาตามธรรมชาติ และไม่ใช่อะไรที่เปลี่ยนแปลงทางร่างกายแค่ชั่วคราว (กันยา สุวรรณแสง, 2536, น. 155)

คลิฟฟอร์ด (Clifford) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมอันเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์จากสิ่งต่าง ๆ (บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2559, น. 8)

โรเวอร์ และโฮวี (Rohwer & Howr) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงทางสติปัญญาที่ค่อนข้างถาวร และสามารถสังเกตการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมนั้นได้อย่างชัดเจน (บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2559, น. 8)

มาร์ซี พี คริสโคล (Marcy P. Driscoll) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวรซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ และการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัว (สิริอร วิชชาวุธ, 2554, น. 1)

เอนดีสัน สมิท และฮิลการ์ด (Attkinson, Smith & Hilgard) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร ซึ่งเกิดจากการปฏิบัติ และการมีประสบการณ์กับสิ่งเร้าในอดีต การเปลี่ยนแปลงนั้นไม่ได้เกิดขึ้นจากวุฒิภาวะ การเจ็บป่วย และการพิการทางร่างกาย (สิริอร วิชชาวุธ, 2554, น. 1-2)

คิมเบิล (Kimple) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างถาวรเนื่องจากการฝึกฝนที่มีการเสริมแรง การเรียนรู้จึงเป็นการได้มาซึ่งความจริง (Facts) หลักการ (Principles) แนวคิด (Concepts) นิสัย (Habits) ทักษะ (Attitude) ความสนใจ (Interests) ค่านิยม (Value) และทักษะ (Skill)

พรรณยุพา นพรัก (2537, น. 155) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นอย่างถาวรจากการได้รับประสบการณ์ หรือการฝึกฝนโดยพฤติกรรมนั้นจะเปลี่ยนไปในทางที่เหมาะสมหรือไม่ก็ตาม

กันยา สุวรรณแสง (2536, น. 155) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการของประสบการณ์ที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร แต่ไม่รวมถึงความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากสาเหตุอื่น เช่น วุฒิภาวะ การเจ็บป่วย ฤทธิ์ยา สารเสพติด ฯลฯ

สุชา จันทน์เอม (2536, น. 152) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมที่ได้รับอิทธิพลจากบุคคลและสิ่งแวดล้อมร่วมกัน โดยพฤติกรรมเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ถูกต้องและดีกว่าเดิม และการเกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ นั้นจะเกิดจากประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้ว ทั้งความรู้ที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่สมปรารถนา และน่าตื่นเต้น

สุคนธ์ ภูริเวทย์ (2544, น. 81) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Behavior) อันเนื่องมาจากการที่เราได้รับประสบการณ์ (Experience) หรือการฝึกฝน โดยสถานการณ์เหล่านั้นจะเป็นสิ่งเร้าเฉพาะบุคคล

ชววิทย์ ไชยเป้า (2559, น. 10) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยอาศัยประสบการณ์ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองและสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางด้านความคิด และความสามารถ

สิริอร วิชชาวุธ (2554, น. 2) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิมไปอย่างถาวรจากประสบการณ์ และการฝึกฝนโดยไม่ใช่สาเหตุจาก ภูมิภาวะ ความเหนื่อยล้า การเจ็บป่วย การทำงานของสมอง และการใช้สารเสพติด

ชนาธิป พรกุล (2552, น. 17) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการทางสติปัญญาที่ผู้เรียนต้องใช้ในการนำมาทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ผ่านการลงมือปฏิบัติ ทดลอง และค้นคว้า จนกระทั่งสรุปความรู้นั้นเป็นของตนเองได้

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2558, น. 60) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงไปของพฤติกรรมอย่างถาวรเนื่องมาจากประสบการณ์ หรือ การฝึกหัด

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2559, น. 8) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีซึ่งเกิดจากการลอกเลียนแบบ ถ่ายโอน หรือการกระทำซ้ำ ๆ โดยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ หรือการฝึกฝนของแต่ละคน

จึงสรุปได้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์อย่างถาวร ทั้งภายในและภายนอก ทั้งด้านดีและด้านไม่ดี ซึ่งประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมเหล่านั้นเป็นสิ่งกระตุ้น ผ่านกระบวนการคิด การลงมือปฏิบัติ และการฝึกฝน ประสบการณ์เหล่านั้นรวมไปถึง การเปลี่ยนแปลงทางด้านภูมิภาวะ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม ด้านสติปัญญา การเจ็บป่วย ความพิการ เป็นต้น เว้นแต่การเปลี่ยนแปลงนั้นเกิดจากการกระตุ้นด้วยสารเคมี และสารเสพติด การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของแต่ละบุคคลนั้นจะมากหรือน้อย นอกจากขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของแต่ละบุคคลแล้ว ยังขึ้นอยู่กับทัศนคติ (Attitude) ค่านิยม (Value) แนวคิด (Concepts) หลักการ (Principles) ความสนใจ (Interests) ของแต่ละบุคคล

งานวิจัยเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช จึงเห็นความสำคัญ

ของการนำสิ่งแวดล้อมรอบตัวผู้เรียนที่จะเป็นผลให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมเหล่านั้นมาเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านกระบวนการ มอง สืบ ยิน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนนำประสบการณ์เหล่านั้นมาผ่านกระบวนการคิด การลงมือปฏิบัติ และค้นหาความรู้ใหม่ โดยการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งในด้านบุคลิกภาพ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา สู่อารมณ์ที่สงบถึงการอนุรักษ์ และบอกต่อเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของสถานที่สำคัญต่าง ๆ แก่บุคคลอื่น

2.1.2 ความสำคัญของการเรียนรู้

ความสำคัญของการเรียนรู้ไม่ได้มีการสรุปไว้อย่างชัดเจนนัก แต่ก็ยังพอมีผู้ให้คำจำกัดความของความสำคัญของการเรียนรู้ไว้ดังนี้

จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) กล่าวว่า การเรียนรู้จะทำให้มนุษย์มีชีวิตรอดในสิ่งแวดล้อมรอบตัวได้อย่างมีความสุข (กันยา สุวรรณแสง, 2536, น. 153)

กันยา สุวรรณแสง (2536, น. 154) กล่าวว่า การเรียนรู้จะทำให้มนุษย์รู้วิธีที่จะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และพัฒนาตัวเองเพื่อการดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุขตลอดไป

สุชา จันทน์เอม (2536, น. 151-152) กล่าวว่า การเรียนรู้สามารถทำให้มนุษย์ปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยทั่ว ๆ ไปได้ และมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง และดีกว่าเดิม

บุญเลี้ยง ทูมทอง (2559, น. 7) กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์อย่างต่อเนื่อง และนำการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันจะทำให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จึงสรุปได้ว่าการเรียนรู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมนุษย์ เพราะเมื่อมนุษย์รู้จักนำการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ตัวเองประสบนั้นมาประยุกต์ใช้จะทำให้มนุษย์อยู่กับสิ่งแวดล้อมและสังคมน้อยได้อย่างมีความสุข

2.1.3 องค์ประกอบของการเรียนรู้

องค์ประกอบของการเรียนรู้ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพที่ดีขึ้น ซึ่งมีซึ่งมีผู้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้ไว้ดังนี้

มอนโร (Monroe) ได้จัดองค์ประกอบของการเรียนรู้ไว้ 6 ประการดังนี้

1. ความต้องการ (Needs) การเรียนรู้ของบุคคลนั้นจะต้องเกิดจากความต้องการในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าซึ่งเป็นต้นเหตุของการแสดงพฤติกรรม

2. เครื่องมือ (Incentives) และสิ่งจูงใจ เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลทราบถึงจุดมุ่งหมายที่จะเรียนรู้

3. ศักยภาพในการตอบสนอง และพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง (Response Potential Variable Behavior) ในการเรียนรู้ นั้นมนุษย์ต้องมีการตอบสนองต่อประสบการณ์ที่จะทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนไป ซึ่งมนุษย์มีศักยภาพในการตอบสนองที่กว้างขวาง และมากกว่าสัตว์ชนิดอื่น

4. อุปสรรคที่จะนำไปสู่เป้าหมาย (Barriers to Goals) การวางแผนที่จะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการสัมผัสกับประสบการณ์ต่าง ๆ จะทำให้การเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ที่ดี

5. การเลือก และกำจัดในการตอบสนอง (Selectivity and Elimination) การตอบสนองต่อการเรียนรู้ประสบการณ์ของแต่ละบุคคลคนนั้นต่างกัน มนุษย์จึงมีการเลือกการตอบสนองในสิ่งที่เหมาะสมกับตัวเอง

6. ผลของการตอบสนอง (Effect of the Response) พฤติกรรมที่แสดงออกจากการเรียนรู้ นั้นจะไม่สมบูรณ์จนกว่าบุคคลจะเกิดความพอใจ (กันยา สุวรรณแสง, 2536, น. 167)

ลี เจ ครอนบาช (Lee J. Cronbach) ได้จัดองค์ประกอบของการเรียนรู้ไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. สถานการณ์ (Situation) สิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นสิ่งที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา
2. ลักษณะประจำตัวของแต่ละบุคคล (Personal Characteristics) หมายถึง ความพร้อม ความถนัด ความสนใจ เจตคติ สติปัญญา และวุฒิภาวะในด้านต่าง ๆ

3. จุดมุ่งหมาย (Target) หรือเป้าหมาย (Goal) หมายถึง ทิศทางในการกำหนดการเรียนรู้ โดยมีหน้าที่เป็นแรงกระตุ้น หรือแรงจูงใจในการเรียนรู้นั้น ๆ

4. การแปลความหมาย (Interpretation) การวางแผน และการคาดหวังถึงผลที่จะเกิดขึ้น หมายถึง การที่มนุษย์มีประสบการณ์ที่แตกต่างกันจะทำให้การวางแผนถึงการแสดงออกของพฤติกรรมนั้นต่างกัน

5. การลงมือทำ หรือการตอบสนอง (Action) หลังจากที่มีมนุษย์คาดหวังถึงกับสิ่งที่จะเกิดขึ้น หลังจากการเรียนรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ มนุษย์จึงค่อยเริ่มปฏิบัติตามแผนที่ได้วางไว้ด้วยหวังว่าจะพอใจในผลที่เกิดขึ้น

6. ผลของการกระทำ (Consequence) การแสดงออกของพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ต่าง ๆ ตามที่วางแผนไว้ และจะถือเอาไว้ปฏิบัติในครั้งต่อไป

7. ปฏิกริยาที่ตอบสนองต่อความผิดหวัง หรือความล้มเหลว (Reaction on disappointing or Reaction to thwarting) เมื่อผลของการแสดงพฤติกรรมออกมาในทางที่ผิดหวัง หรือล้มเหลว มนุษย์จะเกิดปฏิกริยา 3 รูปแบบ คือ

7.1 ปรับปรุงแก้ไข (Adaptive) เมื่อความผิดหวังเกิดขึ้นในการแสดงพฤติกรรมของ ตัวเอง มนุษย์จะลองเปลี่ยนวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดผลดังที่คาดหวังไว้

7.2 ตื้อรั้น (Non-adaptive) เมื่อผลไม่เป็นดังที่คาดหวังไว้ในบางครั้งมนุษย์จะล้มเลิกการจะแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ หรือไม่ก็จะแสดงออกแบบซ้ำซากแม้ว่าจะไม่ได้ผลดังหวัง

7.3 การป้องกัน (Defense) มนุษย์จะมีกลไกในการป้องกันตัวจากความผิดหวัง เช่น เปลี่ยนเป้าหมาย หรือปฏิเสธที่จะสนใจสถานการณ์นั้น ๆ (กันยา สุวรรณแสง, 2536, น. 167-168)

ดอลลาร์ด และมิลเลอร์ (Dollard & Miller) ได้จัดองค์ประกอบของการเรียนรู้ไว้ 4 ประการ ดังนี้ (วิณา ประชาณุกุล และประสาท เนื่องเฉลิม, 2554, น. 24-25)

1. แรงขับ (Drive) เป็นสิ่งที่มีผลต่อการตอบสนองต่อการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1.1 แรงขับปฐมภูมิ (Primary Drive) ซึ่งเป็นสัญชาตญาณ และธรรมชาติของมนุษย์ เช่น ความหิว ความกระหาย

1.2 แรงขับทุติยภูมิ (Secondary Drive) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นหลังจากที่มนุษย์ได้เรียนรู้จากการสัมผัสกับประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นความต้องการทางด้านสังคม และจิตใจ เช่น ความเครียด ความรัก และความต้องการ เป็นต้น

2. สิ่งเร้า (Stimulus) เป็นปัจจัยที่ทำให้มนุษย์เกิดการตอบสนองแล้วแสดงออกมาในเชิงพฤติกรรมต่าง ๆ โดยสิ่งเหล่านั้นอาจเป็นเหตุการณ์ หรือวัตถุที่เข้ามากระทบร่างกาย หรือความรู้สึกของมนุษย์ภายใน หรือภายนอกก็ได้

3. การตอบสนอง (Response) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกหลังจากที่มนุษย์ประสบกับสิ่งเร้า

4. การเสริมแรง (Reinforcement) เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้มนุษย์อยากจะทำซ้ำโดยสิ่งที่เข้ามาช่วยเสริมแรงจะเป็นเหตุการณ์ หรือสิ่งของต่าง ๆ ก็ได้ เช่น ของรางวัล คำชมเชย

บิก (Biggs) ได้จัดองค์ประกอบของการเรียนรู้ไว้ 2 ประการ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ คือ วิธีการ และแผนการที่มนุษย์ใช้ในการเรียนรู้

2. การจูงใจ คือ สาเหตุที่มนุษย์เลือกใช้วิธีการ และแผนการนั้นในการเรียนรู้ (ผัสสพรรณ ถนอมพงษ์ชาติ, 2555, น. 20)

พรรณยุพา นพรััก (2537, น. 14-15) ได้จัดองค์ประกอบของการเรียนรู้ไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. วุฒิภาวะ หรือความพร้อม หมายถึง มนุษย์จะเรียนรู้ได้ดีหากร่างกายมีความพร้อมในเรื่องของเซลล์ประสาท

2. ระบบประสาท หมายถึง การเรียนรู้ที่ตื้นนั้นจะต้องใช้ประสาทสัมผัส การคิด การเชื่อมโยง ประสบการณ์ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ขึ้นอยู่กับความควบคุมของระบบประสาททั้งสิ้น

3. แรงจูงใจ เป็นตัวกระตุ้นการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่เป้าหมาย
4. สถิติปัญญา ผู้ที่มีปัญญาสูงจะเรียนรู้ได้รวดเร็ว และถูกต้อง
5. การฝึกฝน การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี และผลของการเรียนรู้นั้นจะน่าพอใจหากมีการฝึกฝนบ่อย ๆ
6. การเสริมแรง หากมีการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ ไปแล้ว ถ้ามีการตอบสนองที่พึงพอใจก็จะมี การแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ อีก
7. อารมณ์ เป็นสิ่งที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนรู้ หากผู้เรียนสนุกสนานก็จะเกิด การเรียนรู้ที่มากกว่า

กันยา สุวรรณแสง (2536, น. 168) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้เพิ่มเติมไว้ ว่า การเรียนรู้ประกอบด้วย 10 ประการ ดังนี้

1. ความพร้อม (Readiness)
2. การจูงใจ (Motivation)
3. ความจำ (Remembering)
4. สิ่งแวดล้อม (Environment)
5. การฝึก (Practice or Training)
6. การเสริมแรง (Reinforcement)
7. การทำซ้ำ (Repeated Trials)
8. สุขภาพจิต (Mental Health)
9. ความสามารถของผู้เรียน (Ability)
10. ความสนใจ (Interest)

วีณา ประชาณุกุล และประสาธ เนิ่งเฉลิม (2554, น. 26-27) ได้แบ่งองค์ประกอบของ การเรียนรู้ออกเป็น 6 ประการ ดังนี้

1. ระบบประสาท คือ การเรียนรู้ของมนุษย์นั้นจะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยระบบประสาทสัมผัส หากระบบประสาทได้รับการกระทบกระเทือนมนุษย์ก็จะกลายเป็นผู้บกพร่องทางการเรียนรู้
2. สถิติปัญญา ผู้มีสติปัญญาสูงจะเรียนรู้ได้มาก รวดเร็ว และถูกต้อง
3. การสร้างแรงจูงใจ เช่น คำชมเชย ของรางวัล การลงโทษ จะเป็นแรงจูงใจที่ดีให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้
4. อารมณ์ ความกลัว ความตกใจ ความวิตกกังวล หรือแม้แต่การเหนื่อยล้าของร่างกายนั้น จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ไม่ดีเท่าที่ควร หรือไม่เกิดผลใด ๆ จากการเรียนรู้นั้น

5. วัฒนธรรม เป็นสิ่งที่มีผลต่อการเรียนรู้ของคนในสังคมนั้น ๆ
6. พัฒนาการของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้ที่ดีนั้น จะต้องคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคนเป็นสำคัญ

ตาราง 2 ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบของการเรียนรู้ จากตาราง 1 ตารางวิเคราะห์องค์ประกอบของการเรียนรู้ตามที่นักการศึกษาได้นิยามไว้

นักวิชาการศึกษา	มอนโร (Monroe)	ลี เจ ครอนบาช (Lee J. Cronbach)	ดอลลาร์ด และมิลเลอร์ (Dollard & Miller)	บีก (Biggs)	พรณยูพา นพรัก	กันยา สุวรรณแสง	วิไล ประชานุกูล และ	ประสพท เนิ่งเฉลิม
องค์ประกอบของการเรียนรู้								
สิ่งเร้า (Stimulus)		✓	✓			✓		
วุฒิภาวะ (Maturity)	✓		✓		✓	✓		
เป้าหมาย (Goal)	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓
แผน (Plan)	✓	✓		✓				
ความพร้อม (Aptness)		✓	✓			✓		
ผลลัพธ์ (Consequence)		✓			✓	✓		✓

หมายเหตุ ใช้เกณฑ์การเลือกองค์ประกอบของการเรียนรู้จากตาราง 1 คือ ต้องมีนักการศึกษาเห็นตรงกันอย่างน้อย 3 คน

จึงสรุปได้ว่าองค์ประกอบของการเรียนรู้ประกอบด้วย 6 ประการ ดังนี้

1. สิ่งเร้า (Stimulus) หมายถึง สิ่งแวดล้อมรอบตัวของมนุษย์ หรือสถานการณ์ หรือวัตถุที่เข้ามากระทบกับร่างกาย หรืออารมณ์ หรือความรู้สึก ของมนุษย์ ไม่ว่าจะป็นภายในหรือภายนอก (Dollard & Miller) แล้วกระตุ้นให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงออกมา

2. วุฒิภาวะ (Maturity) หมายถึง ศักยภาพของมนุษย์ที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น ๆ (Monroe) ซึ่งแต่ละบุคคลจะตอบสนองต่อสิ่งเร้าต่างกันออกไป ด้วยเหตุที่มนุษย์แต่ละคนนั้นพบเจอกับประสบการณ์ในอดีตที่แตกต่างกัน

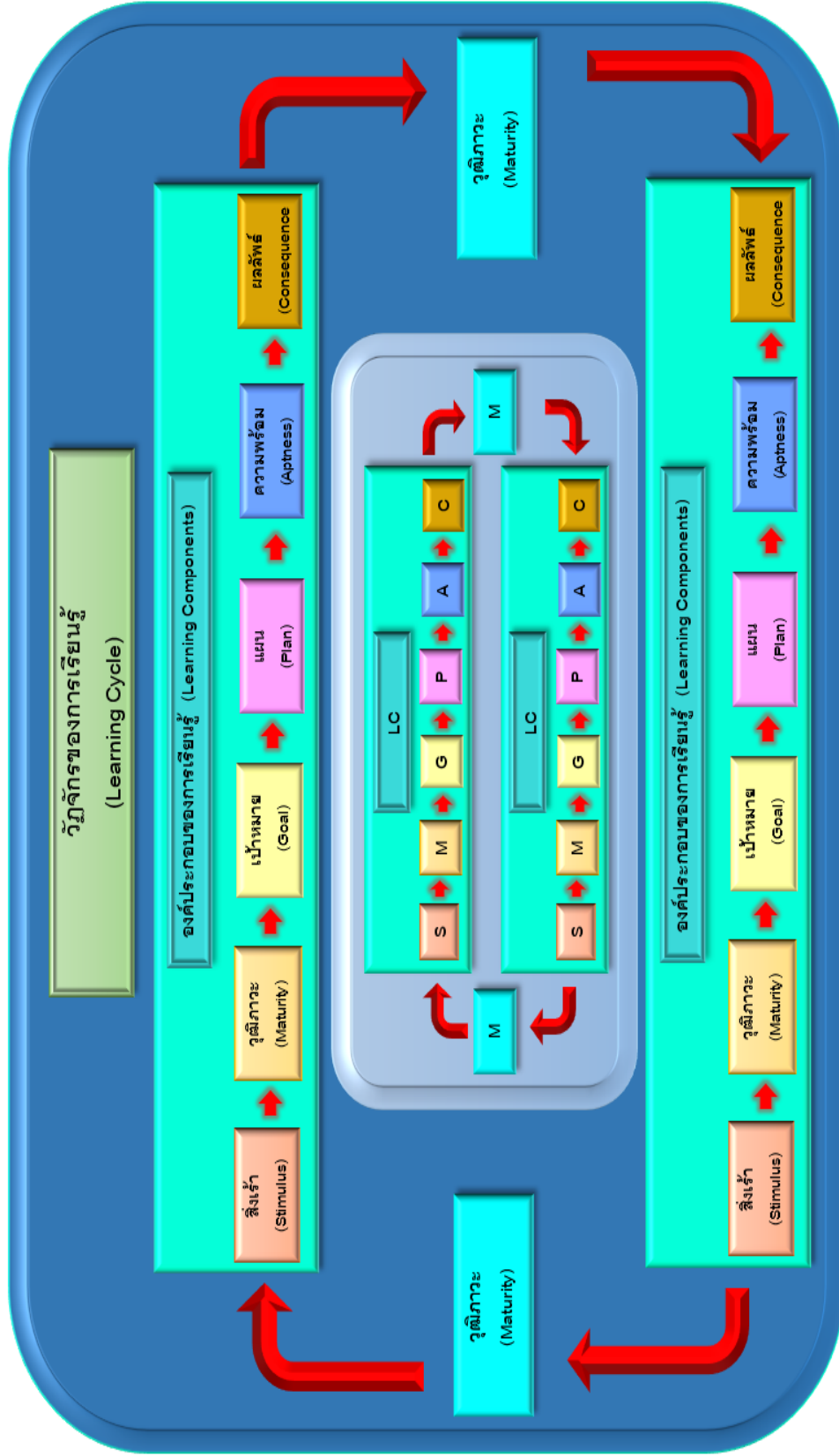
3. เป้าหมาย (Goal) เป็นแรงจูงใจที่จะช่วยส่งเสริมให้มนุษย์มีจุดหมายที่อยากจะเรียนรู้สิ่งเร้านั้น ๆ โดยแรงจูงใจเหล่านั้นจะเป็นทางบวก หรือทางลบ หรือทั้งสองทาง ก็ได้ เช่น ของรางวัล คำชมเชย คำตำหนิ บทลงโทษ เป็นต้น

4. แผน (Plan) เป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้ในการเรียนรู้เพื่อให้ถึงเป้าหมายที่คาดหวังไว้ โดยการวางแผนที่ดีนั้นจะส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีจากในเรียนรู้แต่อย่างไรก็ตามการวางแผนของแต่ละบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่พบเจอมาในอดีต

5. ความพร้อม (Aptness) การที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีนั้นจะต้องมีความพร้อมทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และรวมไปถึงความถนัด ความสนใจ และเจตคติ

6. ผลลัพธ์ (Consequence) การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ตามแผนที่มนุษย์ได้วางไว้ หากการกระทำนั้นเป็นที่น่าพอใจก็จะทำให้มนุษย์แสดงการกระทำแบบนั้นอีกครั้งเรื่อย ๆ

จากองค์ประกอบของการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ออกมาเป็นตาราง 2 ตารางสรุปองค์ประกอบของการเรียนรู้ จากตาราง 1 ตารางสังเคราะห์องค์ประกอบของการเรียนรู้ตามที่นักการศึกษาได้นิยามไว้ นั้น จึงสามารถสรุปได้ว่าด้วยการเรียนรู้ของมนุษย์จะเป็นวัฏจักรไม่สิ้นสุดเมื่อกระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นตามองค์ประกอบของการเรียนรู้แล้วนั้น มนุษย์จะเกิดภาวะจากการเรียนรู้ จากนั้นยังมีสิ่งเร้าใหม่ ๆ เข้ามาให้มนุษย์เกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา และในการเรียนรู้ของมนุษย์แต่ละครั้งนั้น จะมีภาวะเป็นองค์ประกอบหนึ่งด้วย ตามภาพ 1

ภาพ 1 วัฏจักรของการเรียนรู้ (Learning Cycle)

2.1.4 วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) เป็นกลไกที่เกิดขึ้นหลังจากที่มนุษย์พบกับประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามากระตุ้นจนทำให้มนุษย์เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองไปอย่างถาวร ซึ่งมีนักการศึกษาได้นำเสนอขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

สุคนธ์ ภูริเวทย์ (2543, น. 82-83) ได้แบ่งกระบวนการเรียนรู้ออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การนำเสนอสิ่งเร้า เป็นการนำเสนอบทเรียนใหม่เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการอยากที่จะเรียนรู้
2. การรับรู้สิ่งเร้า เกิดขึ้นหลังจากที่ผู้เรียนเกิด ความอยากที่จะเรียนรู้
3. การแปลความหมาย เมื่อผู้เรียนเกิดการรับรู้สิ่งเร้าแล้ว จึงเกิดความเข้าใจสิ่งเร้าเหล่านั้น
4. การตอบสนองสิ่งเร้า เมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนจะตอบสนองต่อสิ่งเร้า

โดยการมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป

5. การสังเกตการตอบสนอง การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมนั้นจะสามารถสังเกตได้อย่าง

ชัดเจน

กันยา สุวรรณแสง (2536, น. 168-169) ได้แบ่งกระบวนการเรียนรู้ออกเป็น 5 ขั้นตอน

ดังนี้

1. สิ่งเร้า(Stimulus) เป็นสิ่งที่เข้ามาเร้าอินทรีย์สารทำให้ประสาทเกิดการตื่นตัว
2. การรับสัมผัส(Sensation) เมื่ออินทรีย์สารถูกกระตุ้นโดยสิ่งเร้า มนุษย์จะรับรู้สิ่งเหล่านั้นผ่านประสาททั้ง 5 และแปลความหมายของสิ่งเร้าเหล่านั้นจากประสบการณ์เดิม
3. การรับรู้(Perception) เมื่อประสาททั้ง 5 ของมนุษย์แปลความหมายจากการสัมผัสสิ่งเร้าเหล่านั้นแล้ว การรับรู้ของมนุษย์จะเกิดขึ้น
4. ความคิดรวบยอด(Conception) เมื่อมนุษย์เกิดการรับรู้แล้ว จึงสรุปผลสิ่งเหล่านั้นเป็น

ความคิดรวบยอด

5. ปฏิกริยาตอบสนอง(Response) คือการที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเหล่านั้นไปอย่าง

ถาวร

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2558, น. 62-63) ได้แบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 5 ขั้นตอนดังนี้

1. ประสบการณ์(Experiences) เป็นสิ่งเร้าที่เข้ามาสัมผัสกับมนุษย์ โดยมนุษย์มีประสาทสัมผัสทั้ง 5 เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรับรู้เมื่อมีสิ่งเร้าต่าง ๆ เข้ามากระตุ้น

2. ความเข้าใจ(Understanding) เป็นการตีความหมายต่อสิ่งเร้าเหล่านั้น โดยกระบวนการนี้จะเกิดขึ้นในสมอง หรือจิตของมนุษย์ ซึ่งสัญญาณ และความทรงจำจะเกิดขึ้นในสมอง สัญญาณ และ

ความทรงจำนี้เองที่เรียกว่า “ความเข้าใจ” มนุษย์จะเข้าใจประสบการณ์ก็ต่อเมื่อสามารถจัดระเบียบ วิเคราะห์ และสังเคราะห์สิ่งเร้าต่าง ๆ ได้ หากมนุษย์ทำได้ก็จะพบกับความหมายที่แท้จริงของ ประสบการณ์นั้น ๆ

3. ความนึกคิด(Thinking) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในสมอง ความนึกคิดที่มี ประสิทธิภาพนั้นต้องผ่านการจัดระเบียบ และค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ใหม่กับ ประสบการณ์เดิม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดการบูรณาการการเรียนรู้

ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติที่เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้นั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับวิธีการ หรือกระบวนการเรียนรู้

ตาราง 3 ตารางวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ตามที่นักการศึกษาได้นิยามไว้

กระบวนการเรียนรู้	การนำเสนอสิ่งเร้า	การรับรู้สิ่งเร้า	การแปลความหมาย	การตอบสนองสิ่งเร้า	การสังเกตการตอบสนอง
นักการศึกษา					
สุคน ฐริเวทย์	✓	✓	✓	✓	✓
กันยา สุวรรณแสง	✓	✓	✓	✓	✓
ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์	✓	✓		✓	

จึงสรุปได้ว่ากระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ประสบการณ์(Experiences) เป็นสิ่งเร้าที่เข้ามากระตุ้นให้ประสาทสัมผัสของมนุษย์เกิดการตื่นตัว

2. การรับรู้(Sensation) เป็นกระบวนการทางด้านร่างกายหลังจากที่มนุษย์สัมผัสกับ ประสบการณ์ต่าง ๆ ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 แล้วส่งการรับรู้ขึ้นไปแปลความหมายในสมอง และจิต โดยมนุษย์จะเข้าใจประสบการณ์นั้นได้ก็ต่อเมื่อสามารถจัดระเบียบ วิเคราะห์ และสังเคราะห์ ประสบการณ์นั้น ๆ ได้

3. การตอบสนอง(Response) เกิดขึ้นหลังจากที่มนุษย์เข้าใจประสบการณ์นั้น ๆ แล้วสมองจึงทำการประมวลผลผ่านกระบวนการจัดระเบียบ และค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ใหม่กับประสบการณ์เดิม ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดการบูรณาการการเรียนรู้แล้วการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนั้นจะทำให้พฤติกรรมของมนุษย์เปลี่ยนแปลงไปอย่างถาวร

2.1.5 กิจกรรมการเรียนรู้

ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยผู้เรียนจะบรรลุผลมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสำคัญ มีผู้ให้ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ดังนี้

วรารณ ศรีวิโรจน์ (2545, น. 2) ได้ให้ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง วิธีการ หรือกิจกรรมที่ครูหรือผู้ที่เกี่ยวข้องนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

สุภณิดา พัฒธ และคณะ (2557, น. 55) ได้ให้ความหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการปฏิบัติเพื่อให้การเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลแก่ผู้เรียน

จึงสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่มีครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องนำมาใช้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลแก่ผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมนั้นจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงโดยมีผู้ให้ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

วรารณ ศรีวิโรจน์ (2545, น. 2) ได้ให้ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ 8 ประการ ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน กระตุ้นความสนใจ และให้ผู้เรียนมีการเคลื่อนไหว
2. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้การเรียนรู้เกิดผลสำเร็จ
3. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังการใช้ทักษะชีวิต และกระบวนการประชาธิปไตย
4. เป็นกิจกรรมที่ฝึกความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน คุณลักษณะที่ดี และการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันตามศักยภาพ

5. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการคิดสร้างสรรค์ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม เป็นต้น
6. เป็นกิจกรรมที่ฝึกใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต
7. เป็นกิจกรรมที่สร้างปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับครูและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง
8. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของการเรียนรู้

สุภานิดา พัชธร และคณะ (2557, น. 55-56) ได้ให้ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ 15 ประการ ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
2. เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้
3. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังประชาธิปไตยให้แก่ผู้เรียน
4. เป็นกิจกรรมที่ช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ
5. เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริม และปลูกฝังให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์
6. เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการเคลื่อนไหว
7. เป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างความสนุกสนานให้แก่ผู้เรียน
8. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เห็นความแตกต่างของแต่ละบุคคล
9. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ และความรู้ที่กว้างขวาง
10. เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการ และความงอกงามของผู้เรียน
11. เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะต่าง ๆ
12. เป็นกิจกรรมที่ช่วยปลูกฝังเจตคติที่ดี
13. เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานเป็นหมู่คณะ
14. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียน
15. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในเรื่องต่าง ๆ

ตาราง 4 ตารางวิเคราะห์ความสำคัญของการเรียนรู้ตามที่นักการศึกษาได้นิยามไว้

นักการศึกษา ความสำคัญของ กิจกรรมการเรียนรู้	วราภรณ์ ศรีวิโรจน์	สุภณิดา พัฒร และ คณะ
เป็นกิจกรรมสนุกสนาน กระตุ้นความสนใจ และให้ ผู้เรียนมีการเคลื่อนไหว	✓	✓
เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้การเรียนรู้เกิด ผลสำเร็จ	✓	✓
เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังการใช้ทักษะชีวิต และ กระบวนการประชาธิปไตย	✓	✓
เป็นกิจกรรมที่ฝึกความรับผิดชอบ การทำงานร่วมกัน คุณลักษณะที่ดี และการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ตามศักยภาพ	✓	✓
เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการต่าง ๆ เช่น กระบวนการคิดสร้างสรรค์ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการกลุ่ม เป็นต้น	✓	✓
เป็นกิจกรรมที่ฝึกใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ในการ เรียนรู้ตลอดชีวิต	✓	
เป็นกิจกรรมที่สร้างปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนกับ ผู้เรียน ผู้เรียนกับครูและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง	✓	
เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของการเรียนรู้	✓	✓
เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เห็นความแตกต่างของแต่ละบุคคล		✓
เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ และความรู้ ที่กว้างขวาง		✓
เป็นกิจกรรมที่ช่วยปลูกฝังเจตคติที่ดี		✓

จากตาราง 4 ตารางวิเคราะห์ความสำคัญของการเรียนรู้ตามที่นักการศึกษาได้นิยามไว้
จึงสรุปได้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้มีความสำคัญ 11 ประการ ดังนี้

1. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการตื่นตัวที่อยากจะเรียนรู้ มีการเคลื่อนไหวร่างกายและ
เกิดความสนุกสนานระหว่างการเรียนรู้
2. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้
3. เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต และส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย
ในตัวผู้เรียน

4. เป็นกิจกรรมที่ฝึกฝนให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ มีคุณลักษณะที่ดี และช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันตามศักยภาพ

5. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะด้านกระบวนการต่าง ๆ เช่น การคิดสร้างสรรค์ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงานกลุ่ม เป็นต้น

6. เป็นกิจกรรมที่ฝึกใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

7. เป็นกิจกรรมที่สร้างปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับครูและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

8. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนให้สอดคล้องกับบทเรียน

9. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เห็นความแตกต่างของแต่ละบุคคล

10. เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์และความรู้ที่กว้างขวาง

11. เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดี

หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นั้นมีหลายประการซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวไว้ ดังนี้
 วราภรณ์ ศรีวิโรจน์ (2545, น. 4) ได้กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ 9 ประการ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาวิชา

2. จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับช่วงวัย ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน

3. จัดเรียงเนื้อหาตามลำดับขั้นตอน

4. ใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม หลากหลาย

5. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม และประเมินผล

6. ส่งเสริมกระบวนการคิด และทักษะต่าง ๆ

7. ใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย

8. ใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย เหมาะสม และสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้

9. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความสุขมีเจตคติที่ดี และอยากที่จะเรียนรู้

สุภณิดา พัฒธร และคณะ (2557, น. 56) ได้กล่าวถึงหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร

2. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการเรียนรู้
3. จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับช่วงวัย ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน
4. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเนื้อหา
5. จัดกิจกรรมที่น่าสนใจ ใช้สื่อที่หลากหลาย เหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
6. จัดกิจกรรมโดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ทำกิจกรรม
7. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิด
8. จัดกิจกรรมโดยใช้เทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย
9. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข
10. ประเมินผลการทำกิจกรรม

ตาราง 5 ตารางวิเคราะห์หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่นักการศึกษาได้นิยามไว้

นักการศึกษา	วราภรณ์ ศรีวิโรจน์	สุภณิดา พัฒธ และคณะ
ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้		
จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาวิชา	✓	✓
จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับช่วงวัย ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน	✓	✓
จัดเรียงเนื้อหาตามลำดับขั้นตอน	✓	
ใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม หลากหลาย	✓	✓
ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม แลประเมินผล	✓	✓
ส่งเสริมกระบวนการคิด และทักษะต่าง ๆ	✓	✓
ใช้เทคนิควิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย	✓	✓
ใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสม และสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	✓	✓
จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีความสุขมีเจตคติที่ดี และอยากที่จะเรียนรู้	✓	✓

จากตาราง 5 ตารางวิเคราะห์หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่นักการศึกษาได้นิยามไว้ จึงสรุปได้ว่าหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มี 9 ประการ ดังนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาวิชา
2. จัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับช่วงวัย ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน
3. จัดเรียงเนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นลำดับขั้นตอน
4. จัดกิจกรรมโดยใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้เป็นที่สนใจของผู้เรียน
5. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
6. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิด และทักษะต่าง ๆ
7. ใช้เทคนิคและวิธีการที่หลากหลายในการจัดกิจกรรม
8. จัดกิจกรรมโดยเน้นให้ผู้เรียนมีความสุขอยากที่จะเรียนรู้ และมีเจตคติที่ดี
9. ใช้วิธีการวัดและประเมินผลกิจกรรมที่หลากหลาย รวมทั้งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลกิจกรรม

วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

จากหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นั้น จึงสรุปเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเจตนารมณ์ของหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาวิชา
2. ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาวิชา ทั้งกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องเหมาะสมกับช่วงวัย ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน โดยใช้เทคนิคและวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้สื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และมีการจัดเรียงเนื้อหาตามลำดับขั้นตอน
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ได้ออกแบบไว้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุข อยากที่จะเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมโดยจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดและทักษะต่าง ๆ ให้เกิดแก่ผู้เรียน ทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดี
4. วัดและประเมินผลการจัดกิจกรรม โดยใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสม และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผล

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrating Method)

สุภณิดา พัฒธ และคณะ (2557, น. 83-84) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบบูรณาการนั้น เป็นการจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ที่เป็นความสัมพันธ์ในเชิงวิชาการหลายแขนงวิชา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา และ

กระบวนการแสวงหาความรู้ ทั้งหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนแนวคิดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม

การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการมี 2 ลักษณะ คือ

1. การบูรณาการภายในวิชา คือ ผู้สอนคนเดียววิชาเดียว เช่น วิชาวิทยาศาสตร์ผู้สอนทำการบูรณาการในสาขาฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา สิ่งแวดล้อม และสาขาอื่น ๆ ไปพร้อม ๆ กัน โดยไม่แยกส่วน

2. การบูรณาการระหว่างวิชาคือผู้สอนคนเดียวสอนรายวิชาหรือผู้สอนหลายคนสอนแบบบูรณาการยึดมาตรฐานวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นหลักแล้วเชื่อมโยงเนื้อหาของรายวิชาต่าง ๆ ภายใต้อำนาจเดียวกัน

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

1. การกำหนดหัวข้อ โดยการกำหนดหัวข้อสาระการเรียนรู้ เริ่มจากวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตรที่ใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนแล้วจึงเลือกหัวข้อที่จะนำมาบูรณาการเรียนรู้อย่างให้ผู้เรียนมีโอกาสในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งหัวข้อที่นำมาบูรณาการนั้นควรเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

2. กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยผู้สอนเป็นผู้กำหนดจุดประสงค์ของการเรียนรู้ให้มีความชัดเจน และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร

3. กำหนดเนื้อหา โดยกำหนดขอบเขตของเนื้อหาให้เหมาะสมกับแต่ละวิชา

4. กำหนดขอบเขตของการเรียนรู้ โดยกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเวลา เนื้อหา กิจกรรม ทั้งกิจกรรมการเรียนรู้นั้นจะต้องมีความยืดหยุ่นในการจัดกิจกรรม โดยเฉพาะการจัดเวลาให้เหมาะสมกับการบูรณาการเนื้อหาวิชา

5. จัดกิจกรรม การดำเนินกิจกรรมนั้นต้องจัดกิจกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลาย และให้ผู้เรียนมีการค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน

6. ประเมินผล การประเมินผลนั้นต้องเน้นไปที่การประเมินตามสภาพจริง และใช้วิธีการประเมินผลที่เหมาะสม หลากหลาย เช่นการสังเกต การตอบสนอง พัฒนาการ หรือแฟ้มสะสมผลงาน

รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

สุคนธ์ สินธพานนท์และคณะ (2562, น. 171-176) กล่าวว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นขั้นตอนหรือกระบวนการในการแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ เพื่อใช้ในการค้นคว้าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์จากหลักฐานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในเรื่องราวของประวัติศาสตร์

รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์นั้น ผู้สอนจะต้องเข้าใจเป้าหมายของหลักสูตรและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร โดยเน้นไปที่การลงมือปฏิบัติเพื่อให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ด้วยตนเองและสามารถนำองค์ความรู้เหล่านั้นไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งกล่าวได้ว่าผู้สอนประวัติศาสตร์ต้องศึกษาหลักการสอนทั่วไปเพื่อให้เกิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย โดยเริ่มจากการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับชีวิตจริง ทั้งนี้ผู้สอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความสามารถในการแก้ปัญหาขณะปฏิบัติกิจกรรม ทั้งผู้สอนจะต้องยึดหลักการบูรณาการกับวิชาอื่น

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

1) **ขั้นกำหนดประเด็นปัญหาหรือข้อสมมติฐาน** เป็นขั้นตอนในการเลือกรื่องหรือประเด็นที่สนใจ โดยจุดเริ่มต้นของความรู้ของผู้เรียนนั้น ผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาบทเรียนหรือเรื่องที่เรียน ทั้งผู้สอนควรตั้งคำถามให้ผู้เรียนฝึกการคิดเพื่อนำไปสู่การกำหนดปัญหา จากนั้นจึงศึกษาขอบเขตและแนวทางการของปัญหาเพื่อคาดคะเนคำตอบในรูปแบบของสมมติฐาน

2) **ขั้นรวบรวมหลักฐาน** เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ ทั้งขั้นต้นและขั้นรอง โดยผู้เรียนควรที่จะเลือกศึกษาหลักฐานขั้นรองซึ่งเป็นข้อมูลที่จะศึกษาก่อนแล้วจึงไปศึกษาหลักฐานขั้นต้น

ผู้สอนควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการแบ่งประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

- **หลักฐานขั้นปฐมภูมิหรือหลักฐานขั้นต้น** คือ หลักฐานที่เกิดขึ้นพร้อมกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์หรือเกิดในระยะเวลาใกล้เคียงกัน เช่น โบราณสถาน โบราณวัตถุ

- **หลักฐานขั้นทุติยภูมิหรือหลักฐานขั้นรอง** คือ งานที่เขียนขึ้นภายหลังเหตุการณ์ โดยใช้หลักฐานขั้นปฐมภูมิและเพิ่มเติมความคิดเห็นของผู้เขียน เช่น สารานุกรม บทความทางวิชาการ คำให้การชาวกรุงเก่า เป็นต้น

ในขั้นตอนนี้ผู้สอนควรให้คำปรึกษาผู้เรียนในการค้นคว้า ทั้งแนะนำแหล่งข้อมูลและผู้เรียนสามารถใช้หาข้อมูลได้

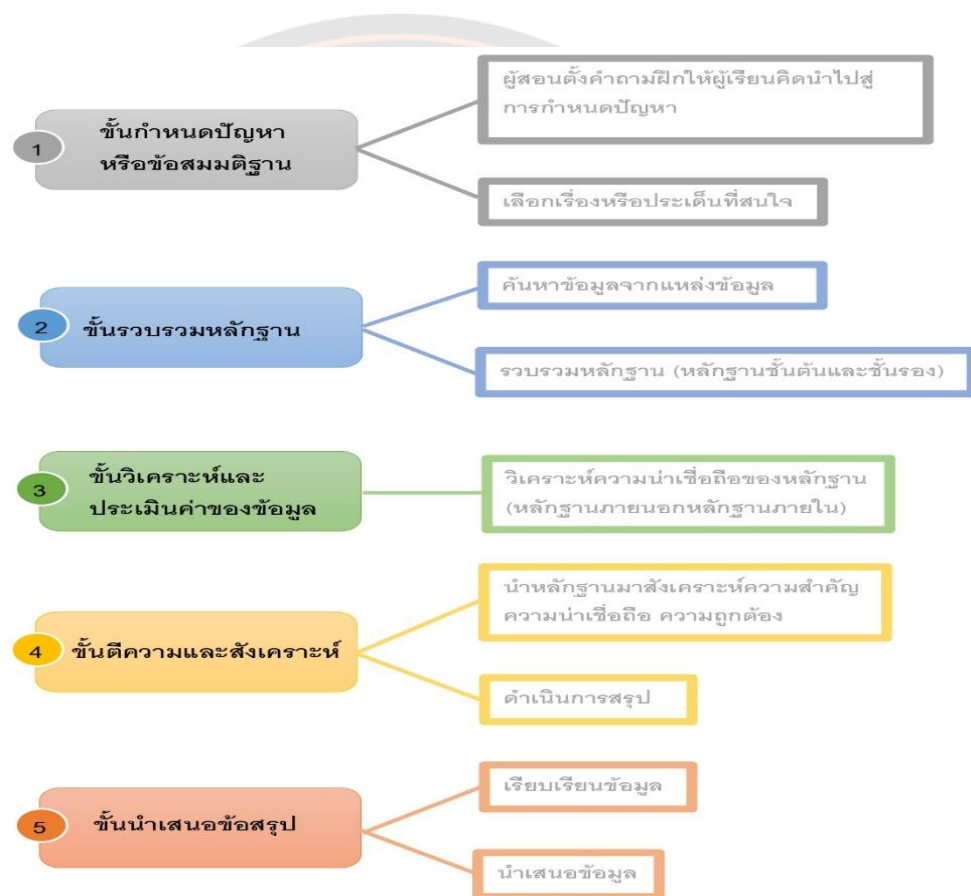
3) **ขั้นวิเคราะห์และประเมินคุณค่าข้อมูล** เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะต้องวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของหลักฐานที่รวบรวมมา โดยการวิเคราะห์หลักฐานแบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

- การวิเคราะห์หลักฐานภายนอก เป็นการวิเคราะห์หลักฐานสภาพที่ปรากฏภายนอกว่าถูกต้องตามยุคสมัยหรือไม่

- **ขั้นวิเคราะห์หลักฐานภายใน** เป็นการวิเคราะห์หลักฐานว่าถูกต้องทั้งหมดหรือไม่ เช่น การกล่าวถึงตัวบุคคล เหตุการณ์ สถานที่ โดยดูว่ามีจริงในยุคสมัยของหลักฐานหรือไม่

4) **ขั้นตีความและสังเคราะห์** ในขั้นนี้เป็นขั้นที่นำหลักฐานที่ได้จากการวิเคราะห์และประเมินค่ามาตีความและสังเคราะห์ว่าหลักฐานใดมีความสำคัญ มีความน่าเชื่อถือ ถูกต้องตามเหตุการณ์มากกว่า ซึ่งอาจใช้วิธีการนำหลักฐานหรือข้อเท็จจริงมาวิพากษ์และแสดงความคิดเห็นประกอบแล้วจึงสรุป

5) **ขั้นนำเสนอข้อมูล** เป็นขั้นที่นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์มาเรียบเรียงและนำเสนอข้อมูลในลักษณะการอธิบายความรู้ในรูปแบบการเขียนรายงาน

ภาพ 2 รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion)

ทศนา แคมมณี (2548, น. 347-352) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้วิธีการอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นกระบวนการที่ผู้สอนจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ผู้สอนได้ตั้งไว้ โดยผู้สอนแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างทั่วถึงและเปิดโอกาสให้

ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่กว้างขวางขึ้น ผ่านการจัดกลุ่มผู้เรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 4 - 8 คน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

1. ผู้สอนและผู้เรียน
2. ผู้เรียนกลุ่มละ 4 ถึง 8 คน
3. ประเด็นในการอภิปราย
4. มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเห็นความรู้สึกและประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนภายใน

กลุ่มตามประเด็นในการอภิปราย

5. สรุปสาระที่ผู้เรียนอภิปราย
6. สรุปบทเรียน
7. ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการอภิปรายกลุ่มย่อยที่นิยมใช้กันโดยทั่วไปมีหลายรูปแบบด้วยกัน เพื่อให้ผู้สอนสามารถนำมาปรับใช้ให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น

1) การจัดกลุ่มอภิปรายแบบกันเอง (Informal Group Discussion) เป็นวิธีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่สนใจในเรื่องเดียวกันจำนวน 6 - 10 คน มาพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์เพื่อหาข้อยุติในเรื่องต่าง ๆ โดยในการอภิปรายกลุ่มจะมีประธานเป็นผู้นำการอภิปรายและกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

2) การจัดกลุ่มอภิปรายแบบซินดิเคต (Syndicate Group) เป็นการจัดกลุ่มผู้เรียน จำนวน 6-8 คน ที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน การจัดกลุ่มอภิปรายแบบซินดิเคตจะเน้นไปที่การอภิปรายในประเด็นที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มใหญ่ เพื่อให้ผู้เรียนในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ของตน โดยในกลุ่มจะต้องมีประธานและเลขาธิการ

3) การจัดกลุ่มอภิปรายแบบโต๊ะกลม (Round Table Group) การอภิปรายกลุ่มรูปแบบนี้มีลักษณะคล้ายกับแบบซินดิเคต โดยเป็นการอภิปรายในประเด็นที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่มใหญ่ตามความสนใจของผู้เรียนในกลุ่ม เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์และแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ซึ่งกลุ่มจะอยู่ในลักษณะที่ผู้เรียนในกลุ่มทุกคนสามารถมองเห็นกันได้ เช่น นั่งเป็นวงกลมสี่เหลี่ยมผืนผ้า โต๊ะประชุม เป็นต้น

4) การจัดกลุ่มอภิปรายแบบไขว้คิด (Knee Group) การจัดกลุ่มในรูปแบบนี้เป็นการจัดกลุ่มย่อยที่แยกออกมาจากกลุ่มใหญ่ โดยใช้วิธีการสุ่มผู้เรียนเพื่อให้เกิดการคละกันของผู้เรียน

ตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนได้วางไว้ การจัดกลุ่มแบบนี้มีความคล้ายคลึงกับการจัดกลุ่มแบบกันเอง

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

1. ผู้สอนจัดเตรียมเรียนออกเป็นกลุ่มกลุ่มละ 4 - 8 คน
2. ผู้สอน/ผู้เรียนกำหนดประเด็นในการอภิปราย
3. ผู้เรียนพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยยึดประเด็นในการอภิปราย
4. ผู้เรียนสรุปการอภิปรายภายในกลุ่ม
5. ผู้สอนและผู้เรียนนำเสนอข้อสรุปของกลุ่มย่อยเป็นการสรุปทเรียน
6. ผู้สอนประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning)

การจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ หมายถึง การจัดกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ในเรื่องที่จำเป็นต่อการเรียนรู้(ทีศนา แคมมณี, 2548, น. 131-132) โดยเริ่มจากการรับรู้ปัญหา หาทางแก้ปัญหา ลงมือปฏิบัติจนเกิดประสบการณ์แล้วสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ (จอห์น ดิวอี้ อ้างถึงใน บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2559, น. 27)

การเรียนรู้จากประสบการณ์นั้นแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ (Juch อ้างถึงใน บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2559, น. 27)

1. การปฏิบัติ (Doing)
2. การรับรู้หรือการสังเกต (Sensing or Observing)
3. การคิดทบทวน (Thinking)
4. การวางแผน (Planning)

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

1. การสร้างประสบการณ์ (Do) โดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติมากกว่าการบรรยายหรือปฏิบัติให้ดู ซึ่งผู้สอนมีหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก ช่วยแนะนำตอบข้อสงสัยระหว่างการทำกิจกรรมเท่านั้น

2. แบ่งปัน (Share) เป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง

3. กระบวนการ (Process) เมื่อผู้เรียนสัมผัสกับประสบการณ์แล้ว จึงนำมาอภิปราย และวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางที่สามารถใช้ในการปฏิบัติได้

4. สรุป (Generalize) ผู้เรียนสรุปความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง

5. ประยุกต์ใช้ (Apply) ผู้เรียนนำแนว ทางที่ได้รับจากประสบการณ์ไปใช้ในสถานการณ์อื่นได้ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2558, น. 313)

การจัดการเรียนรู้แบบบรรยาย(Lecture Method)

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ (2545, น. 17-21) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบบรรยายคือกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียน โดยการบอกเล่าอธิบายเนื้อหาเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้เตรียมการค้นคว้ามาเป็นอย่างดี ในขณะที่การบรรยายนั้นผู้สอนต้องมีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการซักถามและแสดงความคิดเห็น ทั้งผู้สอนจะต้องมีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ และการบรรยายจะต้องใช้เวลาโดยไม่มากนัก

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

1. ขั้นเตรียมการ ผู้สอนต้องกำหนดจุดประสงค์ของการบรรยาย จากการศึกษาความสามารถและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เพื่อใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ การเตรียมเนื้อหาที่จะบรรยายนั้น จะต้องศึกษาค้นคว้าจากแหล่งต่าง ๆ ร่วมกับประสบการณ์เดิมของผู้สอนเอง และจัดเนื้อหาที่จะบรรยายให้เหมาะสมกับเวลา เป็นขั้นเป็นตอน โดยผู้สอนจะต้องเลือกใช้สื่อประกอบการบรรยายที่เหมาะสม และเตรียมวิธีการประเมินที่เหมาะสม หลากหลาย เช่น การสังเกต การใช้คำถาม การทดสอบ เป็นต้น

2. ขั้นบรรยาย ผู้สอนจะต้องมีการพูดคุยเพื่อนำเข้าสู่เรื่องที่จะบรรยาย โดยอาจจะมีการทดสอบก่อนการบรรยายประกอบด้วย ผู้สอนจะต้องบรรยายด้วยน้ำเสียงที่เป็นมิตร เป็นจังหวะ ชัดเจน และกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจฟังบรรยาย และอยากซักถามอยู่เสมอ หรืออาจจะมีการหยุดบรรยายเพื่อให้ผู้เรียนจับกลุ่มอภิปรายซักถามซึ่งกันและกัน แล้วจึงร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการบรรยาย

3. ขั้นประเมินผล ผู้สอนประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การใช้คำถาม การทดสอบ เป็นต้น

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งชุมชน(The use of community Activites)

สุกัญญา พัฒน และคณะ เรียนรู้ (2557, น. 97-98) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งชุมชน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับสถานการณ์จริง จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนใกล้สถานศึกษา โดยให้ผู้เรียนสัมผัสกับสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคคล สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะเรียนรู้ ผู้สอนจะใช้การทำกิจกรรมนอกสถานที่ หรือเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ โดยผู้เรียนจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ หรือการศึกษาจากแหล่งความรู้ที่เป็นแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ก็ได้

ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้

1. ชี้นำเสนอ เป็นขั้นที่ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันนำเสนอปัญหา โดยผู้สอนใช้สื่อและวิธีการต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน
2. ขั้นกำหนดจุดประสงค์โดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันกำหนดปัญหา กิจกรรมและวัตถุประสงค์

3. ขั้นวางแผน โดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 3.1 แบ่งกลุ่มโดยเลือกประธาน และเลขานุการกลุ่ม
- 3.2 เตรียมปัญหาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 3.3 วางกฎเกณฑ์การทำกิจกรรมในชุมชน
- 3.4 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรม
- 3.5 ติดต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมในแหล่งชุมชน
- 3.6 เตรียมการเผชิญกับสถานการณ์เฉพาะหน้าขณะทำกิจกรรม

4. ขั้นดำเนินการ ปฏิบัติตามขั้นตอนที่วางไว้ในการจัดกิจกรรมการ

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ(Cooperative Learning)

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นคุณลักษณะหนึ่งของการใช้ชีวิตในสังคม การทำงานเป็นกลุ่ม การร่วมคิด ร่วมปฏิบัติช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี การเรียนการสอนวิธีนี้จึงเป็นการบ่มเพาะทักษะทางด้านสังคมให้แก่ผู้เรียนโดยมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีการประนีประนอม และการเปลี่ยนบทบาทหน้าที่ระหว่างกัน
2. มีการส่งเสริมซึ่งกันและกัน ให้กำลังใจช่วยเหลือกัน เพื่อให้ผลงานที่ออกมาสมบูรณ์แบบ
3. ความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล การเรียนรู้วิธีนี้จะต้องอาศัยทักษะทางด้านสังคม ร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ปัญหา และรับผิดชอบบทบาทของตนเอง
4. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ผู้สอนต้องแนะนำทักษะชีวิต และทักษะทางด้านสังคมให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และไม่เกิดความขัดแย้งในการทำงานกลุ่ม
5. ความเป็นตัวของตัวเองในแต่ละกลุ่ม ผู้สอนมีหน้าที่ควบคุมให้สมาชิกในแต่ละกลุ่ม มีความสัมพันธ์ที่ราบรื่นในการทำงานกลุ่ม และคอยตรวจสอบความสำเร็จในการทำงานกลุ่ม (เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว, 2548, น. 21-22)

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

1. ผู้สอนแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน โดยแบ่งเป็นเด็กคละกันตามความสามารถของแต่ละคนคือ เด็กเก่ง เด็กค่อนข้างเก่ง เด็กค่อนข้างอ่อน และเด็กอ่อน
2. ผู้เรียนร่วมกันกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ให้เชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ที่ต้องการจะศึกษา และใช้ทักษะในการทำงานร่วมกันจนประสบผลสำเร็จ เช่น ทักษะความเป็นผู้นำ ทักษะการคิด และตัดสินใจ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแก้ปัญหา และกระบวนการกลุ่ม เป็นต้น
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม รู้จักรับฟังความคิดเห็นระหว่างกัน มีการฟังพาดูอภัย และไว้วางใจซึ่งกันและกัน
4. สมาชิกในกลุ่มรับผิดชอบงานที่ตนเองได้รับมอบหมายอย่างเท่าเทียมกัน และมีความภูมิใจว่าตนเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ และคณะ, 2562, น. 15)

การจัดการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มทำงาน (Committee Work Method)

สุภณิดา พัฒธร และคณะ (2557, น. 100) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบแบ่งกลุ่มทำงานเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มอบหมายให้ผู้เรียนทำงานเป็นคณะ โดยลงมือทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ ใช้กระบวนการประชาธิปไตยในการทำกิจกรรม ซึ่งวิธีการนี้เป็นวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนทุกคนได้รับประสบการณ์ตรงจากการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนต้องกำชับให้ผู้เรียนทุกคนได้ปฏิบัติงานกลุ่มอย่างเคร่งครัด

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

1. ขึ้นกำหนด ผู้เรียนกำหนดจุดมุ่งหมาย และวิธีการทำงานอย่างละเอียด โดยผู้สอนดูแลอย่างใกล้ชิด
2. ขึ้นเสนอ ผู้สอนแนะนำแหล่งเรียนรู้ วิทยากร และหนังสือที่เป็นแหล่งค้นคว้าข้อมูล
3. ขึ้นวางแผน ผู้เรียนวางแผนการทำงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกันภายในกลุ่ม
4. ขึ้นประเมินผล ผู้สอนสังเกตพฤติกรรมในการทำงานร่วมกันของผู้เรียน

2.1.6 ทฤษฎีการเรียนรู้

ความหมายของทฤษฎีการเรียนรู้ (Theory or Learning)

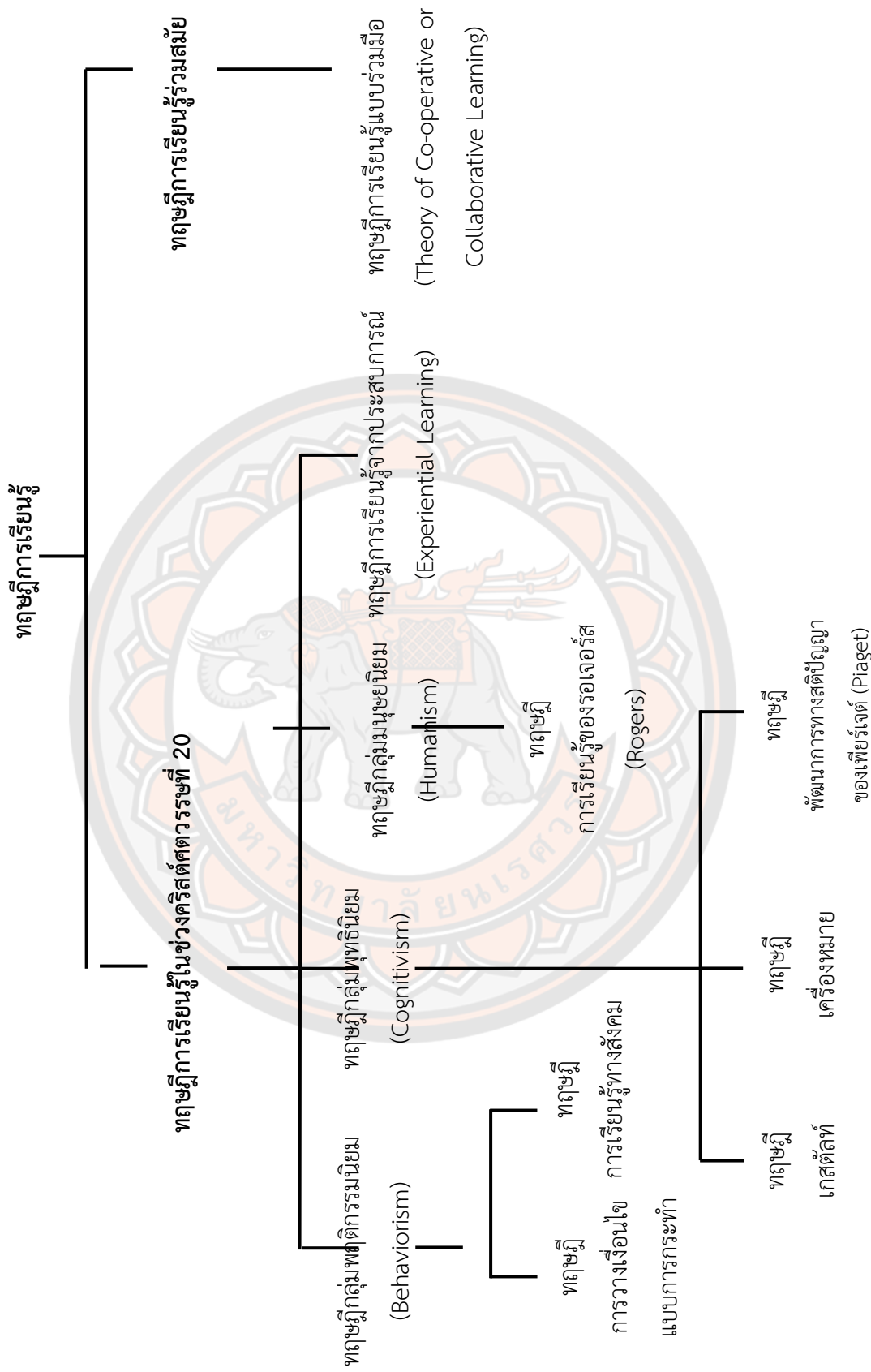
ฟรานด์เซน (Frandsen) กล่าวว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ คือ ทฤษฎีต่าง ๆ ที่เป็นผลรวมของข้อเท็จจริงที่ผ่านการค้นพบมาแล้วทั้งสิ้น และเป็นแนวความคิดที่ใช้อธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ได้ (กันยา สุวรรณแสง, 2536, น. 173)

ฮิลล์ (Hiall) กล่าวว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ คือ ทฤษฎีที่จะช่วยอธิบายวิธีการเรียนรู้ของบุคคล ทั้งยังช่วยให้บุคคลเข้าใจและนำไปใช้ในการควบคุมให้ผลการเรียนรู้ดีขึ้น ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้เป็นเสมือนกุญแจสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับ การเรียนรู้เข้าใจกระบวนการเรียนรู้ (กันยา สุวรรณแสง, 2536, น. 173)

กันยา สุวรรณแสง (2536, น. 173) กล่าวว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ คือ ทฤษฎีที่จะช่วยอธิบาย กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อความเข้าใจที่ดี และทฤษฎีการเรียนรู้นั้นเป็นสิ่งที่ช่วยพยายามหา คำตอบว่าการเรียนรู้ของมนุษย์เป็นอย่างไร ใช้กลไกและกระบวนการอะไรบ้าง ที่จะทำให้การเรียนรู้มี ประโยชน์มากที่สุด และผลของการเรียนรู้นั้นเกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ทฤษฎีการเรียนรู้เป็นเครื่องมือ ที่กำหนดแนวทางการเรียนรู้อย่างคร่าว ๆ การจะนำไปใช้ได้มากน้อยเพียงใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับ การพิจารณาตามความเหมาะสม

ทิศนา แคมมณี (2548, น. 43) กล่าวว่า ทฤษฎีการเรียนรู้เป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับว่า สามารถใช้อธิบายลักษณะ การเกิดขึ้นของการเรียนรู้ หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้น ๆ ได้

จึงสรุปได้ว่าทฤษฎีการเรียนรู้ คือ แนวคิดต่าง ๆ ที่ได้รับการยอมรับว่าสามารถนำมาอธิบาย ถึงกระบวนการเรียนรู้ หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ได้ โดยทฤษฎีเป็นการกล่าวถึง แนวทางของการจัดการเรียนรู้อย่างคร่าว ๆ และทฤษฎีการเรียนรู้จะนำมาใช้ได้มากน้อยเพียงใดนั้นก็ ต้องพิจารณาตามความเหมาะสม

1) ทฤษฎีการเรียนรู้ในช่วงศตวรรษที่ 20

ทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism)

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant Conditioning Theory)

เป็นทฤษฎีที่ถูกเสนอขึ้นโดยสกินเนอร์ (Skinner) ซึ่งมีความเชื่อว่าพฤติกรรมส่วนใหญ่ที่เกิดจากการเรียนรู้ของมนุษย์นั้นจะเกิดจากการที่มนุษย์ลงมือปฏิบัติเอง ไม่ใช่เกิดจากการจับคู่ระหว่างสิ่งเร้าเดิมกับสิ่งเร้าใหม่ โดยสกินเนอร์กล่าวว่าการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมมนุษย์มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ สิ่งที่เกิดขึ้นก่อน (Antecedent) พฤติกรรม (Behavior) ผลที่ได้รับ (Consequence) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 นี้จะดำเนินต่อเนื่องกันไป โดยผลที่ได้รับก็จะกลายเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดขึ้นก่อน สกินเนอร์ได้อธิบายเกี่ยวกับการเสริมแรงว่าการเสริมแรง (Reinforcement) ที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์นั้นมี 2 ประเภท คือ การเสริมแรงทางบวก และการเสริมแรงทางลบ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมมากขึ้น การเสริมแรงทางลบ และการลงโทษมักจะมีการใช้ร่วมกันเสมอ แต่การลงโทษทำให้การแสดงพฤติกรรมลดลง (วีณา ประชานุกูล และประสาธ เนืองเฉลิม, 2554, น. 54-56)

สกินเนอร์ทดลองพฤติกรรมนี้โดยการนำหนูที่หิวจัดใส่ลงไปในกล่อง โดยมีการบังคับให้อาหารตกลงมา เมื่อหนูวิ่งชนคานอาหารก็จะตกลงมา แต่เมื่อหนูวิ่งชนคานหลายครั้งพบว่าการกดคานทำให้อาหารตกลงมาเร็วกว่า ครั้งที่ 2 สกินเนอร์ได้เพิ่มหนูเป็น 2 ตัว หนูตัวที่หนึ่งกดคานแล้วได้อาหารทุกครั้ง อีกตัวเมื่อกดคานบางครั้งก็ได้บางครั้งก็ไม่ได้ แล้วหยุดให้อาหารหนูทั้ง 2 ตัว ผลปรากฏว่าหนูตัวแรกเลิกกดคานทันทีส่วนตัวที่ 2 ยังกดการต่อไปนานกว่าตัวแรก (ทิตินา แชมมณี, 2548, น. 57)

การจัดการเรียนรู้

1. ในการจัดการเรียนรู้ การเสริมแรงหลังการตอบสนองที่เหมาะสมของผู้เรียน จะช่วยเพิ่มอัตราการตอบสนองที่เหมาะสมนั้น การเว้นระยะการเสริมแรงอย่างไม่เป็นระบบ หรือเปลี่ยนรูปแบบการเสริมแรงจะช่วยให้ผู้เรียนมีการตอบสนองที่ถาวร

2. การลงโทษที่รุนแรงจนเกินไป จะเกิดผลเสียเป็นอย่างมากจนทำให้ผู้เรียนเกิดไม่ยอมการเรียนรู้ หรือไม่สามารถจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ เมื่อเด็กพูดจาไม่สุภาพ ตักเตือนแล้วยังกระทำ ผู้สอนไม่ควรสนใจพฤติกรรมนั้น และเมื่อผู้สอนไม่สนใจผู้เรียนจะหยุดพฤติกรรมนั้นในที่สุด (ทิตินา แชมมณี, 2548, น. 57-58)

3. การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) เป็นการทำให้ความถี่ของการแสดงพฤติกรรมเพิ่มขึ้น แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

3.1 ประเภทสิ่งของ (Material Reinforcer) เป็นอาหาร ของเล่น ของใช้ หรือสิ่งของต่าง ๆ

3.2 ประเภทสังคม (Social Reinforcer) ตัวเสริมแรงทางสังคม เป็นตัวเสริมแรงที่ค่อนข้างมีประสิทธิภาพสูงแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ประเภทคำพูด และประเภทการแสดงออกด้วยท่าทาง เช่น การยิ้ม การปรบมือ การจับมือ เป็นต้น

3.3 ประเภทกิจกรรม (Activity Reinforcer) เป็นการใช้กิจกรรมหรือพฤติกรรมทางที่ชอบและไม่ชอบเข้าไปเสริมแรง

3.4 ประเภทค่าตอบแทน (Token Reinforcer) เช่น เงินรางวัล คุปอง โบนัส ดาวคะแนน เป็นต้น

4. การเสริมแรงทางลบ (Negative Reinforcer) เป็นการกำจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เพื่อให้การแสดงพฤติกรรมที่ดีคงที่หรือเพิ่มขึ้น ซึ่งการเสริมแรงทางลบผู้สอนควรปฏิบัติอย่างรวดเร็วเมื่อเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ขึ้น เช่น เมื่อผู้เรียนนั่งระหว่างเรียน ผู้สอนควรให้ผู้เรียนไปล้างหน้าแล้วมาเรียนต่อ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2558, น. 33)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

เบนดูรา (Bandura) อธิบายว่าการเรียนรู้จะต้องมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งการเรียนรู้ตามทฤษฎีของเบนดูราจะทำให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ เช่น การสังเกต การปฏิบัติงานจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งสามารถกระตุ้นพฤติกรรมที่สามารถกระทำได้แล้ว เช่น ทักษะการพูด หากได้ดูตัวอย่างคนที่พูดเก่งก็จะสามารถพูดได้ดีด้วย ถ้าสามารถเพิ่มหรือลดการไตร่ตรองการแสดงพฤติกรรม และการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลอื่นจะก่อให้เกิดการมีอารมณ์ร่วม

การจัดการเรียนรู้

วีณา ประชาณุกุล และประสาธ เนิ่งเฉลิม (2554, น. 58-59) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ความสนใจ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้เรียนให้ความสนใจต่อสิ่งเร้า หรือสิ่งเหล่านั้นน่าสนใจการจัดการเรียนรู้จึงจำเป็นต้องจัดเนื้อหาที่น่าสนใจ

2. ความจำ การที่ผู้เรียนจะแสดงพฤติกรรมตามที่เห็นได้นั้นต้องอาศัยความจำซึ่งเกิดขึ้นได้จากการอธิบายหรือการมองเห็นสั้น ๆ

3. การจูงใจและการเสริมแรง บุคคลจะกระทำตามพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้นก็ต่อเมื่อพฤติกรรมนั้นมีความน่าสนใจ ดังนั้นการจูงใจและการเสริมแรงจึงมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก โดยการเสริมแรงแบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ การเสริมแรงโดยตรง การเสริมแรงที่ได้รับอิทธิพลจากบุคคลอื่น และการเสริมแรงด้วยตนเอง

ทฤษฎีกลุ่มพุทธินิยม (Cognitivism)

ทฤษฎีเกสตัลท์ (Gestalt Theory)

ทฤษฎีของเกสตัลท์มีแนวคิดหลักคือส่วนรวมมิใช่เป็นเพียงผลรวมของส่วนย่อย แต่ส่วนรวมเป็นสิ่งที่มากกว่าผลรวมของส่วนย่อย ซึ่งมีแนวทางการประยุกต์ใช้ดังนี้

1. กระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการทางความคิดซึ่งเกิดขึ้นภายในตัวมนุษย์ โดยมนุษย์จะเรียนรู้จากสิ่งเร้าส่วนรวมได้ดีกว่าส่วนย่อย ซึ่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ การรับรู้ (Perception) และการหยั่งเห็น (Insight) การรับรู้ คือการที่ประสาทสัมผัสของมนุษย์สัมผัสกับสิ่งเร้าแล้วส่งไปสู่กระบวนการคิดและตีความที่เกิดขึ้นในสมอง ส่วนการหยั่งเห็นเป็นการค้นพบหรือเข้าใจวิธีการแก้ปัญหาอย่างฉับพลัน เนื่องจากมนุษย์ใช้กระบวนการคิดและสติปัญญาส่วนบุคคลพิจารณาสิ่งเร้าโดยรวม

2. การจัดระเบียบการเรียนรู้ (Perception)

2.1 กฎการรับรู้ส่วนรวมและส่วนย่อย (Law of Pragnanz) ประสพการณ์เดิมนั้นมีอิทธิพลต่อการรับรู้ของบุคคลซึ่งการรับรู้ของแต่ละบุคคลต่อสิ่งเร้าเดียวกันอาจจะแตกต่างกันก็ได้ เพราะบุคคลจะนำประสพการณ์เดิมซึ่งอาจจะแตกต่างกันมารู้ส่วนรวมและส่วนย่อย

2.2 กฎแห่งความคล้ายคลึง (Law of Similarity) สิ่งเร้าที่มีลักษณะเหมือน หรือคล้ายคลึงกันมนุษย์จะรับรู้ว่าเป็นกลุ่มเดียวกัน

2.3 กฎแห่งความใกล้เคียง (Law of Proximity) สิ่งเร้าใดที่มีลักษณะใกล้เคียงกันมนุษย์จะรับรู้ว่าเป็นกลุ่มเดียวกัน

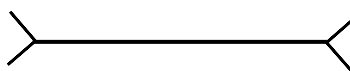
2.4 กฎแห่งความสมบูรณ์ (Law of Closure) เมื่อมนุษย์รับรู้สิ่งเร้าการรับรู้จะยังไม่สมบูรณ์ แต่การรับรู้จะสมบูรณ์ได้หากมนุษย์มีประสพการณ์เดิมกับสิ่งเร้านั้น

2.5 กฎแห่งความต่อเนื่อง สิ่งเร้าที่มีความต่อเนื่อง หรือมีทิศทางไปในแนวทางเดียวกันบุคคลจะรับรู้ว่าเป็นกลุ่มเดียวกัน หรือเป็นเหตุเป็นผลกัน

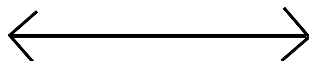
2.6 มนุษย์ย่อมมีความคงที่ในความหมายของสิ่งที่รับรู้ตามความเป็นจริง เช่น ปากขวดกลมก็จะรับรู้ว่ากลมเสมอแม้บางมุมปากขวดจะเป็นวงรี

2.7 การรับรู้ของบุคคลนั้นนอกจากจะผิดพลาด หรือบิดเบือนไปจากความเป็นจริงได้เนื่องจากลักษณะของสิ่งเร้าที่ทำให้เกิดภาพลวงตา เช่น จะมองเห็นเส้นตรงในภาพ ก สั้นกว่าเส้นตรงในภาพ ข แม้ว่าทั้งสองเส้นจะยาวเท่ากัน

เส้นตรง ก

เส้นตรง ข

2.8 การเรียนรู้แบบหยั่งเห็น (Insight) การเรียนรู้แบบอย่างเห็นเป็นการแก้ปัญหา หรือค้นพบวิธีแก้ปัญหาย่างฉับพลัน ซึ่งการเรียนรู้แบบอย่างเห็นมีปัจจัยที่สำคัญ คือประสบการณ์เดิมยังมีประสบการณ์เดิมมากเท่าไรการเรียนรู้แบบอย่างเห็นก็จะมากขึ้นเท่านั้น (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2558, น. 33-35)

การจัดการเรียนรู้

ทิตานา แคมมณี (2548, น. 62) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้นั้นจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด เพราะการคิดเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
2. การจัดการเรียนรู้นั้นต้องให้ผู้เรียนเข้าใจส่วนรวมก่อนแล้วค่อยเสนอส่วนย่อยจึงจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี
3. การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่มากและหลากหลายจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดแก้ปัญหา และคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้ดี
4. การจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ที่มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีและง่ายขึ้น
5. การจัดกลุ่มสิ่งเร้าที่เหมือนหรือคล้ายคลึงไว้กลุ่มเดียวกันจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดี
6. ในการจัดการเรียนรู้ไม่ต้องเสนอเนื้อหาให้สมบูรณ์ เพราะผู้เรียนจะใช้ประสบการณ์เดิมเติมเต็มเพื่อให้เกิดความรู้ที่สมบูรณ์
7. การที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็วขึ้น จะต้องมีการนำเสนอบทเรียนและเนื้อหาที่ต่อเนื่องกัน
8. การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่มากและหลากหลายจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้แบบหยั่งเห็นได้มากขึ้น

ทฤษฎีเครื่องหมาย (Sing Theory)

ทอลแมน (tolman อ้างถึงใน ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2558, น. 36) กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดจากการใช้เครื่องหมายซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ให้แสดงพฤติกรรมที่นำไปสู่เป้าหมาย โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ในการเรียนรู้นั้นผู้เรียนจะคาดหวังถึงรางวัลที่จะได้รับหากรางวัลที่คาดหวังไว้ไม่ตรงตามความต้องการ และไม่พึงพอใจก็จะแสวงหารางวัลที่ต้องการต่อไป
2. ขณะที่ผู้เรียนพยายามเพื่อให้ไปถึงจุดหมายนั้นผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้เครื่องหมายสัญลักษณ์ สถานที่ และสิ่งอื่นที่เป็นเครื่องชี้ทางไปสู่เป้าหมาย
3. ผู้เรียนมีความสามารถในการปรับตัวตามสถานการณ์ และจะไม่แสดงพฤติกรรมที่ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของตัวเองได้ซ้ำ ๆ

4. การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวของผู้เรียนนั้นบางครั้งไม่ได้แสดงออกมาในทันที โดยจะแอบแฝงในตัวของผู้เรียนไว้ และจะแสดงออกในเวลาที่เหมาะสม (latent Learning)

การจัดการเรียนรู้

ทิสนา แคมมณี (2548, น. 64) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. การสร้างแรงขับและหรือแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนนั้นจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพยายามไปให้ถึงเป้าหมายที่ต้องการ

2. การเรียนการสอนให้บรรลุถึงเป้าหมายนั้น ผู้สอนควรให้เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่น ๆ เป็นตัวชี้ทางไปสู่เป้าหมายควบคู่ไปด้วย

3. การปรับเปลี่ยนสถานการณ์การเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้

4. การเรียนรู้บางอย่างนั้นผู้เรียนอาจจะไม่ได้แสดงออกในทันที เพราะฉะนั้นการทดสอบหลาย ๆ วิธีทดสอบบ่อยครั้ง หรือติดตามผลในระยะยาวเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Intellectual Development Theory)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาที่นิยมใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้มี 2 ทฤษฎีด้วยกัน ได้แก่ ทฤษฎีของเพียเจต์ (Piaget) และทฤษฎีของบรุนเนอร์ (Bruner)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget)

เพียเจต์ กล่าวว่า พัฒนาการทางด้านความคิดของเด็กนั้นจะมีพัฒนาการไปตามช่วงวัยเป็นลำดับขั้น โดยพัฒนาการนั้นจะเป็นไปตามธรรมชาติ และการเร่งพัฒนาการของเด็กจะทำให้เกิดผลเสียมากกว่า การจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในช่วงที่เด็กจะพัฒนาไปในขั้นที่สูงกว่าจะสามารถทำให้เด็กพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว อย่างไรก็ตามเพียเจต์เน้นความสำคัญของการเข้าใจธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็กมากกว่าการกระตุ้นให้เด็กมีพัฒนาการที่เร็วขึ้น ทฤษฎีพัฒนาการของเพียเจต์ สามารถสรุปได้ดังนี้

1. พัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนเป็นไปตามช่วงวัยต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ขั้นรับรู้ด้วยสัมผัส (Sensorimotor Period) เป็นพัฒนาการของมนุษย์ในช่วง 0-2 ปี ความคิดของเด็กวัยนี้ขึ้นอยู่กับความรู้สึก และการกระทำโดยเด็กจะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง และยังไม่สามารถเข้าใจความคิดของผู้อื่นได้

1.2 ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Period) เป็นพัฒนาการของมนุษย์ในช่วง 2-7 ปี ความคิดของเด็กในวัยนี้ขึ้นอยู่กับความรู้เป็นส่วนใหญ่ โดยยังไม่สามารถใช้เหตุผลที่ลึกซึ้งได้ แต่สามารถใช้การเรียนรู้เชิงสัญลักษณ์ได้ การใช้ภาษานั้นจะแบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ ชั้นความคิดรวบยอด (Pre-Conceptual Intellectual Period) ในช่วงอายุ 2-4 ปี และชั้นการคิดด้วยความเข้าใจของตนเอง (Intuitive Thinking Period) ในช่วง 4-7 ปี

1.3 **ขั้นการคิดแบบรูปธรรม (Concrete Operational Period)** เป็นขั้นพัฒนาการของมนุษย์ในช่วง 7-11 ปี เป็นช่วงที่ความคิดของเด็กไม่ได้เกิดจากแค่การรับรู้จากรูปร่างเท่านั้น แต่ยังสามารถสร้างภาพในใจ และสามารถคิดย้อนกลับได้ ทั้งยังมีความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวเลข และสิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้น

1.4 **ขั้นการคิดแบบนามธรรม (Formal Operational Period)** เป็นพัฒนาการของมนุษย์ในช่วง 11-15 ปี เด็กสามารถคิดในสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ และสามารถคิดตั้งสมมติฐานรวมทั้งใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้

2. ภาษา และกระบวนการคิดของเด็กนั้นมีความแตกต่างกับผู้ใหญ่

3. กระบวนการทางสติปัญญา มีลักษณะดังนี้

3.1 **การซึมซับหรือการดูดซึม (Assimilation)** เป็นกระบวนการทางสมองในการรับประสบการณ์เรื่องราว และข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเก็บสะสมไว้ใช้ประโยชน์ต่อไป

3.2 **การปรับ และจัดระบบ (Accommodation)** เป็นกระบวนการที่สมองเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ให้เข้ากันได้อย่างเป็นระบบ หรือเครือข่ายทางปัญญาที่ตนสามารถเข้าใจได้เกิดเป็นโครงสร้างทางปัญญาขึ้นมาใหม่

3.3 **การเกิดความสมดุล (Equilibration)** เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากการปรับหากการปรับนั้นผสมกลมกลืนกันก็จะเกิดสภาพความสมดุลขึ้น หากไม่สามารถปรับสถานการณ์เดิมและสถานการณ์ใหม่ให้เข้ากันได้ก็อาจจะไม่เกิดความสมดุลขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญาในตัวบุคคล (ทศนา เขมมณี, 2548, น. 64-66)

การจัดการเรียนรู้

ทศนา เขมมณี (2548, น. 66) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ในการพัฒนาเด็กนั้นจะต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก และจัดให้เด็กได้รับประสบการณ์ที่เหมาะสมกับพัฒนาการ ไม่ควรบังคับให้เด็กเรียนรู้ในสิ่งที่ยังไม่พร้อม หรือยากเกินพัฒนาการตามช่วงวัย เพราะจะทำให้เด็กมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนรู้

1.1 การพัฒนาเด็กไปสู่ขั้นที่สูงขึ้นนั้นจะต้องจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เกิดการเรียนรู้ตามช่วงวัย

1.2 ในช่วงวัยที่เด็กมีอายุเท่ากันไม่ได้หมายความว่าเด็กทุกคนจะมีพัฒนาการที่เท่ากัน จึงไม่ควรเปรียบเทียบเด็กแต่ละคน ควรให้อิสระเด็กในการเรียนรู้ และพัฒนาความสามารถของเด็กไปตามระดับพัฒนาการ

1.3 ควรใช้สิ่งที่เป็นรูปธรรมในการจัดการเรียนรู้ให้เด็กเพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจลักษณะของสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น แม้ในพัฒนาการช่วงการคิดแบบรูปธรรมเด็กจะสามารถสร้างภาพในใจได้ แต่การใช้สื่ออุปกรณ์ที่เป็นรูปธรรมจะช่วยให้เด็กเข้าใจชัดเจนขึ้น

2. การสังเกต และให้ความสนใจเด็กอย่างใกล้ชิดจะช่วยให้ทราบถึงบุคลิกเฉพาะตัวของเด็ก
3. การจัดการเรียนรู้ให้เด็กนั้นจะต้องจัดในภาพรวมก่อนแยกย่อยทีละส่วน เพราะเด็กเล็ก ๆ จะเรียนรู้ส่วนรวม (Whole) ได้ดีกว่าส่วนย่อย (Part)
4. ในการจัดการเรียนรู้นั้นควรเริ่มกับสิ่งที่เด็กคุ้นเคย หรือมีประสบการณ์มาก่อนหน้าแล้ว แล้วจึงเสนอประสบการณ์ใหม่ที่สัมพันธ์กับประสบการณ์เดิม การทำเช่นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการซึมซับ และการจัดระบบความรู้ของเด็กเป็นไปได้อย่างดี
5. การจัดการเรียนรู้จะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม จะช่วยให้ผู้เรียนซึมซับข้อมูลเข้าสู่กระบวนการโครงสร้างทางสติปัญญาของผู้เรียน ซึ่งเป็น การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน

ทฤษฎีกลุ่มมนุษยนิยม (Humanism)

ทฤษฎีการเรียนรู้ของโรเจอร์ส (Rogers)

โรเจอร์ส กล่าวว่า การที่มนุษย์จะพัฒนาตนเองได้ดีนั้นจะต้องอยู่ในสถานการณ์ที่ผ่อนคลาย เป็นอิสระ มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (Supportive Atmosphere) และเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered Teaching) โดยผู้สอนจะคอยชี้แนะ (Non-Directive) และทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน (Facilitator) ซึ่งการเรียนรู้เน้นกระบวนการ (Process Learning) เป็นสำคัญ (ทิตินา แชมมณี, 2548, น. 70)

จัดกิจกรรมการเรียนรู้

ทิตินา แชมมณี (2548, น. 70) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้อบอุ่น ปลอดภัย ไม่น่าหวาดกลัวจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี
2. ผู้เรียนในแต่ละคนมีศักยภาพและแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองอยู่แล้ว ดังนั้นผู้สอนมีหน้าที่คอยชี้แนะ โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้นำทางในการเรียนรู้ของตนเอง (Self-Directive) และคอยช่วยเหลือผู้เรียนจนบรรลุผลการเรียนรู้
3. ในการจัดการเรียนรู้ควรเน้นกระบวนการเป็นสำคัญ ด้วยกระบวนการเรียนรู้นั้นถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้มนุษย์ดำรงชีวิต และแสวงหาความรู้ต่อไปได้

ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning)

เดวิด โคลบ (David Kolb) นักการศึกษาชาวอเมริกา ได้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) ไว้ในปี 1984 ซึ่งทฤษฎีนี้กล่าวถึงขั้นตอนทางการเรียนรู้ที่เป็นแนวทางในภาพกว้างสำหรับผู้เรียน ทั้งทฤษฎีนี้ยังได้รับการยอมรับและนำมาใช้อย่างแพร่หลาย และถือได้ว่าเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพในยุคที่มี

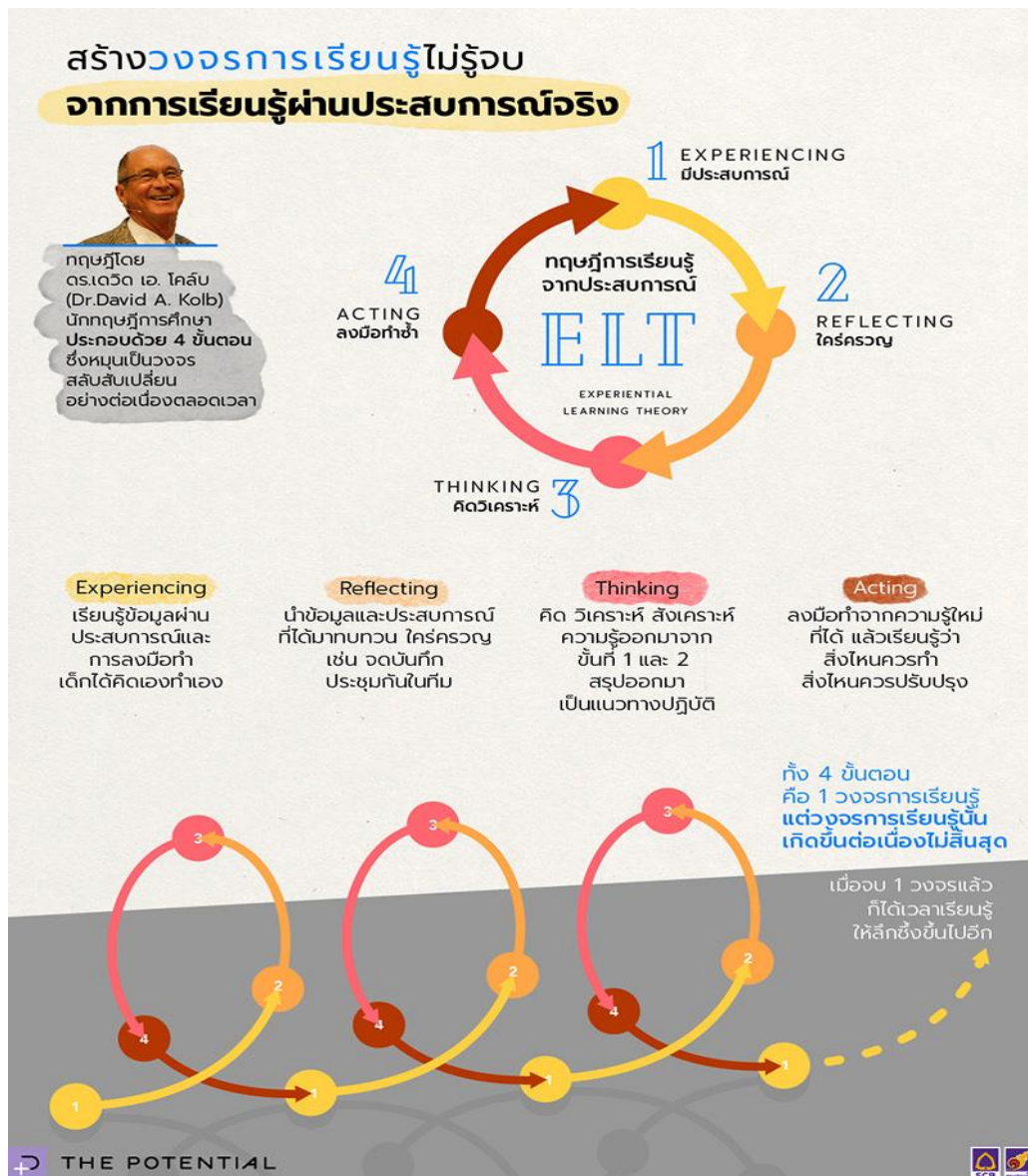
แหล่งเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัด โดยโคลป์ได้กล่าวถึงวงจรการเรียนรู้ไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ (วิภาวี เขียนลีลา, 2526)

1. การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง (Concrete Experience) ในขั้นนี้โคลป์มองว่าการเรียนรู้โดยการเรียนรู้เพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ ซึ่งการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องเริ่มจากการลงมือปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น การหั่นผักต้องลงมือหั่นจึงจะเกิดความชำนาญซึ่งไม่ได้เกิดจากการอ่านตำราอาหาร

2. การคิดทบทวน (Reflective Observation) คือ การคิดไตร่ตรองถึงประสบการณ์ที่ได้พบเจอมาด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การตั้งคำถาม การคิดทบทวน การเขียนเล่าเรื่อง การแสดงความรู้สึกอย่างอิสระ การสนทนา เป็นต้น แต่กระบวนการทั้งหมดนี้ไม่ใช่การตอบคำถามเพื่อประเมินผลกิจกรรม

3. การสรุปด้วยตนเอง (Abstract Conceptualization) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทักษะความคิดในการวิเคราะห์และประมวลผล เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองซึ่งองค์ความรู้ใหม่นี้จะเกิดจากความเข้าใจหลังจากที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ และคิดทบทวนสิ่งต่าง ๆ โดยไม่ใช่การท่องจำ การสังเคราะห์ด้วยตนเองของผู้เรียนอาจจะใช้เวลาที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เช่น การสรุปความรู้เป็นแผนผังความคิด โมเดล วิดีทัศน์ สื่อประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

4. การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติใหม่ (Active Experimentation) การปฏิบัติซ้ำเพื่อการวิเคราะห์และพัฒนาต่อยอด เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงก่อนนำความรู้ไปใช้ เช่น การปรับสูตรอาหารให้อร่อยขึ้น หรือพลิกแพลงสูตรใหม่ ๆ หลังจากเกิดขึ้นที่ 4 แล้วก็จะกลับไปเข้าสู่ขั้นที่ 1 อีกครั้ง

ภาพ 3 ภาพแสดงวงจรการเรียนรู้จากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง

ที่มา: เว็บไซต์ มูลนิธิเด็ก www.ffc.or.th/home/news/2562/news_2562_10_07_2.php

วันที่ค้นหาข้อมูล 21/6/2020

2) ทฤษฎีการเรียนรู้ร่วมสมัย

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Theory of Cooperative or Collaborative Learning)

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้น เป็นการเรียนแบบกลุ่มย่อยที่มีผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกัน 3-6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม โดยมีนักการศึกษาที่เผยแพร่แนวคิดนี้คือ สลาวิน (Slavin) เดวิด จอห์นสัน (David Johnson) และรอเจอร์ จอห์นสัน (Roger Johnson) แนวคิดนี้จะให้ความสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน โดยส่วนใหญ่จะมุ่งไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนนี้ มักจะถูกกละเลย หรือมองข้ามไปทั้ง ๆ ที่ความรู้สึกรู้สึกของผู้เรียนต่อตนเอง ต่อโรงเรียน ต่อผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นอย่างมีผลอย่างมากต่อการเรียนรู้จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson & Johnson อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2548, น. 98-99) ได้แบ่งการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การแข่งขันกันในการศึกษาเรียนรู้ คือ ผู้เรียนแต่ละคนจะพยายามเรียนให้ได้ดีกว่าคนอื่น เพื่อคะแนนการยกย่อง หรือสิ่งตอบแทนอื่น
2. ต่างคนต่างเรียน คือ ผู้เรียนแต่ละคนรับผิดชอบดูแลตนเองในการเรียนรู้โดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับผู้อื่น
3. การร่วมมือ หรือช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ คือ ผู้เรียนแต่ละคนรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองในขณะเดียวกันก็ช่วยการเรียนรู้ของผู้เรียนคนอื่นด้วย จอห์นสัน และจอห์นสัน ชี้ให้เห็นว่าการศึกษาในปัจจุบันนั้นส่งเสริมให้ผู้เรียนแบ่งปันกัน ซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเคยชินต่อการแข่งขันเพื่อแย่งชิงผลประโยชน์มากกว่าการร่วมมือกันแก้ปัญหา แต่อย่างไรก็ตามควรจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้ง 3 ลักษณะโดยปรับใช้อย่างเหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ เพราะในชีวิตประจำวันผู้เรียนจะต้องเผชิญสถานการณ์ทั้ง 3 ลักษณะจึงจำเป็นต้องส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือที่จะสามารถให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ทั้งยังได้เรียนรู้ทักษะทางด้านสังคม และการทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต

การเรียนรู้แบบร่วมมือไม่ได้หมายถึงการเข้ากลุ่มเพื่อช่วยกันทำงานเท่านั้น แต่จะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญครบทั้ง 5 ประการ คือ (Johnson & Johnson อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2548, น. 99-100)

1. การพึ่งพา และเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (Positive Interdependence) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือต้องตระหนักไว้เสมอว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความสำคัญ และมีส่วนสร้างให้กลุ่มประสบความสำเร็จ ขณะเดียวกันความสำเร็จของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะเกิดขึ้นได้เมื่อกลุ่มประสบความสำเร็จ จึงเห็นได้ว่าความสำเร็จของกลุ่มและบุคคลมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นแต่ละคนต้อง

รับผิดชอบบทบาทหน้าที่ของตนเอง พร้อมช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มคนอื่น ๆ ด้วย เพื่อประโยชน์ร่วมกัน การจัดกลุ่มนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การให้ผู้เรียนมีเป้าหมายเดียวกัน หรือให้ผู้เรียนกำหนดเป้าหมายในการทำงานกลุ่ม หรือการเรียนรู้ร่วมกัน (Positive Goal Interdependence) การให้รางวัลตามผลงานของกลุ่ม (Positive Reward Interdependence) การใช้งาน หรือวัสดุอุปกรณ์ที่ทุกคนต้องทำหรือใช้ร่วมกัน (Positive Resource Interdependence) การมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มให้สมาชิกแต่ละกลุ่ม (Positive Role Interdependence)

2. การปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด (Face-to-Face Promotive Interaction) การพึ่งพาของสมาชิกในกลุ่มนั้นจะเป็นปัจจัยที่คอยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เพื่อให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย สมาชิกในกลุ่มจะห่วงใย ใ้วางใจ ส่งเสริม และช่วยเหลือกันในการทำงานร่วมกัน ซึ่งส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี

3. ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ของสมาชิกแต่ละคน (Individual Accountability) สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องมีหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ และทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่โดยไม่มีใครที่จะได้รับประโยชน์โดยไม่ทำหน้าที่ของตน ดังนั้นจึงต้องมีระบบตรวจสอบผลงานที่เป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม วิธีที่จะส่งเสริมให้ทุกคนได้ทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่นั้นมีหลายวิธี เช่น การจัดกลุ่มให้เล็กเพื่อจะได้เอาใจใส่กันอย่างทั่วถึง การทดสอบรายบุคคล การสุ่มเรียกชื่อให้รายงาน โดยผู้สอนจะต้องสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม การจัดให้มีผู้สังเกตการณ์ภายในกลุ่ม การให้ผู้เรียนสอนซึ่งกันและกัน เป็นต้น

4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and Small-Group Skills) การเรียนรู้แบบร่วมมือนั้นจะประสบผลสำเร็จได้ต้องใช้ทักษะหลายประการ เช่น ทักษะทางสังคม ทักษะการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ทักษะการทำงานกลุ่ม ทักษะการสื่อสาร และทักษะในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง รวมทั้งการเคารพ การยอมรับ และใ้วางใจซึ่งกันและกัน โดยผู้สอนควรสอน และฝึกทักษะเหล่านี้ให้แก่ผู้เรียนเพื่อช่วยให้การดำเนินงานกลุ่มเป็นไปด้วยดี

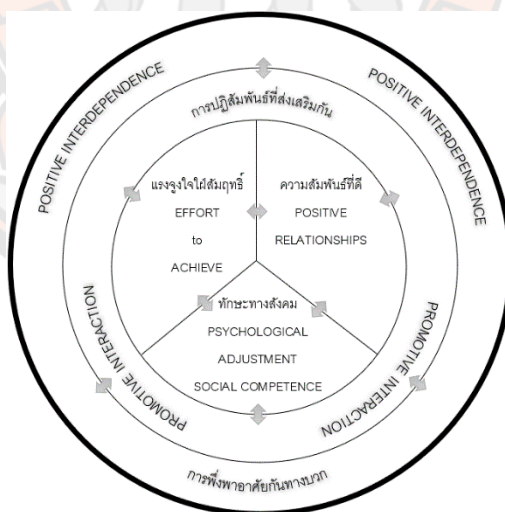
5. การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่ม (Group Processing) การเรียนรู้แบบร่วมมือนั้นจะต้องมีการวิเคราะห์กระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้และปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มนั้นจะครอบคลุมไปถึงการวิเคราะห์วิธีการทำงานกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม และผลงานของกลุ่ม การวิเคราะห์การเรียนรู้นี้ทำได้โดยผู้สอนหรือผู้เรียน หรือทั้งสองฝ่าย การวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้กลุ่มตั้งใจทำงาน เพราะรู้ว่าจะได้รับข้อมูลป้อนกลับ และช่วยฝึกทักษะการคิด (Metacognition) คือสามารถที่จะประเมินการคิด และพฤติกรรมของตนเองที่ได้ทำลงไป

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้นเป็นอีกทฤษฎีหนึ่งที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายทั้งยังมีผลวิจัยที่พบว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือจะส่งผลดีต่อผู้เรียนในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (Johnson, Johnson & Holubec อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2548, น. 101-102)

1. มีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น (Greater Efforts to Achieve) การเรียนรู้แบบร่วมมือนั้นจะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความพยายามเพื่อให้ตนเองและกลุ่มบรรลุเป้าหมาย ซึ่งทำให้ผลลัพธ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีผลงานมากขึ้น การเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น (Long-Term Retention) มีแรงจูงใจภายใน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้หลักเหตุและผล และคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณมากขึ้น

2. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น (More Positive Relationships Among Students) การเรียนรู้แบบร่วมมือจะส่งผลให้ผู้เรียนมีน้ำใจนักกีฬามากขึ้น ใฝ่ใจผู้อื่นมากขึ้น เห็นคุณค่าของความแตกต่าง ความหลากหลาย การสานสัมพันธ์ และการรวมกลุ่ม

3. สุขภาพจิตดีขึ้น (Greater Psychological Health) การเรียนรู้แบบร่วมมือจะช่วยให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น รู้สึกดีต่อตนเอง และเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น นอกจากนั้นยังช่วยพัฒนาทักษะทางด้านสังคม และความสามารถในการเผชิญกับความเครียด และความผันแปรต่าง ๆ โดยอธิบายดังภาพ 4

ภาพ 4 ภาพแสดงการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Johnson, Johnson & Holubec)

การเรียนรู้แบบร่วมมือนั้นโดยทั่วไปมี 3 ประเภท ได้แก่

1. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างเป็นทางการ (Formal Cooperative Learning Groups) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือประเภทนี้ผู้สอนจะจัดขึ้นได้โดยการวางแผนจัดระเบียบกฎเกณฑ์ วิธีการ และเทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ร่วมมือเรียนรู้ตามสาระต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจจะติดต่อกันหลาย ๆ ชั่วโมง หลายวัน หรือรายสัปดาห์ จนกระทั่งผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่บรรลุจุดหมายที่วาง

2. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างไม่เป็นทางการ (Informal Cooperative Learning Groups) กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือประเภทนี้ผู้สอนจะจัดขึ้นเป็นครั้งคราว โดยสอดแทรกในการสอนปกติ โดยเฉพาะการสอนแบบบรรยาย ผู้สอนสามารถจัดกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือสอดแทรกเข้าไปเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมุ่งสนใจ หรือใช้ความคิดเป็นพิเศษในการเรียนรู้บางจุดในสาระต่าง ๆ

3. กลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างถาวร (Cooperative Basic Groups) กลุ่มการเรียนรู้ประเภทนี้เป็นกลุ่มที่สมาชิกมีประสบการณ์ทำงานหรือเรียนรู้ร่วมกันมาเป็นระยะเวลานานจนเกิดสัมพันธภาพที่แน่นแฟ้น ทั้งสมาชิกกลุ่มยังมีความผูกพันห่วงใยช่วยเหลือกันอย่างต่อเนื่อง

ในการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้นกระบวนการที่จะต้องดำเนินการอยู่เป็นประจำ เช่น การเขียนรายงาน การนำเสนอผลงาน เป็นต้น ดังนั้นผู้สอนควรจัดระเบียบขั้นตอนการทำงาน หรือฝึกฝนให้ผู้เรียนดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยกระบวนการที่ใช้ในการดำเนินการเป็นกิจวัตรนี้เรียกว่า Cooperative Learning Scripts เมื่อสมาชิกกลุ่มปฏิบัติอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลานานในที่สุดจะเกิดเป็นทักษะที่ชำนาญ (ทิตนา แคมมณี, 2548, น. 102-103)

การจัดการเรียนรู้

การที่ผู้สอนจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือได้นั้นจะต้องจัดให้ครบทั้ง 5 องค์ประกอบ และใช้เทคนิค วิธีการต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ทั้ง 5 องค์ประกอบเกิดผลสัมฤทธิ์ โดยการจัดการเรียนรู้นั้นแบ่งออกเป็น 4 ด้านดังนี้ (Johnson, Johnson & Holubec อ้างถึงใน ทิตนา แคมมณี, 2548, น. 103-105)

1. ด้านการวางแผนการจัดการเรียนรู้

1.1 กำหนดจุดหมายของบทเรียน ทั้งทางด้านความรู้ และทักษะกระบวนการต่าง ๆ

1.2 กำหนดขนาดของกลุ่ม กลุ่มในการจัดการเรียนรู้ควรมีสมาชิก 3-6 คน โดยกลุ่มขนาด 4 คนจะเป็นกลุ่มที่เหมาะสมที่

1.3 กำหนดองค์ประกอบของกลุ่ม คือ การจัดกลุ่ม สามารถกระทำได้โดยการสุ่ม หรือเลือกให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ โดยกลุ่มจะต้องประกอบไปด้วยสมาชิกที่คละกันในด้านต่าง ๆ เช่น เพศ ความถนัด ความสามารถ

1.4 กำหนดบทบาทของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มเพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และทำงานกันอย่างทั่วถึง ผู้สอนต้องมอบหมายบทบาทหน้าที่ในการทำงานกลุ่มให้ทุกคน โดยบทบาทที่ได้รับจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของงานที่เป็นจุดมุ่งหมายของกลุ่ม ผู้สอนควรจัดให้บทบาทของแต่ละคนจะต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยบทบาทในการเรียนรู้มีหลายบทบาท เช่น ผู้นำกลุ่ม ผู้สังเกตการณ์ เลขานุการกลุ่ม ผู้นำเสนอผลงาน ผู้ตรวจสอบผลงาน เป็นต้น

1.5 จัดสถานที่ให้เหมาะสมในการทำงาน และมีการปฏิสัมพันธ์ ผู้สอนจำเป็นต้องออกแบบห้องเรียน หรือสถานที่ในการจัดการเรียนรู้ให้เอื้อ และสะดวกในการทำงาน

1.6 จัดสาระวัสดุ หรืองานที่จะให้ผู้เรียนปฏิบัติวิเคราะห์สาระงาน หรือวัสดุที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และจะแบ่งสาระ หรืองานในลักษณะที่ให้ผู้เรียนแต่ละคนมีส่วนร่วมในการช่วยกลุ่ม และพึ่งพากันในการเรียนรู้

2. ด้านการจัดการเรียนรู้

โดยผู้สอนจัดเตรียมกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน ดังนี้

2.1 ผู้สอนชี้แจงเกี่ยวกับงานกลุ่ม ผู้สอนควรอธิบายถึงจุดหมายของการจัดการเรียนรู้ และเหตุผลต่าง ๆ ในการดำเนินการ รายละเอียด และขั้นตอนในการทำงาน

2.2 ผู้สอนอธิบายเกณฑ์การประเมินผลงาน ผู้เรียนจะต้องมีความเข้าใจจุดหมายของงาน ลักษณะของงานที่คาดหวัง เกณฑ์ที่จะใช้ในการวัดความสำเร็จของงาน

2.3 ผู้สอนอธิบายความสำคัญและวิธีการที่พึ่งพาและเกื้อกูลกัน ทั้งนี้ต้องอธิบายกฎเกณฑ์ ระเบียบ กติกา บทบาทหน้าที่ และระบบการให้รางวัล หรือประโยชน์ที่กลุ่มจะได้รับในการร่วมมือกันเรียนรู้

2.4 ผู้สอนอธิบายวิธีการช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่ม

2.5 อธิบายถึงความสำคัญ และวิธีการในการตรวจสอบความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย เช่น การสุ่มเรียกชื่อเสนอผลงาน การทดสอบ การตรวจสอบผลงาน เป็นต้น

2.6 ผู้สอนต้องชี้แจงพฤติกรรมที่คาดหวัง การชี้แจงได้อย่างชัดเจนว่าต้องการให้แสดงพฤติกรรมอะไรบ้าง จะช่วยให้ผู้เรียนรู้ความคาดหวังที่มีต่อตนเอง และพยายามจะแสดงพฤติกรรมนั้น

3. ด้านการควบคุมกำกับ และช่วยเหลือกลุ่ม

3.1 ดูแลสมาชิกกลุ่มให้มีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด

3.2 สังเกตการณ์การทำงานกลุ่มร่วมกันโดยตรวจสอบว่าสมาชิกกลุ่มมีความเข้าใจในงาน หรือบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายหรือไม่ สังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของสมาชิก ให้ข้อมูลป้อนกลับ ให้แรงเสริม และบันทึกข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของกลุ่ม

3.3 ผู้สอนควรที่จะเข้าไปช่วยเหลือผู้เรียนตามความเหมาะสม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เมื่อพบว่ากลุ่มต้องการความช่วยเหลือผู้สอนจะต้องเข้าไปชี้แจง สอนซ้ำ หรือให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ

3.4 สรุปการเรียนรู้ ผู้สอนควรให้กลุ่มสรุปประเด็นที่ได้จากการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อช่วยให้การเรียนรู้มีความชัดเจนขึ้น

4. ด้านการประเมินผล และวิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้

4.1 ประเมินผลการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ

4.2 วิเคราะห์กระบวนการทำงาน และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ผู้สอนควรจัดให้ผู้เรียนมีเวลาในการวิเคราะห์การทำงานของกลุ่ม และพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มมีโอกาสเรียนรู้ที่จะปรับปรุงส่วนบกพร่องของกลุ่ม

ทิตานา แชมมณี (2548, น. 105) กล่าวว่า การดำเนินงานในด้านดังกล่าวนี้ ผู้สอนจำเป็นต้องทำในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งผู้สอนแต่ละคนสามารถคิดวางแผนออกแบบการเรียนการสอนของตนเอง โดยอาศัยเทคนิค และวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลายเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามได้มีนักคิด และนักการศึกษาหลายท่านที่ได้คิดวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่มีรูปแบบลักษณะ หรือขั้นตอนที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยเดวิดสัน (Davidson อ้างถึงใน ทิตานา แชมมณี, 2548, น. 105) ได้รวบรวมการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งมีทั้งที่เรียกว่า Cooperative Learning และ Collaborative Learning ที่ได้รับความนิยมทั้งหมด 6 รูปแบบ คือ Studens Team Learning, Learning Together, Group Investigation, The Structural Approach, Complex Instruction, The Collaborative Approach

2.2 รูปแบบการเรียนรู้

2.2.1 ความหมายของรูปแบบการเรียนรู้

Keefe (Keefe อ้างถึงใน ลัดดา สุวรรณไต้ย, 2553, น. 9) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนรู้นี้เป็นมากกว่านวัตกรรม หมายถึง เป็นเครื่องมือพื้นฐานแบบใหม่ในการทำงาน ซึ่งเป็นแนวทางในการเรียนการสอนที่เป็นการมองภาพของผู้เรียนที่ใหญ่ และลึกซึ้งกว่าที่เคยเรียนรู้มาก่อน เป็นกรอบพื้นฐานที่ใช้ในการทำงาน ซึ่งขึ้นอยู่กับทฤษฎี และการฝึกหัดของการสอนที่สามารถสร้างขึ้นมาได้ การเรียนรู้แบบนี้ไม่มีอะไรที่ด้อยไปกว่าการปฏิบัติ การวางแผนการสอนบนพื้นฐานของการวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล

Joyce and Well (อ้างถึงในทิตินา แชมมณี, 2559, น. 1-2) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนรู้ คือ แผน(Plan) หรือแบบ(Pattern) เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยตรงในห้องเรียนหรือเป็นกลุ่มย่อย เพื่อจัดสื่อการเรียนการสอนและหลักสูตรรายวิชา ซึ่งจะมีในแผนการเรียนการสอนที่จะให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้เป็นการบรรยายสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้รับสารสนเทศ ความคิด คุณค่า และทักษะ

ทิตินา แชมมณี (2548, น. 222-223) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนรู้ หมายถึง ลักษณะการจัดการเรียนรู้ที่จัดขึ้นอย่างเป็นระบบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งการจัดการกระบวนการในการเรียนรู้เป็นขั้นตอนนั้นต้องอาศัยเทคนิค และวิธีการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามหลักที่ยึดถือ โดยการจัดการเรียนรู้จะเป็นรูปแบบการเรียนรู้ได้นั้น จะต้องมีการจัดองค์ประกอบต่าง ๆ ให้เป็นระบบเสียก่อนโดยอาศัยทฤษฎี และหลักการ

บุญเลี้ยง ทูมทอง (2559, น. 61-62) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนรู้เป็นแบบแผน (Pattern) ที่มีการวางไว้อย่างเป็นระบบ โดยมีการกำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อใช้ในการอธิบาย การดำเนินการสอนในเชิงปฏิบัติ และการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้จะประกอบด้วยรายละเอียดสถานการณ์ การจัดสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ตามจุดหมายของการเรียนรู้นั้น รูปแบบการเรียนรู้แต่ละรูปแบบจะมีแนวทางในการสอน เป้าหมาย ที่จะทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ต่างกัน การศึกษาวิจัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากที่จะทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพของวิธีการเรียนรู้เหล่านั้น และเพื่อให้วิธีการเรียนรู้เหล่านั้นเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้รูปแบบการเรียนรู้จะมีข้อจำกัด ข้อดีข้อเสีย ที่แตกต่างกัน และไม่มีรูปแบบการเรียนรู้ใดที่เป็นสากล

ชนาธิป พรกุล(2552, น. 36) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนรู้ หมายถึง แบบแผน การดำเนินการสอนที่เป็นระบบสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้มีการพิสูจน์และทดสอบว่ามีประสิทธิภาพ และสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่ได้วางไว้

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2558, น. 71-72) รูปแบบการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนที่ค่อนข้างถาวร โดยรูปแบบการเรียนรู้จะต้องมีการวิเคราะห์ ออกแบบ และวางแผนให้ดีก่อนมีการดำเนินการสอน และต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งการเรียนรู้จะต้องพัฒนาทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนพบกับความรู้ที่หลากหลายเพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันและหาคำตอบอื่น ๆ ที่สนใจได้ในครั้งต่อไป

สุภณิดา พัฒธร และคณะ (2557, น. 139) กล่าวว่ารูปแบบการเรียนรู้ หมายถึงแผนงานหรือรูปแบบที่ออกมาเพื่อใช้จัดการเรียนรู้ในลักษณะที่ผู้เรียนและผู้สอนเผชิญหน้ากัน (Face to Face Teaching) ในห้องเรียน หรือในการจัดการเรียนเสริมความรู้ และเป็นแบบที่ใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ ซึ่งรวมถึงหนังสือ วีดิทัศน์ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ ตลอดจนกำหนดการจัดการเรียนรู้ระยะยาว โดยแต่ละรูปแบบการเรียนรู้จะเป็นแนวทางในการช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

ดังนั้น รูปแบบการเรียนรู้ จึงหมายถึงแผนงาน หรือเครื่องมือแบบใหม่ที่เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทั้งในห้องเรียน และการสอนเสริมความรู้ ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ผู้สอนได้สร้างขึ้นบนพื้นฐานทฤษฎี หลักการ แนวคิดและวิธีการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เป็นขั้นเป็นตอนเป็นกระบวนการ เพื่อเป็นแนวทางในการช่วยให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยรูปแบบการเรียนรู้นั้นจะเป็นแนวทางในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ เช่น เอกสาร หนังสือ วีดิทัศน์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ทั้งรูปแบบการจัดการเรียนรู้จะต้องมีวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และสามารถหาคำตอบอื่น ๆ ที่ตนสนใจในครั้งต่อไปได้ ทั้งนี้การศึกษาวิจัยจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากที่จะทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพของวิธีการเรียนรู้เหล่านั้น และเพื่อให้วิธีการเรียนรู้เหล่านั้นเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้รูปแบบการเรียนรู้จะมีข้อจำกัด ข้อดีข้อเสีย ที่แตกต่างกัน และไม่มีรูปแบบการเรียนรู้ใดที่เป็นสากล

2.2.2 รูปแบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการ

ความหมายของคำว่าบูรณาการ (Integration)

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของคำว่า บูรณาการ ไว้ว่าการบูรณาการผสมผสานเชื่อมโยงองค์ความรู้ตั้งแต่ 2 องค์ความรู้ขึ้นไปเข้าด้วยกันอย่างสอดคล้องเป็นระบบ

ชนาธิป พรกุล(2552, น. 112) กล่าวว่า การบูรณาการ คือการผสมผสานของมากกว่า 1 สิ่งเข้าด้วยกันจนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ(2546, น. 182) กล่าวว่า บูรณาการ หมายถึง การทำให้สมบูรณ์ คือ การทำให้หน่วยย่อย ๆ ที่มีความสัมพันธ์อิงอาศัยกันเข้ามาร่วมทำหน้าที่อย่างประสานกลมกลืนเป็นองค์รวมหนึ่งเดียวที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง

เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว(2548, น. 6) กล่าวว่า การบูรณาการ หมายถึง การทำให้สมบูรณ์ คือ การนำหน่วยย่อย ๆ ที่สัมพันธ์กันมาทำหน้าที่อย่างผสมกลมกลืนกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวให้ครบถ้วนสมบูรณ์ในตัวเอง

ดังนั้น บูรณาการ จึงหมายถึง กระบวนการผสมผสานสิ่ง 2 สิ่งขึ้นไปเข้าด้วยกันอย่างสมบูรณ์เป็นระบบจนเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ความหมายของคำว่าบูรณาการในทางการศึกษา

สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ(2546, น. 182) กล่าวว่า บูรณาการ หมายถึง การนำเอาศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันมาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อประโยชน์ในการจัดหลักสูตรเชิงบูรณาการ คือ หลักสูตรที่นำเอาเนื้อหาวิชาต่าง ๆ มาหลอมรวมเข้าด้วยกันทำให้เกิดเอกลักษณ์ของแต่ละวิชาหมดไปเกิดเป็นเอกลักษณ์ใหม่

เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว(2548, น. 5) กล่าวว่า การบูรณาการ หมายถึง การนำเอาความรู้มารวบรวมไว้ในหน่วยเดียวกัน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุถึงจุดหมายของหน่วยบูรณาการ ซึ่งต้องนำเนื้อหา มาผสมกลมกลืนโดยไม่แยกเป็นส่วน ๆ

บุญเลี้ยง ทูมทอง(2559, น. 146) กล่าวว่า การบูรณาการ หมายถึง การจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยนำศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมให้เกิดความสมบูรณ์ มีความหมาย ความหลากหลาย สอดคล้อง เหมาะสมกับสภาพความจริงของชีวิต ทำให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์รอบด้าน เพื่อการพัฒนาสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตให้เป็นสุขได้ทั้งในสังคมปัจจุบัน และอนาคต

สิริพัทธ์ เจษฎาวิโรจน์(ม.ป.ป., น. 1) กล่าวว่า การบูรณาการ เป็นการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระในหลักสูตรกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นทั้งวิธีการสอน และวิธีการจัดโปรแกรมการสอนเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร และทักษะเชื่อมโยงให้เป็นสิ่งเดียวกันไปประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบทของหัวข้อ กิจกรรม โครงการ หรือหัวข้อเรื่อง (Theme) และเป็นหลักสูตรที่ช่วยกำจัดความไม่ต่อเนื่องกันของเนื้อหาวิชาต่าง ๆ โดยจะนำความคิดรวบยอด หรือปัญหาในชีวิตจริงมาใช้เพื่อให้นักเรียนรู้จักทักษะต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และวิธีการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง

ปัทมา ยืนยาว(2459, น. 9) กล่าวว่า การบูรณาการเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความรู้จากหลายสาขาวิชาผสมเข้าด้วยกันเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม มีความหมายสามารถนำความรู้ และประสบการณ์มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพ

ดังนั้น การบูรณาการในทางการศึกษาจึงหมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในหลาย ๆ ศาสตร์หลาย ๆ สาขาวิชาที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานให้เข้ากันอย่างสมบูรณ์โดยไม่แยกส่วน เกิดความหมาย ความหลากหลาย สอดคล้อง และเหมาะสมกับสภาพชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ และนำประสบการณ์มาใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ

การจัดการเรียนรู้แบบการบูรณาการจะทำให้ผู้เรียนนำความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการนั้นมีจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนรู้ดังนี้ (สิริพัทธ์ เจษฎาวิโรจน์, ม.ป.ป., น. 2)

1. เพื่อสอนให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแก้ปัญหา และสามารถนำมาแก้ปัญหาด้วยตนเองได้
2. เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมโดยตรงในการเรียนรู้อย่างมีความหมาย และจุดหมาย
3. เพื่อตอบสนองความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน และให้ผู้เรียนตระหนักว่าการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ย่อมมีความสัมพันธ์กัน
4. เพื่อออกแบบการเรียนรู้ตามสิ่งที่ผู้เรียนสนใจมากกว่าการเรียนรู้ตามหลักสูตร
5. เพื่อเน้นการเรียนรู้แบบองค์รวมที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันมากกว่าการเรียนรู้แบบแยกรายวิชา

6. เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เช่น การเรียนเป็นคู่ หรือเป็นกลุ่มย่อย และเน้นคุณค่าของสังคมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการนั้นมีความสำคัญ ซึ่งพอจะสรุปได้โดยสังเขป ดังนี้ (ปีทมา ยืนยาว, 2459, น. 9-10)

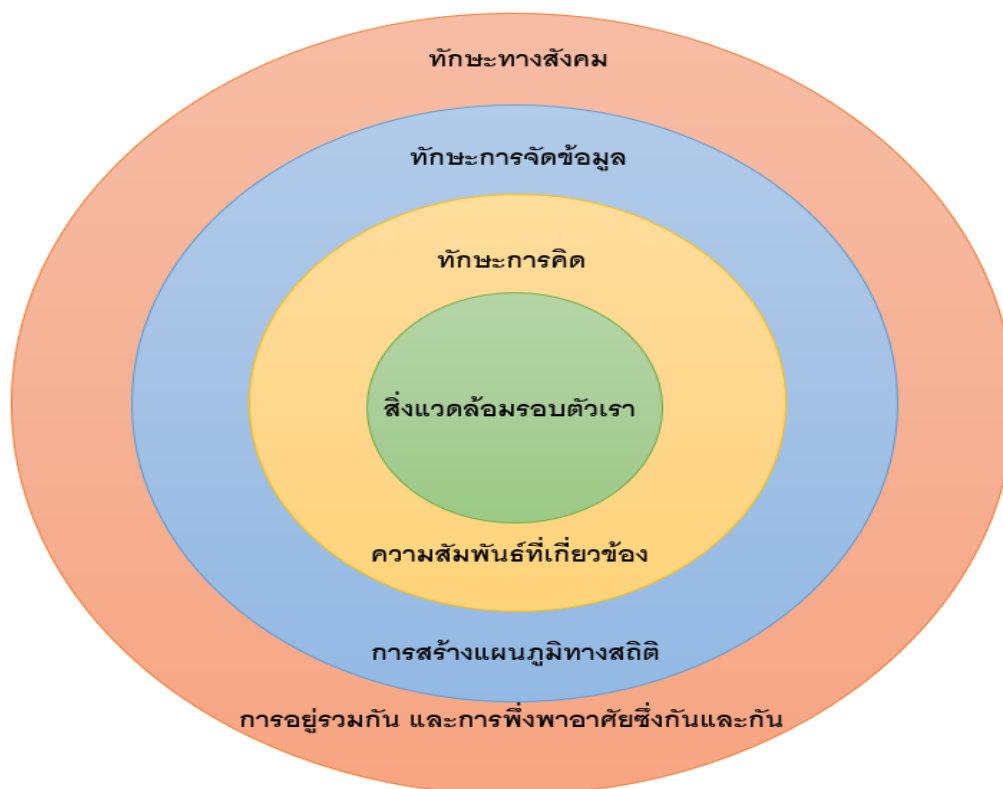
1. ลดความซ้ำซ้อน และเสริมความสัมพันธ์กันของแต่ละรายวิชา
2. ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมีความหมาย สามารถเชื่อมโยงความคิดรวบยอดไปใช้ในชีวิตประจำวัน และในศาสตร์อื่นได้
3. ช่วยตอบสนองการเรียนรู้เชิงพหุปัญญา (Multiple Intelligences) ในหลาย ๆ ด้าน เช่น ภาษา คณิตศาสตร์ การเคลื่อนไหวร่างกาย ดนตรี สังคม ความรู้ความเข้าใจตนเอง ซึ่งจัดเป็นการแสดงออก และการตอบสนองทางอารมณ์ (Emotional Intelligences)
4. การจัดการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับทฤษฎีจึงทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

ลักษณะการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ

การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการสามารถจำแนกได้ 3 รูปแบบ ดังนี้ (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, 2546, น. 184-191)

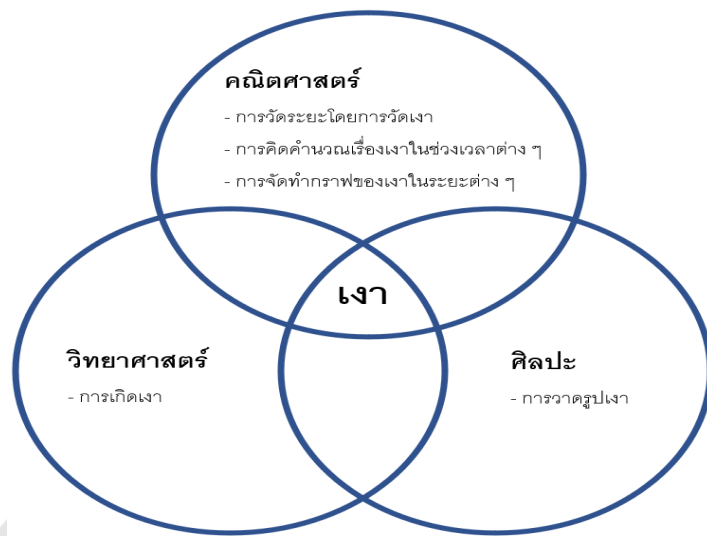
1. แบบจำแนกตามจำนวนผู้สอนโดยแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้
 - 1.1 การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในลักษณะนี้ ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยการเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ เข้ากับหัวข้อที่สอดคล้องกับชีวิตจริง หรือสาระที่กำหนดขึ้นโดยผู้สอนสามารถเชื่อมโยงสาระ และกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ เช่น การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การวิเคราะห์ มาเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการเรียนรู้ไปแสวงหาความจริงจากหัวข้อเรื่องที่กำหนด

ดังภาพ 5

ภาพ 5 ภาพแสดงการบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว

1.2 การบูรณาการแบบคู่ขนาน การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในลักษณะนี้ จะมีผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดเอาหัวข้อที่เกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วบูรณาการเชื่อมโยงแบบคู่ขนานกันภายในหัวข้อเรื่องเดียวกันแต่ยังแยกกันสอน เช่น ผู้สอนคนที่ 1 สอนวิทยาศาสตร์ เรื่องเงา ผู้สอนคนที่ 2 สอนคณิตศาสตร์ เรื่องการวัดระยะทางโดยการคิดคำนวณระยะของเงา ผู้สอนคนที่ 3 สอนวิชาศิลปะ เรื่องเทคนิคการวาดรูปที่มีเงา ดังภาพ 6

ภาพ 6 ภาพแสดงการบูรณาการแบบคู่ขนาน

1.3 การบูรณาการแบบสอนเป็นทีม การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในลักษณะนี้ จะมีผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมกันคิดหัวข้อ หรือโครงการขึ้นมาโดยใช้เวลาเรียนที่ต่อเนื่องกัน คือ การรวมเอาจำนวนชั่วโมงของสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มารวมกัน และมีเป้าหมายเดียวกันผู้สอนเป็นทีม ผู้เรียนเป็นทีม แต่สำหรับบางหัวข้อที่ต้องการเน้นความละเอียดสามารถแยกกันสอนได้ เช่น กิจกรรมเข้าค่ายดนตรี กิจกรรมเข้าค่ายศิลปะ กิจกรรมเข้าค่ายภาษาอังกฤษ เป็นต้น ดังภาพ 7

ภาพ 7 ภาพแสดงการบูรณาการแบบสอนเป็นทีม

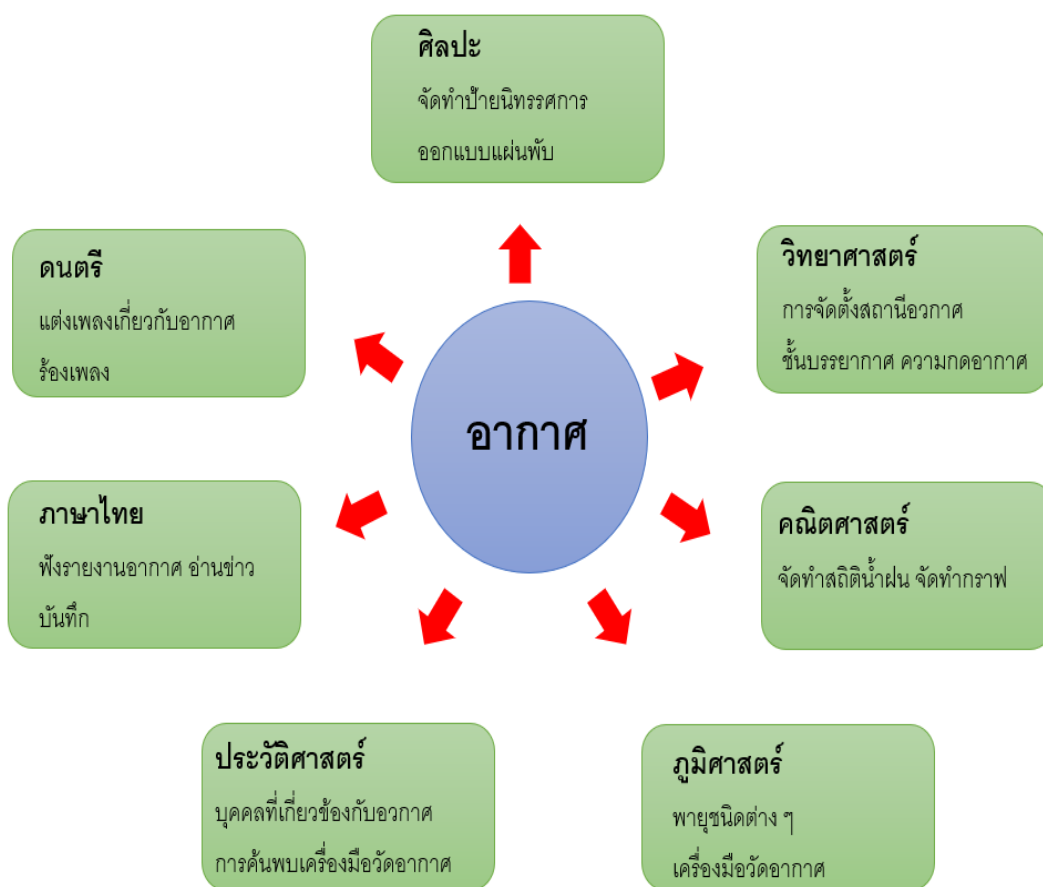
2. แบบแบ่งตามกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

2.1 การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในลักษณะนี้เป็นลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความคิด ทักษะ และความคิดรวบยอดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้หนึ่ง เช่น การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน หลักภาษา และการใช้ภาษา โดยนำวรรณกรรม หรือวรรณคดีมาเป็นหลักในการจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งทำให้ผู้เรียนเข้าใจความคิด และสามารถเชื่อมโยงความคิดได้ดี ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยความหมาย และมีประสิทธิภาพ ดังภาพ 8

ภาพ 8 ภาพแสดงการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้

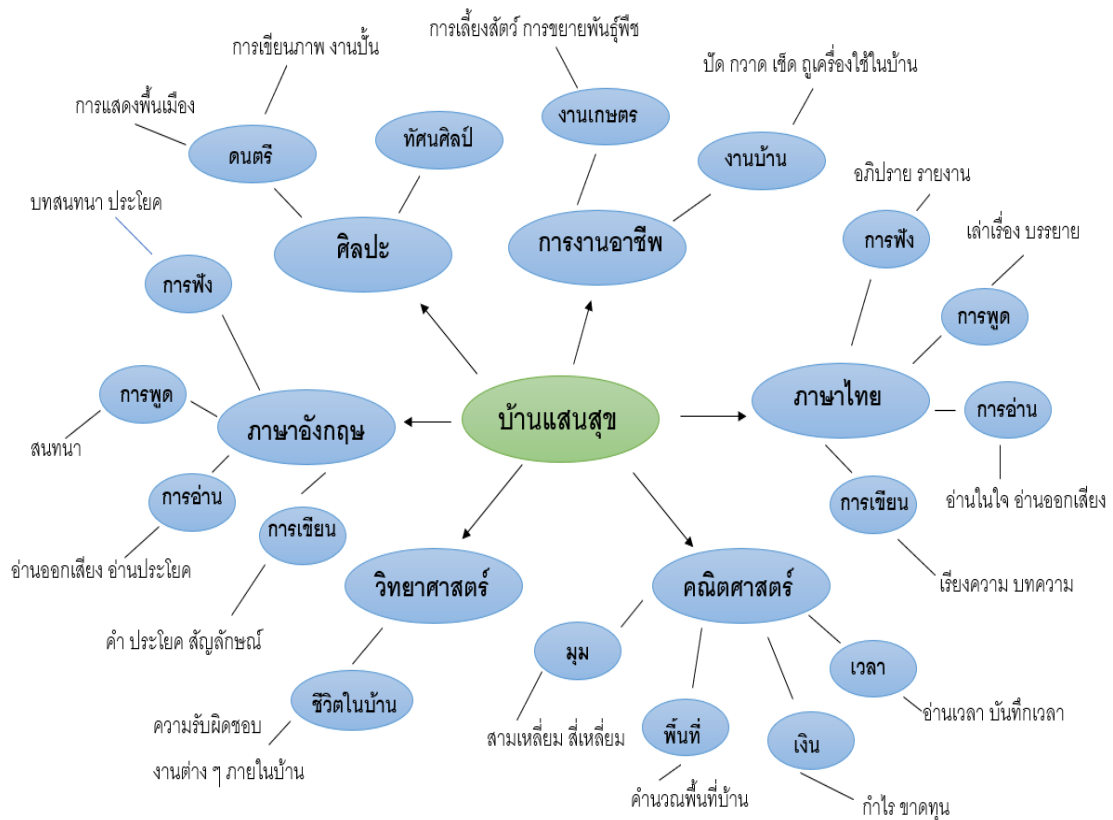
2.2 การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในลักษณะนี้เป็นลักษณะการทำกิจกรรมการเรียนรู้ที่นำเอาสาระการเรียนรู้จากหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้มาเชื่อมโยงให้เป็นเนื้อเดียวกัน เพื่อจัดการเรียนรู้ภายใต้หัวข้อ (Theme) เดียวกัน ดังภาพ 9

ภาพ 9 ภาพแสดงการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้

3. การแบ่งตามประเภทของการบูรณาการโดยแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

3.1 การบูรณาการแบบสหวิทยาการ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในลักษณะนี้เป็นการบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการนำเอาสาระการเรียนรู้จากหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้มาเชื่อมโยงให้เป็นเนื้อเดียวกัน เพื่อจัดการเรียนรู้ภายใต้หัวข้อ (Theme) เดียวกัน ดังภาพ 10

ภาพ 10 ภาพแสดงการบูรณาการแบบสหวิทยาการ

3.2 การบูรณาการแบบพหุวิทยาการ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในลักษณะนี้เป็น การบูรณาการที่นำเอาเรื่องสาระการเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ไปสอดแทรกในกลุ่มสาระการ เรียนรู้ หรือวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ เช่น ผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสอนเรื่องการอนุรักษ์ พลังงานและสิ่งแวดล้อมก็สามารถนำไปสอดแทรกในเนื้อหาการสอนได้ ดังภาพ 11

ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการ

1. ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาในลักษณะองค์รวม สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชา ลดการซ้ำซ้อนของเนื้อหาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่กว้างไกล
2. ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงประสานกับความรู้ คุณธรรม ค่านิยม และลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งเป็นการเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ส่งเสริมให้เกิดทักษะการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อแก้ปัญหา
4. ส่งเสริมกระบวนการประชาธิปไตยรู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็น และยึดถือผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก
5. แก้ปัญหาการขาดครูผู้สอนในแต่ละรายวิชา
6. ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการค้นคว้า (สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์, ม.ป.ป., น. 3)

ถึงอย่างไรก็ตามการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงบูรณาการนั้นก็ยังมีข้อจำกัดซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้ (สิริพัชร์ เจษฎาวิโรจน์, ม.ป.ป., น. 3)

1. เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ค่อนข้างยาก เนื่องจากต้องมีผู้สอนหลายคนที่ต้องเข้าใจตรงกันและร่วมมือกันอย่างจริงจัง ทุ่มเททั้งความรู้ ความสามารถ และเวลาอย่างเต็มที่
2. การบูรณาการหลักสูตรนั้นอาจทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจความสำคัญของเนื้อหาสาระอย่างที่ครูต้องการ
3. การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการนั้นเหมาะสมในชั้นประถมศึกษาจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แต่อาจไม่เหมาะสมในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากมีเนื้อหาที่ลึกซึ้ง แต่หากจะบูรณาการก็สามารถทำได้โดยการบูรณาการภายในวิชา

ประวัติศาสตร์นั้นถือได้ว่าเป็นประสบการณ์ของมนุษย์ จึงทำให้ผลของมวลประสบการณ์ที่นำมาจัดระบบเป็นองค์ความรู้ (Science) ในสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น วิชาทางด้านกายภาพที่นักศึกษาแพทย์ต้องศึกษาประวัติศาสตร์ที่ว่าด้วยโรคต่าง ๆ และวิธีการรักษาโรคที่ใช้ได้ผลมาแล้วทางด้านวิทยาศาสตร์นั้น นักศึกษาที่ศึกษาวิชากฎหมาย ซึ่งจะต้องตัดสินคดีในศาลนั้น ก็จะต้องศึกษาบรรพตฐานของคดีต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีวิชาอื่น ๆ เช่น วิชาเกษตร วิชาเคมี วิชาชีววิทยา และวิชาทางการศึกษา เป็นต้น จึงทำให้ประวัติศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ครอบคลุมทุกสาขาวิชาในโลกนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (โกวิท วงศ์สุวัฒน์, 2517, น. 19-22)

ด้วยเหตุนี้เองทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า การนำวิชาประวัติศาสตร์มาเป็นศาสตร์ตั้งต้น หรือศาสตร์หลักในการศึกษาวิชาอื่น ๆ นั้นจึงมีความเหมาะสม ผู้วิจัยจึงได้เลือกวิชาประวัติศาสตร์เป็นหลักที่ใช้อธิบายสาระอื่น ๆ ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มาเพื่อใช้ศึกษาอีก 4 สาระได้แก่ สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต สาระเศรษฐศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ การจะนำวิชาใดวิชาหนึ่งมาเป็นหลักในการอธิบายวิชาอื่นนั้น เรียกว่า การบูรณาการการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึง การนำประสบการณ์การเรียนรู้ในหลาย ๆ ศาสตร์หลาย ๆ วิชาที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานให้เข้ากันอย่างสมบูรณ์โดยไม่แยกส่วนเกิดความหมาย ความหลากหลาย สอดคล้อง และเหมาะสมกับสภาพชีวิตประจำวัน เพื่อให้ผู้เรียน

มีความรู้ และนำประสบการณ์มาใช้ในชีวิตประจำวันอย่างมีคุณภาพ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการนั้นมีหลายวิธีด้วยกัน การวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมบนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราชนั้น ผู้วิจัยได้เลือกการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการแบบพหุวิทยาการ ซึ่งมีลักษณะเป็นการนำเอาสาระการเรียนรู้ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ไปสอดแทรกในวิชาที่รับผิดชอบโดยเน้นให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความคิด ทักษะ และความคิดรวบยอดของกลุ่มสาระใดกลุ่มสาระหนึ่ง ทำให้ผู้เรียนเข้าใจความคิด และสามารถเชื่อมโยงความคิดได้ดี ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและมีประสิทธิภาพ

3. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

3.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ทำไมต้องเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ การดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อมการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคม (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 1)

เรียนรู้อะไรในสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสมโดยกำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเองและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอรวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ระบบการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมือง

ดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปลูกฝังค่านิยม ด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ การดำเนินชีวิตอย่าง สันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการ ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการนำ หลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการ ของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ผลกระทบ ที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 1-2)

ภูมิศาสตร์ (เป้าหมายของการเรียนสาระภูมิศาสตร์ ตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ แกนกลางสาระภูมิศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560) สาระภูมิศาสตร์ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลก ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต เพื่อให้รู้เท่าทัน ปรับตัว ตามการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมตลอดจนสามารถใช้ทักษะ กระบวนการ ความสามารถทาง ภูมิศาสตร์ และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมตามสาเหตุและปัจจัย อันนำไปสู่การปรับใช้ในชีวิตประจำวัน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, น. 2)

คุณภาพผู้เรียน

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

มีความรู้เกี่ยวกับตนเองและผู้ที่อยู่รอบข้าง ตลอดจนสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง

มีทักษะกระบวนการและมีข้อมูลที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ ความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของห้องเรียน และได้ฝึกหัดในการ ตัดสินใจ

มีความรู้เกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน ชุมชนในลักษณะการบูรณาการ ผู้เรียนได้ เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจได้ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับรายจ่าย ของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้นและวิธีการเศรษฐกิจพอเพียง

รู้และเข้าใจในแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจในขั้นที่สูงต่อไป

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

มีความรู้เรื่องของจังหวัด ภาค ทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคม ประเพณี วัฒนธรรม รวมทั้งการเมืองการปกครอง และสภาพเศรษฐกิจโดยเน้นความเป็นประเทศไทย

มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมศาสนพิธีและพิธีกรรมทางศาสนามากยิ่งขึ้น

ปฏิบัติตนตามสภาพ บทบาท สิทธิ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีของท้องถิ่น จังหวัด ภาค ประเทศ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้น

สามารถเปรียบเทียบเรื่องราวของจังหวัดและภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้รับการพัฒนาแนวคิดทางสังคมศาสตร์เกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การทำความเข้าใจในภูมิภาค ชีวโลกตะวันออกและตะวันตกเกี่ยวกับศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต การจัดระเบียบทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จากอดีตสู่ปัจจุบัน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นของโลก โดยการศึกษาประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิดเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้รับการพัฒนาแนวคิดและขยายประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก ได้แก่ เอเชีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และสังคมศาสตร์

รู้และเข้าใจแนวคิด และวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคตสามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและวางแผนการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

มีความรู้เกี่ยวกับความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง

เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ มีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในขั้นสูงตามความประสงค์

มีความรู้เรื่องภูมิปัญญาไทย ความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมไทยและสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่น และประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเอง ชี้นำตนเองได้ และสามารถแสวงหา ความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในสังคมอย่างมีชีวิต (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 4-5)

โดยสาระภูมิศาสตร์ได้มีการปรับปรุงคุณภาพผู้เรียนตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้ แกนกลาง สาระภูมิศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ฉบับปรับปรุง 2560 ดังนี้

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวและชุมชน และสามารถปรับตัวเท่าทันการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ และมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ใกล้ตัว

จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ ภัยพิบัติ ลักษณะกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคม ในจังหวัด ภาคและประเทศไทย สามารถเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพกับ ภัยพิบัติต่าง ๆ ในประเทศไทย และหาแนวทางในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ ภัยพิบัติ ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมในภูมิภาค ต่าง ๆ ของโลก ความร่วมมือด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ เพื่อเตรียมรับมือภัยพิบัติ และการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

มีความรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ ปัญหาทางกายภาพและภัยพิบัติ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางกายภาพกับ การสร้างสรรค์วิถีการดำเนินชีวิต ความร่วมมือด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในประเทศและระหว่าง ประเทศ เพื่อเตรียมรับมือการเปลี่ยนแปลงของโลก และการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, น. 6-7)

ตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม มีรายละเอียดดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 2-3)

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ หลักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง นำหนักถึงความสำคัญ และความสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญา มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

ซึ่งสาระภูมิศาสตร์ได้มีการปรับปรุงสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระภูมิศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ฉบับปรับปรุง 2560 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, น. 6)

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลกและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกัน ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ และสรุปข้อมูลตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควิถีการดำเนินชีวิต มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

3.1.1 สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

ตัวชี้วัดและมาตรฐานการเรียนรู้แกนกลาง สาระประวัติศาสตร์ แบ่งออกได้ดังนี้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 92-118)

มาตรฐานที่ ส 4.1 เช้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ชั้น เรียน	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.4-6	1. ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่ แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ	<ul style="list-style-type: none"> • เวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทย และประวัติศาสตร์สากล • ตัวอย่างเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ของสังคมมนุษย์ที่มีปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (เชื่อมโยงกับ มฐ. ส 4.3) • ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์
2.	สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ โดยใช้วิธีการทาง ประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ	<ul style="list-style-type: none"> • ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยนำเสนอตัวอย่างที่ละขั้นตอนอย่างชัดเจน • คุณค่า และประโยชน์ของวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อการศึกษาทางประวัติศาสตร์ • ผลการศึกษา หรือโครงการงานทางประวัติศาสตร์

มาตรฐานที่ ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันในด้านความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง
 ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.4-6	1. วิเคราะห์อิทธิพลของอารยธรรมโบราณ และการติดต่อดังกล่าวต่อระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตกที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลงของโลก 2. วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเข้าสู่โลกสมัยปัจจุบัน 3. วิเคราะห์ผลกระทบของการขยายอิทธิพลของประเทศในยุโรปไปยังทวีปอเมริกา แอฟริกา และเอเชีย 4. วิเคราะห์สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21	<ul style="list-style-type: none"> • อารยธรรมของโลกยุคโบราณ ได้แก่ อารยธรรมลุ่มแม่น้ำไทกริสยูเฟรติส ไนล์ ฮวงโห สินธุ และอารยธรรมกรีก โรมัน • การติดต่อดังกล่าวระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตก และอิทธิพลทางวัฒนธรรมที่มีต่อกันและกัน • เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน เช่น ระเบิดตึกวินา สวมรักบี้ สงครามครูเสด การฟื้นฟูศิลปวิทยาการ การปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ การสำรวจทางทะเล การปฏิรูปศาสนา การปฏิวัติอุตสาหกรรม แนวคิดเสรีนิยม แนวคิดชาตินิยม • การขยาย การล่าอาณานิคม และผลกระทบ • ความร่วมมือ และความขัดแย้งของมนุษยชาติในโลกคริสต์ศตวรรษที่ 20 • สถานการณ์สำคัญของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 เช่น <ul style="list-style-type: none"> -เหตุการณ์ระเบิดตึก World Trade Center (เวิร์ดเทรด เซ็นเตอร์) 11 กันยายน 2001 -การขาดแคลนทรัพยากร -การก่อการร้าย และการต่อต้านการก่อการร้าย -ความขัดแย้งทางศาสนา

มาจรรยา ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.4-6	1. วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย	
	2. วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย	
	3. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทยซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน	
	4. วิเคราะห์ผลงานของบุคคลสำคัญทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศที่มีส่วนร่วมไทยสมัยประวัติศาสตร์ไทย	

- ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย เช่น แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมาของชาติไทย อาณาจักรโบราณในดินแดนไทย และอิทธิพลที่มีต่อสังคมไทย ปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนาอาณาจักรไทยในช่วงเวลาต่าง ๆ สาเหตุ และผลของการปฏิรูปการปกครองบ้านเมือง การเลิกทาส เลิกไพร่ การเสด็จประพาสยุโรปและหัวเมืองสมัยรัชกาลที่ 5 แนวคิดประชาธิปไตยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 จนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 สมัยรัชกาลที่ 7 บทบาทของสตรีไทย
- บทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ในการพัฒนาชาติไทยในด้านต่าง ๆ เช่น การป้องกัน และรักษาเอกราชของชาติ และการสร้างเสริมวัฒนธรรมไทย
- อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตก และตะวันออกที่มีต่อสังคมไทย
- ผลงานของบุคคลสำคัญทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศที่มีส่วนร่วมสร้างเสริมวัฒนธรรมไทย และประวัติศาสตร์ไทย เช่น
 - พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
 - พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
 - พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
 - สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส
 - พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวงษานุรักษ์
 - สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาศรีสุนทรโวหาร
 - สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเดโช
 - กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์
 - สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ
 - หม่อมราโชทัย หม่อมราชวงศ์ กระต่าย อิศรางกูร
 - พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
 - สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ
 - สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ชั้น ตำราชีวิต

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

ม.4-6

(ต่อ)

- สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค)
- บาทหลวงปา เลอแก้วซ์
- พระยากัลยาณไมตรี (Dr.Francis B. Sayre คร.พรานซิส บี แซร์)
- ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี
- พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง)
- บังยี และบุคคลที่ส่งเสริมสร้างเศรษฐกิจปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในปัจจุบัน เช่น
 - พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
 - สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ
 - สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
 - สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
- สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการสร้างเศรษฐกิจปัญญาและวัฒนธรรมไทย
- วิถีชีวิตของคนไทยในสมัยต่าง ๆ
- การสืบทอด และเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมไทย
- แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์
- วิธีการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

5. วางแผนกำหนดแนวทาง และการมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย

4. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนั้นมีความหมาย 2 นัยด้วยกันกล่าวคือ (ธิดา สารยา, 2539, น. 114-115)

1. เป็นการมองประวัติศาสตร์ผ่านคนในสังคม การศึกษาประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นจึงเป็นการศึกษาประวัติศาสตร์สังคมของชุมชนต่าง ๆ โดยท้องถิ่นไม่ได้หมายถึงศูนย์กลางทางการเมืองเฉพาะแห่งใดแห่งหนึ่ง และเป็นประวัติศาสตร์ที่ทำให้ทราบถึงสิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทักษะคติ ความคิดของคนมากกว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

2. เป็นการมองประวัติศาสตร์ผ่านระบบการเมืองในสังคมท้องถิ่น ซึ่งรับอิทธิพลมาจากการเมืองศูนย์กลาง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจึงเน้นประวัติศาสตร์ “เมือง” ซึ่งแตกต่างกับการมองเมืองใดเพียงเมืองเดียว เช่น ประวัติศาสตร์เมืองนครศรีธรรมราชย่อมต่างจากประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชในพงศาวดารอยุธยา

อีกอย่างหนึ่งที่สังเกตได้ก็คือ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไม่สามารถกำหนดขอบเขตทางกายภาพในการศึกษาได้ว่าเมืองมีขอบเขตจากไหนถึงไหน ประกอบด้วยอะไรบ้าง เจ้าเมืองเป็นใคร ภาพทางประวัติศาสตร์ที่ได้ จึงแสดงความสัมพันธ์ของชุมชนหลาย ๆ แห่งที่มีอดีตร่วมกัน ลักษณะนี้ทำให้สามารถกำหนดขอบเขตทางกายภาพที่แน่นอนเกี่ยวกับการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้

ประวัติศาสตร์ไทยนั้นถูกเขียนขึ้นในรูปแบบของพงศาวดารที่มีขอบเขตที่แคบเพื่อสร้างความมั่นคงของรัฐในสถานะความเป็นรัฐชาติ ความเป็นพลเมืองที่มีขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีต่าง ๆ เพื่อสร้างความเป็นหนึ่งเดียวให้กับคนในรัฐ ในทางกลับกันประวัติศาสตร์ที่เกิดขึ้นในบริเวณอาณาเขตของประเทศไทยในปัจจุบันนั้นยังมีเรื่องราวของการรวมตัวกันเป็นชุมชนเมือง หรือแม้กระทั่งอาณาจักรต่าง ๆ อีกมาก ซึ่งการเขียนประวัติศาสตร์ตามพงศาวดารของรัฐชาติอย่างเดียว^{๐๐} นั้น อาจทำให้ประวัติศาสตร์ที่เป็นส่วนของท้องถิ่นหายไปจากความทรงจำของคนในท้องถิ่นได้ (ธิดา สารยา, 2539, น. 24-28) ซึ่งประวัติศาสตร์ท้องถิ่นถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนความแข็งแกร่งของความเป็นชาติ ด้วยเหตุที่ว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีทั้งตำนาน คติ ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ที่เป็นส่วนส่งเสริมเอกลักษณ์ของชาติให้โดดเด่นและส่งเสริมความยิ่งใหญ่ให้แก่ชาติบ้านเมือง

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นประวัติศาสตร์ประเภทหนึ่งที่มีลักษณะร่วมที่เป็นสากลไม่แตกต่างกับความหมายของประวัติศาสตร์ในวงกว้างที่ว่าด้วยเรื่องชุมชนท้องถิ่น ชาติ นานาชาติ ในลักษณะที่มีประวัติของบุคคลซ้อนอยู่ ซึ่งบุคคลเหล่านั้นล้วนแล้วแต่มีความสำคัญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในประวัติศาสตร์ทั้งสิ้น ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนั้นเป็นสิ่งที่สะท้อนความเป็นมาของท้องถิ่นนั้น ๆ ไม่ต่างกับประวัติศาสตร์ของชาติแต่อาจจะมีโครงสร้าง แบบแผน ที่ประกอบกันเป็น

ชุมชน เหตุการณ์ ปัญหา สิ่งแวดล้อม ช่วงเวลา และสถานที่ที่แตกต่างกัน แต่มีคุณลักษณะที่สำคัญร่วมกันไม่ว่าจะเป็นการสร้างสำนึกดีต่อชุมชน บทบาท และการที่มนุษย์เป็นผู้สร้างเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงมีสำนึกต่ออดีตเสมอ (วศิน ปัญญาวุธตระกูล, 2562, น. 1-4)

การที่มนุษย์สำนึกต่ออดีตนั้นทำให้มนุษย์ถวิลหาเรื่องราว และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง ซึ่งเกิดขึ้นในอดีตเพื่อจะได้ทำความเข้าใจตัวตนของสังคมตนเองที่มีการพัฒนามาจนถึงปัจจุบัน ในรูปแบบของการศึกษาค้นคว้า การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 แบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ (วศิน ปัญญาวุธตระกูล, 2562, น. 10-24)

กลุ่มที่ 1 กลุ่ม Positivist (ปฏิฐานนิยม) กับการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ในช่วงศตวรรษที่ 19 เมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคการเปลี่ยนแปลงของวิทยาศาสตร์ มีผลให้ผู้คนในยุคนั้นเริ่มสนใจสิ่งต่าง ๆ รอบตัวมากขึ้น และด้วยวิทยาศาสตร์นี้เองที่ทำให้มนุษย์เริ่มเน้นการคิดตามหลักเหตุและผลมากขึ้น การศึกษาประวัติศาสตร์ในช่วงเวลาดังกล่าวจึงเป็นการตั้งคำถามกับสิ่งที่เกิดขึ้นผ่านประสบการณ์ และยึดหลักทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นศาสตร์ที่ยอมรับว่าเป็นจริง ทั้งเชื่อว่าสามารถตรวจสอบได้เสมอ ส่งผลให้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ทั้ง 5 ขั้นตอนมีความคล้ายคลึงกันกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งนักประวัติศาสตร์ในกลุ่มนี้เน้นให้ผู้ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษร ติดตามเอกสาร ตรวจสอบเอกสารเพื่อแสวงหาความถูกต้อง

กลุ่มที่ 2 กลุ่ม Annales กับการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ก่อตั้งขึ้นในมหาวิทยาลัยซอสส์บอล (Shrasboug) ประเทศฝรั่งเศส โดยแนวคิดของนักประวัติศาสตร์กลุ่มนี้ได้เริ่มขึ้นในทศวรรษที่ 1920 และต้นศตวรรษที่ 20 ซึ่งพยายามอธิบายถึงประวัติศาสตร์ที่เน้นการทำความเข้าใจในตัวของผู้คนและสังคมมากขึ้น โดยเสนอให้ใช้สาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อช่วยในการศึกษา วิเคราะห์ และอธิบายเหตุการณ์ในอดีต เช่น ภูมิศาสตร์ จิตวิทยา พฤติกรรมมนุษย์ โบราณคดี คติชนวิทยา ภาษาศาสตร์ และวรรณกรรม โดยเสนอวิธีการศึกษาเปรียบเทียบ และย้อนกลับ ที่มีลักษณะสำคัญอยู่ 2 ประการ คือ

1. การศึกษาประวัติศาสตร์แบบเปรียบเทียบ มีความต้องการให้ผู้ศึกษาเปรียบเทียบพื้นที่และเวลาที่เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะมิลักษณะเหมือน หรือแตกต่างกันในพื้นที่เดียวกัน เพื่อช่วยให้การวิเคราะห์เรื่องราวในประวัติศาสตร์มีขอบเขตที่กว้างขึ้น เกิดคำถาม คำตอบ และบทสรุปใหม่ ๆ อย่างไรก็ตามการศึกษาประวัติศาสตร์แบบเปรียบเทียบสามารถที่จะช่วยตรวจสอบตีความ และตั้งสมมติฐานทางประวัติศาสตร์ได้ชัดเจนขึ้นทั้งยังช่วยให้ภาพของเหตุการณ์ในอดีตชัดเจนมากขึ้น

2. การศึกษาประวัติศาสตร์แม้ว่าจะมีกระบวนการที่มีลักษณะของวิทยาศาสตร์ ในเรื่องการแสวงหาความรู้ แต่การศึกษาเรื่องราวของมนุษย์จากหลักฐานที่หลงเหลือมาจากอดีตทำให้ต้องศึกษาหลักฐานในทุก ๆ ขั้นตอน แต่อย่างไรก็ตามหลักฐานที่หลงเหลือมานั้นมีข้อจำกัด และถูกบิดเบือนจากบุคคลร่วมสมัยทั้งผู้บันทึกและผู้ส่งต่อ

กลุ่มที่ 3 กลุ่ม Postmodernism กับการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เกิดขึ้นในช่วงปลายทศวรรษที่ 1990 มีหลักและแนวคิดเกี่ยวกับเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่น มิเชล พูโก ได้เสนอแนวคิดด้านการศึกษาประวัติศาสตร์ โดยมุ่งสนใจในเรื่องวาทกรรมโดยเฉพาะเรื่องการตั้งคำถามต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ว่า “ปัญหาของการศึกษาเรื่องราวในอดีตไม่ได้อยู่แค่การขาดหลักฐานเท่านั้น ในการเขียนประวัติศาสตร์ร่วมสมัยอาจมีหลักฐานที่มากเกินไปจนทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของการเรียบเรียงมากกว่าการสืบค้น จึงทำให้นักประวัติศาสตร์ต้องมีดุลยพินิจ วิจารณ์ญาณ การนำเสนอเรื่องราวของนักประวัติศาสตร์แม้ว่าจะปราศจากอคติแต่ก็มาจากหลักฐานแค่ชุดหนึ่งเท่านั้น”

จึงกล่าวได้ว่าการศึกษาประวัติศาสตร์ต้องคำนึงถึงเนื้อหาหลักฐานวิธีการและบทบาทของนักประวัติศาสตร์ในฐานะที่นักประวัติศาสตร์คือผู้สร้างอดีตขึ้นมาใหม่อีกครั้ง

ในประเทศไทยนั้นเริ่มมีการสนใจเรื่องราวของท้องถิ่นต่าง ๆ ในยุครัตนโกสินทร์ที่เริ่มขยายอิทธิพลไปยังดินแดนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอาณาจักรล้านนา อาณาจักรเขมร บริเวณที่ราบสูงโคราช ตลอดจนหัวเมืองมลายู ที่ทางรัตนโกสินทร์จะต้องเข้าไปดูแลรักษาผลประโยชน์ในดินแดนนั้น ๆ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการใช้จัดการปกครอง การสร้างความชอบธรรมทางการเมือง และผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ กระทั่งในช่วงก่อนการปฏิรูปการปกครองส่วนภูมิภาครูปแบบมณฑลเทศาภิบาล พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริให้ขุนนางที่ไปปกครองหัวเมืองต่าง ๆ เก็บรวบรวมประวัติศาสตร์ของชุมชนเมือง และวัฒนธรรมท้องถิ่นส่งเข้ามายังกรุงเทพมหานครอาจกล่าวได้ว่าในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีการศึกษา และเก็บรวบรวมเรื่องราวของท้องถิ่นในลักษณะของพงศาวดารอย่างเด่นชัดในแง่ของปริมาณแต่ในทางกลับกันการทำความเข้าใจเรื่องราวของท้องถิ่นยังไม่ปรากฏเด่นชัด ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเมื่อคราวเสด็จพระราชดำเนิน ทรงเปิดโบราณคดีสโมสร ความตอนหนึ่งว่า “ความหลงเรื่องราวในพงศาวดารนี้ทำให้ทอดธุระเสียว่าเรื่องราวของชาติเราอยู่เพียงสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 เรื่องเก่ากว่านั้นก็ละเลยทั้งสิ้นจึงขอชักชวนท่านทั้งหลายว่า เราจะค้นข้อความของประเทศสยามไม่ว่าเมืองใด ชาติใด วงศ์ใด สมัยใด รวบรวมเป็นเรื่องราวสยามซึ่งเป็นที่ตั้งของชาติไทยแต่เดิมลงมา

จนถึงเมืองเชียงใหม่ สวรรคโลก สุโขทัย อุทยานเก่า ละโว้ นครศรีธรรมราช พิษณุโลก เป็นต้น”

กระทั่งในสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระองค์ทรงเน้นการศึกษาประวัติศาสตร์ศูนย์กลางชาตินิยมโดยนำประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหรือประวัติศาสตร์ของเมืองต่าง ๆ รวมเข้าเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ชาติโดยเฉพาะการให้ความสนใจต่อวีรบุรุษ วีรสตรีท้องถิ่น เหตุการณ์เหล่านี้ดูเหมือนจะเป็นผลดีต่อการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในประเทศไทย แต่ในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ภายใต้นโยบายชาตินิยม ได้มีการสร้างประวัติศาสตร์ที่เน้นความเป็นศูนย์กลางขึ้น โดยได้นำวัฒนธรรมของกรุงเทพมหานครและราชสำนักเป็นตัวแทนของวัฒนธรรมภายในชาติ เพื่อให้คนในชาติมีความสำนึกถึงความรุ่งโรจน์ และความยิ่งใหญ่ของชาติไทย ด้วยนโยบายชาตินิยมนี้เองทำให้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นถูกนำมาตีพิมพ์เป็นนิทานท้องถิ่นเท่านั้น (วศิน ปัญญาบุตรกุล, 2562, น. 29-41) ทั้งนี้ในช่วงปี 2516 กระแสการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ถูกกลับมาพูดถึงอีกครั้งในแง่ของอุดมการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่เน้นมวลชน (ธิดา สารยา, 2539, น. 28-31) ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เป็นประวัติศาสตร์ของชุมชนที่มีประวัติของบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง และเป็นเหตุการณ์ที่ทับซ้อนกับประวัติศาสตร์ของชาติ และนานาชาติ ต่างกัน เพียงแค่โครงสร้าง แบบแผน เหตุการณ์ ช่วงเวลา และสถานที่ ของท้องถิ่นนั้น ๆ จนไม่สามารถปฏิเสธได้เลยว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมีส่วนทำให้ชาติบ้านเมืองเจริญอย่างรุ่งโรจน์ และมีเกียรติภูมิจนถึงปัจจุบัน

การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในประเทศไทยนั้น เป็นการศึกษาภาพของสังคมทั้งหมด แบ่งเป็น 2 แนวทาง คือ (ธิดา สารยา, 2539, น. 44-47)

1. เป็นการศึกษาประวัติศาสตร์ที่มองความสัมพันธ์ด้านการผลิตเป็นหลัก มีการพยายามทำความเข้าใจมนุษย์กับสังคมผ่านความสัมพันธ์ทางการผลิต ที่สอดคล้องกับแนวคิดของเศรษฐศาสตร์
2. เป็นการศึกษาผ่านวัฒนธรรมของชุมชน ดยการประเมินหลักฐานทุกรูปแบบเข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นหลักฐานโบราณวัตถุ หรือข้อมูลการตั้งถิ่นฐานของชุมชน ทั้งจากตำนาน คติ ความเชื่อ ขนบทำเนียม ประเพณี จึงทำให้บางครั้งมีการเรียนประวัติศาสตร์แบบนี้ว่าประวัติศาสตร์ภายใน

จึงเห็นได้ว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นการศึกษาที่ผูกกับคติทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายของการศึกษาแบบผูกมัด และใช้วิธีที่เป็นสหวิทยาการ การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจะช่วยสร้างภาพอดีตของสังคมได้ทั้งหมด อาจกล่าวได้ว่า ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คือ ขั้นตอนสำคัญของการมีประวัติศาสตร์ใหม่

การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนั้นต้องมองผ่านหลักฐานของท้องถิ่นเป็นหลัก เช่น คำบอกเล่า ตำนาน นิทาน และรูปแบบทางศิลปะวัฒนธรรม หลักฐานท้องถิ่นในส่วนที่เกี่ยวข้องชาวบ้านมีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาการรับรู้ของสังคมพื้นบ้าน การตีความจารีตใหม่ที่แตกต่างกันในแต่ละสมัย ข้อมูลเหล่านี้จะสะท้อนให้เห็นถึงวิวัฒนาการทางความคิด และการแสดงออกของสังคมหนึ่ง ๆ จากอดีตถึงปัจจุบัน จึงทำให้เห็นได้ว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นประวัติศาสตร์ที่มีชีวิต (Living History) เคลื่อนไหวอยู่เสมอ

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของแต่ละพื้นที่นั้นต่างกันออกไปตามสภาพแวดล้อม และเงื่อนไขของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษร (Literate Society) แตกต่างจากข้อมูลที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร (Non-Literate Society) จึงทำให้ข้อมูลในทางประวัติศาสตร์ 2 ลักษณะนี้ปรากฏในแบบที่ต่างกัน โดยสังคมที่มีหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรมักบันทึกเรื่องราวต่าง ๆ ในขณะที่สังคมที่ไม่มีหลักฐานที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษรจะเล่ากันปากต่อปาก หรือที่เรียกว่าจารีต

ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น คือ ตำนานประวัติศาสตร์ โดยทั่วไปแล้วลักษณะของเอกสารประเภทนี้จะประกอบด้วยเรื่องราวจากจารีตที่บอกเล่าแล้วถูกนำมาบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร จัดเรียงลำดับเวลาให้อยู่ในกรอบของความเป็นจริง ซึ่งส่วนมากยึดเวลาทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องกำหนดแล้วนำมาปรับใช้กับเหตุการณ์ใกล้ตัว เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับเมืองนครศรีธรรมราชและพระธาตุเมืองนครมาเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจทางการเมืองของอยุธยา เป็นต้น โดยทั่วไปจารีตจะถูกบอกเล่าเป็นเงื่อนไขทางสังคม ซึ่งเป็นเรื่องราวที่เหมาะสมและมีคุณค่าต่อสังคมทำให้เกิดความแตกต่างกันในแต่ละสังคมว่าจะเลือกจดจำในสิ่งใด เพราะฉะนั้นข้อความที่ได้จากการบอกเล่าจึงถูกจำกัดและมีอคติอยู่แล้วโดยธรรมชาติ ยิ่งถ้าจารีตถูกบันทึกในลักษณะของตำนานประวัติศาสตร์ก็จะยิ่งดูเหมือนถูกกำหนดโดยอิทธิพลของระบบการเมือง เช่น ตำนานประวัติศาสตร์ของภาคเหนือเป็นข้อมูลที่มีคุณค่าความหมายทางประวัติศาสตร์สามารถนำมาใช้ศึกษาตีความเพื่อสร้างภาพทางประวัติศาสตร์ให้สมบูรณ์ขึ้น เพราะสำคัญกับสังคมคือ ประชาชนส่วนใหญ่ ซึ่งแตกต่างจากการใช้อำนาจทางการเมืองศูนย์กลางของรัฐ แต่ที่เป็มนานนั้นมักจะใช้พงศาวดารในการสร้างประวัติศาสตร์ ซึ่งเน้นหนักไปที่เรื่องของเหตุการณ์มากกว่าทัศนคติ วัฒนธรรมทางความคิด ความสัมพันธ์ของคนในสังคม ที่มาช่วยให้ประวัติศาสตร์ชัดเจนขึ้น (ธิดา สาระยา, 2539, น. 115-119)

5. ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช

นครศรีธรรมราชถือได้ว่าเป็นดินแดนในภาคใต้ที่มีอาณาเขตครอบคลุมบริเวณอาณาจักรลังกาสุกะ(ปัตตานีปัจจุบัน) อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอลานสกา อำเภอยะรัง ของจังหวัดนครศรีธรรมราชใน

ปัจจุบัน รวมทั้งบริเวณคาบสมุทรมาลายู ซึ่งนครศรีธรรมราชปกครองโดยราชวงศ์ศรีธรรมมาโคกราช (สัมพันธ์ ก่องสมุทร, 2562, น. 28)

มนตรี ศรีบุษรา ได้กล่าวไว้ในการสัมมนาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ครั้งที่ 4 ว่าชื่อเมืองนครศรีธรรมราชในยุคประวัติศาสตร์นั้นมีการเรียกชื่อที่แตกต่างกันออกไป เช่น

1. ตมะลิง ชื่อนี้ถูกเรียกในสมัยพุทธศตวรรษที่ 5 ดังปรากฏในคัมภีร์มิลินทปัญหา
2. ตามพวลิงค์ ชื่อนี้ถูกเรียกในสมัยพุทธศตวรรษที่ 7 ดังปรากฏในคัมภีร์มหานิทเทศ
3. ซิลิโพชิ ดังปรากฏในจดหมายเหตุราชวงศ์ถัง (พ.ศ. 1161-1448)
4. สันโพชิ ดังปรากฏในจดหมายเหตุราชวงศ์ซ้อง (พ.ศ. 1503-1822)
5. ตามพวลิงค์ ดังปรากฏในศิลาจารึกหลักที่ 24

โดยตามพวลิงค์นั้นมีชื่อในสำเนียงจีนว่า ตัน มา ลิง หรือ ตัง หมา หลิง นอกจากนี้ยังมีชื่อเรียกว่าลิกอร์ ศรีธรรมราช ศิริธรรมนคร อีกด้วย ซึ่งนครศรีธรรมราชรุ่งเรืองที่สุดประมาณพุทธศตวรรษที่ 18-19 (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 2554, น. 196-199)

ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็นสมัยต่าง ๆ โดยมีเนื้อหาสรุปได้พอสังเขป ดังนี้ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2562, น. 16-26)

1. สมัยประวัติศาสตร์

นครศรีธรรมราช เข้าสู่สมัยประวัติศาสตร์เมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 5-6 หรือประมาณ 2,000 ปีมาแล้ว ซึ่งเป็นช่วงที่คาบเกี่ยวกับสมัยก่อนประวัติศาสตร์ยุคโลหะ ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมหรือในวัฒนธรรมช่วงนี้มาจากการติดต่อค้าขายกับสังคมประวัติศาสตร์จากดินแดนโพ้นทะเลที่มีเทคโนโลยีก้าวหน้ากว่าแบบของชุมชนเริ่มต้นประวัติศาสตร์ที่พบหลักฐานเป็นไปในรูปของชุมชนเมืองท่าการค้า ส่วนใหญ่เป็นชุมชนบนดินเส้นทางน้ำที่มีเส้นทางออกสู่ทะเล โบราณวัตถุที่พบส่วนใหญ่เป็นสินค้าต่างแดน เช่น เครื่องประดับ แหวน ลูกปัด เครื่องทองรูปพรรณ ตราประทับมีจารึกอักษร เป็นต้น แหล่งโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์ที่พบ เช่น แหล่งโบราณคดีบ้านเกียกกายหมู่ 8 พบมโหระทึก เครื่องประดับสำริด เครื่องประดับทองคำ(ต่างหู) เครื่องมือเหล็ก เครื่องถ้วยจีน สมัยราชวงศ์ถัง แหล่งโบราณคดีวัดหัวมินา(ร้าง) พบลูกปัดแก้วสีเขียวสลับลายเส้นสีดำ เศษแก้วหลอม และลูกปัดแก้วแบบมีตา แบบเดียวกับที่พบในแหล่งโบราณคดีควนลูกปัด อำเภอคลองท่อม จังหวัดกระบี่ แหล่งโบราณคดีพื้นที่ของท่าเรือ แสดงถึงการเป็นที่ตั้งของชุมชนเมืองท่าค้าขาย และแหล่งที่อยู่อาศัยสมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์จนถึงสมัยประวัติศาสตร์ ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 5 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน (พบมโหระทึก เครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์ถัง ช้อง หยวนและหมิง เครื่องถ้วยเวียดนามลูกปัดแก้ว เป็นต้น) แหล่งโบราณคดีอื่น ๆ ที่มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 5-11 ได้แก่ แหล่งที่พบมโหระทึกที่อำเภอฉวาง และอำเภอสิชล

ราวพุทธศตวรรษที่ 10-11 ได้พบหลักฐานทางโบราณคดีประเภทโบราณวัตถุทางศาสนา ได้แก่ พระพุทธรูป เทวรูป และศิวิลิ่ง ดังนี้

1. เศียรพระพุทธรูป พบที่อำเภอสิชลอายุราวพุทธศตวรรษที่ 10-11 ลักษณะคล้ายกับพระพุทธรูปในศิลปะอินเดีย ภาคตะวันออกเฉียงใต้จากลุ่มแม่น้ำกฤษณา (ปัจจุบันอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาตินครศรีธรรมราช)

2. พระวิษณุ หรือพระนารายณ์ พบที่หอพระนารายณ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อายุราวพุทธศตวรรษที่ 10-11 เป็นรูปแบบพระวิษณุที่เก่าแก่ที่สุด ศิลปะอินเดียภาคตะวันออกเฉียงใต้ที่ได้รับอิทธิพลศิลปะอินเดียแถบลุ่มแม่น้ำกฤษณา (ปัจจุบันอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาตินครศรีธรรมราช)

3. พระวิษณุพบที่วัดพระพรหม ตำบลนาสาร อำเภอพระพรหม ราวพุทธศตวรรษที่ 11 (ปัจจุบันอยู่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร นครศรีธรรมราช)

4. ศิวิลิ่งแบบดั้งเดิม คือศิวิลิ่งที่มีลักษณะรูปร่างเหมือนอวัยวะเพศชาย ได้แก่ ศิวิลิ่งสลักติดกับฐานโยนี พบที่วัดสระกุด ตำบลเสาเภา อำเภอสิชล อายุประมาณปลายพุทธศตวรรษที่ 10 ต้นพุทธศตวรรษที่ 12 และกลุ่มศิวิลิ่งแบบหัวเลี้ยวหัวต่อ ก่อนที่จะพัฒนาเป็นศิวิลิ่งแบบประเพณีนิยมลักษณะที่ปรากฏส่วนกลางเป็นฐานสี่เหลี่ยมเรียก “พรหมภาค” ส่วนกลางเป็นรูปทรงแปดเหลี่ยมเรียก “วิษณุภาค” ส่วนยอดเป็นรูปทรงกระบอกเรียก “รุทธภาค” ศิวิลิ่งแบบหัวเลี้ยวหัวต่อ จะมีส่วนรุทธภาคสูงใหญ่กว่าส่วนวิษณุภาคและพรหมภาครวมกัน หรือมีเฉพาะส่วนพรหมภาคและรุทธภาค ไม่มีส่วนกลางที่เป็นรูปแปดเหลี่ยมซึ่งต่อมาศิวิลิ่งแบบหัวเลี้ยวหัวต่อจะพัฒนาไปเป็นแบบประเพณีนิยม คือ มีสัดส่วนของรุทธภาค วิษณุภาค และพรหมภาคเท่า ๆ กันซึ่งนิยมทำในราวพุทธศตวรรษที่ 12-14

อาจกล่าวได้ว่านครศรีธรรมราชเข้าสู่สมัยประวัติศาสตร์ตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12 ทั้งนี้เพราะได้พบจารึกอักษรโบราณหลายหลักในจังหวัดนครศรีธรรมราช รุ่นแรกพบศิลาจารึกอักษรปัลลวะ 3 หลักได้แก่

1. ศิลาจารึกหุบเขาช่องคอย พบที่ตำบลทุ่งโพธิ์ อำเภอจุฬาภรณ์ เป็นจารึกบนแท่งหินติดกับภูเขา อักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต อายุประมาณพุทธศตวรรษที่ 12 จารึกหลักนี้เป็นของกลุ่มชนที่นับถือศาสนาพราหมณ์ ลัทธิไศวนิกาย ที่เดินทางเข้ามาพำนักอยู่ในบริเวณนี้ชั่วคราว ได้กำหนดสถานที่บริเวณหุบเขาช่องคอยเป็นนิวาสถานเพื่อปฏิบัติศาสนกิจตามจารึกของตน พร้อมกับบอกรมสั่งสอนให้ผู้ที่อยู่ในสันนิบาตนั้นสำนึกในความเป็นคนต่างถิ่นที่พลัดพรากจากบ้านเมืองสมควรประพฤติตนเป็นคนดีจะได้ทำนบอาศัยอยู่ในสังคมที่มีขนบธรรมเนียมแตกต่างกันได้อย่างสงบสุข

ศิลาจารึกหุบเขาช่องคอยเป็นหินขนาดใหญ่ตั้งอยู่บริเวณหน้าผาระหว่างภูเขา สามารถมองเห็นพื้นที่ราบด้านล่างได้อย่างชัดเจน ด้านบนเป็นแผ่นราบมีอักษรปัลลวะ จารึกเป็นข้อความ 3 ตอน ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 (ศิลาจารึกนี้เป็น) ของผู้เป็นสามีของนางวิทยาเทวี (นางวิทยาเทวีเป็นร่างหนึ่งของนางทศคา)

ตอนที่ 2 ขอความนอบน้อมจงมีแก่ท่านผู้อยู่เป็นเจ้าแห่งป่าพระองค์นั้น ขอความนอบน้อมจงมีแก่ท่านผู้เป็นเจ้าแห่งเทพทั้งมวลพระองค์นั้น คนทั้งหลายผู้เคารพต่อพระศิวะคิดว่าของอันท่านผู้เจริญ (พระศิวะ) นี้ จะพึงให้มีอยู่ในที่นี้ จึงมาเพื่อประโยชน์นั้น

ตอนที่ 3 ถ้าคนดีอยู่ในหมู่บ้านของชนเหล่าใด ความสุขและผลจักมีแก่ชนเหล่านั้น

2. ศิลาจารึกวัดมเหยงคณ์(จารึกหลักที่ 27 หรือ น.ศ.10) พบที่วัดมเหยงคณ์ ริมคลองกลาย ตำบลสระแก้ว อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นแห่งศิลาจารึกสี่ด้านรูปสี่เหลี่ยมสภาพชำรุด มีรอยหักด้านขวาและด้านซ้าย ทั้งสองข้างจารึกอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต มีอายุราวพุทธศตวรรษที่ 12 โดยมีรายละเอียดของการปฏิบัติศาสนกิจที่บ่งบอกถึงเสนาชนะของวัด การจำหน่ายเครื่องเขียน ทั้งหมด แผ่นเขียน และได้กล่าวถึงคณะพราหมณ์ที่อยู่รวมกันด้วยดังนี้ ปริศนาลายทางกล่าวไว้ว่า “วัดมเหยงคณ์ มีธงสามชาย อยู่ปากน้ำกลาย ฝ่ายทิศอุดร มีโหนดต้นอ่อน ๆ มีท่อนต้นแผ่ใครรู้จักแกกีนไม่สิ้นเอย”

3. ศิลาจารึกวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร(จารึกหลักที่ 28 หรือ น.ศ. 3) เป็นแห่งศิลาแผ่นสี่เหลี่ยมจารึกอักษรปัลลวะ ภาษามอญโบราณ อายุราวพุทธศตวรรษที่ 12 ซึ่งแปลความได้ว่า “รูปจำลองพ่อมายาแห่งหัวเมืองชั้นนอก ผู้งามสง่าประดุจทานไฟที่กำลังลุกโชน”

จารึกอักษรปัลลวะทั้ง 3 หลักที่พบนี้ แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างดินแดนนครศรีธรรมราชกับอินเดียอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร ชาวอินเดียที่เดินทางมาในภูมิภาคนี้ นอกจากเป็นพ่อค้าแล้ว ยังมีพราหมณ์และภิกษุเดินทางเข้ามาด้วย เนื้อหาสาระเน้นไปทางหลักธรรมคำสั่งสอนอันเป็นหัวใจของศาสนา โดยมีกลุ่มชาวอินเดียเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยอย่างถาวรในลักษณะนิคมหรือสันนิบาต และมีการผสมผสานอารยธรรมกับกลุ่มชนพื้นเมือง ชาวอินเดียที่เข้ามามีหลายกลุ่มเขียนหนังสือด้วยอักษรปัลลวะเหมือนกัน แต่ใช้ภาษาต่างกัน เช่น ภาษาสันสกฤต ภาษามอญ ภาษาทมิฬ(จารึกของพระนารายณ์-ตะกั่วป่า จังหวัดพังงา) ผสมกับชนพื้นเมืองในส่วนต่าง ๆ ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ดังจะเห็นได้ว่าพบหลักฐานทางโบราณคดีที่มีอายุตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 12 กระจุกกระจายอยู่ โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ ราบระหว่างเทือกเขานครศรีธรรมราชทางด้านทิศตะวันออกกับชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ตั้งแต่อำเภอสิชลท่าศาลา อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จนถึงอำเภอร่อนพิบูลย์ หลักฐานทางโบราณคดีดังกล่าว ได้แก่ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ซึ่งส่วนใหญ่

แสดงอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ทั้งที่เป็นไสวณิกาย และไวษณพนิกาย ส่วนศาสนาพุทธก็ปรากฏอยู่บ้างแต่ไม่โดดเด่น

2. สมัยอาณาจักรตามพรลิงค์

ตามพรลิงค์ เป็นชื่อของเมืองนครศรีธรรมราช ที่ถูกกล่าวถึงเป็นชื่อแรก ๆ ซึ่งปรากฏขึ้นก่อนพุทธศตวรรษที่ 10 กระทั่งปรากฏชื่ออื่น ๆ ได้แก่ กะมะลิง ตะมะลิง ตามระยะลิงค์ตามเพ็ลลิงเคศวร ต้นหม่าลิง และตามพรลิงค์ อันแปลว่าคิวงคิงค์ทองแดง หรือลิงค์ทองแดง โดยตามพรลิงค์ที่แปลว่าลิงค์ทองแดงนั้น ได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพราหมณ์ ซึ่งลิงค์ทองแดงกำเนิดจากเขาคาเป็นการตั้งชื่อจากลิงคบรรพต หรือสยมภูวลิงค์ที่ประดิษฐานเหนือสุดของเขาคาเป็นหินรูปธรรมชาติ รูปแบบคิวงคิงค์ ที่มีร่องรอยแกะสลักเล็กน้อยเพื่อทำให้เกิดเส้นพรหมสูตร และเส้นปาวรสสูตร (เส้นเอ็นของหนังหุ้มปลายอวัยวะเพศ) สามารถมองเห็นจากทิศตะวันตก ทิศเหนือ และทิศตะวันออก ลิงคบรรพตองค์นี้จะห่างจากชายฝั่งโบราณประมาณ 400 เมตรตั้งสูงชัน 60 เมตรจากระดับน้ำทะเลปานกลางนักเดินเรือโบราณสามารถมองเห็นได้เด่นชัด ซึ่งเป็นจุดหมายสำคัญ (Land Mark) ของนักเดินเรือได้อย่างดี

ในความเชื่อของพราหมณ์ลัทธิไสวณิกายหากลิงคบรรพต หรือสยมภูวลิงค์แตกหักหรือร้าว จะเกิดอุบัติเหตุอย่างมากต่อชาวบ้าน ซึ่งจะหากจะแก้ปัญหานี้ต้องทำพิธีบูชาเทพและห่มด้วยทองแดงหรือทองคำ ซึ่งเชื่อว่า ลิงคบรรพตองค์นี้คงจะได้รับการห่มด้วยทองแดง และเรียกขานกันต่อมาว่า “ตามพรลิงค์” คติความเชื่อเรื่องการประดิษฐานคิวงคิงค์บนยอดเขาในพุทธศตวรรษที่ 8-11 ปรากฏทั่วภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่นับถือศาสนาพราหมณ์ลัทธิไสวณิกาย โดยเรียกพระราชาวา “กษัตริย์แห่งภูเขา” (King Of Mountain) คิวงคิงค์จึงเป็นภูเขาศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการสร้างบ้านสร้างเมือง และการสถาปนาอำนาจของกษัตริย์ ความเจริญรุ่งเรืองของรัฐจึงผูกพันกับการทำพิธีบูชาคิวงคิงค์รอบเขาคาอันเป็นที่ประดิษฐาน มีหลักฐานที่แสดงถึงร่องรอยการอาศัยของประชาชนจำนวนมาก รวมทั้งเทวสถานที่มีลำดับรองลงมาทั่วทุกสายน้ำใกล้เคียง มีการขุดคลองเชื่อมต่อจากสายน้ำอื่นสู่เขาคาอันเป็นศูนย์ กลางแดนสถิตของเทพเจ้าบริเวณโดยรอบเหล่านี้ คงเดช ประพัฒน์ทอง ได้เรียกรวมว่าไศวะภูมิณฑลอัน หมายถึง สถานที่อันเป็นเขตแดนของพระศิวะ เขตมณฑลโดยรอบเขาคาปรากฏหลักฐานหนาแน่นด้านทิศเหนือมีลูกน้ำท่าเรือริ ลุ่มน้ำท่าควาย ลุ่มน้ำท่าเขียว และทางทิศใต้คือลุ่มน้ำท่าหินเชื่อมสู่ลุ่มน้ำกาลาย ถือเป็นมณฑลศิวะรอบเขาคาเป็นภูมิสถานพิเศษที่ด้านหลังเป็นภูเขา ด้านหน้าเป็นทะเลมีความอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งรวมทรัพยากรทุกชนิดและสอดคล้องกับพระคัมภีร์จึงเป็นไศวะภูมิณฑลหนึ่งในคาบสมุทรทะเลใต้ยุคก่อตั้งเมืองตามพรลิงค์

ตามพรลิงค์จากยุคที่ก่อตั้งเขาคาตามคติของศาสนาพราหมณ์ลัทธิไศวนิกายแล้วได้มีการเปลี่ยนแปลงศูนย์กลางเป็นระยะ จากเขาคาสู่ลุ่มน้ำกลายสู่บ้านท่าเรือตามลำดับ ในบางสมัยก็มีอาณาจักรอื่น ๆ มีอำนาจเหนือกว่า

3.สมัยอาณาจักรศรีวิชัย

อาณาจักรศรีวิชัยเป็นอาณาจักรที่มีชื่อเสียงทางด้านการเดินทางเรือและการค้ามีความเจริญรุ่งเรืองในช่วงพุทธศตวรรษที่ 13-16 อาณาจักรศรีวิชัยนั้นเดิมมีศูนย์กลางอยู่บริเวณเกาะสุมาตรา และขยายอิทธิพลครอบคลุมช่องแคบมะละกาที่เป็นจุดควบคุมเส้นทางการเดินเรือทั้งในภูมิภาคและรัฐแดนไกล เช่น จีนและอินเดีย ทั้งศรีวิชัยยังเป็นศูนย์กลางทางพุทธศาสนานิกายมหายานในภูมิภาค โดยอาณาจักรศรีวิชัยมีชื่อที่เรียกเพี้ยนกันออกไปตามสำเนียงของชาติต่าง ๆ เช่น ซิลิโพซิ คันโทลี โดยมีหลักฐานการบันทึกที่สำคัญเช่นบันทึกหลวงจีนอี้จิง(พ.ศ. 1213-1238) จารึกสุมาตรา(พ.ศ.1225-1229) บันทึกการเดินทางเรือของสุไลมานพ่อค้าชาวอาหรับ (พ.ศ. 1394) ของอาบูไซอิก (พ.ศ.1459) ของมาซูดิ (พ.ศ.1486) จารึกตันเซอร์ของอินเดีย (พ.ศ.1568) บันทึกจากเจ้าจุกัว ในหนังสือ จูฟานฉี (พ.ศ.1768) และหลักฐานของไทยในศิลาจารึกหลักที่ 23 (พ.ศ.1318) ศิลาจารึกหลักที่ 25 (พ.ศ.1726) และศิลาจารึกหลักที่ 24 (พ.ศ.1773) ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

หลวงจีนอี้จิง บันทึกการเดินทางไปศึกษาคัมภีร์พระพุทธศาสนาที่ประเทศอินเดียเมื่อพ.ศ. 1213 เป็นเวลา 12 ปี โดยมาพักที่เมืองโพซิ (ศรีวิชัย) แล้วจึงกลับมาพักที่เมืองโพซิอีกครั้ง หลักรจากศึกษาคัมภีร์พระพุทธศาสนาที่ประเทศอินเดียเป็นเวลา 10 ปี เพื่อแปลภาษาสันสกฤตเป็นภาษาจีน หลวงจีนอี้จิงได้บันทึกว่าศรีวิชัยมีกษัตริย์หลายพระองค์ และหัวหน้าเผ่าครอบครองหมู่เกาะล้อมใสในพระพุทธศาสนา มีพระสงฆ์กว่า 1,000 รูป ตอนกลับมาประเทศโมโลยู(มาลายู) ได้กลายเป็นโพซิไปแล้ว นั่นหมายถึง ศรีวิชัยขยายอาณาเขตควบคุมคาบสมุทรมลายู ซึ่งสอดคล้องกับจารึกสุมาตราที่กล่าวถึงการโจมตีมาลายู และชาวของศรีวิชัย

หลักฐานอาหรับบันทึกการเดินทางเรือของสุไลมาน กล่าวว่า ศรีวิชัยเป็นหมู่เกาะพระราชารายเรียกว่า มหาราช มีอำนาจเหนือเกาะจำนวนมาก มหาราชประทับอยู่บนเกาะของพระองค์ และโยนอิฐทองคำลงสระน้ำสะสมทุกวัน บันทึกของมาซูดิ กล่าวว่า เกาะแห่งมหาราช ไม่มีผู้ใดที่ตะสามารถเดินเรือรอบเกาะได้ภายในเวลา 2 ปี

จารึกเมืองตันเซอร์ พระเจ้าโจหะที่ 1 (พ.ศ 1568) ได้ยกทัพเรือมาตีศรีวิชัย และปล้นสะดมเมืองบริวาร 12 เมือง ซึ่งปรากฏชื่อเมืองตักโกลา(ตะกั่วป่า) และตามพรลิงค์ที่ยิ่งใหญ่ มีความสามารถในการรบ ซึ่งส่งผลให้ศรีวิชัยอ่อนแอ กระทั่งชาวเข้ามาโจมตีศรีวิชัย

บันทึกเจ้าจุกัว ในหนังสือจูฟานฉี (พ.ศ.1768) กล่าวถึงที่ตั้งของศรีวิชัยที่มีอาณาเขตควบคุมช่องแคบมะละกามี เมืองขึ้น 15 เมือง ชาวต่างชาติไม่ว่าจะเดินทางทางบกหรือทางน้ำจะต้องผ่านศรีวิชัย นับว่าศรีวิชัยนั้นเป็นอาณาจักรที่มีความมั่งคั่ง และเจริญรุ่งเรืองทางการค้า

จนถูกจากพวกโจฬะและชาวโจมติ

สำหรับหลักฐานที่พบในประเทศไทยจากศิลาจารึกทั้ง 3 หลักที่กล่าวถึงพระเจ้ากรุงศรีวิชัย สันนิษฐานว่าสร้างปราสาทอิฐ 3 หลัง (สันนิษฐานว่าเป็น วัดแก้ว วัดหลัง และวัดเวียง ที่อำเภอไชยา จังหวัด สุราษฎร์ธานี) มีฐานพระพุทธรูปนาคปรก พบที่วัดเวียง มีข้อความว่า มหาราชแห่งศรีวิชัยสั่งให้ มหาเสนาบดีตลาโน ผู้ครองเมืองครหิ (ไชยา) หล่อพระปฏิมา และสลักศิลาจารึกหลักที่ 24 (พ.ศ. 1773) กล่าวถึงพระเจ้าศรีธรรมโศก(จันทรภาณุ) ว่าพระผู้ครองเมืองตามพรลิงค์จันทรภาณุ ศรีธรรมราช ผู้เป็นใหญ่เหนือราชวงศ์ทั้งหมด ทรงพระราชสมภพเพื่อให้ประชาชนที่ถูกปกครอง โดยชนชาติต่าง ๆ แล้วให้รุ่งเรือง

จากหลักฐานต่าง ๆ สันนิษฐานได้ว่าศรีวิชัยก่อตั้งบนเกาะใกล้ช่องแคบมะละกา เจริญรุ่งเรืองทางด้านการค้าเพราะครอบครองเส้นทางคาบสมุทรมุข และสามารถขยายอาณาเขตจนมี เมืองขึ้นถึง 15 เมือง ต่อมาถูกพระเจ้าโจฬะที่ 1 จากอินเดียเข้าโจมตีและปล้นสะดมจากเมืองบิรวาร จนทำให้ศรีวิชัยอ่อนแอ พวกชาวตะวันตกจึงเข้าโจมตีซ้ำทำให้ศรีวิชัยหมดอำนาจในการควบคุม ส่วนบนของคาบสมุทรมุขที่มีศูนย์กลางอยู่บริเวณอำเภอไชยา มีเสนาบดีจากศรีวิชัยปกครองก็ถูก พระเจ้าศรีธรรมโศกราช(จันทรภาณุ)เข้าโจมตี พื้นที่นครศรีธรรมราชกลายเป็นอาณาจักรตามพรลิงค์ อีกครั้ง และเปลี่ยนมานับถือพระพุทธศาสนา

4. สมัยสิริธรรมนคร

ชื่อนี้พบว่าใช้ในกรณีที่เป็นชื่อของสถานที่ คือ เมืองหรือนคร เช่นเดียวกับชื่ออื่นที่กล่าวมา ถ้าเป็นชื่อของกษัตริย์มักจะเรียกว่า พระเจ้าสิริธรรม หรือพระเจ้าสิริธรรมนคร หรือ สิริธรรมราช

สิริธรรมนคร ปรากฏในหนังสือบาลีเรื่องจามเทวีวงศ์ ซึ่งมีพระโพธิธรรมาจารย์พระเถระชาวเชียงใหม่ เป็นผู้แต่งขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ปรากฏอยู่ในหนังสือชินกาลมาลีปกรณ์ ซึ่งพระรัตนปัญญาพระเถระชาวเชียงใหม่เป็นผู้แต่งขึ้นเป็นภาษาบาลีเมื่อพ.ศ. 2060 มีข้อความ กล่าวถึงเมืองนี้ว่า “ในพ.ศ. 1799 พระร่วงโรจนราชแห่งกรุงสุโขทัยได้เสด็จมาเยี่ยมพระเจ้าสิริธรรม นครทรงทราบเรื่องพระพุทธสิหิงค์ที่ลังกา และทรงอยากได้ จึงให้พระเจ้าสิริธรรมนครส่งทูตไปขอจาก กษัตริย์ลังกา กรุงสุโขทัยจึงได้พระพุทธสิหิงค์มาบูชา” ในตำนานพระบรมธาตุเมืองนครศรีธรรมราช ได้กล่าวถึงเมืองขึ้นของนครศรีธรรมราช 12 เมืองเรียกว่าเมือง 12 นักษัตริ์ ได้แก่ เมืองสาย(สายบุรี) ใช้ตราหนูเป็นตราประจำเมือง เมืองตานี(ปัตตานี)ใช้ตราวัวมินตราประจำเมือง เมืองกลันตันใช้ตราเสือ เป็นตราประจำเมือง เมืองปาหังใช้ตราแพเป็นตราประจำเมือง เมืองบันทายสมอใช้ตราลิงเป็น ตราประจำเมือง เมืองสระอุเลาใช้ตราไก่เป็นตราประจำเมืองเมืองตะกั่วป่าใช้ตราหมาเป็นตราประจำ เมือง เมืองกระ(กระบุรี)ใช้ตราหมูเป็นตราประจำเมือง และเป็นเมืองขึ้นตั้งแต่ปลายพุทธศตวรรษที่ 18-19 หรือต้นพุทธศตวรรษที่ 20 ก่อนที่นครศรีธรรมราชจะถูกผนวกเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักร

อยุธยา รวมเวลาที่นครศรีธรรมราช หรืออาณาจักรตามพรลิงค์เจริญอย่างสูงสุดเป็นเวลาประมาณ 1 ทศวรรษ คือ ตั้งแต่ปลายพุทธศตวรรษที่ 18 เป็นต้นมา

5. สมัยสุโขทัย

ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 18 นครศรีธรรมราชหรือตามพรลิงค์เป็นเมืองที่ยิ่งใหญ่ในคาบสมุทรมหะเลภาคใต้ มีแสนยานุภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งกำลังทางเรือ โดยสามารถยกกองทัพเรือไปตีลังกาได้ถึง 2 ครั้งรวมทั้งยกพลไปตีเมืองละโว้อีกด้วย พญาศรีธรรมโศกราชมีความสัมพันธ์กับเมือง หรือดินแดนทางตอนเหนือตั้งแต่ดินแดนในลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาไปจนถึงสุโขทัย ความสัมพันธ์นี้ส่วนหนึ่งเกิดจากความสัมพันธ์ในระบบเครือญาติจากการแต่งงาน นอกจากนี้ นครศรีธรรมราชยังเป็นศูนย์กลางทางพระพุทธศาสนาที่ลี้ลับทางวงศ์ มีปราชญ์ และพระสงฆ์ที่มีความรู้ และได้เข้าไปสั่งสอนผู้คนในสุโขทัย

6. สมัยอยุธยา

ในกลางพุทธศตวรรษที่ 19 นครศรีธรรมราชอ่อนแอลง ตามตำนานเมืองนครศรีธรรมราช มีว่า หลังจากพระเจ้าอู่ทองสถาปนากรุงศรีอยุธยาในปีพ.ศ. 1893 แล้วได้ยกกองทัพลงมาทางใต้สู้รบกับเมืองนครศรีธรรมราชแต่ไม่แพ้ชนะกัน จึงได้เจรจาแบ่งดินแดนกับพระยาศรีธรรมโศกราชที่บริเวณบ้านบางตะพาน (อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์)

ในรัชสมัยของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ นครศรีธรรมราชเป็นเมืองหนึ่งในจำนวนเมืองพระยามหานคร 8 เมืองที่ต้องถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาภิเษกกับอยุธยา มีฐานะเป็นเมืองเอกขึ้นตรงต่อกรุงศรีอยุธยา และไม่ได้มีอำนาจทางการเมืองเหนือดินแดนมลายูเหมือนในอดีต ทางกรุงศรีอยุธยาได้สร้างดุลยภาพทางอำนาจในภาคใต้ด้วยการแยกเมืองพัทลุง ไชยา และชุมพรออกจากนครศรีธรรมราช แล้วให้ขึ้นตรงต่อกรุงศรีอยุธยาลดฐานะเมืองนครศรีธรรมราชจากเมืองพระยามหานครเป็นหัวเมืองชั้นนอก ส่งข้าหลวงจากส่วนกลางมาปกครองแทนเชื้อสายคนท้องถิ่น เช่นส่งพระพนมวังกับนางเสตียงทองจากเมืองเพชรบุรีมาเป็นเจ้าเมือง จัดระบบควบคุมคณะสงฆ์ให้พระสังฆราชราชาอยู่ที่เมืองนครศรีธรรมราช

พุทธศตวรรษที่ 21-22 ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 22 ทางกรุงศรีอยุธยาอ่อนกำลังลงจากการทำสงครามกับพม่า มีแขกมลายูทางใต้เข้ามาก่อวุ่นวายน้ำเมืองท่าชายทะเล ในตำนานพระบรมธาตุนครศรีธรรมราชได้กล่าวถึงการปล้นสะดมของแขกสลัดตั้งแต่ประมาณกลางพุทธศตวรรษที่ 20-21 ครั้งแรกเมื่อประมาณปีพ.ศ. 1919 ถึง 2039 และถี่มากขึ้นในปีพ.ศ. 2541

ในรัชสมัยของสมเด็จพระเอกาทศรถประมาณปีพ.ศ. 2555 ฮอลันดาได้ทำการค้ากับนครศรีธรรมราชและเมืองปัตตานี

พ.ศ. 2164 กรุงศรีอยุธยาอนุญาตให้อังกฤษเข้ามาตั้งห้างในนครศรีธรรมราช

พ.ศ. 2172 ชาวฮอลันดาที่ค้าขายที่เมืองปัตตานีได้ยุยงให้ปัตตานีเป็นกบฏ และยกกำลังเข้าตีหัวเมืองปักษ์ใต้ เจ้าเมืองนครศรีธรรมราชจึงต้องทำการปราบปราม และติดพันอยู่กับการสู้รบจึงถูกเจ้าพระยาตากโหมสุรียวงศ์กราบทูลเสด็จพระอาทิตย์วงศ์ว่า เจ้าเมืองนครศรีธรรมราชเป็นกบฏให้ส่งออกยาเสนาภิมุข(ยามาดา นางมาษา) ขุนนางเชื้อสายญี่ปุ่นไปเป็นเจ้าเมืองแทน โดยมีอาสาญี่ปุ่นประมาณ 600 คนติดตามไปด้วย ออกญาเสนาภิมุขควบคุมเมืองนครศรีธรรมราชไว้ได้จากนั้นจึงยกกองทัพไปปราบเมืองปัตตานีแต่ไม่สำเร็จ

การส่งขุนนางเชื้อสายญี่ปุ่นมาเป็นเจ้าเมืองนั้นก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งจนเกิดการสู้รบระหว่างชาวเมืองกับทหารญี่ปุ่น ผู้คนล้มตายและหลบหนีออกไปจากเมืองเป็นจำนวนมากจนเกือบจะเป็นเมืองร้าง หลังจากขับไล่ทหารญี่ปุ่นออกไปแล้ว นครศรีธรรมราชจึงเข้มแข็งขึ้นอีกครั้ง ด้วยเหตุนี้เองทำให้ในปีพ.ศ. 2175 กรุงศรีอยุธยาได้ส่งแม่ทัพ 3 คนพร้อมกำลังทหาร 10,000 รวมทั้งส่งผู้ที่จะให้ปกครองเมืองเมืองนครศรีธรรมราชเข้าตีเมืองนครศรีธรรมราช สามารถจับตัวพวกกบฏได้และส่งไปสำเร็จโทษยังกรุงศรีอยุธยา

พ.ศ. 2177 ปัตตานีได้แข็งเมืองต่อกรุงศรีอยุธยาอีกครั้ง ทางกรุงศรีอยุธยาจึงได้ให้เมืองนครศรีธรรมราชส่งกำลังทหารที่มีกองทัพขนาดใหญ่จำนวน 300 คนลงไปปราบ โดยเคลื่อนทัพผ่านเมืองสงขลาแต่ทำการไม่สำเร็จ

พ.ศ. 2185 เมืองสงขลาเป็นกบฏต่อกรุงศรีอยุธยา แต่ถูกปราบลงได้ และในปีพ.ศ. 2519 เมืองสงขลาได้ก่อกบฏอีกครั้ง โดยเข้ายึดเมืองนครศรีธรรมราชไว้ได้ชั่วคราว แล้วได้ตั้งเอาปัตตานี พัทลุง และไทรบุรี เข้ามาเป็นพันธมิตร ทำให้สมเด็จพระเจ้าปราสาททองส่งกองทัพจากกรุงศรีอยุธยา มาปราบแต่ก็ไม่สำเร็จ

ประมาณพุทธศตวรรษที่ 23 ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พระองค์ทรงมีกุศโลบายใหม่ โดยส่งพระยารามเดโชทหารเชื้อสายแขกอาหรับนับถือศาสนาอิสลามมาเป็นเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช เพื่อให้เป็นศูนย์กลางอำนาจของอยุธยาในแหลมมลายู และปิดล้อมเมืองสงขลาส่งผลให้การค้าของสงขลาชบเซาจนสามารถกีดกันอำนาจของอังกฤษออกจากสงขลาได้ในที่สุด เมื่อปี พ.ศ. 2533 กรุงศรีอยุธยาจึงส่งทหารจากนครศรีธรรมราชเข้ามาปราบสงขลาได้สำเร็จ และกลับมาอยู่ในปกครองของเมืองนครศรีธรรมราชตามเดิม

รัชสมัยของสมเด็จพระเพทราชา ได้ทรงจัดการกับหัวเมืองที่พัวพันขึ้นต่อพระราชอำนาจ โดยการไม่มาร่วมพระราชพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาเพื่อแสดงความจงรักภักดี ซึ่งมีเมืองนครศรีธรรมราชกับเมืองนครราชสีมา ในปีพ.ศ. 2235 กรุงศรีอยุธยาจึงได้ยกกองทัพทั้งทางบกและทางเรือไปตีเมืองนครศรีธรรมราช โดยมีพระยาสุรสงครามเป็นแม่ทัพหลวง และพระยาราชวังสันเป็นแม่ทัพหน้า พระยาราชวังสันและเพื่อนที่เป็นมุสลิมช่วยกันจัดหาเรือให้พระยารามเดโชหนีไปก่อนเข้าตี

เมืองนครศรีธรรมราชสำเร็จ หลังจากตีเมืองนครศรีธรรมราชสำเร็จพระยาราชาวังสันต้องโทษประหารชีวิต

ความเสียหายของนครศรีธรรมราชครั้งนี้ทำให้อำนาจของเมืองนครศรีธรรมราชอ่อนแอลงไปอย่างมาก สมเด็จพระเพทราชาทรงนำวิธีการกลับมาใช้อีกครั้ง คือการให้อำนาจพระสงฆ์ในการควบคุมชุมชน

7. สมัยกรุงธนบุรี

พุทธศตวรรษที่ 24 หลังจากกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าในปีพ.ศ. 2310 หลวงสิทธินายเวรผู้เป็นปลัดเมืองนครศรีธรรมราช หรือที่เรียกว่าปลัดหนูได้รวบรวมผู้คนตั้งตนเป็นอิสระเรียกว่าชุมนุมเจ้านคร

ปีพ.ศ. 2312 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้โปรดให้เจ้าพระยาจักรี(หมุด) พระยาอภัยรณฤทธิ์ พระยายมราช และพระยาเพชรบุรียกกำลังทางบกไปปราบแต่ก็ไม่สำเร็จ ทำให้สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชนำทัพเรือไปตีเมืองนครศรีธรรมราชด้วยพระองค์เอง โดยทัพหลวงเข้าตีที่ค่ายท่าหมา ที่คลองปากนคร และที่คลองท่าศาลาสี่หน้า(บ้านปากพญา) จนสำเร็จ เจ้านครศรีธรรมราชได้ทิ้งเมืองอพยพครอบครัวหนีไปยังเมืองสงขลา แล้วให้หลวงสงขลา(วิเถียน) พาไปพักพิงยังเมืองเทพา เมืองปัตตานี สมเด็จพระเจ้าตากสินจึงได้โปรดให้เจ้าพระยาจักรี และพระยาพิชัยราชายกกองทัพติดตามไปยังเมืองปัตตานีเจ้า เมืองปัตตานียินยอมส่งตัวเจ้านครศรีธรรมราช(หนู) มาถวายให้สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชแต่โดยดี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงทรงแต่งตั้งพระเจ้าหลานเธอเจ้าหน่สวริยวงศ์ขึ้นครองเมืองนครศรีธรรมราช ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2312 จนถึงแก่พิราลัยในปีพ.ศ. 2319 แล้วทรงแต่งตั้งให้เจ้าพระยานคร(หนู) กลับไปปกครองเมืองนครศรีธรรมราชอีกครั้ง พร้อมทั้งพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช เจ้าชั้นทสิมา ให้มีเกียรติเสมอเจ้าประเทศราชมีอำนาจแต่งตั้งขุนนางตามแบบจตุสดมภ์ได้เช่นเดียวกับราชธานี

8. สมัยรัตนโกสินทร์

พ.ศ. 2325 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้มีการเปลี่ยนแปลงฐานอำนาจทางการเมือง และการปกครองเมืองนครศรีธรรมราช ดังนี้

1. ปีพ.ศ. 2327 ทรงโปรดเกล้าให้พระเจ้านครศรีธรรมราช(หนู)พ้นจากตำแหน่ง และให้เข้ามารับราชการที่กรุงเทพมหานคร

2. ลดอำนาจและฐานะทางการเมืองของนครศรีธรรมราชในการปกครองหัวเมืองปักษ์ใต้

2.1 ตำแหน่งพระเจ้านครศรีธรรมราชซึ่งมีเกียรติเสมอเจ้าประเทศราชลงเป็นเจ้าพระยานครศรีธรรมราช

2.2 ลดฐานะเมืองนครศรีธรรมราชจากเมืองประเทศราชลงมาเป็นหัวเมืองชั้นเอก

2.3 ลดฐานะเสนาบดีจตุสดมภ์เมืองนครศรีธรรมราชเป็นเพียงกรมการเมือง

2.4 พ.ศ. 2335 ให้แยกหัวเมืองที่เคยอยู่ใต้การปกครองของนครศรีธรรมราช ได้แก่ เมืองสงขลา ปัตตานี ไทรบุรี ตรังกานู และกลันตันไปขึ้นกับกรุงเทพมหานคร

3. แต่งตั้งเจ้าพัฒนา (พัฒน์) ปลัดเมืองนครศรีธรรมราชขึ้นเป็นเจ้าเมืองแทน โดยได้รับบรรดาศักดิ์เป็นเจ้าพระยาศรีไตรกราชชาติเดโชไชย มโหสิริยาบตี อภัยพิริยะ ปรากรมพาหุ พระยาศรีธรรมราชหรือเรียกสั้น ๆ ว่าเจ้าพญานครศรีธรรมราช (พัฒน์)

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ปีพ.ศ. 2354 เจ้าพระยานครศรีธรรมราช (พัฒน์) ได้กราบบังคมทูลขอลาออกจากตำแหน่งเนื่องจากมีปัญหาเรื่องสุขภาพ พระองค์ทรงแต่งตั้งพระยาบริรักษ์ภูเบศร์ (น้อย) ผู้ช่วยราชการเมืองนครศรีธรรมราชเป็นเจ้าเมืองแทน โดยได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นพระยานครศรีธรรมราช (น้อย) มีนามในตราตั้งว่า พระยาศรีธรรมไตรกราชชาติเดโชไชย มโหสิริยาบตี อภัยพิริยะ ปรากรมพาหุ พระยาศรีธรรมราช และได้เป็นเจ้าพระยานครศรีธรรมราชในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวคนทั่วไปเรียกว่าเจ้าพระยานครน้อย

สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรงกล่าวยกย่องเจ้าพระยานคร (น้อย) ดังความตอนหนึ่งว่า “เป็นผู้มีอำนาจมากกว่าเจ้าพระยานครทั้งปวง ได้บังคับบัญชาตลอดจนมาถึงเมืองไชยา ช่างฝั่งตะวันตกก็มีอำนาจเชื่อมแผ่ไปจนถึงกลาง ยกทัพเข้าตีเมืองไทร ซึ่งเป็นศึกสำคัญ มีอำนาจในเมืองแขกนับถือเป็นพระเจ้าแผ่นดินรอง เป็นผู้ได้รับอำนาจทำหนังสือสัญญา กับ อังกฤษ เจ้าของพระชรรค์เนา โลหะ พระแท่นถม พระราชยานถม พระแสงทวนถม และอื่น ๆ ”

เจ้าพระยาศรีธรรมราช (น้อย) ได้สร้างความสำคัญให้แก่เมืองนครศรีธรรมราชเป็นอันมาก สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรงกล่าวถึงไว้ในหนังสือสาส์นสมเด็จพระภาคที่ 6 ดังความตอนหนึ่งว่า “เจ้าพระยานคร (น้อย) ปกครองบ้านเมืองเข้มแข็งกว่าเจ้าเมืองแต่ก่อน” ในด้านการช่างได้ต่อเรือรบและเรือกำปั่นแปลงจนเป็นที่รู้จักกว้างขวางในด้านการรบ ได้ทำสงครามเพื่อปราบปรามกบฏเมืองไทรบุรี ทำให้ไทรบุรียังคงขึ้นอยู่กับไทยและทางอังกฤษยอมรับว่าไทรบุรีเป็นประเทศราชของไทย ในด้านการทูตเจ้าพระยานครน้อยได้ทำหน้าที่เจรจาความเมืองขึ้นต้นเพื่อเจริญสัมพันธไมตรีกับตัวแทนรัฐบาลอังกฤษ (จอห์น ครอบเฟิร์ต และเฮนรีเบอร์นี่) หลายครั้ง ก่อนที่จะเดินทางไปเข้าเฝ้าที่กรุงเทพมหานคร ลักษณะเด่นดังกล่าวจึงทำให้กรุงเทพมหานครให้อำนาจและความไว้วางใจแก่เจ้าเมืองนครศรีธรรมราชมากกว่าผู้อื่น

เจ้าพญานครศรีธรรมราช (น้อย) ถึงแก่อนิจกรรมเมื่อปีพ.ศ. 2382 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแต่งตั้งพระเสน่หามนตรี (น้อยกลาง) ผู้ช่วยราชการเมืองนครศรีธรรมราช ผู้เป็นบุตรคนที่ 4 ของเจ้าพระยานครศรีธรรมราช (น้อย) เป็นเจ้าเมืองปรากฏนามในตราตั้งว่า พญานครศรีธรรมราชแต่คนทั่วไปมักเรียกว่าพระยานครน้อยกลาง ภายหลังได้รับสถาปนาเป็น

เจ้าพระยานครศรีธรรมราชเมื่อปีพ.ศ. 2395 และถึงแก่อนิจกรรมเมื่อปีพ.ศ.2410 พระเสน่หามนตรี (หนูพร้อม) บุตรคนโตของเจ้าพระยานครศรีธรรมราช(น้อยกลาง) ได้เข้าดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองเป็นเจ้าพระยานครศรีธรรมราชสืบแทน ปรากฏในภายหลังว่าเจ้าพระยาสุธรรมมนตรี คนทั่วไปเรียกว่าเจ้าพระยาขันทวน

พ.ศ. 2418 เจ้าพระยานครศรีธรรมราช(หนูพร้อม) ถูกเรียกตัวไปอยู่กรุงเทพมหานคร เนื่องจากบกพร่องในหน้าที่ราชการเป็นเวลา 20 ปีถึงได้กลับมารับราชการที่เมืองนครศรีธรรมราชอีกครั้งเมื่อปีพ.ศ. 2437 อันเป็นระยะเวลาที่ทางกรุงเทพมหานครดำเนินการปฏิรูปการปกครองใหม่ที่เรียกว่าระบบเทศาภิบาล เมืองนครศรีธรรมราชจึงได้รับการแต่งตั้งเป็นมณฑลนครศรีธรรมราช

9. สมัยมณฑลเทศาภิบาล

มณฑลเทศาภิบาลเป็นรูปแบบการปกครองโดยการรวมหัวเมืองเข้ามาอยู่ภายใต้การกำกับดูแล และบังคับบัญชาของข้าหลวงเทศาภิบาลแทนการมีเจ้าเมือง ข้าหลวงเทศาภิบาลมีฐานะเป็นข้าราชการต่างพระเนตรพระกรรณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงได้ไว้วางพระราชหฤทัยคัดเลือกจากขุนนางชั้นผู้ใหญ่ที่มีความรู้ความสามารถออกไปปฏิบัติราชการและยังมีข้าราชการรองอีกจำนวนหนึ่งรวมเรียกว่ากองมณฑลทำหน้าที่ช่วยเหลือการปฏิบัติราชการในฝ่ายต่าง ๆ ในมณฑล

ก่อนการปฏิรูปการปกครองหัวเมืองทางภาคใต้ที่มีความสำคัญคือเมืองนครศรีธรรมราชและเมืองสงขลา เพราะเมืองทั้งสองทำหน้าที่ควบคุมบังคับบัญชาประเทศราชมาลาญ

เมืองมีเมืองขึ้นอยู่ประชิดติดแนวชายแดนเป็นเหตุให้ไทยกับอังกฤษมีกรณีพิพาทในเรื่องหัวเมืองมลายูกันหลายครั้ง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงใช้นโยบายประนีประนอมและทรงยกฐานะผู้ครองนครรัฐชัยบุรีขึ้นเป็นเจ้าพระยา และให้ขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานครจากเดิมที่ขึ้นกับเมืองนครศรีธรรมราช ทรงมีพระราชประสงค์ให้หัวเมืองมลายูเป็นพระราชอาณาเขตชั้นนอกติดต่อกับอาณานิคมของฝรั่งเศสตะวันตก และได้โปรดเกล้าให้หัวเมืองปักษ์ใต้ทั้งหมดที่เคยขึ้นสังกัดกระทรวงกลาโหมมาอยู่ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรงเสนอนโยบายจัดการปกครองหัวเมืองปักษ์ใต้โดยให้มีข้าหลวง 3 คนเป็นข้าหลวงฝ่ายตะวันตกบังคับบัญชาหัวเมืองตลอดหนานอกตั้งอยู่ที่ภูเก็ตคนหนึ่ง ให้มีข้าหลวงตั้งอยู่ที่หัวเมืองสงขลาบังคับบัญชาตั้งแต่เมืองนครศรีธรรมราชไปจนถึงหัวเมืองแรกคนหนึ่ง และมีข้าหลวงซึ่งตั้งอยู่ที่ชุมพรหรือหลังสวนอีกคนหนึ่งบังคับบัญชาตั้งแต่เมืองกำเนิดนพคุณลงไปจนถึงกาญจนดิษฐ์ โดยให้ข้าหลวงทั้ง 3 คนนี้ฟังคำสั่งจากกรุงเทพมหานครเสมือนกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้อำนวยการแทนข้าหลวงใหญ่ ซึ่งควรจะมีที่เมืองนครศรีธรรมราชเป็นการรวบรวมนครศรีธรรมราชกับสงขลาให้อยู่ในมณฑลเดียวกันทำให้พระยาสุหมณัยะวงษิเมื่อครั้งเป็นพระยาวิจิตรวรสาสน์ เป็นข้าหลวงเทศาภิบาล

พ.ศ.2439 ทรงโปรดเกล้าให้ตั้งมณฑลนครศรีธรรมราช และมณฑลชุมพรขึ้น สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพทรงกล่าวไว้มีความตอนหนึ่งว่า “เมื่อเจ้าพระยาบรมราชเป็นพระยาสุโขทัยวินิจฉัยข้าหลวงเทศาภิบาล ก็สามารถเก็บภาษีอากรได้ถ้วนถี่ เงินหลวงในมณฑลนครศรีธรรมราชเพิ่มขึ้นกว่าที่ต้องการใช้ในการตั้งมณฑลมาก กระทรวงการคลังจึงเพิ่มรายจ่ายให้ท่านทำการโยธาต่าง ๆ และยอมให้สร้างเรือกำปั่นไฟขึ้น นครศรีธรรมราช ขึ้น 1 ลำสำหรับตัวท่านไปตรวจราชการในมณฑล ใช้สำหรับขนเงินแผ่นดินเข้ากรุงเทพมหานคร และรับเสนาบดีไปตรวจราชการมณฑลชายทะเลด้วย”

พ.ศ.2453 ทรงโปรดเกล้าให้สมเด็จพระหลวงลพบุรีราเมศวร์ไปดำรงตำแหน่งข้าหลวงในฐานะสมุหเทศาภิบาลมณฑลนครศรีธรรมราช และในปีพ.ศ.2458-2468 ดำรงตำแหน่งอุปราช ปักษ์ใต้มีอำนาจบังคับบัญชามณฑลสุราษฎร์ธานี มณฑลนครศรีธรรมราช และมณฑลปัตตานี

พ.ศ. 2469 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้ยกเลิกตำแหน่งอุปราชภาค และให้มณฑลเทศาภิบาลกลับไปสังกัดกระทรวงมหาดไทยตามเดิม นครศรีธรรมราชจึงอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของสมุหเทศาภิบาลมณฑลนครศรีธรรมราชจนกระทั่งมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปีพ.ศ.2475 ครั้นถึงพ.ศ. 2476 จึงยุบมณฑลให้มีฐานะเป็นจังหวัดสืบมาถึงปัจจุบัน

6. สถานที่สำคัญบนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช

1. วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร

วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร คนนครฯเรียกสั้น ๆ ว่า “วัดพระธาตุ” ตามประกาศของกระทรวงธรรมการ เรื่องการจัดระเบียบพระอารามหลวง ลงวันที่ 30 กันยายน 2458 ให้เรียกว่า “วัดพระมหาธาตุ” เป็นพระอารามหลวงชั้น เอก ชนิด วรมหาวิหาร ตั้งอยู่ในเขตกำแพงเมืองโบราณ มีพื้นที่ 25 ไร่ 2 งาน

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสเมืองนคร (พ.ศ.2458) ให้พระราชทานนามใหม่ว่า “วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร” มีโบราณสถานสำคัญดังนี้

1. พระบรมธาตุเจดีย์ 2. เจดีย์ราย 3. วิหารพระม้า 4. วิหารเขียน 5. วิหารโพธิ์ลังกา 6. วิหารสามจอม
7. วิหารพระแอด 8. วิหารทับเกษตร(ระเบียงดินพระธาตุ) 9. วิหารคด(ระเบียงค) 10. วิหารธรรมศาลา 11. วิหารหลวง 12. วิหารประเดิม 13. พระพุทธบาทจำลอง 14. ศาลาศรีพุทธอิสาร
15. ประตුවัด ซึ่งมี 5 ประตูด้วยกัน

โดยตำนานเกี่ยวกับพระบรมธาตุเจดีย์นั้นมีการเล่าขานกันมาแต่เดิมว่า พระบรมธาตุเจดีย์องค์เดิมไม่ได้เป็นเหมือนที่เห็นในทุกวันนี้ ซึ่งเจดีย์ที่เห็นในทุกวันนี้มีการสร้างครอบเจดีย์องค์เดิม โดยสร้างตามความเชื่อทางพระพุทธศาสนานิกายมหายาน แบบสถาปัตยกรรมศรีวิชัย เมื่อประมาณ พ.ศ. 1300 พระพุทธศาสนานิกายหินยานนั้นเจริญรุ่งเรืองในประเทศลังกา พระเจ้าศรีธรรมโศกราช

(จันทราภานุ) ผู้เป็นศาสนูปถัมภ์ ได้ส่งพระสงฆ์ชาวเมืองนครศรีธรรมราช ให้เดินทางไปศึกษาพระไตรปิฎกในลังกาทวีปหลายพรรษา จนมีความรู้แตกฉานในพระไตรปิฎก และพากลับได้นิมนต์คณะสงฆ์จากลังกามาประดิษฐานพระพุทธศาสนาในเมืองนครศรีธรรมราช ในปีพ.ศ. 1770 เรียกว่าพระพุทธศาสนาที่ลือลือลือลือ ในระยะนั้นพระเจดีย์องค์เดิมมีความชำรุดทรุดโทรมเป็นอย่างมาก คณะสงฆ์ชาวนครศรีธรรมราช คณะสงฆ์ชาวลังกา และฝ่ายบ้านเมืองได้บูรณะซ่อมแซม โดยก่อสร้างเจดีย์องค์ใหม่ครอบเจดีย์องค์เดิมไว้ตามแบบสถาปัตยกรรมลังกา ดังที่ปรากฏในปัจจุบัน

ภายใต้ฐานองค์พระเจดีย์นั้นมีสระสี่เหลี่ยมจัตุรัส 8 วา ลึก 4 วา รองด้วยหินแท่นใหญ่ หินข้าง ๆ หล่อด้วยปูนเพชรแข็งแรง ภายในมีสระใหญ่ ในสระใหญ่ยังมีสระเล็กหล่อด้วยปูนเพชรสี่เหลี่ยมจัตุรัสกว้าง 2 วา ลึก 2 วา บรรจุพิกษาคเต็มสระ ภายในสารนี้มีชั้นทองคำอยู่ ภายในชั้นทองคำบรรจุขอบทองคำ ภายในขอบทองคำบรรจุพระบรมสารีริกธาตุขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่มีสระทั้ง 4 มีทองคำหนัก 38 คนหาบใส่ไว้ในตุ่มแต่ละมุม

จากตำนานพระบรมธาตุจังหวัดนครศรีธรรมราช และจารึกบนแผ่นทองหุ้มปลียอดพระบรมธาตุเจดีย์ พบทองคำทั้งหมด 19 แผ่น เรียงตามลำดับศักราช คือสมเด็จพระเอกาทศรถ 2 แผ่น สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง 2 แผ่น สมเด็จพระนารายณ์มหาราช 3 แผ่น สมเด็จพระเพทราชา 3 แผ่น สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ 2 แผ่น สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช 1 แผ่น สมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว 1 แผ่น นอกจากนี้ไม่พบหลักฐานจารึก

จากบันทึกของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช (สมเด็จพระเจ้าภาณุรังษีฯ) ครั้งเสด็จเมืองนครศรีธรรมราช เมื่อปีวอก พ.ศ. 2427 ซึ่งบันทึกเกี่ยวกับพระบรมธาตุเจดีย์ โดยสรุปได้พอสังเขป คือ พระเจดีย์องค์นี้ก่อนด้วยอิฐถือปูน รอยตะไคร่น้ำจับรอบองค์ ที่ตั้งปลียอดนั้นหุ้มทองคำแผ่นหนาเท่าใบลาน กว้างประมาณ 6 นิ้ว ตั้งแต่ปลียอดมหาธาตุตลอดจนถึงบัวคว่ำบัวหงายซึ่งต่อกับปล้องโหนด ที่คอปสิริมปทุมโกศ เอกถ้องแลดูเป็นหัวแหวนประดับอยู่เป็นอันมาก เขาว่าเป็นแหวนโต ๆ มีพลอย บุศย์ มรกต ทับทิม เป็นต้น ที่พุ่มข้าวบิณฑ์ว่ากันว่าประดับด้วยแก้ว

กำแพงบนทิพย์คีรีนี้มีพระเจดีย์ 1 มุม ชื่อรัตนเจดีย์ สูง 7 วา กำแพงแก้วมีท่อน้ำเป็นศิระขนาด 7 ท่อ ไม่มีศิระขนาด 3 ท่อ ด้านเหนือนี้มีวิหารมุงกระเบื้องติดกับฐานทิพย์คีรี มีประตูขึ้นบนลานทักษิณบานตะวันออกสลักเป็นรูปพระพรหม บานตะวันตกสลักเป็นรูปพระอิศวร มีบันไดขึ้นไปบนกำแพงแก้ว 15 ขั้น หัวบันไดมีฝาผนังทั้ง 2 ข้างมีรูปพระข้างละองค์ชื่อ พระทัตตุคามองค์หนึ่ง (ทัตตุคาม สะกดการันต์ตามฉบับเดิม แต่ของจริงเป็น ท้าวชัตตุคาม กลายมาเป็น จัตตุคาม และจตุคาม เป็นที่มาของจตุคามรามเทพ ในปัจจุบัน) ชื่อพระรามเทพองค์หนึ่ง ตั้งอยู่หัวผนังทั้ง 2 ข้างนอกอินทรีข้างละตัว ชื่อว่าท้าวภูเวรเทพราชตัวหนึ่ง ข้างตีนบันไดนั้นมีนันทยกษัย ยืนถือกระบองข้างละตัว (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2562, น. 287-299)

2. หอพระอิศวร

หอพระอิศวร ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนินใกล้กับวัดเสมาเมือง ตำบลในเมือง มีเนื้อที่ประมาณ 2 ไร่ 1 งาน เป็นเทวสถานในศาสนาพราหมณ์ไศวนิกาย คือ นิกายที่นับถือพระอิศวรหรือพระอิศวร นิกายนี้ไม่ได้นับถือองค์พระอิศวรแต่กลับนับถืออวัยวะเพศหรือลึงค์ของพระอิศวร ที่เรียกว่า “ศิวลึงค์” และนับถืออวัยวะเพศของพระมเหสีพระอิศวร คือ พระนางอุมา “อูมาโยนี” ศิวลึงค์กับโยนีจะอยู่คู่กันเสมอ ภายในหอพระอิศวรประดิษฐานศิวลึงค์บนแท่นโยนีโทรณะ ภายนอกด้านใต้มีเสาชิงช้าจำลอง โดยจำลองขึ้นแทนของเดิมซึ่งมีขนาดใหญ่มากทำด้วยไม้ตะเคียนทอง สำหรับประกอบพิธีโล้ชิงช้าเชิญเสด็จพระอิศวรลงมายังโลกมนุษย์ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช เสด็จประพาสเมืองนคร เมื่อปีออก พ.ศ. 2527 ทรงบรรยายหอพระอิศวรและพระนารายณ์ ไว้ว่า “จากวัดเสมาเมืองออกไปเป็นเขตจังหวัดโบสถ์พราหมณ์ มีตัวโบสถ์พราหมณ์หลังหนึ่งผนังทลายมุง ด้วยจาก ในโบสถ์มีคอกอิฐ ในคอกอิฐนั้นมีฐานสำหรับรองรับศิวลึงค์ทำด้วยศิลาสี่เหลี่ยมใหญ่ประมาณ 2 คอก มีรูปพระพิฆเนศศิลาปิดทองคำเปลวตั้งอยู่บนฐานนั้น และมีไม้บานประตูหลักเป็นเทวรูปเสี้ย้อยู่อันหนึ่งสูง 3 คอก มีศิวลึงค์ศิลาย่อม ๆ ปักอยู่สองข้างฐานนั้น นอกคอกอิฐ มุมข้างตะวันออกเฉียงใต้มีศิวลึงค์ศิลาย่อมอันหนึ่งปักอยู่ ใหญ่ 5 กำ สูงคอกคืบ หน้าจะเป็นศิวลึงค์กับฐานที่ตั้งอยู่ข้างในแต่พลัดกันไป ข้างบนด้านเหนือมีหอมงกระเบื้องเคลือบรอบตัวอยู่หลังหนึ่งเป็นที่พวกพราหมณ์อาศัย ที่ลานโบสถ์นั้นมีเสาชิงช้าอันหนึ่งสูงประมาณ 3 วา ที่เทวสถานนั้นมีพราหมณ์นั่งชาวอยู่หลายคน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2562, น. 213)

3. หอพระนารายณ์ (พระวิษณุ)

หอพระนารายณ์ ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนินใกล้กับวัดเสมาเมือง ตำบลในเมือง ฝั่งตรงข้ามกับหอพระอิศวร มีเนื้อที่ประมาณ 1 ไร่ 1 งาน เป็นเทวสถานในศาสนาพราหมณ์ไวษณพนิกาย คือ นิกายที่นับถือพระนารายณ์ เป็นใหญ่แต่เพียงผู้เดียว คือ ทั้งผู้สร้าง ผู้รักษา และผู้ทำลายสากลโลกนี้ นิกายนี้สอนเรื่อง “อวตาร” คือ การปรากฏกายลงมาเกิดในเมืองมนุษย์ เพื่อปราบยุคเข็ญต่าง ๆ ในโลกนี้ ซึ่งมีมาแล้วถึง 10 ครั้ง เรียกว่านารายณ์ 10 ปาง ครั้งสุดท้ายอวตารลงมาเป็นพระพุทธเจ้า ดำรงไม่ได้บอกไว้ว่าตอนที่ 11 จะเกิดเป็นอะไรในโลกภายหน้า ภายในหอเป็นที่ประดิษฐานพระวิษณุศิลา สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช ทรงบรรยายไว้ว่า “ที่ตรงหน้าจังหวัดโบสถ์พราหมณ์ ข้ามถนนมาข้างตะวันออกมีโบสถ์พราหมณ์อีกจังหวัดหนึ่ง มีผนังอิฐทลายมุงจาก มีคอกอิฐข้างใน มีเทวรูปนารายณ์ศิลาปิดทองยื่นจมดินอยู่เพียงน่องสูงประมาณศอกเศษ ถัดจากเทวสถานทั้งสองฟากต่อไปมีบ้านราษฎรบ้าง” (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2562, น. 213)

4. ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช

ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช เดิมเป็นวังของเจ้าเมืองนคร ก่อนจะมีการปฏิรูปการปกครองสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขุนอาเทศคดี (กล่อม มัลลิกะมาส) ได้บันทึกไว้ว่า ทิศตะวันออกเป็นหน้าวัง ระหว่างถนนกับรั้วกำแพงวังเป็นที่ว่าง มีศาลากว้างประมาณ 10 วา มีต้นประดู่ใหญ่เรียงรายร่มรื่นเย็นสบายจากทิศเหนือไปทิศใต้หลายต้น ที่ประดู่วังมีโรงห้องสำหรับตีบอกทุ้มยาม ทางด้านทิศเหนือประดู่วังมีศาลายกพื้นปูกระดานหลังคามุงจากเป็นศาลาชำระความเรียกกันว่า ศาลาต้นจันทน์ เพราะอยู่ใต้ต้นจันทน์ต้นหนึ่ง มีคำพูดเล่น ๆ กันว่าเป็นความกันศาลาต้นจันทน์กูไม่ไป ทางด้านทิศใต้ประดู่วังมีศาลายาว 7 ห้อง เป็นที่สำหรับคุมขังคู่ความเมื่อติดใจสงสัยตามกฎหมายสมัยนั้น ทางตะวันตกเป็นด้านหลังวัง มีทางเดินจากทิศใต้ไปทางทิศเหนือ (ตรอกหลังวัดสวนปาน)

ทิศตะวันตกเป็นที่ตั้งบ้านเรือนของบริวารเจ้าเมือง เรียกกันว่า บ้านท้ายวัง ทิศเหนือเป็นสวนดอกไม้ต่าง ๆ รวมทั้งไม้ผล พระยานครกุลเชษฐ(เอียด ณ นคร) ครั้งยังเป็นพระเสน่หามนตรีอาศัยอยู่ เลยเรียกกันว่า ท่านในสวน ทิศใต้เป็นอาคารบ้านเรือนของท่านเจ้าเมือง และบุตรภรรยาของท่านหญิงมารดาและน้องหญิงของท่านอยู่อาศัยรวมกันหลายหลัง ทางกำแพงวัดด้านทิศใต้นั้นมีเฉลียงรอบกว้างประมาณ 6 วา ยาวประมาณ 10 วา เป็นที่สำหรับสวดมนต์ในพิธีต่าง ๆ เรียกว่า โรงพิธี

ต่อมาเมื่อพ.ศ. 2439 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้เลื่อนพระวิจิตรวรสาส์น (ปั้น สุขุม) ข้าหลวงตรวจการพิเศษเมืองสงขลา และเมืองนครศรีธรรมราช เป็นพระยาสุขุมนัยวินิต (ต่อมาเป็นเจ้าพระยามรราช) และทรงตั้งให้เป็นข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลนครศรีธรรมราช

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสจังหวัดนครศรีธรรมราช ครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2448) ทางการได้ตกแต่งที่ว่าการเมืองหลังนี้เป็นที่ประทับแรม จึงได้ปลูกโรงพื้นดินมุงจาก กันจากที่หน้าวัดประตูขาวเป็นที่ทำการเมืองชั่วคราว เมื่อพระองค์เสด็จกลับแล้วทางการเห็นว่าศาลาที่ว่าการเมืองในหมู่ตึนมะม่วงควรกันไว้เป็นที่ประทับ และเป็นที่พักของข้าราชการชั้นผู้ใหญ่จึงย้ายที่ว่าการเมืองไปตั้งที่บริเวณศาลาประตูหก

เมื่อเจ้าพระยาสุธรรมมนตรีถึงแก่อสัญกรรม ทายาทจึงยกที่บริเวณวังให้แก่รัฐบาลตามเจตจำนงของพระเจ้าพระยาสุธรรมมนตรี ทางกรจึงสร้างที่ว่าการเมืองขึ้นใหม่เป็นตึก 2 ชั้น มีหน้ามุขเสร็จในปีพ.ศ. 2455 จึงย้ายที่ว่าการเมืองจากศาลาประตูหกไปยังที่ว่าการเมืองหลังใหม่ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2562, น. 316-318)

5. หอพระพุทธรูปสังขาร

หอพระพุทธรูปสังขาร ตั้งอยู่ภายในศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองมาแต่ครั้งพระเจ้าศรีธรรมโศกราช พระพุทธรูปสังขาร เป็นพระพุทธรูปสำริดประทับนั่งขัดสมาธิเพชร ปางมารวิชัย หน้าตักกว้าง 32 เซนติเมตร สูง 50 เซนติเมตร พระวรกายป้อม พระอุระนูนมาก พระเศียรและพระหัตถ์กลม เส้นพระศกใหญ่ไม่มีพระศก พระหนุและพระนาสิกยื่นเล็กน้อย ชายสังฆาฏิสั้นเป็นแบบเขี้ยวตะขาบ แต่มีริ้วผ้าทับซ้อนกันมากฐานเตี้ยเรียบไม่มีบัวรอง ส่วนที่เป็นฐานบัวพืงมาทำในสมัยรัชกาลที่ 5

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช เสด็จประพาสเมืองนครศรีธรรมราช เมื่อปีวอก พ.ศ. 2427 ทรงบรรยายหอพระสังขารไว้ว่า “ถัดโรงพิธีไปข้างมุมบ้านตะวันตกเฉียงใต้มีหอพระสังขาร(พระพุทธรูปสังขาร) เป็นตึกมุงกระเบื้องหลังคามีสื่อฟ้าใบระกา 3 ห้อง เฉลียงรอบซื่อ 8 ศอก องค์กรสังขารนั้นประดิษฐานอยู่ในตู้ไม้พระทองประสม หน้าตัก 16 นิ้ว ขัดสมาธิเพชร และมีพระจำลองพระสังขารเล็ก ๆ 2 องค์กรหน้าตักประมาณ 10 นิ้ว 12 นิ้ว และมีพระทองเหลืองโบราณนั่งขัดสมาธิเพชรอีก 2 องค์กร หน้าตักประมาณ 12 นิ้ว 14 นิ้ว หลังตู้พระสังขารนั้นมีพระทรงเครื่องยืนห้ามสมุทรพุ่มทองคำประดับพลอยยกเครื่องทองลงยาเป็นพระเท้าวสำหรับเจ้าพระยานครเต่า(หมายถึง เจ้าพระยานครพิงค์) และมีพระพุทธรูปยืนพุ่มทอง 1 องค์กรเงิน 1 องค์กรอยู่ 2 ข้างพระทรงเครื่องนั้นเป็นของเจ้าพระยานครเต่าสร้างไว้ที่หน้าตู้พระสังขาร มีพระพุทธรูปยืนปิดทอง 2 องค์กรเป็นพระเท้าวพระยานคร(น้อยกลาง) กับภรรยา และมีพระยืนเท้าวของพี่น้องวงศ์ญาติอีก 5 องค์กร มีพระเงินนั่งมีสัตว์เล็ก ๆ หน้าตักประมาณ 5 นิ้วตั้งอยู่บนม้านี่เหลี่ยมอีก 40 องค์กรทำนองเหมือนพระชนมพรรษาแต่ว่าถ้ามองไม่ได้ความ ที่มุมบนหลังพระสังขารมีพระนั่งเป็นศิลาขาว 2 องค์กรใหญ่ 1 องค์กรเล็ก และมีตู้ไม้ใส่รูปพระนารายณ์ทองเหลืองขนาดประมาณคืบเศษสำหรับเชิญไปทำพิธีไสยศาสตร์ต่าง ๆ ที่เทวสถานข้างหลังหอพระสังขารมีเรือนมุงจากสำหรับพวกข้า 1 หลัง พระ 1 หลัง” (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2562, น. 299-301)

6. โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช (ฝั่ง ก.ณ. 2)

เดิมเป็นที่ตั้งของโรงเรียนเบญจมราชูทิศ นครศรีธรรมราช เป็นโรงเรียนประจำมณฑลนครศรีธรรมราช ระยะเวลาการสอนโดยพระ เนื่องจากรัฐส่วนกลางในสมัยนั้นไม่ค่อยจะลงทุนด้านการศึกษาก่อประชาชน ดังนั้น เพื่อลดค่าใช้จ่ายจากส่วนกลางจึงอาศัยวัดและพระช่วยสอนแต่กระนั้น เกล็ดวิชาที่เล่าเรียนกันก็เป็นเพียงประถม ก กา และการคำนวณเลขเบื้องต้น ไม่ใช่วิชาความรู้ชั้นสูงในแบบที่เราเข้าใจและร่ำเรียนกันในปัจจุบัน

ประมาณ พ.ศ. 2434 พระมหามัง รตนทุโษ เจ้าอาวาสวัดท่าโพธิ์ กลับจากการศึกษา, พระปริยัติธรรมที่วัดมกุฏกษัตริยารามราชวรวิหาร กรุงเทพมหานคร ได้เริ่มจัดสอนหนังสือแบบใหม่

“มูลบทบรรพกิจ” แก่ภิกษุสามเณรที่วัดท่าโพธิ์ มีสภาพเป็นโรงเรียน เรียกว่า “วิทยาลัยเชลยศักดิ์” ยังไม่ได้จัดชั้นเรียน เรียนเพื่ออ่านหนังสือออก และคิดเลขเป็น โดยใช้โรงธรรมเป็นสถานที่เรียน

พ.ศ. 2442 พระมหาม่วง รัตนธโช (พระรัตนธัชมุนี) ซึ่งพระพุทธรเจ้าหลวงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นพระราชอาคันตุกะที่พระศิริธรรมมุนี และเป็นผู้อำนวยการศึกษามณฑลนครศรีธรรมราช ตลอดไปจนถึงมณฑลปัตตานีด้วย ได้ออนวิทยาลัยเชลยศักดิ์เป็นโรงเรียนหลวงแห่งแรกของปักษ์ใต้ ได้จัดตั้งคณะสงฆ์ การศึกษา และการศาสนา จึงเกิดผลสมพระราชประสงค์ ดังปรากฏในรายงานการศึกษา ร.ศ.119 ลงวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2443 จำนวนโรงเรียนซึ่งท่านได้ตั้งทั้งหมด 21 แห่ง โดยโรงเรียนหลวงแห่งแรกตั้งอยู่ที่วัดท่าโพธิ์ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช มอบให้อยู่ในความอุปการะของสมุหเทศาภิบาลสมัยนั้น คือ พระยาสุขุมนัยวินิต (ปั้น สุขุม) โรงเรียนนี้จึงได้ชื่อใหม่ว่า “โรงเรียนสุขุมภิบาลวิทยา” เปิดสอนเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2442 มีนักเรียนประมาณ 50 คน

พ.ศ. 2447 ชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชเริ่มให้ความสนใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนมากขึ้น พระศิริธรรมมุนี (ม่วง รัตนธโช) จึงได้สร้างอาคารเรียนขึ้นในวัดอีกหลังหนึ่ง และได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนจากสุขุมภิบาลวิทยาเป็น “โรงเรียนศรีธรรมราช” เพื่อให้โรงเรียนประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช และเปลี่ยนการสอน คือ ใช้ “หนังสือแบบเรียนเร็ว” แทนมูลบทบรรพกิจ

12 ตุลาคม พ.ศ. 2460 โรงเรียนได้เปลี่ยนนามเป็น “โรงเรียนเบญจมราชูทิศ” อันเป็นมงคลนามที่ได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว อันมีความหมายว่า “อุทิศถวายเป็นพระราชกุศลแด่รัชกาลที่ 5” เพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ และอุทิศส่วนกุศลถวายแด่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงวางรากฐานการศึกษาไว้

พ.ศ. 2468 แผนกฝึกหัดครูถูกยกเลิกไป พ.ศ. 2473 มีหนังสือราชการเรื่องการแยกโรงเรียนรัฐบาลประจำจังหวัดนครศรีธรรมราชออกเป็น 3 โรงเรียน คือ

1. “แผนกชาย” เป็น “โรงเรียนประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช” ปัจจุบัน คือ โรงเรียนเบญจมราชูทิศ
2. “แผนกสตรี” เป็น “โรงเรียนสตรีประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช” ปัจจุบัน คือ โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช
3. “แผนกช่างถม” เป็น “โรงเรียนประถมิวิสามัญประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช” ปัจจุบัน คือ วิทยาลัยศิลปหัตถกรรมนครศรีธรรมราช

18 กันยายน พ.ศ. 2479 ย้ายโรงเรียนมาตั้งที่บริเวณสนามหน้าเมือง ในเขตวัดพระสูงบนเนื้อที่ 8 ไร่ มีอาคารเรียนเป็นเรือนไม้สองชั้น มีฐานะเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดชาย ระยะแรกเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

พ.ศ. 2490 ได้เปิดสอนระดับเตรียมอุดมศึกษา มีทั้งแผนกวิทยาศาสตร์ และแผนกอักษรศาสตร์ และในปี พ.ศ. 2504 ได้ย้ายแผนกอักษรศาสตร์ไปเรียนที่โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช

พ.ศ. 2507 โรงเรียนเปิดรับสมัครนักเรียนชั้น ม.ศ.1 แทนการรับเข้าเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ม.1) อย่างเดิม

1 มิถุนายน พ.ศ. 2519 โรงเรียนเบญจมราชูทิศได้ย้ายมาเปิดเรียนที่อาคารใหม่ พร้อมกับเปิดรับนักเรียนหญิงเข้าเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นปีแรก (Ratchanon Panmas, 2563)

7. กำแพงเมืองเก่า

กำแพงเมืองนครศรีธรรมราช กล่าวกันว่าสร้างในสมัยพระเจ้าศรีธรรมโศกราช ราวพุทธศตวรรษที่ 11 มีความยาว 55 เส้น 5 วา กว้าง 11 เส้น 10 วา ล้อมรอบเมืองตามพรลิงค์ กำแพงในระยะแรกสร้างเป็นระเนียดปักเสาเรียงรายบนแนวเนินดิน มีคูคลองธรรมชาติและคูคลองขุดล้อมรอบอีกชั้นหนึ่ง มีประตูเมืองสำคัญ 2 ประตูประตูด้านทิศเหนือชื่อ ประตูชัยศักดิ์ ประตูด้านทิศใต้ชื่อ ประตูชัยสิทธิ์ ยังมีประตูอื่น ๆ อีกรวม 9 ประตู ต่อมาในรัชสมัยของพระนารายณ์มหาราชได้ส่งพระยารามเดโชมาเป็นเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช และได้ก่อสร้างขึ้นใหม่ตามแบบกำแพงเมืองทางตะวันตก โดยก่ออิฐโอบปูนแข็งแรงมั่นคงป้องกันปืนใหญ่ได้ มีป้อมปราการที่ตั้งปืนใหญ่ และปืนอื่น ๆ มีโบสถ์บนกำแพง นายทหารชาวฝรั่งเศสชื่อ เดอ ลามาร์ เป็นวิศวกรผู้ควบคุมการก่อสร้าง และได้ซ่อมแซมครั้งสุดท้ายในสมัยเจ้าพระยามนทรพิทักษ์สภาพตัวกำแพงเมืองนครศรีธรรมราชในสมัยรัชกาลที่ 5 สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช ทรงแต่งความทูลเกล้าฯ ถวายรัชกาลที่ 5 ว่า “ตัวเมืองนครศรีธรรมราชด้านหน้าอยู่ทิศเหนือ ด้านหลังอยู่ทิศใต้ ด้านเหนือด้านใต้เป็นด้านกว้างกำแพงยาว 80 เส้น ที่ด้านเหนือนี้มีคูเมืองห่างจากกำแพงเมืองประมาณ 6 วา คูเมืองกว้าง 7-8 วา ลึก 2 คอก มีสะพานไม้ข้ามเข้าทางประตูลับกว้างด้านตะวันตก ประตูลับที่จะเข้าเมืองนั้นเป็นกำแพงเสมา กำแพงเมืองด้านใต้ก็คงเหมือนด้านเหนือ แต่ชำรุดทรุดโทรมมากเหมือนด้านตะวันตก นอกกำแพงมีคูเหมือนคลอง กำแพงเมืองด้านตะวันออกเหมือนกับด้านตะวันตกชำรุดทรุดโทรมมากเหมือนกัน มีคูเหมือนกัน คูต่อไปในทุ่งนากว้าง เมืองมีป้อม 4 ป้อม” ปัจจุบันกำแพงถูกผู้มีอำนาจรื้อถอนไปหมด เพื่อใช้ทำถนนคงเหลือให้ลูกหลานชาวนครศรีธรรมราชได้เห็นร่องรอยแห่งประวัติศาสตร์การต่อสู้ของบรรพบุรุษเพียง 100 เมตรของกำแพงด้านทิศเหนือเท่านั้น (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2562, น. 319)

8. สนามหน้าเมือง

สนามหน้าเมืองเป็นสนามหน้าตั้งอยู่นอกกำแพงเมืองเดิมของนครศรีธรรมราช ใช้เป็นที่ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของทางราชการ และการละเล่น การแข่งกีฬา การออกร้านจำหน่ายสินค้า เป็นต้น มีเนื้อที่ประมาณ 33 ไร่ ซึ่งมีอาณาเขตดังนี้

ทิศตะวันออกติดกับถนนราชดำเนินตรงกันข้ามกับชวนผู้ว่าราชการจังหวัด ศาลาประดู่หก และโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช ตะวันตกติดถนนท่าช้าง ทิศเหนือตรงข้ามกับศาลหลักเมือง นครศรีธรรมราช และหอจดหมายเหตุ นายกรัฐมนตรี พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ทิศใต้จรดคลองหน้าเมือง

สันนิษฐานว่าในสมัยโบราณสนามหน้าเมืองแห่งนี้สร้างขึ้นตามอารยธรรมการวางผังเมืองของอินเดีย ตามประวัติของเมืองปาฏาลิปุตร ซึ่งเป็นเมืองเก่าของอินเดียก็มีสนามกว้างใหญ่อยู่หน้าเมือง เรียกกันว่า สนามหน้าพระลาน สนามดังกล่าวมีไว้สำหรับประกอบกิจกรรมสำคัญของบ้านเมือง เช่น ประกอบพิธีสำคัญ ๆ เป็นที่ประลองยุทธของฝ่ายทหาร เป็นที่จัดงานรื่นเริง แสดงการละเล่น หรือ มหรสพของชาวเมือง(สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2562, น. 318-319)

9. สระล้างดาบศรีปราชญ์

สระล้างดาบศรีปราชญ์ และอนุสาวรีย์ศรีปราชญ์ ตั้งอยู่ในโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช (ฝั่ง ก.ณ. 1) สระล้างดาบศรีปราชญ์ เป็นอนุสรณ์การเสียชีวิตของศรีปราชญ์ผู้เป็นกวีเอกในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชแห่งกรุงศรีอยุธยา แต่ถูกเนรเทศมาอยู่ที่เมืองนครศรีธรรมราช จนเกิดความขัดเคืองใจกับเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช และถูกสั่งประหาร หลังจากประหารศรีปราชญ์แล้วเพชฌฆาตได้นำดาบมาล้างที่สระแห่งนี้ เล่ากันแต่เดิมว่าสระล้างดาบแห่งนี้มีขนาดใหญ่มาก คือ ตั้งแต่บริเวณหลังจวนผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราชจนถึงหลังโรงเรียนอนุบาลนครศรีธรรมราช “ณ นครอุทิศ” แต่ต่อมาเกิดความตื่นเขิน และบางส่วนของเทศบาลจำเป็นต้องถมเพื่อตัดถนนจึงเหลือให้เห็นเพียงส่วนที่อยู่ในเขตโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราชเท่านั้น ชุนอาเทศคดี กล่าวว่าแท้จริงแล้ว สระล้างดาบศรีปราชญ์ในปัจจุบันไม่ใช่สระที่ใช้ล้างดาบที่ใช้ประหารศรีปราชญ์แต่เป็นสระที่ขุดขึ้นมาเพื่อให้เจ้านายพายเรือเล่นครั้งทรงพระเยาว์ สระดาบศรีปราชญ์แต่เดิมสันนิษฐานว่าอยู่หลังศาลาประดู่หก แต่ในปีพ.ศ. 2476 ถูกถมเพื่อสร้างที่ทำการ และที่พักข้าหลวงภาค 8 ซึ่งในปัจจุบันเป็นที่ตั้งบ้านพักประมงจังหวัด ด้วยสระล้างดาบศรีปราชญ์บริเวณโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราชเป็นเพียงสถานที่เที่ยวในจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่บ่งบอกถึงเหตุการณ์การประหารชีวิตศรีปราชญ์ในครั้งนั้น ประกอบกับการที่ชาวกัลยาณีให้ความเคารพสักการะศรีปราชญ์ว่าเป็นบรมครูแห่งกาพย์กลอนคนหนึ่งของประเทศ จึงทำให้ทุกองค์กรในโรงเรียน และจังหวัดเห็นพ้องกันว่าสมควรสร้างอนุสาวรีย์ศรีปราชญ์ จึงร่วมกันจัดสร้างอนุสาวรีย์ศรีปราชญ์ขึ้นโดยกรมศิลปากรเป็นผู้ออกแบบ

และหล่อโลหะ ในวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (พระยศในขณะนั้น) เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดอนุสาวรีย์ศรีปราชญ์ ยังความปลาบปลื้มแก่ชาวกัลยาณิฯ และชาวจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นล้นพ้น

7. การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking)

การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking)

Dr. Huang กล่าวว่า การคิดเชิงวิพากษ์เป็นทักษะในชีวิตประจำวันเมื่อเราเจอปัญหาต่าง ๆ เราจะมีคามจำเป็นในการประเมินปัญหาก่อนจึงแก้ปัญหา เพราะบางครั้งปัญหามีความซับซ้อนและหลายมุมมอง ดังนั้นการตัดสินใจที่ดีจึงไม่ได้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในขณะนั้น แต่จะเกิดอย่างเป็นระบบ มีขั้นมีตอน

ความสามารถในการคิดวิพากษ์จึงเป็นทักษะที่ต้องใช้การฝึกฝนและเข้าใจการทำงาน ของสมองและความคิด การจัดการความคิดได้นั้นต้องมีความเข้าใจ การจัดการข้อมูลได้ต้องมีการ ลำดับและแบ่งหมวดหมู่ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งการฝึกคิดเชิงวิพากษ์อย่างเป็นขั้นตอนจะช่วยให้ การตัดสินใจเป็นระบบ มีเหตุผลเข้าใจและเข้าถึงมุมมองที่หลากหลาย

การคิดเชิงวิพากษ์ต้องอาศัยการตั้งคำถามเพื่อให้เกิดการคิดในประเด็นนั้น ๆ เช่น ทำไม อย่างไร แนใจหรือไม่ อะไรคือหลักฐาน เป็นต้น หลังจากมีการถามแล้วอาจมีการเขียนหรือวาดภาพ ความคิดลงในแผ่นกระดาษ เพื่อจะช่วยให้เข้าใจประเด็นต่าง ๆ ได้ดีขึ้น

การคิดเชิงวิพากษ์มี 7 ขั้นตอนดังนี้

1. หาความรู้ (Knowledge)

แนวทางการแก้ปัญหาที่ถูกต้องนั้นจะเกิดได้จากการเข้าใจว่าสิ่งที่เราต้องการคืออะไร ปัญหาอะไรที่ต้องแก้ ขั้นตอนนี้จึงเป็นการระบุปัญหาและรวบรวมข้อมูลผ่านชุดคำถาม เช่น สิ่งนี้เกิดขึ้นได้อย่างไร เกิดขึ้นที่ไหน อะไรคือประเด็นสำคัญ เป็นต้น

2. ทำความเข้าใจ (Comprehension)

ขั้นตอนนี้คือการเข้าใจสภาพการณ์และความเป็นจริงของข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้ศึกษา โดยนำ ข้อมูลเหล่านั้นมาจากประเทศ

3. การประยุกต์ใช้ (Application)

ขั้นตอนนี้เป็นการหาความสัมพันธ์ของข้อมูลและแหล่งที่มา โดยใช้ลักษณะของข้อมูลในการ จัดหมวดหมู่ เช่น เพศ อายุ พฤติกรรม เป็นต้น ซึ่งเครื่องมือที่นิยมใช้กันโดยทั่วไป คือ แผนผังความคิด ด้วยการเชื่อมความสัมพันธ์กับปัญหาหรือเป้าหมายที่ต้องการ

ตัวอย่างคำถาม เช่น ปัญหาเกิดจากอะไร ยกตัวอย่างได้หรือไม่ ใช้เครื่องมืออะไรบ้าง

4. การวิเคราะห์ (Analysis)

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ลงเป็นส่วนย่อย ๆ เพื่อการพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วน รวมทั้งการหาสาเหตุที่มีผลต่อปัญหา และการหาแนวทางการแก้ไข

5. การสังเคราะห์ (Synthesis)

เป็นการนำความรู้ที่ได้มาวางแผนลงมือปฏิบัติ รวมถึงการประเมินประสบการณ์อาจใช้ SWOT เพื่อเขียนเป็นฐานภาพ

6. การลงมือทำ (Action)

ขั้นตอนนี้เป็นการนำแผนปฏิบัติงานที่ออกแบบไว้มาปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในขั้นที่ 1

7. การประเมิน (Evaluation)

เป็นการนำความคิดที่ได้ไปต่อยอดจากการประเมินผลหลังการปฏิบัติ ทั้งการประเมินตนเอง และความคิดเห็นจากคนรอบข้าง

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

8.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ปัทมา ยืนยาว (2549, น. 66-141) ได้ทำการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเรื่อง คลองอู่ตะเภา โดยใช้หลักวิธีดำเนินการของ GLOBE เรื่องน้ำ : กรณีศึกษาโรงเรียนพะตงประชาน ศิริวัฒน์ ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการเรียนรู้รูปแบบบูรณาการเรื่องคลองอู่ตะเภาโดยใช้หลักวิธีดำเนินการของ GLOBE เรื่องน้ำ 2) ศึกษาผลการเรียนรู้ของครู นักเรียน และหลักสูตรที่ผ่านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ 3) ศึกษาเงื่อนไข ปัจจัยที่เอื้อและอุปสรรคในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักวิธีการของ GLOBE เรื่องน้ำ ของโรงเรียนพะตงประชานศิริวัฒน์ มีครูผู้เข้าร่วมรายวิชา โดยครูสอนเนื้อหาบูรณาการในแต่ละรายวิชาควบคู่กับการนำนักเรียนทำกิจกรรมบูรณาการภายนอกห้องเรียน เช่น 1) การตรวจวัดคุณภาพน้ำ 2) การศึกษาข้อมูลชุมชน และ 3) การนำเสนองาน เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนร่วมกัน ผลการจัดการเรียนรู้พบว่า ครูเกิดทักษะการบูรณาการและเจตคติที่ดีต่อการอนุรักษ์คลองอู่ตะเภา คนที่มีต่อนักเรียนคือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้อ่อนและหลังเรียนต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ 3 ประตู่ระดับ 0.01 มีทัศนคติที่ดีต่อคลองอู่ตะเภาและมีการพัฒนาด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

เพียงอ อ ฟุ้งเฟื่อง (2552, น. 73-167) ได้ทำการศึกษารูปแบบการเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยเครือข่ายการจัดการความรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและตรวจสอบรูปแบบการเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยเครือข่ายการจัดการความรู้ พบว่า รูปแบบการเรียนรู้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยเครือข่ายการจัดการความรู้ ประกอบด้วยกลวิธีการเรียนรู้และปัจจัยความสำเร็จ ในส่วนของกลวิธีการเรียนรู้ แบ่งได้เป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 สร้างเครือข่าย โดยใช้กลวิธีการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม ซึ่งประกอบด้วย 2 ขั้นตอนคือ 1 การสร้างความตระหนักและ 2 การสร้างความมั่นใจ ระยะที่ 2 เรียนรู้การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ใช้กลวิธีเสริมสร้างความรู้ร่วมกัน ประกอบด้วย 9 ขั้นตอนคือ 1 จัดโอกาสการเรียนรู้อย่างเป็นทางการ 2 ศึกษาข้อมูลท้องถิ่น 3 สร้างโอกาสการเรียนรู้ 4 สร้างหลักสูตรท้องถิ่น 5 สร้างพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ 6 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ 7 จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ 9 เรียนรู้การประเมินหลักสูตรท้องถิ่น ส่วนปัจจัยความสำเร็จ ประกอบด้วย ปัจจัยเกื้อหนุนครูแม่ข่าย และปัจจัยเกื้อหนุนครูลูกข่าย ซึ่งปัจจัยเกื้อหนุนครูแม่ข่ายประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ 1 การทำงานเป็นทีม 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการ 3 ความเป็นบุคคลเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนครูลูกข่ายประกอบด้วย 3 ปัจจัย ได้แก่ 1 การเรียนรู้แบบร่วมมือ 2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ 3 การสื่อสารติดตาม

กขมน ลำคำปัง (2552) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาการเรียนรู้อิงบริบทการจัดการเรียนรู้อิงบริบทการคณิตศาสตร์กับหลักการความพอเพียงและแนวทางจัดการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจที่คงทนโดยใช้เทคนิคการออกแบบย้อนกลับ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อิงบริบทการจัดการเรียนรู้อิงบริบทเพื่อความเข้าใจที่คงทน โดยใช้เทคนิคการออกแบบย้อนกลับของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2) ให้มีประสิทธิผลตามเกณฑ์ 75/75 2) เพื่อศึกษาความเข้าใจที่คงทนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้อิงบริบทการคณิตศาสตร์กับหลักการความพอเพียงและแนวทางการจัดการเรียนรู้อิงบริบทเพื่อความเข้าใจที่คงทน โดยใช้เทคนิคการออกแบบย้อนกลับ 3) เพื่อศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้อิงบริบทการคณิตศาสตร์กับหลักการความพอเพียงและแนวทางการจัดการเรียนรู้อิงบริบทเพื่อความเข้าใจที่คงทนโดยใช้เทคนิคการออกแบบย้อนกลับ พบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้อิงบริบทการคณิตศาสตร์กับหลักความพอเพียงและแนวทางการจัดการเรียนรู้อิงบริบทเพื่อความเข้าใจที่คงทน ใช้เทคนิคการออกแบบย้อนกลับของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนได้แก่ 1 การสร้างประสบการณ์ 2 การพัฒนาประสบการณ์เป็นความคิดรวบยอด 3 การพัฒนาความรู้ความคิด 4 การสร้างสรรค์ชิ้นงานของตนเองและ 5 การวิเคราะห์ผลงานและแนวทางในการนำไปประยุกต์ใช้ ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75.48/75.46 2) ความเข้าใจที่คงทน

ของนักเรียนที่เรียนโดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการคณิตศาสตร์กับหลักความพอเพียงและแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจที่คงทน โดยใช้เทคนิคการออกแบบแบบย้อนกลับหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) นักเรียนที่เรียนโดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการคณิตศาสตร์กับหลักความพอเพียงและแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อความเข้าใจที่คงทน โดยใช้เทคนิคการออกแบบแบบย้อนกลับ นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จันทราวรรณ จันทรประเสริฐ (2560, น. 115-122) ได้ทำการศึกษา รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะอาชีพช่างทอผ้าไหมมัดหมี่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนามาตรฐานสมรรถนะอาชีพช่างทอผ้าไหมมัดหมี่ 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะอาชีพช่างทอผ้าไหมมัดหมี่ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะอาชีพช่างทอผ้าไหมมัดหมี่ พบว่า 1) มาตรฐานสมรรถนะอาชีพช่างทอผ้าไหมมัดหมี่ ประกอบด้วย 1 ความมุ่งหมาย 5 บทบาทหลัก 6 หน้าที่หลัก 7 หน่วยสมรรถนะและ 20 สมรรถนะย่อย 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะอาชีพช่างทอผ้าไหมมัดหมี่ จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.31 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.58 3) ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยผู้เรียนทุกคนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ทุกหน่วยการเรียนรู้ และผลการประเมินสมรรถนะอาชีพช่างทอผ้าไหมมัดหมี่ของผู้รับการประเมินทุกคนมีผลการประเมินผ่านทุกหน่วยสมรรถนะ

อภิชาติ เหล็กดี และคณะ (2562, น. 63-73) ได้ทำการศึกษา รูปแบบการบูรณาการการเรียนรู้สู่การบริการเพื่อส่งเสริมสินค้าชุมชนด้วยเทคโนโลยี AR โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สังเคราะห์รูปแบบการบูรณาการการเรียนรู้สู่การบริการวิชาการเพื่อส่งเสริมสินค้าชุมชนด้วยเทคโนโลยี AR 2) เพื่อพัฒนากิจกรรมการบูรณาการการเรียนรู้สู่การบริการวิชาการเพื่อส่งเสริมสินค้าชุมชนด้วยเทคโนโลยี AR 3) เพื่อทดลองใช้กิจกรรมการบูรณาการการเรียนรู้สู่การบริการวิชาการเพื่อส่งเสริมสินค้าชุมชนด้วยเทคโนโลยี AR 4) เพื่อศึกษาการยอมรับกิจกรรมการบูรณาการการเรียนรู้สู่การบริการวิชาการเพื่อส่งเสริมสินค้าชุมชนด้วยเทคโนโลยี AR พบว่า 1) รูปแบบการบูรณาการการเรียนรู้สู่การบริการวิชาการเพื่อส่งเสริมสินค้าชุมชนด้วยเทคโนโลยี AR มีองค์ประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ 1 หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2 กิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงการบนฐาน (PJBL) 3 เทคโนโลยีดิจิทัลที่นำมาประยุกต์ใช้ 4 ตัวชี้วัดในการบูรณาการการเรียนรู้สู่การบริการวิชาการเพื่อส่งเสริมสินค้าชุมชน ด้วยเทคโนโลยี AR ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นต่อความเหมาะสมของรูปแบบอยู่ในระดับมาก 2 กิจกรรมการบูรณาการการเรียนรู้สู่การบริการวิชาการเพื่อส่งเสริมสินค้าชุมชนด้วยเทคโนโลยี AR

ประกอบด้วยกิจกรรม 4 ชั้น ได้แก่ 1 ชั้นศึกษา 2 ชั้นวางแผน 3 ชั้นปฏิบัติ 4 ชั้นประเมิน ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นต่อความเหมาะสมของกิจกรรมการบูรณาการการเรียนรู้สู่การบริการวิชาการเพื่อ ส่งเสริมสินค้าชุมชนด้วยเทคโนโลยี AR อยู่ในระดับมากที่สุด 3 นักศึกษาสามารถทำหรือปฏิบัติได้ เป็นแบบอย่างได้ คิดเป็นร้อยละ 88.75 นักศึกษาสามารถทำหรือปฏิบัติได้ โดยต้องให้การแนะนำ คิดเป็นร้อยละ 7.50 และนักศึกษาไม่สามารถทำหรือปฏิบัติได้ คิดเป็นร้อยละ 3.75 การประเมิน ชิ้นงานของนักศึกษา การประเมินชิ้นงานของนักศึกษาโดย การประเมินชิ้นงานของนักศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจที่มีต่อการบริการวิชาการสู่ชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 4 การยอมรับกิจกรรมการบูรณาการการเรียนรู้สู่การบริการวิชาการเพื่อส่งเสริมสินค้าชุมชน ด้วยเทคโนโลยี AR โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

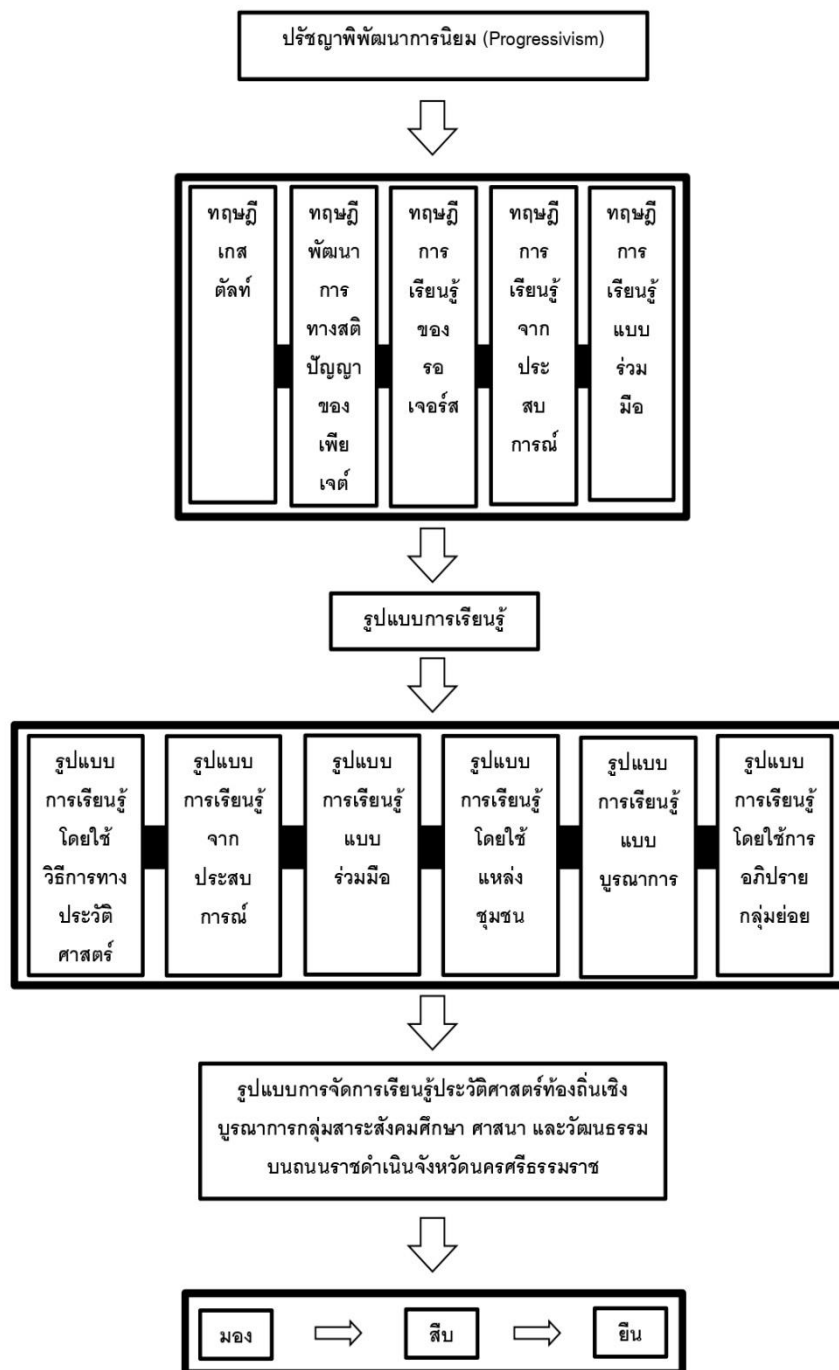
สรเชษฐ์ จันทรงาม และพัลลภ พิริยะสุรวงศ์ ได้ทำการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ แบบห้องเรียนกลับด้านผสานด้วยความจริงเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ภาษาด้วยความจริงเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2) เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านภาษาด้วยความจริงเสริม เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี พบว่า 1) รูปแบบการเรียนรู้ผ่านการ สังเคราะห์แล้วเรียกว่า PIPE Model มีทั้งหมด 4 ชั้น ได้แก่ 1 การเตรียมความพร้อมก่อนการสอน มี 6 ขั้นตอน 2 การนำเข้าสู่เนื้อหา มี 4 ขั้นตอน 3 กระบวนการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านแบ่งเป็น 2 กระบวนการ ได้แก่ การเรียนรู้นอกห้องเรียนด้วยความจริงเสริมมี 3 ขั้นตอนกับการเรียนการสอน ในชั้นเรียนมี 2 ขั้นตอน 4 การประเมินผลมี 3 ขั้นตอน 2) ผลการประเมินความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ 7 ท่านทำการประเมินรูปแบบการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านภาษาด้วยความจริงเสริม เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.37) (วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี, 2561, น. 230-240)

8.2 ช่องว่างของงานวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างรูปแบบ การเรียนรู้ส่วนใหญ่เป็นการวิจัยในเชิงปริมาณ และเป็นการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนในรูปแบบของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ออกมาในรูปของค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งผู้วิจัยมองว่าการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อสร้าง รูปแบบการเรียนรู้นั้นยังพบได้ไม่มากนัก ทั้งนักการศึกษาอย่างบุญเลี้ยง ทุมทอง ได้กล่าวไว้ในหนังสือ ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้ไว้ตอนหนึ่ง “ว่าการศึกษา

วิจัยเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากที่จะทำให้ทราบถึงประสิทธิภาพของวิธีการเรียนรู้ และเพื่อให้วิธีการเรียนรู้นั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งรูปแบบการเรียนรู้แต่ละรูปแบบมีข้อจำกัด และไม่มีรูปแบบใดที่เป็นสากล” ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมบนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านกระบวนการ **มอง สืบ ยิน (มอง มองไม่ผ่านจากปัจจุบันสู่อดีต สืบ สืบอดีต สานสัมพันธ์สาระ ยิน ยินยิ่งยงคงคู่สู่ออนาคต)** ให้เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Model) ทางเลือกในการศึกษาประวัติศาสตร์จากสถานที่สำคัญในปัจจุบัน ซึ่งเป็นประสบการณ์เดิมในตัวผู้เรียนอยู่แล้ว

9. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 12 กรอบแนวคิดในงานวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมบนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน 2) เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสมมีรายละเอียด ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1)

เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1.1.1 กลุ่มที่ 1 นักเรียนอายุ 16 – 18 ปี ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐที่ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน ตำบลคลัง อำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ โรงเรียนกัลยาณิศรีธรรมราช จำนวน 43 คน

ตาราง 6 เกณฑ์การเลือกนักเรียนจากโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียน 2,501 ขึ้นไป)
ในอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 2 โรงเรียน

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	เกณฑ์ข้อที่ 1 เป็นโรงเรียนในอำเภอเมือง	เกณฑ์ข้อที่ 2 เป็นนักเรียนที่เข้ามาเรียนมีภูมิลำเนาในหลาย ๆ อำเภอของจังหวัดนครศรีธรรมราช	เกณฑ์ข้อที่ 3 ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช	เกณฑ์ข้อที่ 4 โรงเรียนยินดีให้ข้อมูลสำหรับการวิจัย
โรงเรียนเบญจมราชูทิศ นครศรีธรรมราช	✓	✓		✓
โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช	✓	✓	✓	✓

จากเกณฑ์การเลือกทั้ง 4 ข้อ มี 1 โรงเรียนเข้าเกณฑ์ทุกข้อ คือ โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช

1.1.2 กลุ่มที่ 2 ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มีประสบการณ์การสอนในวิชาประวัติศาสตร์ อย่างน้อย 2 ปี ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ที่ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน ตำบลคลัง อำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช จำนวน 7 คน

เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก

เนื่องด้วยการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยจึงได้ทำการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่จะสามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับงานวิจัยได้

1. **กลุ่มที่ 1 นักเรียนอายุ 16 – 18 ปี** ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ที่ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน ตำบลคลัง อำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช จำนวน 30 คน

2. **ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม** ที่มีประสบการณ์การสอนในวิชาประวัติศาสตร์ อย่างน้อย 2 ปี ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ที่ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน ตำบลคลัง อำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช จำนวน 7 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการลงเก็บข้อมูลในการวิจัยเรื่อง รูปแบบการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่ม ดังนี้

1.2.1 แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์

1) หลักสูตรที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช

1.1) สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

- วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร (ศาสนาพุทธ)
- หอพระพุทธสิหิงค์
- มัสยิดชอลาฮุดดีน (ศาสนาอิสลาม)
- คริสตจักรเบธเลเฮ็ม (ศาสนาคริสต์)
- หอพระอิศวร, หอพระนารายณ์ (ศาสนาพราหมณ์)
- ศาลพระเสื้อเมือง (ชาวไทยเชื้อสายจีน)
- ศาลหลักเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช (ความเชื่อท้องถิ่นที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์)

1.2) สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

- ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช
- วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร (ประเพณี)
- อุทยานประวัติศาสตร์เจ้าพระยานคร (น้อย)
- โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช (ฝั่ง ก.ณ. 2)
- กองทัพภาคที่ 4 (ค่ายวชิราวุธ)
- สวนสาธารณะพระเจ้าศรีธรรมโศกราช
- กำแพงเมืองเก่า
- สนามหน้าเมือง
- สระล้างดาบศรีปราชญ์
- เก๋งจีนวัดประดู่

1.3) สาระเศรษฐศาสตร์

- คลองหน้าเมือง
- วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร (ศูนย์จำหน่ายสินค้าพื้นเมือง)
- ชุมชนท่าวัง

1.4) สารระงุมิตาศตร

- คลองหน้าเมือง
- ถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช

2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้อัประวัติศาสตรบนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน

3) เนื้อหาที่เกี่ยวกับสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตรบนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช

4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้อั

5) การสะท้อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อัของนักเรียน

1.2.2 ตารางการวิเคราะห์เอกสาร

1) หลักสูตรโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช พุทธศักราช 2563 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้อัสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2563 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

1.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการเก็บข้อมูลขึ้นจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) ดังนี้

1.3.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามที่ศึกษา ซึ่งสร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดในการวิจัย ที่ได้จากทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

1.3.2 การวิเคราะห์เอกสาร (Documentary method) โดยผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ออกเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 คือ หลักสูตรโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช พุทธศักราช 2563 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ส่วนที่ 2 คือ หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้อัสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2563 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

1.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่ได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary method) ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อนำมาสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้อั

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามทฤษฎีในบทที่ 2

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2)

เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมบนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

2.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2) แบบเจาะจงที่สามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

2.1.1 กลุ่มที่ 1 นักเรียนอายุ 16 – 18 ปี ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐที่ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน ตำบลคลัง อำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช

2.1.2 กลุ่มที่ 2 ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มีประสบการณ์การสอนในวิชาประวัติศาสตร์ อย่างน้อย 2 ปี ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ที่ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน ตำบลคลัง อำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช

เกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก

เนื่องด้วยการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยจึงได้ทำการคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่จะสามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับงานวิจัยได้

กลุ่มที่ 1 นักเรียนอายุ 16 – 18 ปี ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ที่ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน ตำบลคลัง อำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช

กลุ่มที่ 2 ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มีประสบการณ์การสอนในวิชาประวัติศาสตร์ อย่างน้อย 2 ปี ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ที่ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน ตำบลคลัง อำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลในการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยทั้ง 2 กลุ่ม ดังนี้

2.2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Model)

2.2.2 แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก

2.2.3 นำสื่อ และเอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ในโรงเรียน

2.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการเก็บข้อมูลขึ้นจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2) ดังนี้

2.3.1 นำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Model)

โดยผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ได้สร้างขึ้นจากการศึกษา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) ไปนำเสนอกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

2.3.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นคำถามที่ศึกษา ซึ่งสร้างขึ้นจากรอบแนวคิดในการวิจัย ที่ได้จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 เกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Model)

2.3.3 สื่อ และเอกสารประกอบการจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัยได้จัดทำสื่อและเอกสารต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้นำไปทดลองใช้ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล กลุ่มที่ 1

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก จากการนำเสนอรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Model) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2) เพื่อนำมาประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามทฤษฎีในบทที่ 2

การตรวจสอบข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการแบบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล ในการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัยจากผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มต่าง ๆ ซึ่งแบ่งออกตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ วัตถุประสงค์ 1) ในวัตถุประสงค์ข้อนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากนักเรียน

อายุ 16 – 18 ปี ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช ร่วมกับข้อมูลที่ได้จากครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช ในการตรวจสอบความถูกต้องที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ 2) ในวัตถุประสงค์ข้อนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากนักเรียนอายุ 16 – 18 ปีร่วมกับข้อมูลที่ได้จากครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ในโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช ในการตรวจสอบความถูกต้องที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2)

ตาราง 7 วิธีการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	เครื่องมือ	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
1) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์บนราชดำเนินจังหวัดนครราชสีมาในปัจจุบัน	1. แนวคำถามการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)	<p>กลุ่มที่ 1 นักเรียนอายุ 16 – 18 ปี ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐที่ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน ตำบลคลัง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา คือ โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช จำนวน 30 คน</p> <p>กลุ่มที่ 2 ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มีประสบการณ์การสอนในวิชาประวัติศาสตร์ อย่าง</p>	<p>กำหนดประเด็นคำถามที่ศึกษา ซึ่งสร้างขึ้นจากการออกแบบความคิดเห็น การวิจัย ที่ได้จาก ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>วิเคราะห์และตีความแบบพรรณนา (Descriptive Analysis) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) และการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary method)</p>	<p>รูปแบบปัจจุบันในการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ จังหวัดนครราชสีมา ราชบัณฑิตยสถาน ราชดำเนิน ราชดำเนิน</p>

วัตถุประสงค์ เครื่องมือ ผู้ให้ข้อมูลหลัก วิธีการเก็บรวบรวม ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อมูล

น้อย 2 ปีในโรงเรียน
มัธยมศึกษาของรัฐที่ตั้งอยู่
บนถนนราชดำเนิน ตำบล
คิงส์ อำเภอเมืองจังหวัด
นครศรีธรรมราช คือ
โรงเรียนกัลยาณี
ศรีธรรมราช จำนวน 7 คน

2. ประเด็นในการ
วิเคราะห์เอกสาร
(Documentary
method)

แบ่งการศึกษาเอกสาร
ต่าง ๆ ออกเป็น 2 ส่วน
ส่วนที่ 1 คือ หลักสูตร
โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรม
ราช พุทธศักราช 2563
ตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน
2551 ส่วนที่ 2 คือ
หลักสูตรกลุ่มสาระการ
เรียนรู้สังคมศึกษา
ศาสนา และวัฒนธรรม
โรงเรียนกัลยาณี
ศรีธรรมราช ปี
การศึกษา 2563 ตาม
หลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน
2551

วัตถุประสงค์	เครื่องมือ	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
<p>2) เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์</p> <p>ต้องการเรียนรู้ประวัติศาสตร์</p> <p>ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม</p> <p>ดำเนินการตามเป็นจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม</p>	<p>1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Model)</p>	<p>กลุ่มที่ 1 นักเรียนอายุ 16 - 18 ปี ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐที่ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน ตำบลคลัง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช</p> <hr/> <p>กลุ่มที่ 2 ครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มีประสบการณ์การสอนในวิชาประวัติศาสตร์ อยู่น้อย 2 ปี ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐที่ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน ตำบลคลัง อำเภอเมืองจังหวัด</p>	<p>นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์</p> <p>ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม</p> <p>บนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราชที่ได้สร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ</p> <p>การศึกษาวัดคู่ประสงค์ข้อที่ 1) ไปใช้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1</p>	<p>วิเคราะห์และตีความแบบพรรณนา (Descriptive Analysis) จากการนำเสนอรูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management Model)</p>	<p>รูปแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์</p> <p>ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม</p>

วัตถุประสงค์	เครื่องมือ	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	วิธีการเก็บรวบรวม	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่คาดว่าจะได้รับ
		ข้อมูล			
		นครศรีธรรมราช คือ โรงเรียนกัลยาณี ศรีธรรมราช			
2. แนวคำถามที่ใช้ ในการสัมภาษณ์เชิง ลึก (Participation Observation)	กลุ่มที่ 1 นักเรียนอายุ 16 - 18 ปี ที่ศึกษาอยู่ใน โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ที่ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน ตำบลคลัง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรม ราช	กำหนดประเด็นคำถาม ที่ศึกษา ซึ่งสร้างขึ้นจาก กรอบแนวคิดในการ วิจัย ที่ได้จากทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล	การสัมภาษณ์เชิงลึก (Participation Observation) และ สื่อ และเอกสาร ประกอบการจัดการ เรียนรู้		
		กลุ่มที่ 2 ครูกลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม ที่มี ประสบการณ์การสอนใน วิชาประวัติศาสตร์อย่าง น้อย 2 ปี ในโรงเรียน			
			จัดทำสื่อและเอกสาร ต่าง ๆ ที่ใช้ ประกอบการจัดการ เรียนรู้เพื่อนำไปทดลอง ใช้		

วัตถุประสงค์ เครื่องมือ ผู้ให้ข้อมูลหลัก วิธีการเก็บรวบรวม ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ข้อมูล

มัธยมศึกษาของรัฐที่ตั้งอยู่

บนถนนราชดำเนิน ตำบล

คลัง อำเภอเมือง จังหวัด

จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ

โรงเรียนภัลลภาณี

ศรีธรรมราช

3. สื่อ และเอกสาร กลุ่มที่ 1 นักเรียนอายุ 16

ประกอบการจัดการ - 18 ปี ที่ศึกษาอยู่ใน

เรียนรู้

โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ

ที่ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน

ตำบลคลัง อำเภอเมือง

จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ

โรงเรียนภัลลภาณี

ศรีธรรมราช

บทที่ 4

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์ด้วยกัน 2 ข้อ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน และ2) เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมบนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยจากลงพื้นที่เก็บข้อมูลแยกตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 1) ออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1 หลักสูตรที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช

1.1.1 หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรกลุ่มสาระใช้การบูรณาการเนื้อหา

เนื้อหาที่กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของสถานที่สำคัญบนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชตามขอบเขตของงานวิจัยด้านเนื้อหา จากหลักสูตรโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช พุทธศักราช 2563 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 พบว่าโครงสร้างรายวิชา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีการกำหนดหน่วยกิตและเวลาเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยกำหนดให้นักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เรียนวิชาสังคมศึกษาจำนวน 2 ชั่วโมง/สัปดาห์ คิดเป็น 40 ชั่วโมง/ภาคเรียน ส่วนในวิชาประวัติศาสตร์ได้กำหนดให้นักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เรียนวิชาประวัติศาสตร์จำนวน 2 ชั่วโมง/สัปดาห์ คิดเป็น 40 ชั่วโมง/ภาคเรียน เมื่อศึกษาเข้าไปถึงคำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชาวิชาประวัติศาสตร์ไทย 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 1 ในส่วนของคำอธิบายรายวิชาได้ระบุไว้ว่า

“ ศึกษาความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ คุณค่าและประโยชน์ของวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อการศึกษาทางประวัติศาสตร์ ประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่ความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัย จนถึง การเปลี่ยนแปลงการปกครอง ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทยซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน

โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อฝึกทักษะการวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้

เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ทักษะวิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ มีความตระหนัก มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเกิดสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนด้านความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ”

และโครงสร้างรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย 1 จากหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2563 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ระบุไว้ดังนี้

ตาราง 8 ตารางแสดงโครงสร้างรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย 1 จากหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2563
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551

หน่วยการเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	หน้า หน้า คะแนน
เวลา และ ยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ไทย	ส 4.1 (ม.4-6/1)	1. เวลาและยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ประเทศไทย 2. ตัวอย่างเวลาและยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ของสังคมมนุษย์ที่ ปรากฏในหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์	8	20
การสร้างองค์ความรู้ ใหม่ทาง ประวัติศาสตร์ไทย	ส 4.1 (ม.4-6/2)	1. ขั้นตอนของวิธีการทาง ประวัติศาสตร์ 2. คุณค่าและประโยชน์ของวิธีการ ทางประวัติศาสตร์	12	30
วิเคราะห์ ประเด็นสำคัญของ ประวัติศาสตร์ไทย	ส 4.3 (ม.4-6/1) (ม.4-6/2)	1. วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของ ประวัติศาสตร์ไทย 2. วิเคราะห์ความสำคัญของ สถาบันพระมหากษัตริย์ไทย	20	50
รวม			40	100

จากคำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชาข้างต้นทำให้เห็นได้ว่าคำอธิบายรายวิชา
วิชาประวัติศาสตร์ไทย 1 ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นั้น ไม่ได้มีการระบุไว้ถึงเนื้อหาที่เกี่ยวกับ
ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชอย่างชัดเจน แต่เมื่อนำคำอธิบายรายวิชาในส่วนที่ว่า

“ ...ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ตั้งแต่ความเป็นมาของชาติไทย
สมัยก่อนอาณาจักรสุโขทัยจนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง... ”

ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดที่บรรจุไว้ในคำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชา มาตรฐาน ส 4.3 ม.4-6/1 ซึ่งตรงกับหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ชื่อวิเคราะห์ประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทย สารการเรียนรู้ 1.วิเคราะห์ประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทย เปรียบเทียบกับสารการเรียนรู้ แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 มาตรฐาน ส 4.3 ม.4-6/1 สารการเรียนรู้แกนกลาง (ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย เช่น แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมาของชาติไทย อาณาจักร โบราณในดินแดนไทย และอิทธิพลที่มีต่อสังคมไทย...) จึงทำให้มีความชัดเจนขึ้นในส่วนของ การเรียนรู้ อาณาจักรโบราณที่เกี่ยวกับดินแดนไทย เรื่องของอาณาจักรตามพรลิงค์ อาณาจักรนครศรีธรรมราช แต่อย่างไรก็ตามยังไม่ปรากฏเนื้อหาเกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ตามขอบเขตของงานวิจัยด้านเนื้อหา ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้

จากการวิเคราะห์หลักสูตรกลุ่มสารการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และหลักสูตรโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช ซึ่งไม่ปรากฏเนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ นครศรีธรรมราชอย่างชัดเจน แต่ไม่ได้หมายความว่าทางกลุ่มสารการเรียนรู้จะไม่มีการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชแต่อย่างใด จากการสัมภาษณ์ครูผู้ให้ข้อมูลพบว่าการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ปัจจุบันหลักสูตรสถานศึกษามีกำหนดให้บูรณาการเนื้อหาของท้องถิ่นที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชลงไปในวิชาต่าง ๆ ในส่วนของเนื้อหาที่เกี่ยวกับ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร ศาลหลักเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช วัดหน้าพระลาน วัดท้าวโคตร เป็นต้น โดยวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหารและศาลหลักเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช มีเนื้อหาที่ตรงกับขอบเขตของงานวิจัยด้านเนื้อหาที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ข้างต้น ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 1 และครูคนที่ 2 ว่า

“หลักสูตรเกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชก็มีนะ เพราะโรงเรียน ก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ส่วนมากจะอยู่ในบูรณาการในวิชา พื้นฐานอยู่แล้ว บูรณาการตั้งแต่ 1 มาเลย” (ครูคนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“หลักสูตรสถานศึกษา คือ การกำหนดหลักสูตรท้องถิ่นใส่ไว้ในหลักสูตร ของโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวกับวัด เช่น วัดพระธาตุ วัดหน้าพระลาน วัดท้าวโคตร วัดพระนคร สิ่งเหล่านี้คือเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของนครศรีธรรมราช บรรจุไว้ใน หลักสูตรของโรงเรียน” (ครูคนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

ในอดีตที่ผ่านมาหลักสูตรท้องถิ่นมีการกำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนในวิชาเพิ่มเติมท้องถิ่นของเรา แต่ด้วยปัญหาทางด้านบุคลากรภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ขาดแคลนและครูผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนในวิชาดังกล่าวเกษียณอายุราชการออกไป ปัจจุบันจึงทำได้แค่การบูรณาการในวิชาพื้นฐานเท่านั้น ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของคนที่ 2 และครูคนที่ 6 ว่า

“ หลักสูตรท้องถิ่นที่ผ่านมาการเรียนท้องถิ่นของเรา คือมีการจัดไว้ในตารางสอนเป็นหลักสูตร และมีการสอนเรื่องท้องถิ่นของเราที่ผ่านมาเป็นวิชาเพิ่มเติมรายวิชาเพิ่มเติม ” (ครูคนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ ตอนนี้ออกสภาพจริง ๆ เลย เนื่องจากขาดแคลนครูที่ดูแลสังคมสอนสังคม ตอนนี้ก็เลยเมื่อ 2-3 ปีก่อนยังมีอยู่นะ แต่เมื่อตอนนี้อยู่ประมาณปีสองปี เนื่องจากขาดแคลนบุคลากรเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษาเลยต้องยุบไป ” (ครูคนที่ 6 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

1.1.2 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราชจัดทำหลักสูตรนครศรีธรรมราชศึกษา

ในปัจจุบันสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราชได้มีการจัดทำหลักสูตรนครศรีธรรมราชศึกษาขึ้น จากดำริของนายจำเริญ ทิพญพงศ์ธาดา ผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราชในขณะนั้น ได้มอบหมายให้สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช ดำเนินการจัดทำหลักสูตรนครศรีธรรมราช (นายเจียร ทองนุ่น, 2562, น. ง)

ตามคำสั่งจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ 331/2562 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการจัดทำหลักสูตรนครศรีธรรมราชศึกษา สั่ง ณ วันที่ 27 มีนาคม 2562 โดยมีจุดหมายของหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองตลอดชีวิต รัก ศรัทธา และเป็นพลเมืองดีของจังหวัดนครศรีธรรมราช ภายใต้วิสัยทัศน์ของหลักสูตรที่ว่าผู้เรียนมีความรู้ มีความภูมิใจในภูมิสังคม รักถิ่นฐาน ภาคภูมิใจ มีจิตอนุรักษ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยหลักสูตรดังกล่าวมีการกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้หลักสูตรนครศรีธรรมราชศึกษา ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (หลักสูตรนครศรีธรรมราชศึกษา สำนักงานศึกษาธิการ

จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2562, น. 2-4) ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวทางศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้จัดส่งหนังสือขอความร่วมมือให้สถานศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราช ดำเนินการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนตามหลักสูตรนครศรีธรรมราชศึกษาแล้วนั้น แต่เนื่องด้วยทางกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช มีปัญหาทางด้านการขาดแคลนบุคลากร ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทางฝ่ายบริหารงานวิชาการจึงได้มีนโยบายให้บูรณาการหลักสูตรดังกล่าว ลงในวิชาพื้นฐานเช่นเดียวกับเนื้อหาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชที่ทางโรงเรียนมีการบูรณาการ อยู่แล้ว เริ่มปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 1 ว่า

“ หนังสือมาแล้วนะ แต่ยังไม่ได้ขับเคลื่อนอย่างเป็นจริงเป็นจัง เพราะปกติ ครูใช้อยู่ในการสอนในนั้นอยู่แล้ว เป็นนโยบายของทางฝ่ายวิชาการนั่นแหละ ”
(ครูคนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

จากหลักสูตรสถานศึกษาที่มีการให้บูรณาการเนื้อหาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ในวิชาพื้นฐาน จะเห็นได้ว่าหลักสูตรนครศรีธรรมราชที่ทางศึกษาธิการจังหวัดได้จัดทำมีการกำหนด มาตรฐานและตัวชี้วัดไว้เพียงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เท่านั้น ทำให้การเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ไม่ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน ในทางด้านเนื้อหา โดยเฉพาะประวัติความเป็นมาของสถานที่ต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ในขอบเขต ของงานวิจัยด้านเนื้อหา ครูผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1 ได้สะท้อนให้เห็นว่าตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ นครศรีธรรมราชจะถูกกำหนดให้อยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา ในส่วนของเนื้อหาที่เกี่ยวกับท้องถิ่น แต่ด้วยในระดับชั้นประถมศึกษานั้นครูผู้สอนในวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ไม่ได้มีความรู้ในวิชา ประวัติศาสตร์เท่าที่ควร ทำให้เด็กเสียโอกาสในการรับรู้เรื่องราวของประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ว่า

“ ตัวชี้วัดในชั้นมัธยมยังลงไปไม่ถึงนะ ไปไม่ถึง แต่ของประถมน่าจะถึง เพราะเคยไปเที่ยวเคยไปดูตัวชี้วัดของประถม ”

“ ครูไม่ตรงเอะเยอะประถม มันก็เสียโอกาสไปที่ตัวชี้วัดเอื้อแต่ว่าครูไม่เอื้อ ก็เคยคุยกับเด็กตอนตีวประมที่โรงเรียนนอก เขาบอกว่าครูพละมาสอนสังคม มอบหมายงานเสร็จก็ออก มันก็เลยได้อย่างเสียอย่าง มันเสียโอกาสไป ทั้งที่บางที่ ตัวชี้วัดเอื้อไปถึงแต่ครูเอกที่สอนประวัติศาสตร์ไม่มีในประถม แต่พอม.ปลายครูเอก

ประวัติศาสตร์มีแต่ตัวชี้วัดไปไม่ถึง แล้วเวลาสอนก็น้อย มัธยมเวลาจะน้อยคาบละ 50 นาที ” (ครูคนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

กล่าวโดยสรุปว่า หลักสูตรที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช

ในส่วนของหลักสูตรสถานศึกษาไม่ได้มีการกำหนดให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชไว้อย่างชัดเจน และรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นรูปแบบการบูรณาการในวิชาพื้นฐาน ได้แก่ วิชาสังคมศึกษา และวิชาประวัติศาสตร์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 นั้น หลักสูตรสถานศึกษาได้กำหนดหน่วยกิตและเวลาเรียนในวิชาประวัติศาสตร์ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 วิชาที่ 2 คาบ/สัปดาห์ คิดเป็น 40 ชั่วโมง/ภาคเรียน ในการบูรณาการเนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสถานที่สำคัญบนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช ครูผู้สอนได้บูรณาการเนื้อหาของวัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร และศาลหลักเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราชลงไปด้วย ในการบูรณาการเนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชในปัจจุบันนั้นมีสาเหตุมาจากการที่กลุ่มสาระการเรียนรู้ขาดแคลนบุคลากรและบุคลากรที่เคยรับผิดชอบจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเราเกษียณอายุราชการออกไปจึงไม่ได้มีการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชในรูปแบบของวิชาเพิ่มเติม

ในปี 2562 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราชได้จัดทำหลักสูตรนครศรีธรรมราชศึกษา ตามดำริของผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีการกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และได้ส่งหนังสือขอความร่วมมือจากสถานศึกษาในจังหวัดนครศรีธรรมราชให้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรดังกล่าว แต่ด้วยโรงเรียนขาดแคลนบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงมีนโยบายให้บูรณาการหลักสูตรนครศรีธรรมราชศึกษาลงในวิชาพื้นฐานเช่นเดียวกับที่มีการบูรณาการเนื้อหาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชในหลักสูตรอยู่แล้ว

ทำให้ในปัจจุบันไม่มีหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับเนื้อหาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จึงส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสถานที่สำคัญบนถนนราชดำเนินตามขอบเขตของงานวิจัยในด้านเนื้อหานั้นไม่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยตรง

1.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ บนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน

1.2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน

ในส่วนที่ 1 รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในปัจจุบันด้วยทางกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมขาดแคลนบุคลากรภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ จากการเกษียณอายุราชการ และประกอบกับจำนวนวิชาที่มีจำนวนมาก ทางฝ่ายบริหารงานวิชาการและกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงได้กำหนดให้มีการบูรณาการเนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ นครศรีธรรมราชลงไปในวิชาต่าง ๆ ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เช่น วิชาสังคมศึกษาและวิชาประวัติศาสตร์ ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 1 และครูคนที่ 3 ว่า

“ วิชามันแน่นอยู่ตอนนี้ แต่เราใช้วิธีการบูรณาการในวิชาพื้นฐาน เพราะ วิชาสังคมใสไว้เยอะ ตอนนี้นำบูรณาการการสอนหลักสูตรด้านทุจริตและอาเซียน บูรณาการอยู่ แต่นอกจากบูรณาการแล้วก็มีเพิ่มเติมม.3 ก็จะมีประวัติศาสตร์อยู่ในนั้น ด้วย ประวัติศาสตร์เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความเป็นมาเป็นไปของอาเซียน ม.3 เทอม 1 ” (ครูคนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ คาบสอนมันเยอะครูน้อย โรงเรียนก็เลยพยายามตัดอะไรที่มันไม่ได้ เปลืองครู ” (ครูคนที่ 3 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

ในการบูรณาการเรื่องราวของประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชนั้นส่วนใหญ่จะบูรณาการในส่วนของ รายวิชาประวัติศาสตร์เป็นหลักและยังไม่ได้มีการบูรณาการในสาระอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม เศรษฐศาสตร์ และภูมิศาสตร์ ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 2 ว่า

“ การสอนคือเน้นไปที่ประวัติศาสตร์มากกว่า ว่าสอนประวัติศาสตร์ ครูสอนประวัติศาสตร์เน้นประวัติศาสตร์ในเรื่องของประวัติศาสตร์ ” (สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เห็นว่าปัจจุบันการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชเป็นการบูรณาการในสาระประวัติศาสตร์เป็นหลัก

1.2.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในชั่วโมงกิจกรรมชุมนุม และลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

ด้วยข้อจำกัดในด้านบุคลากรภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้และจำนวนวิชาเรียนที่มีจำนวนมาก จึงทำให้การบูรณาการเนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชไม่สามารถถ่ายทอดเนื้อหาลงสู่นักเรียนได้เท่าที่ควร แต่ด้วยตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแพร่เนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชจะทำให้นักเรียนทราบถึงรากเหง้า ประวัติความเป็นมาและประเพณีวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่อาจจะมีโอกาสสูญหายไปในอนาคต ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 5 ว่า

“ เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมของเรา ไม่งั้นมันก็หายไปเรื่อย ๆ ถ้าเด็กไม่รู้ไม่ได้คิด ไม่ได้ทำมันก็หายไปเรื่อย ๆ ” (สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

ทำให้ครูกลุ่มดังกล่าวเลือกจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ในชั่วโมงกิจกรรมชุมนุมและกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 5 ว่า

“ ครูเปิดเป็นลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ โดยเรียนเฉพาะสถานที่บนถนนราชดำเนิน เหตุผลเพื่อความสะดวกในการให้เด็กไปศึกษา เพราะการเรียนลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้เราจะได้ 2 คาบเพราะฉะนั้นถ้าไกลเด็กก็มีความลำบากในการเดินทางไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ รูปแบบคือใช้เวลาสั้น ๆ ” (สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

แต่ในการจัดการเรียนรู้ในกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้นั้นจะไม่สามารถจัดได้อย่างเต็มที่เท่าไรนัก เนื่องด้วยลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มีลักษณะที่ทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข ภายใต้แนวคิดกิจกรรมทางเลือก สนองตอบความสนใจของผู้เรียนอย่างหลากหลาย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ,2560 , น. 3-5) จึงไม่สามารถเพิ่มภาระงานและความเครียดให้กับนักเรียนได้ ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 7 ว่า

“ มันเป็นลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ จะไปเต็มทีกับเด็กมากก็ไม่ได้ เด็กมันเครียด คือเหมือนกับเป็นการเพิ่มภาระงานเขา แต่จริง ๆ เราไม่ต้องการให้เขาเพิ่มภาระงาน เราต้องการให้ลดเวลาเรียนเพิ่มรู้เป็นสิ่งที่เด็กเรียนแล้วเด็กมีความสุข ไม่ใช่เรียนแล้วเครียด กลายเป็นเพิ่มงานให้เด็กอีก ก็เลยพยายามไม่ใช่เรียสตรงนั้น ”
(สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

ถึงแม้การที่ครูผู้สอนจะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช บนข้อจำกัดหลาย ๆ ประการนั้น ในทางกลับกันเชื่อได้ว่าจะส่งผลดีให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องของความเป็นมาของท้องถิ่นของตนไม่มากนักน้อย

1.2.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน

วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในปัจจุบันการจัดการเรียนรู้เนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชในรูปแบบการบูรณาการในรายวิชาพื้นฐานส่วนใหญ่ครูผู้สอนจะเลือกใช้วิธีการบรรยายในห้องเรียน ประกอบใบความรู้ และสื่อต่าง ๆ จากอินเทอร์เน็ตไม่ว่าจะเป็น YouTube วิดีทัศน์ หรือข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ โดยให้ผู้เรียนมานำเสนอหน้าชั้นเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น Powerpoint รายงาน เป็นต้น ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 2 ครูคนที่ 3 และนักเรียนคนที่ 4 ว่า

“ บรรยาย ให้นักเรียนไปสัมภาษณ์ แล้วก็ให้นักเรียนไปศึกษาท้องถิ่น มานำเสนอในรูปแบบของ Powerpoint หรือรายงาน ” (ครูคนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ จะมีการทำใบความรู้ แนะนำสื่อ YouTube ” (ครูคนที่ 3 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ ใช้การบรรยายบ้าง จะใช้วิดีโอ วิดีทัศน์ ถ้าเอาโปรเจคเตอร์ อะไรประมาณนี้” (นักเรียนคนที่ 4 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

ด้วยบริบทของโรงเรียนและจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีสถานที่ทางประวัติศาสตร์หลายแห่งกระจายอยู่ในพื้นที่ ทำให้ครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่วนใหญ่เลือกที่จะใช้วิธีการให้นักเรียนได้ลงพื้นที่จริง เพื่อเก็บข้อมูลด้านประวัติศาสตร์ของจังหวัดนครศรีธรรมราช ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 3 นักเรียนคนที่ 32 และนักเรียนคนที่ 36 ว่า

“ บางครั้งพาเด็กลงสถานที่จริง กัลยาณีฯเป็นโรงเรียนที่ดีมันอยู่รอบ ๆ เราทำกิจกรรมอะไรเหมือนครูจะพาเด็กไปไหว้พระสูง ” (ครูคนที่ 3 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ สำหรับหนูเป็นการไปศึกษาสถานที่จริง บรรยายหน้าห้อง แล้วครูก็อธิบาย ” (นักเรียนคนที่ 32 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ แล้วก็เมื่อตอนม. 5 มีการลงพื้นที่จริง ให้ลงพื้นที่ตามหัวข้อที่เราสนใจ แล้วก็กลับบ้านเราค่ะ ” (นักเรียนคนที่ 36 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

ถึงแม้ว่าโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราชจะมีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อยู่รายรอบแต่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูบางท่านอาจไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการลงพื้นที่จริงได้ ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 4 นักเรียนคนที่ 16 และนักเรียนคนที่ 21 ว่า

“ ส่วนใหญ่ครูจะเป็นการบรรยายกับสื่อที่หาได้จากอินเทอร์เน็ต เปิดให้นักเรียนดู ในการลงพื้นที่จริงนั้นยังไม่เคยลง ” (ครูคนที่ 4 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ ที่กัลยาณีฯ ไม่มีการลงพื้นที่จริงครับ ” (นักเรียนคนที่ 16 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

“ ยังเป็นการเรียนโดยใช้รูปแบบในห้องเรียนสมัยก่อน ในปัจจุบันรู้สึกว่ามันอยู่แค่ในห้องเรียนแล้วก็ยังไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้ออกลงพื้นที่จริง อะไรประมาณนี้ครับ ” (นักเรียนคนที่ 21 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

ซึ่งการที่ผู้สอนบางท่านไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้เด็กลงพื้นที่จริงได้นั้นอาจจะเกิดจากการที่ในแต่ละคาบเรียนมีเวลาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคาบเรียนละ 50 นาที ซึ่งอาจจะไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการลงพื้นที่จริงหรืออาจจะเกิดจากการที่ครูผู้สอนจะนำนักเรียนออกนอกโรงเรียนนั้น จะต้องมีการขออนุญาตออกนอกสถานศึกษา ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 2 และนักเรียนคนที่ 39 ว่า

“ในคาบสอนไม่ได้ค่ะ เพราะที่บอกเวลาจำกัด ถ้าขออนุญาตก็ไม่รู้ว่าจะมีปัญหา แต่มันอยู่ที่ทางโรงเรียนจะอนุญาตไหม แต่ก็คิดว่าได้ ” (ครูคนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ จะเป็นการบรรยายซะส่วนใหญ่ เพราะว่ามีเวลาไม่มากประมาณว่า กล้วยน้ำว้า คาบหนึ่งก็ 50 นาที ” (นักเรียนคนที่ 39 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

ในการที่ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้เนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช โดยวิธีการให้นักเรียนลงพื้นที่จริงนั้น เมื่อนักเรียนได้ลงพื้นที่จริงแล้วจะต้องมีการนำเนื้อหาที่ได้มาสรุปเพื่อนำเสนอในชั้นเรียนในรูปแบบของ PowerPoint หรือรายงาน และมีการตั้งคำถามกับนักเรียนในชั้นเรียนด้วยกันจากเนื้อหาที่ได้นำเสนอ ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 2 นักเรียนคนที่ 34 และนักเรียนคนที่ 36 ว่า

“ รูปแบบก็คือ บรรยายให้นักเรียนไปสัมภาษณ์แล้วก็ให้นักเรียนไปศึกษาท้องถิ่น แล้วมานำเสนอแบบ Powerpoint หรือในลักษณะการรายงาน ” (ครูคนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ ออกไปนำเสนอหน้าชั้นเรียนแล้วก็ให้ทำรายงาน ตั้งคำถามคนในห้องครับ ” (นักเรียนคนที่ 34 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

“ ลงพื้นที่จริง มีการทำตาม 5 ขั้นตอนที่เคยเรียนมา แล้วก็ทำ PowerPoint มานำเสนอให้กับเพื่อนในห้อง แบบนี้จะไรก็มีค่ะ ” (นักเรียนคนที่ 36 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

1.2.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั่วโมงกิจกรรมชุมนุม และลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

ในส่วนของครูผู้สอนที่เลือกจัดกิจกรรมการเรียนรู้เนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ นครศรีธรรมราช ในรูปแบบของกิจกรรมชุมนุมหรือกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้นั้น จะมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบของการบรรยาย การลงพื้นที่จริง และให้นักเรียนสืบหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ แล้วนำมาสรุปเป็นงานนำเสนอหรือชิ้นงานที่เป็นนวัตกรรม จากความสนใจของผู้เรียนเอง ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 5 ครูคนที่ 6 นักเรียนคนที่ 10 และนักเรียนคนที่ 31 ว่า

“ ครูมี 2 แนวคิด แนวคิดหนึ่งคืออธิบายให้เด็กไปศึกษาแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการแนะนำ โดยการให้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารสิ่งพิมพ์ หรืออินเทอร์เน็ตจาก Google ข้อที่ 2 คือให้เด็กศึกษาตามความต้องการ เราก็พาไปแล้วก็แนะนำดูแล แล้วหาข้อมูลจากสื่อออนไลน์มานั่งคุยกัน ” (ครูคนที่ 5 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ ครูจะบรรยายก่อนแล้วให้เด็กตั้งหัวข้อ ก็คือไปศึกษาลงพื้นที่จริง สร้างหัวข้อขึ้นมาไม่ได้วิพากษ์นะ ไม่ได้พูดกัน แต่ให้เด็กคิดก่อนว่าตัวเองสนใจที่ไหนคือสร้างให้เด็กมีความสนใจก่อน จะไม่บังคับเลย อันนี้ปล่อยปลายเปิด แล้วก็พาลงพื้นที่จริง แล้วก็รายงานหน้าห้อง ไม่ได้วิพากษ์อะไรกัน สุดท้ายนวัตกรรมออกมาเป็นแผ่นพับ ” (ครูคนที่ 5 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ ถ้าลงพื้นที่จริงก็จะมีชุมนุมอยู่ครับคือจะเป็นชุมนุมสังคัมแล้วครูก็ให้เด็กลงพื้นที่จริงไปสำรวจแต่ว่ามันจะเป็นของชุมนุม แล้วก็มีการบรรยายเหมือนคาบทั่วไป มีสไลด์มี Powerpoint ครับ ” (นักเรียนคนที่ 10 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ ครูจะให้นักเรียนไปเจอสถานที่จริงๆเลยเจอวัตถุโบราณก็ไปที่จริง ๆ เลยยกตัวอย่างเหมือนที่วัดพระธาตุก็ไปดูรอยพระพุทธรูปบาทของจริงที่เขาจำลองไว้ แล้วก็พิพิธภัณฑ์ที่เก็บวัตถุโบราณ ” (นักเรียนคนที่ 31 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

การลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลจากวิทยากรท้องถิ่นหรือปราชญ์ท้องถิ่นในสถานที่ทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ เช่น วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา เป็นต้น ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 5 และ ครูคนที่ 7 ว่า

“ ศึกษาจากปราชญ์ท้องถิ่น พอเราไปวัดพระธาตุก็จะมีเจ้าหน้าที่เขาออกมาอธิบายให้เราฟัง ” (ครูคนที่ 5 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ ลงพื้นที่จริง เหมือนบางครั้งวิชาประวัติศาสตร์เราจะจัดเที่ยว อย่างเช่นเที่ยวแหล่งประวัติศาสตร์อยุธยาอะไรพวกนี้ ก็จะมีไกด์ของอุทยานมีรถนำเที่ยว ฟังจากผู้รู้แต่ไปในพื้นที่จริง ” (ครูคนที่ 7 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

จากการให้สัมภาษณ์พบว่า การที่จะให้เด็กลงพื้นที่จริงไปสัมภาษณ์นักประวัติศาสตร์นั้น เด็กยังไม่สามารถดำเนินการในส่วนตรงนี้ได้ จึงทำได้เพียงการเก็บข้อมูลจากวิทยากรท้องถิ่นหรือปราชญ์ท้องถิ่น หรือผู้รู้เท่านั้น ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 5 ว่า

“ จากนักประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชเด็กยังไม่ถึง แต่อีกวิชาที่สอนก็คือ ม. 5 ที่ออกมาอย่างนี้ได้ก็มีปราชญ์ท้องถิ่น ” (สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

โดยการจัดการเรียนรู้คาบเรียนกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้นั้นครูคนที่ 5 ได้อธิบายเป็นขั้นตอนไว้อย่างชัดเจนว่า

“ พาเด็กลงพื้นที่บันทึกภาพ จดบันทึก ทำชิ้นงาน ครั้งที่ 1 ลงพื้นที่แหล่งประวัติศาสตร์ ครั้งที่ 2 มาพูดคุย ครั้งที่ 3 สรุปเป็นชิ้นงาน โดยเด็กจะได้นวัตกรรม 1 ชิ้นแล้วแต่ความพอใจ ” (สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

ซึ่งจะมีความแตกต่างกับครูคนที่ 6 ที่จะมีการบรรยายในห้องเรียนก่อนการลงพื้นที่จริง ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 6 ว่า

“ ครูจะบรรยายก่อนให้เด็กตั้งหัวข้อก็คือไปศึกษาลงพื้นที่จริง ” (สัมภาษณ์
เมื่อ 14 กันยายน 2563)

จากการสัมภาษณ์ของครูที่จัดกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชนั้นจะเห็นได้ว่าขั้นตอนสุดท้ายซึ่งเป็นผลจากการศึกษาแหล่งเรียนรู้จะต้องได้นวัตกรรมออกมา 1 ชิ้น เช่น งานนำเสนอ แผ่นพับ คลิปวิดีโอ วิดีทัศน์ เป็นต้น แล้วแต่ความพอใจใจของนักเรียน โดยมีครูคอยกำกับดูแลตรวจสอบความถูกต้องของชิ้นงาน ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 6 ว่า

“ เด็กเป็นคนทำ ครูแค่ดูว่าตรงนี้นะ แก่ไขอะไรบ้าง เหมือนเราจะทำ
โครงการแต่เป็นแผ่นพับเล็ก ๆ อีกแผ่นหนึ่ง ” (สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

ชิ้นงานหรือนวัตกรรมที่ได้ ไม่ได้เกิดจากการวิพากษ์ประวัติศาสตร์เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ตลกกลิ้งเนื่องด้วยเกินความสามารถของนักเรียนที่จะกระทำได้ แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้จะไม่มีการตลกกลิ้งความรู้ในเชิงลึกผู้เรียนก็ยังมีข้อมูลที่เป็นความรู้ที่ถูกต้องติดตัวออกไป ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 6 ว่า

“ ยังไม่ตลกกลิ้งนะ เป็นการหาความรู้ แต่การหาความรู้ของเขาก็มีความรู้ติดตัวเขาไปด้วยแต่ยังไม่ถึงตลกกลิ้ง ถ้าตลกกลิ้งนี้เขาต้องตระหนักด้วยว่าวัฒนธรรมประเพณีของเมืองนครฯ เป็นอย่างไร มันต้องตลกกลิ้งแบบนี้ เขาแค่ไปทำให้เกิดการเรียนรู้ ” (สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

จากการสัมภาษณ์ครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนคาบเรียนกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ยังพบอีกว่าครูคนที่ 7 มีการบูรณาการการใช้แผนที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช โดยเน้นเนื้อหาประวัติศาสตร์ผ่านสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ในจังหวัดนครศรีธรรมราช แต่ก็ยังไม่ได้มีการลงลึกในเนื้อหาข้อมูลต่าง ๆ เท่าที่ควร ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 7 ว่า

“ ในส่วนของลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ครูใช้วิธีการไม่ได้เจาะจงประวัติศาสตร์ครานะ แต่ครูจะเป้าหมายของครูจริง ๆ ไม่ได้เน้นที่ประวัติศาสตร์ แต่เน้นที่ภูมิศาสตร์ หาแผนที่จังหวัดนครศรีธรรมราชมาก่อนแล้วก็ต้องบอกให้ได้ว่าในแผนที่นครฯ ในปัจจุบันมันห่างเพราะเว็บไซต์จะมี ครูตั้งชื่อว่ามักคุเทศก์น้อย แต่ครูเน้นการท่องเที่ยวตามสถานที่ต่าง ๆ แบ่งกลุ่มให้เด็กไปศึกษา แต่บางที่หาข้อมูลยาก เรายังก็ไม่ได้เจาะลึกเท่าไร ” (สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในช่วงลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ทำให้เห็นว่ามีกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายออกไปไม่ว่าจะเป็นการบรรยายเพื่อเลือกหัวข้อที่นักเรียนสนใจ การลงพื้นที่จริงเพื่อเก็บข้อมูล การเก็บข้อมูลจากปราชญ์ท้องถิ่น การหาข้อมูลจากวารสาร การนำข้อมูลที่ได้มาเข้าวงสนทนา รวมไปถึงการบูรณาการการใช้แผนที่เพื่อการศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ และด้วยวิธีการเรียนรู้เหล่านี้สุดท้ายแล้วจะต้องมีนวัตกรรมออกมา 1 ชิ้นตามความสนใจของนักเรียน เช่น แผ่นพับ คลิปวิดีโอ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบันนั้น มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการการเนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชลงในวิชาพื้นฐานของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คือ วิชาสังคมศึกษาและวิชาประวัติศาสตร์ เนื่องจากสาเหตุการขาดบุคลากรภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และวิชาเรียนที่กลุ่มสาระการเรียนรู้กำหนดมีจำนวนมาก ฝ่ายบริหารงานวิชาการและกลุ่มสาระการเรียนรู้จึงได้มีนโยบายให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบดังกล่าว และในรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชในกิจกรรมชุมนุมและกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เกิดจากการที่ครูผู้สอนตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแพร่เนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชจะให้นักเรียนทราบถึงรากเหง้า ประวัติความเป็นมาและประเพณีวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่อาจจะมีโอกาสสูญหายไปในอนาคต

ในปัจจุบันนี้วิธีการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช มีวิธีที่หลากหลาย แต่ส่วนใหญ่จะเป็นวิธีที่ใช้กันอย่างกว้างขวางไม่จะเป็นการบรรยายในห้องเรียน การแจกใบความรู้ และสื่อต่าง ๆ จากอินเทอร์เน็ต เช่น YouTube วิดีทัศน์ หรือเว็บไซต์ต่าง ๆ โดยมีทั้งการที่ให้นัก

ไปศึกษาด้วยตนเองแล้วแล้วมานำเสนอในชั้นเรียน ในรูปแบบของ PowerPoint รายงานหรือการบรรยายสรุปจากครูผู้สอน

ด้วยบริเวณโรงเรียนมีแหล่งประวัติศาสตร์อยู่รายรอบครูจึงเลือกให้เด็กลงพื้นที่จริง หรือพาเด็กลงพื้นที่จริง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเห็นภาพจริง นอกเหนือจากการจินตนาการตามเนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ การที่นักเรียนศึกษาข้อมูลจากแหล่งประวัติศาสตร์แล้วนำมาสรุปเป็นรายงานหรืองานเพื่อนำเสนอ

ด้วยข้อจำกัดด้านต่าง ๆ นั้นในทางกลับกันมีครูที่เลือกใช้กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นเวลา 2 คาบต่อสัปดาห์ โดยใช้กระบวนการบรรยาย ลงพื้นที่จริง การสัมภาษณ์ปราชญ์หรือผู้รู้ในท้องถิ่น การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มาสรุปแล้วนำเสนอเป็นชิ้นงานที่เป็นนวัตกรรมในรูปแบบของแผ่นพับ คลิปวิดีโอ หรือวีดิทัศน์ตามความสนใจของนักเรียน โดยการจัดทำนวัตกรรมของผู้เรียนนั้นจะอยู่ภายใต้การแนะนำของครูผู้สอนตามความเหมาะสม

1.3 เนื้อหาเกี่ยวกับสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช

1.3.1 สถานที่สำคัญบนถนนราชดำเนินตามขอบเขตงานวิจัยด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้แบ่งสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ตามสาระต่าง ๆ ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้แก่ สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม สาระเศรษฐศาสตร์และสาระภูมิศาสตร์ จำนวน 20 แห่งด้วยกัน โดยสถานที่ที่ผู้วิจัยได้กำหนดนั้นเป็นเพียงแค่ส่วนหนึ่งของสถานที่บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชเท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งสถานที่ต่าง ๆ ดังตาราง 9 ตารางแสดงสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชตามขอบเขตงานวิจัยด้านเนื้อหา

ตาราง 9 ตารางแสดงสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช
ตามขอบเขตงานวิจัยด้านเนื้อหา

สาระการเรียนรู้	สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์
สาระศาสนา ศีลธรรม	วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร (ศาสนาพุทธ)
จริยธรรม	หอพระพุทธรูปสี่องค์
	มัสยิดชอလာฮุดดีน (ศาสนาอิสลาม)
	คริสตจักรเบธเลเฮ็ม (ศาสนาคริสต์)
	หอพระอิศวร, หอพระนารายณ์ (ศาสนาพราหมณ์)
	ศาลเจ้าเทพเจ้ากวนอู นครศรีธรรมราช (ชาวไทยเชื้อสายจีน)
	ศาลหลักเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช (ความเชื่อท้องถิ่นที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์)
สาระหน้าที่พลเมือง	ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช
วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม	วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร
	หอพระพุทธรูปสี่องค์
	หอพระอิศวร, หอพระนารายณ์
	อุทยานประวัติศาสตร์เจ้าพระยานคร (น้อย)
	โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช (ฝั่ง ก.ณ. 2)
	กองทัพภาคที่ 4 (ค่ายวชิราวุธ)
	สวนสาธารณะพระเจ้าศรีธรรมโศกราช
	กำแพงเมืองเก่า
	สนามหน้าเมือง
	สระล้างดาบศรีปราชญ์
	แก่งจันทัดประดู่
สาระเศรษฐศาสตร์	คลองหน้าเมือง
	วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร
	ชุมชนท่าวัง
สาระภูมิศาสตร์	คลองหน้าเมือง
	ถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช

จากการเก็บข้อมูลพบว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ในเนื้อหาที่เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ ตามขอบเขตงานวิจัยด้านเนื้อหานั้น ครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสถานที่บางแห่งเท่านั้น ในสาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่เน้นไปในส่วนของวัดต่าง ๆ ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ด้วยอาณาจักรนครศรีธรรมราชถือได้ว่าเป็นพื้นที่กำเนิดพระพุทธศาสนาในบริเวณดินแดนไทย ในปัจจุบัน ซึ่งมีหลักฐานแสดงให้เห็นร่องรอยของพระพุทธศาสนาในนครศรีธรรมราชในช่วง พุทธศตวรรษที่ 10 และในช่วงพุทธศตวรรษที่ 17-19 นครศรีธรรมราชได้สถาปนาลัทธิลังกาวงศ์ อย่างมั่นคงก่อนที่จะแผ่ขยายในวงกว้าง (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2562, น. 237) จึงทำให้บริเวณถนนราชดำเนินมีวัดหลายแห่งที่ยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งมีความสำคัญกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช เช่น วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดหน้าพระลาน วัดพระนคร หอพระสูง เป็นต้น ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 2 ว่า

“ ในส่วนที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชที่สำคัญก็คือ วัดพระธาตุนครฯ ศาลหลักเมือง เกี่ยวกับเรื่องของสถานที่สำคัญ วัด เช่น วัดพระธาตุ วัดหน้าพระลาน วัดท้าวโคตร วัดพระนคร ” (สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

ด้วยเหตุที่จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 6-7 ซึ่งได้รับอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์เข้ามายังดินแดนนครศรีธรรมราช โดยเฉพาะบริเวณ ด้านชายฝั่งทะเล (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2562, น. 237) รวมเข้ากับความเชื่อในท้องถิ่นทำให้มีสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชในด้านศาสนา เกิดขึ้นหลายแห่งนอกจากนี้จังหวัดนครศรีธรรมราชยังมีการเข้ามาของศาสนาต่าง ๆ ทั้งอิสลาม คริสต์ และนิกายอื่น ๆ ด้วยเพราะเป็นเมืองท่าสำคัญแห่งหนึ่งของภูมิภาค โดยยังคงปรากฏสถานที่ที่หลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน แต่ครูผู้สอนได้เลือกจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในบางสถานที่ เช่น ศาลหลักเมือง นครศรีธรรมราช มัสยิดซอลาฮุดดีน และแหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์วัดเสมาเมือง ซึ่งสถานที่เหล่านี้เป็นสถานที่ที่อยู่บนถนนราชดำเนินใกล้กับโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 3 และนักเรียนคนที่ 6 ว่า

“ เหมือนครูสอนประวัติศาสตร์สากลใช้ใหม่ เราก็ให้รู้เรื่องราวแหง่า
อย่างแทร่ง่าย ๆ เวลาครูขึ้นไปสอนชั้น 7 มันจะเห็นหมด ก็จะได้เกิดดูวัดพระธาตุ
ศาลหลักเมือง แล้วก็มีสยิดที่ฝั่ง 2 แล้วเราก็คือค่อยเข้ามาประวัติศาสตร์สากล
เราจะแทรกบ่อยครั้ง ” (ครูคนที่ 3 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ เขาก็จะพาไปสถานที่จริง เช่น สนามหน้าเมือง ศาลหลักเมือง แล้วก็
บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์วัดเสมาเมือง ” (นักเรียนคนที่ 6 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

ในส่วนของสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคมนั้น จากการเก็บข้อมูลปรากฏ
ว่าเนื้อหาเกี่ยวกับสถานที่ทางประวัติศาสตร์ของนครศรีธรรมราช จากเนื้อหาในการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้คือศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช กำแพงเมืองเก่า สวนสาธารณะพระเจ้าศรีธรรม
โศกราช สนามหน้าเมือง สระล้างดาบศรีปราชญ์ ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ทั้งที่เป็น
สถานที่ราชการ โบราณสถาน และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคน
นครศรีธรรมราชในปัจจุบัน ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 1 ครูคนที่ 6 นักเรียนคนที่ 5 และ
นักเรียนคนที่ 6 ว่า

“ ก็มีนะ เพราะโรงเรียนกัลยาณีฯ ถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์
ท้องถิ่นอย่างเช่นศรีปราชญ์ในยุคราชวงศ์ปราสาททอง แล้วก็หอพระสูงอะไรแบบนี้
ก็มีอยู่ ” (ครูคนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ อันนี้จะอยู่ในเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ก็มีศาลากลาง แล้วก็วัดพระธาตุ
กำแพงเมืองคูก็จะพูดไปหมดเลย ” (ครูคนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ ส่วนใหญ่จะเป็นการบรรยาย แล้วบางครั้งก็อาจจะมีพาลงพื้นที่จริงก็ได้
ค่ะ อย่างเช่นกำแพงเมืองเก่า อะไรพวกนี้ค่ะ แล้วก็มีส่วนศรีธรรมโศก ” (นักเรียน
คนที่ 5 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ เขาก็จะพาไปสถานที่จริง เช่น สนามหน้าเมือง ศาลหลักเมืองแล้วก็บ่อ
น้ำศักดิ์สิทธิ์วัดเสมาเมือง ” (นักเรียนคนที่ 6 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

ทั้งนี้ในส่วนของสถานที่จากขอบเขตงานวิจัยด้านเนื้อหาไม่ปรากฏสถานที่ที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ในส่วนของสาระเศรษฐศาสตร์และสาขารัฐศาสตร์ในเนื้อหาของการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช

กล่าวโดยสรุปว่า เนื้อหาที่เกี่ยวกับสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช

เนื้อหาที่เกี่ยวกับสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช จากการเก็บรวบรวมข้อมูลปรากฏเนื้อหาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชตามผู้วิจัยได้กำหนดไว้ในขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา ในสาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม และสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตในสังคม ได้แก่ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร มัสยิดชอลาฮุดดีน ศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช สวนสาธารณะพระเจ้าศรีธรรมโศกราช สนามหน้าเมืองและสระล้างดาบศรีปราชญ์ ส่วนในสาระเศรษฐศาสตร์และสาขารัฐศาสตร์นั้นไม่พบสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของนครศรีธรรมราชที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ในขอบเขตงานวิจัยด้านเนื้อหา

1.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จากการศึกษาหลักสูตรโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช พุทธศักราช 2563 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ได้ระบุหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ องค์ประกอบของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในวิชาพื้นฐาน วิชาเพิ่มเติม และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไว้ในหลักสูตรโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช พุทธศักราช 2563 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (2562, น. 578-582) ส่วนของการวัดและการประเมินผล ดังนี้

1.4.1 หลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

“ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ให้เป็นไปตามหลักการต่อไปนี้

- 1) โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราชเป็นผู้รับผิดชอบการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม
- 2) การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนและตัดสินผลการเรียน
- 3) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้สอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษา และ

จัดให้มีการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ดำเนินการด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้สามารถวัดและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างรอบด้าน ทั้งด้านความรู้ความสามารถ คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกระบวนการเรียนรู้ เหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด ธรรมชาติวิชา และระดับชั้นของผู้เรียน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเที่ยงตรง ยุติธรรมและเชื่อถือได้

5) การประเมินผู้เรียนพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม การเรียนรู้ การปฏิบัติกิจกรรม ผลงานของนักเรียน การทดสอบ ควบคู่กับกระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม ของแต่ละระดับและรูปแบบการจัดการศึกษา

6) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตรวจสอบการประเมินผลการเรียนรู้ ของผู้เรียน ”

1.4.2 องค์ประกอบของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

“ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรตามหลักสูตรโรงเรียน กัลยาณีศรธรรมราช พ.ศ.2561 มีองค์ประกอบดังนี้

1) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้มีองค์ประกอบ คือ

1.1) ผู้สอนวัดและประเมินผลการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นรายวิชาตามตัวชี้วัด ในรายวิชาพื้นฐานและตามผลการเรียนรู้ในรายวิชาเพิ่มเติม

1.2) ผู้สอนใช้วิธีการที่หลากหลายจากแหล่งข้อมูลหลาย ๆ แหล่งเพื่อให้ได้ ผลการประเมินที่สะท้อนความรู้ความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน

1.3) ผู้สอนวัดและประเมินการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องไปพร้อมกับการจัดการ เรียนการสอนโดยสังเกตพัฒนาการและความประพฤติของผู้เรียน สังเกตพฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรม

1.4) ผู้สอนควรเน้นการประเมินตามสภาพจริง เช่น การประเมินการ ปฏิบัติงาน การประเมินจากโครงการหรือการประเมินจากแฟ้มสะสมงาน ฯลฯ ควบคู่ ไปกับการใช้การทดสอบแบบต่าง ๆ อย่างสมดุล

1.5) ผู้สอนต้องให้ความสำคัญกับการประเมินระหว่างเรียนมากกว่าการประเมินปลายภาคและใช้เป็นข้อมูลเพื่อประเมินการเลื่อนชั้นเรียนและการจบการศึกษาระดับต่าง ๆ ทดสอบแบบต่าง ๆ อย่าง สมดุล

2) การประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน มีองค์ประกอบคือ

2.1) เป็นการประเมินศักยภาพของผู้เรียนในการอ่านหนังสือ เอกสาร และสื่อต่าง ๆ เพื่อหาความรู้ เพิ่มพูนประสบการณ์ เพื่อความสุนทรีย์และประยุกต์ใช้ แล้วนำเนื้อหาสาระที่อ่านมาวิเคราะห์หน้าไปสู่การแสดงความคิดเห็น การสังเคราะห์ สร้างสรรค์ การแก้ปัญหาในเรื่องต่าง ๆ และถ่ายทอดความคิดนั้นด้วยการเขียนที่มีสำนวนภาษาถูกต้อง มีเหตุผลและลำดับขั้นตอนในการนำเสนอสร้างความเข้าใจแก่ผู้อ่านได้อย่างชัดเจนตามระดับความสามารถในแต่ละระดับชั้น

2.2) การประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์ และเขียน สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสรุปผลเป็นรายภาค เพื่อวินิจฉัยและใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียนและประเมินการเลื่อนชั้นเรียนตลอดจนการจบการศึกษาระดับต่าง ๆ

3) การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีองค์ประกอบ คือ

3.1) การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นการประเมินคุณลักษณะอันเป็นคุณลักษณะที่สังคมต้องการในด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก หลักสูตรแกนกลางมี 8 คุณลักษณะ

3.2) ในการประเมินให้ประเมินแต่ละคุณลักษณะ แล้วรวบรวมผลการประเมินจากผู้ประเมินทุกฝ่ายและแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง เพื่อให้ได้ข้อมูลนำมาสู่การสรุปผลเป็นรายภาคและใช้เป็นข้อมูลเพื่อประเมินการเลื่อนชั้นเรียนและการจบการศึกษาระดับต่าง ๆ

4) การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นการประเมินการปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียนและเวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแต่ละกิจกรรมและใช้เป็นข้อมูลประเมินการเลื่อนชั้นเรียนและการจบการศึกษาระดับต่าง ๆ ”

1.4.3 เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

“ โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราชกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังนี้

1) การตัดสินผลการเรียน

1.1) ตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนตลอดภาค เรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดในแต่ละรายวิชา

1.2) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัดและผ่านทุกตัวชี้วัด โดยแต่ละ ตัวชี้วัดผ่านไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 หรือมีคุณภาพในระดับผ่านขึ้นไป

1.3) ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา

1.4) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีผลการประเมินระดับผ่านขึ้นไป

2) การให้ระดับผลการเรียน

2.1) การตัดสินผลการเรียนรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ ใช้ระบบตัวเลขแสดงระดับผลการเรียนในแต่ละกลุ่มสาระเป็น 8 ระดับ และกรณีที่ไม่ สามารถให้ระดับผลการเรียนเป็น 8 ระดับใช้ตัวอักษร ดังตาราง 10 ตารางแสดง การตัดสินผลการเรียนรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ

ตาราง 10 ตารางแสดงการตัดสินผลการเรียนรายวิชาของกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ

ระดับผล การเรียน	ความหมาย	ช่วงคะแนนเป็นร้อยละ
4	ดีเยี่ยม	80-100
3.5	ดีมาก	75-79
3	ดี	70-74
2.5	ค่อนข้างดี	65-69
2	ปานกลาง	60-64
1.5	พอใช้	55-59
1	ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	50-54
0	ไม่ผ่านเกณฑ์	0-49
มส.	หมายถึง ผู้เรียนไม่มีสิทธิเข้ารับการวัดผลปลายภาคเรียนเนื่องจากผู้เรียนมีเวลาเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 ของเวลาเรียนในแต่ละรายวิชาและไม่ได้รับการผ่อนผันให้เข้ารับการวัดผลปลายภาคเรียน	
ร	หมายถึง รอการตัดสินและยังตัดสินผลการเรียนไม่ได้ เนื่องจากผู้เรียนไม่มีข้อมูลผลการเรียนรายวิชานั้นครบถ้วน ไม่ได้วัดผลระหว่างภาคเรียน/ปลายภาคเรียน ไม่ได้ส่งงานที่มอบหมาย ซึ่งงานนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินผลการเรียน หรือมีเหตุสุดวิสัยที่ทำให้ประเมินผลการเรียนไม่ได้	

2.2) การประเมินการอ่าน คิควิเคราะห์และเขียน กำหนดเกณฑ์การตัดสิน เป็น 4 ระดับและความหมายของแต่ละระดับ ดังตาราง 11 ตารางแสดงการประเมิน การอ่าน คิควิเคราะห์ และเขียน

ตาราง 11 ตารางแสดงการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน

ระดับผลการเรียน	ความหมาย
ดีเยี่ยม(3)	มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนที่มีคุณภาพดีเลิศอยู่เสมอ
ดี(2)	มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ
ผ่าน(1)	มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ แต่ยังมีข้อบกพร่องบางประการ
ไม่ผ่าน(0)	ไม่มีผลงานที่แสดงถึงความสามารถในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนหรือถ้ามีผลงานผลงานนั้นยังมีข้อบกพร่องที่ต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขหลายประการ

2.3) การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รวมทุกคุณลักษณะ เพื่อการเลื่อนชั้น และจบการศึกษา กำหนดเกณฑ์การตัดสินเป็น 4 ระดับ และความหมายของแต่ละระดับ ดังตาราง 12 ตารางแสดงการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ตาราง 12 ตารางแสดงการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ระดับผลการเรียน	ความหมาย
ดีเยี่ยม(3)	มีผู้เรียนปฏิบัติตามคุณลักษณะจนเป็นนิสัยและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและสังคมโดยพิจารณาจากผลการประเมินระดับ “ ดี เยี่ยม ” จำนวน 5 - 8 คุณลักษณะ และไม่มีคุณลักษณะใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับดี
ดี(2)	ผู้เรียนมีคุณลักษณะในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์เพื่อให้เกิดการยอมรับของสังคมโดยพิจารณาจาก 1) ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน 1-4 คุณลักษณะและไม่มีคุณลักษณะใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับดี หรือ 2) ได้ผลการประเมินระดับดีเยี่ยม จำนวน 4 คุณลักษณะและไม่มีคุณลักษณะใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับผ่าน หรือ 3) ได้ผลการประเมินระดับดี จำนวน 5-8 คุณลักษณะและไม่มีคุณลักษณะใดได้ผลการประเมินต่ำกว่าระดับผ่าน
ผ่าน(1)	ผู้เรียนรับรู้และปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และเงื่อนไขที่โรงเรียนกำหนดโดยพิจารณาจาก 1) ได้ผลการประเมินระดับผ่าน จำนวน 5-8 คุณลักษณะ และไม่มีคุณลักษณะใด ได้ ผล การ ประเมินต่ำกว่าระดับผ่าน หรือ 2) ได้ ผล การ ประเมินระดับดี จำนวน 8 คุณลักษณะและไม่มีคุณลักษณะใดได้ผลการ ประเมิน ต่ำกว่าระดับผ่าน
ไม่ผ่าน(0)	ผู้เรียนรับรู้และปฏิบัติได้ไม่ครบตามกฎเกณฑ์และเงื่อนไขที่โรงเรียนกำหนดโดยพิจารณาจากผลการประเมินระดับไม่ผ่าน ตั้งแต่ 1 คุณลักษณะ

2.4) การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมี 3 ลักษณะ

2.4.1) กิจกรรมแนะแนว

2.4.2) กิจกรรมนักเรียนประกอบด้วย

(1) กิจกรรมชุมนุม/ ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้

(2) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ ผู้เรียนเลือกอย่างใดอย่างหนึ่งสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และนักศึกษาวิชาทหารสำหรับผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

(3) กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ (บูรณาการสาระ IS3 หลักสูตรมาตรฐานสากล)

โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราชกำหนดเกณฑ์การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้ง 3 ลักษณะ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย และให้ผลการประเมินเป็น ผ่านและไม่ผ่าน ดังตารางที่ 13 ตารางแสดงเกณฑ์การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ”

ตาราง 13 ตารางแสดงเกณฑ์การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ระดับผลการเรียน	ความหมาย
ผ่าน (ผ)	<ol style="list-style-type: none"> ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ร้อยละ 80 ของเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม ผลงานมีคุณภาพในระดับผ่านตามเกณฑ์คุณภาพ หรือวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น ๆ
ไม่ผ่าน (มผ)	<ol style="list-style-type: none"> ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ถึง ร้อยละ 80 ของเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม ผลงานมีคุณภาพต่ำกว่าระดับผ่านตามเกณฑ์คุณภาพหรือวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น ๆ

1.4.4 ผลการวิเคราะห์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในหลักสูตรโรงเรียน

จากวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ระบุไว้ในหลักสูตรโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช พุทธศักราช 2563 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 จะเห็นได้ว่ามีหลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนและตัดสินผลการเรียน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จะต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดให้มีการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยผู้สอนจะต้องใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ได้ผลการประเมินที่สะท้อนความสามารถของผู้เรียนอย่างแท้จริง และผู้สอนต้องเน้นการประเมินตามสภาพจริง ทั้งนี้จะต้องตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนตลอดภาคเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และจะต้องได้รับการประเมินในระดับผ่านทุกตัวชี้วัด โดยแต่ละตัวชี้วัดไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 การตัดสินผลการเรียนรายวิชาของ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ใช้ระบบตัวเลขในการแสดงแบ่งออกเป็น 8 ระดับได้แก่ 4, 3.5, 3, 2.5, 2, 1.5, 1, 0 ในส่วนของการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ กิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย กิจกรรมชุมนุม/กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ และกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ กำหนดเกณฑ์การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็น ผ่าน(ผ) และไม่ผ่าน (มผ)

1.4.5 การประเมินผลวิชาส32103 ประวัติศาสตร์ไทย 1

หลักสูตรโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช พุทธศักราช 2563 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 กำหนดให้ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เรียนวิชาประวัติศาสตร์ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นั้น และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2563 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ได้กำหนดให้เรียนในเนื้อที่เกี่ยวกับความเป็นมาของชาติไทยสมัยก่อนสุโขทัยไว้ในวิชาส 32103 ประวัติศาสตร์ไทย 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ระบุแผนการประเมินผล ดังตาราง 14 ตารางแสดงแผนการประเมินผล วิชาส 32103 ประวัติศาสตร์ไทย 1

ตาราง 14 ตารางแสดงแผนการประเมินผล วิชาส 32103 ประวัติศาสตร์ไทย 1

หน่วยการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	คะแนน				รวม
		คะแนนระหว่างภาค				
		เวลา (ชั่วโมง)	ระหว่างภาค	สอบกลางภาค	สอบปลายภาค	
เวลา และ ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ไทย	1. ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ	8	10	10	-	20
การสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ไทย	2. การสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ	12	10	10	10	30
วิเคราะห์ประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ไทย	3. วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย 4. วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย	20	30	-	20	50
	รวม	40	50	20	30	100

กล่าวโดยสรุปว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จากการศึกษาหลักสูตรโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช พุทธศักราช 2563 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2563 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 มีการกำหนดรูปแบบการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียนและตัดสินผลการเรียน การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยการตัดสินผลการเรียนในวิชาพื้นฐาน ได้กำหนดให้ใช้ตัวเลขเป็น 8 ระดับ ได้แก่ 4, 3.5, 3, 2.5, 2, 1.5, 1, 0 และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมนักเรียน

ชุมนุมและลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้) กำหนดเกณฑ์การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็น ผ่าน(ผ) และไม่ผ่าน (มผ) ในส่วนของวิชาประวัติศาสตร์ไทย 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นั้นได้กำหนดแผนการประเมินแบ่งออกเป็นคะแนนระหว่างภาค 70 คะแนน และคะแนนสอบปลายภาค 30 คะแนน รวม 100 คะแนน ทำให้เห็นๆได้ว่าทั้งในส่วนของหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรกลุ่มสาระมีการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลไว้อย่างชัดเจน

1.5 การสะท้อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

1.5.1 การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาพื้นฐานของผู้เรียน

พบว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ได้รับการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนเป็นส่วนใหญ่ โดยใช้วิธีการบรรยาย การใช้สื่อในรูปแบบของคลิป วิดีโอ วีดิทัศน์ และ Powerpoint ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของนักเรียนคนที่ 4 และนักเรียนคนที่ 30 ว่า

“ ในการบรรยายจะใช้วิดีโอ วีดิทัศน์ ผ่านโปรเจคเตอร์อะไรประมาณนี้ ”
(นักเรียนคนที่ 4 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ สำหรับผมเป็นการบรรยายแล้วก็มีครูบางคนเปิดสไลด์กับทีวี
ในวิชาพื้นฐานจะเน้นอธิบายเป็นหลัก ” (นักเรียนคนที่ 30 สัมภาษณ์เมื่อ
16 กันยายน 2563)

ซึ่งในการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันนั้น นักเรียนคนที่ 21 มองว่าเป็นการเรียนแบบสมัยก่อน ซึ่งเกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการบรรยายภายในห้องเรียนเป็นหลัก ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ว่า

“ ยังเป็นการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบในห้องเรียนเหมือนกับสมัยก่อน
ในปัจจุบันรู้สึกว่ามันอยู่แค่ในห้องเรียน แล้วก็ยังไม่ค่อยเปิดโอกาสให้เด็กได้
ลงพื้นที่จริงอะไรประมาณนี้ครับ ” (สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

วิธีการเรียนรู้โดยใช้วิธีการบรรยายนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาพื้นฐาน ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ชาติไทย ในส่วนที่เป็นประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชนั้น จะมีค่อนข้างน้อยดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของนักเรียนคนที่ 37 ว่า

“ ส่วนใหญ่การบรรยายในห้องเรียนไม่ค่อยมีที่เกี่ยวกับนครศรีธรรมราช เหตุเกิดเรียนประวัติศาสตร์ก็จะเป็นประวัติศาสตร์ชาติไทยไปเลย ” (สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

ด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชมีไม่มากนัก ครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงใช้วิธีการอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชเพิ่มเติมแต่ก็ไม่มากเท่าที่ควรและเนื้อหาส่วนใหญ่ก็จะเป็นเนื้อหาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชที่ครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เคยได้ยินได้ฟังมาแล้วนำมาถ่ายทอดให้กับนักเรียน ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของนักเรียนคนที่ 32 และนักเรียนคนที่ 33 ว่า

“ อธิบายเพิ่มเติมไม่เยอะมากค่ะ แต่ก็เยอะกว่าที่เราไปเรียนรู้มา ”
(นักเรียนคนที่ 32 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

“ อาจารย์เขาจะเล่าเหมือนเขาฟังมาอย่างไรเขาก็จะเล่าแบบนั้นเลย แบบว่าอาจารย์ฟังมาแบบนี้ก็จะเล่าเหมือนเล่าต่อ ๆ กันมา ” (นักเรียนคนที่ 33 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

นอกจากการบรรยายแล้วครูผู้สอนยังเลือกใช้วีดิทัศน์ประกอบการบรรยายจากครู แต่ในทางกลับกันนักเรียนคนที่ 22 สะท้อนว่าการที่ครูให้ดูวีดิทัศน์นั้น ครูจะหยุดแล้วก็อธิบายไปด้วย นักเรียนคนดังกล่าวเห็นว่าครูนั้นสมควรที่จะใช้วีดิทัศน์ให้จบก่อนแล้วจึงค่อยอธิบาย เพราะจะทำให้เด็กมีสมาธิจดจ่อและเรียนรู้ได้ดีกว่า ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ว่า

“ เขาจะเปิดแล้วก็หยุดอธิบาย เขาน่าจะเปิดให้เสร็จก่อนแล้วค่อยอธิบาย มันจะทำให้เรามีสมาธิกับการดูเราจะเข้าใจกว่า ” (สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

ทั้งนี้ครูบางท่านให้นักเรียนศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง แล้วมานำเสนอหน้าชั้นเรียนพร้อมกับการตั้งคำถามนักเรียนในห้องเรียน แต่ยังไม่มีการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของนักเรียนคนที่ 34 ว่า

“ มีการออกไปนำเสนอหน้าชั้นเรียน แล้วก็ให้ตั้งคำถามคนในห้องครับ มันไม่มีการแสดงความคิดเห็น ” (สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

อย่างไรก็ตามในรายวิชาพื้นฐานมีครูบางท่านเลือกใช้วิธีการเรียนรู้โดยการลงพื้นที่จริง แต่การลงพื้นที่จริงในรายวิชาพื้นฐานนั้นก็ไม่ได้เป็นการลงไปศึกษาเรียนรู้อย่างเต็มที่มากนัก อาจจะ เป็นเพราะโรงเรียนมีการกำหนดเวลาเรียนในแต่ละคาบเรียนอยู่ที่คาบละ 50 นาที ดังปรากฏ ในบทสัมภาษณ์ของนักเรียนคนที่ 16 และนักเรียนคนที่ 36 ว่า

“ อาจมีพาไปนอกสถานที่บ้าง แต่ก็ไม่จริงจัง ” (นักเรียนคนที่ 16 สัมภาษณ์ เมื่อ 16 กันยายน 2563)

“ ก็คือส่วนใหญ่ในห้องเรียนจะเป็นแบบบรรยายซะส่วนใหญ่ เพราะว่ามี เวลาไม่มากประมาณว่าก็ฉายวีดิโอคาบหนึ่งก็ 50 นาทีอะไรแบบนี้ ” (นักเรียนคนที่ 36 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

1.5.2 การสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ในชั่วโมงกิจกรรมชุมนุม และลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ของผู้เรียน

นักเรียนที่เรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชผ่านรูปแบบชุมนุมและลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้นั้น ครูผู้สอนจะจัดการเรียนรู้โดยวิธีการที่เน้นให้นักเรียนลงพื้นที่จริง การศึกษาจากปราชญ์ ท้องถิ่น การศึกษาด้วยตนเอง การศึกษาจากหนังสือเอกสารต่าง ๆ และการศึกษาจากอินเทอร์เน็ต ค่อนข้างจะมีวิธีการจัดการเรียนรู้เพิ่มเติมจากในรูปแบบของการบูรณาการประวัติศาสตร์ นครศรีธรรมราชในรายวิชาพื้นฐาน ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของนักเรียนคนที่ 10 นักเรียนคนที่ 11 และนักเรียนคนที่ 31 ว่า

“ ครูจะให้นักเรียนไปเจอสถานที่จริง ๆ เลย ไปเจอวัตถุโบราณก็ไปที่จริง ๆ เลย ยกตัวอย่างเหมือนที่วัดพระธาตุ ก็ไปดูรอยพระพุทธบาทของจริงที่เขาจำลองไว้ แล้วก็พิพิธภัณฑ์ที่เก็บวัตถุโบราณสมัยก่อนที่เป็นของจริง ๆ เลยครับ บางอย่างมันไม่มี ในหนังสือแล้วก็ไม่เคยเห็นด้วยอะไรแบบนี้ คือจะเป็นการเห็นไปเลยไม่ใช่มานั่งอ่าน อยู่ในคาบเฉย ๆ แล้วก็มีการสอบถามจากผู้รู้ ” (นักเรียนคนที่ 10 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ ไปลงสถานที่จริงแล้วก็บรรยายจากทั้งครูแล้วก็ผู้รู้ มีการศึกษาจากออนไลน์แล้วก็จากหนังสือด้วย ” (นักเรียนคนที่ 11 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ ถ้าลงพื้นที่จริงก็จะมีชุมนุมครับ คือจะเป็นชุมนุมสังคมแล้วครูก็จะให้เด็กลงพื้นที่จริงไปสำรวจ แต่วามันจะเป็นของชุมนุม แล้วถ้าบรรยายก็จะบรรยายทั่วไปแบบในห้องเหมือนครูจะสอนทั่วไปแล้วถ้าเป็นสไลด์ก็จะมีสมมุติว่าครูบางคนเขาก็ชอบแบบเอาสไลด์ Powerpoint มาให้เราดู เพราะว่าบางคนเขาไม่ชอบให้เราอ่านหนังสือ เขาจะใช้สไลด์แล้วก็สรุปให้เราฟังนี่ก็แบบจะไปสอนที่ห้องคอมพิวเตอร์แล้วก็มีย่อสไลด์เขาก็จะสอนครับ ” (นักเรียนคนที่ 31 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

ทั้งนี้ยังมีนักเรียนที่สะท้อนให้เห็นถึงวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยการลงพื้นที่จริงผ่านกระบวนการบูรณาการคำขวัญท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ว่า เมืองประวัติศาสตร์ พระธาตุทองคำ ชื่นฉ่ำธรรมชาติ แร่ธาตุอุดม เครื่องถมสามกษัตริย์ มากวัดมากศิลป์ ครบสิ้นกุ้งปู เป็นโจทย์ในการลงพื้นที่เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของนักเรียนคนที่ 23 ว่า

“ มีการให้ลงพื้นที่จริงคือจะเกี่ยวกับคำขวัญของจังหวัดนครศรีธรรมราช แล้วก็ให้ไปลงตามหัวข้อต่าง ๆ ว่าแบบเหมือนกำแพงเมืองเก่าก็แบบเมืองประวัติศาสตร์อะไรแบบนี้ มันก็แล้วแต่หัวข้ออะคะ บางทีก็จะมีนอกอำเภอเมืองด้วย ค่ะ มันเหมือนจะเป็นหัวข้อแบบขึ้นฉ่ำธรรมชาติก็ไปลงที่อำเภอลิขลิเพราะว่ามันมีพวงน้ำตกทะเลอะไรแบบนี้ ” (สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

1.5.3 การเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชทำให้ผู้เรียนเกิดการรักบ้านเกิด

จากการเก็บข้อมูลพบว่าเมื่อนักเรียนทราบถึงประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชจะทำให้เด็กเกิดความรักและความภาคภูมิใจในจังหวัดนครศรีธรรมราชมากขึ้น เพราะนครศรีธรรมราชเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ไทย ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของนักเรียนคนที่ 9 นักเรียนคนที่ 25 นักเรียนคนที่ 36 และนักเรียนคนที่ 43 ว่า

“ ก็มีความภาคภูมิใจมาก ๆ เลยนะคะ เพราะว่าไม่เคยคิดว่ามันจะยิ่งใหญ่ขนาดนี้ เพราะว่าเมื่อก่อนที่ไม่เคยศึกษาอะไรเลยก็เลยไม่รู้อะไรเลย แต่พอมาศึกษาแล้วแบบว่า มันเป็นเรื่องที่บรรยายไม่ถูกแต่มันดีมาก เลยรู้สึกรักนครศรีธรรมราชมากขึ้น ” (นักเรียนคนที่ 9 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ รักเพิ่มขึ้นคะ จะได้อ่านความสำคัญที่เป็นมาเหมือนกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ได้ทำอะไรไว้ให้คนรุ่นใหม่ที่ปัจจุบันบ้างอะไรแบบนี้ ” (นักเรียนคนที่ 25 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

“ รู้สึกภูมิใจมากขึ้นคะ เพราะว่านครศรีธรรมราชเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ไทย ” (นักเรียนคนที่ 36 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

“ ผมคิดว่าน่าจะมีความรักมากขึ้นเพราะมีความภาคภูมิใจในแผ่นดินเกิดของตัวเอง ” (นักเรียนคนที่ 43 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

กล่าวโดยสรุปว่า การสะท้อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

นักเรียนได้สะท้อนการวิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชในวิชาพื้นฐานครูผู้สอนจะใช้รูปแบบวิธีการบรรยาย การใช้สื่อในรูปแบบของคลิป วีดีโอ วีดีทัศน์ และ Powerpoint และมีการลงพื้นที่จริงบ้าง การที่ครูจะบรรยายประกอบการฉายวีดีทัศน์นั้น ครูผู้สอนควรที่จะฉายวีดีทัศน์ให้จบก่อนแล้วจึงมาบรรยายสรุปเพิ่มเติมเพราะจะทำให้ผู้เรียนมีสมาธิและเรียนรู้ได้ดีกว่า และในรายวิชาพื้นฐานนี้ยังมีการให้เด็กลงพื้นที่จริงแต่ก็น้อยเพราะทางโรงเรียนได้กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คาบเรียนละ 50 นาที

นักเรียนที่เรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชผ่านรูปแบบกิจกรรมชุมนุมและกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้นั้นมีวิธีการเรียนรู้ในรูปแบบอื่นเพิ่มเติม คือ ลงพื้นที่จริง การศึกษาจากปราชญ์ท้องถิ่น การศึกษาด้วยตนเอง การศึกษาจากหนังสือเอกสารต่าง ๆ และการศึกษาจากอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ยังมีบางชุมนุมที่ใช้คำขวัญท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นโจทย์เพื่อให้นักเรียนได้ลงพื้นที่ศึกษาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช

ทั้งการเก็บข้อมูลยังพบว่าเมื่อนักเรียนทราบถึงประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชจะทำให้ นักเรียนเกิดความรักและความภาคภูมิใจในจังหวัดนครศรีธรรมราชมากขึ้น เพราะนครศรีธรรมราชเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ไทย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม

จากการเก็บข้อมูลในวัตถุประสงค์ที่ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน ในหัวข้อที่ 1.2.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการในรายวิชาพื้นฐานและ 1.2.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั่วโมงกิจกรรมชุมนุม และลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้นั้น จะทำให้เห็นได้ว่าในส่วนที่ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความของ **มอง สืบ ยิน** ไว้แต่ต้นว่า **มองไม่ผ่านจากปัจจุบันสู่ออดีต** ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “ในชีวิตประจำวันของคนเรานั้นจะมองเห็นสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งในบริบทที่ธรรมชาติสร้างขึ้น และมนุษย์สร้างขึ้น ในบริบทที่มนุษย์สร้างขึ้นนั้นย่อมมีประวัติความเป็นมาของสิ่งต่าง ๆ รวมอยู่ด้วย ความเป็นมาของเหล่านั้นถือได้ว่าเป็นเรื่องราวในอดีตที่มีผลต่อสิ่งที่มองเห็นในปัจจุบัน ถึงแม้ว่าในความเป็นจริงแล้วคนเรามักจะมองผ่านอดีตของสิ่งเหล่านั้นไป แต่หากมีการเรียนรู้เรื่องราวของสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่สามารถมองเห็นได้ในปัจจุบัน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ จะทำให้คนเรากลับมามองเห็นความสำคัญของสิ่งเหล่านั้น”

สืบอดีตสานสัมพันธ์สาระ ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “ การเชื่อมโยงเรื่องราวของสถานที่ที่สามารถมองเห็นได้ในปัจจุบันกับสิ่งอื่นที่มีความเกี่ยวพันกัน”

ยืนยันยังคงคู่สู่ออนาคต ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “ การตระหนักถึงการอนุรักษ์ และบอกต่อเรื่องราวของสถานที่สำคัญต่าง ๆ แก่บุคคลอื่น ผ่านความคุณสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อย่างมีคุณค่า”

ทำให้เห็นได้ว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันนั้นไม่สามารถเชื่อมโยงจากชั้น **มอง** ลงไปยังชั้น **สืบ** ที่ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความเอาไว้ได้ ด้วยเพราะการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันยังคงใช้วิธีการสอนเพื่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งยังเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เฉพาะสาระประวัติศาสตร์เพียงสาระเดียว และยังไม่มีการนำไปบูรณาการกับสาระการเรียนรู้อื่นในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในปัจจุบันนี้ประกอบไปด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยได้เรียบเรียงจากการเก็บข้อมูล ดังนี้

- 1) นำเข้าสู่บทเรียน
- 2) เลือกสถานที่ที่จะศึกษา
- 3) ลงพื้นที่จริง
- 4) สัมภาษณ์วิทยากรปราชญ์ท้องถิ่นผู้รู้
- 5) ศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ

6) ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล

7) สรุปข้อมูล

8) จัดทำผลงานแก้วสรุปการเรียนรู้

ซึ่งวิธีการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ นครศรีธรรมราชตามคำจำกัดความมอง สืบ ยืน ที่ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความไว้นั้น การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันยังคงอยู่ในขั้น มอง โดยยังขาดกระบวนการในขั้น สืบ เพื่อที่จะทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ไปจนถึงขั้น ยืน ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดแนวความคิดการจัดนวัตกรรมการอนุรักษ์สถานที่สำคัญต่าง ๆ ให้คงอยู่สืบไป ทำให้งานวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช ทำให้เกิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม เพื่อให้กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นไปตามค่านิยมของ มอง สืบ ยืน ตามที่ผู้วิจัยได้ให้ค่านิยมไว้

โดยผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 2) ออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ บนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม จากการเสนอของผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัย

2.1.1 รูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม ควรเป็นการบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน

ผู้ให้ข้อมูลได้เสนอให้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช โดยการบูรณาการในรายวิชาพื้นฐานนั้นเป็นวิธีการที่เหมาะสมอยู่แล้ว และยังมีการกล่าวอีกว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการนั้นจะทำให้เด็กได้รู้ถึงประวัติความเป็นมาของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีความยิ่งใหญ่มาตั้งแต่ในอดีต ทั้งนักเรียนผู้ให้ข้อมูลยังมองว่า ด้วยวิชาเรียนในปัจจุบันที่มากอยู่แล้ว หากมีการแยกการสอนประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชออกมาเป็นอีกหนึ่งวิชา จะทำให้เกิดภาระที่หนักขึ้นแก่ผู้เรียนและไม่มีเวลาจำเป็นต่อการเข้ารับการศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยในคณะที่ต้องการ ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 2 นักเรียนคนที่ 26 และนักเรียนคนที่ 39 ว่า

“ อาจจะเป็นการบูรณาการ เพราะเด็กจะได้รู้ประวัติศาสตร์ความเป็นมา
รู้บ้านเกิดถิ่นครศรีธรรมราช ความยิ่งใหญ่ของเราในอดีต ” (ครูคนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อ
14 กันยายน 2563)

“ แบบนี้ก็ดีอยู่แล้ว แบบถ้าแยกเป็นนครศรีธรรมราชส่วนมากเยอะไป
มันเรื่องเดิม ๆ มันก็แบบมีบ้าง แต่ว่าแบบสอนแบบไม่จำเป็นต้องเจาะลึก
ไม่จำเป็นต้องแยกไปเลยก็ได้ แบบให้เป็นหน่วยแบบนี้ก็ได้ ” (นักเรียนคนที่ 26
สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

“ หนูว่าเรียนแบบบูรณาการดีกว่าค่ะ หนูคิดว่าวิชาเรียนมันเยอะอยู่แล้วอะ
ค่ะ ถ้าเราแยกไปเหมือนกับว่าเรา ส่วนตัวหนูเรียนวิทย์คณิตใช้ใหม่ค่ะ ถ้าเกิดว่า
วิทย์คณิตต้องเอาวิชาประวัติศาสตร์มาเพิ่มอีก มันก็จะแบบเหมือนกับหนักตัวเรา
ด้วยอะค่ะ เพราะว่าเราายังต้องเรียนนาฏศิลป์ แล้วก็เรียนดนตรีอะไรอีกอะค่ะ ซึ่งมัน
อาจจะยังไม่ได้ใช้ในการสอบเข้ามหาวิทยาลัยที่เกี่ยวกับคณะที่เราต้องการ ” (นักเรียน
คนที่ 39 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

นอกจากนี้ยังมีครูผู้ให้ข้อมูลที่เสนอให้มีการจัดทำหลักสูตรที่เกี่ยวกับการจัดการเรียน
การสอนประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช หรือประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ให้มีการกำหนดมาตรฐานและ
ตัวชี้วัดที่ชัดเจนในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ในส่วนของหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นอาจจะทำให้เกิดความยุ่งยากเนื่องด้วยหลักสูตรดังกล่าวเป็นกรอบและทิศทาง
ในการจัดการเรียนการสอนทั่วประเทศ จึงจำเป็นต้องเพิ่มเติมไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษา
ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 5 และครูคนที่ 6 ว่า

“ ให้มันชัดเจน 1 มีหลักสูตร 2 มีการแทรกในแบบเรียนจากส่วนกลาง
ให้มันชัดเจนเลย แต่เราพูดถึงส่วนกลางมันก็ลำบากเพราะเราพูดจริง ๆ นะ
เพราะหนังสือนี้ส่งไปทั่วประเทศ จะให้มีแต่ของเราก็ไม่ได้ ครูอยากให้แทรกในด้านข้าง
ของคู่มือครูที่ต้องการนะ ” (ครูคนที่ 5 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ เราต้องไปปรับหลักสูตรของโรงเรียน เพราะว่ามันจะมีหลักสูตร
ของโรงเรียน เรามีหลักสูตรแกนกลางบู้บ เราก็ต้องปรับเป็นหลักสูตรของโรงเรียนที่มี
ไว้เพิ่มเติม ” (ครูคนที่ 6 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

2.1.2 กระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชที่เหมาะสมจากผู้ให้ข้อมูลงานวิจัย

ในส่วนของวิธีการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชที่เหมาะสมจากผู้ให้ข้อมูล
งานวิจัยนั้น พบว่าผู้ให้ข้อมูลได้เสนอวิธีการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชที่เหมาะสมไว้หลาย
รูปแบบด้วยกัน ดังตารางที่ 15 ตารางวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์
นครศรีธรรมราชที่เหมาะสม จากครูผู้ให้ข้อมูลการวิจัย

ตาราง 15 ตารางวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชที่เหมาะสม จากครูผู้ให้ข้อมูลการวิจัย

ครูคนที่	ครูคนแรก	ครูคนที่สอง	ครูคนที่สาม	ครูคนที่สี่	ครูคนที่ห้า	ครูคนที่หก	ครูคนที่เจ็ด
1	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2		✓					
3	✓		✓				✓
4					✓		
5	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
6						✓	✓
7							✓

จากตาราง 15 ตารางวิเคราะห์รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชที่เหมาะสม สามารถสรุปได้ว่า รูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมนั้น ผู้ให้ข้อมูลทุกคนเห็นตรงกันว่ารูปแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชจะต้องมีการให้นักเรียนลงพื้นที่จริงหรือสถานที่จริงทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษาประวัติศาสตร์ได้จากสถานที่จริง ทั้งนี้ครูบางส่วนยังมองว่าการลงพื้นที่จริงนั้นจะต้องมีการสอบถามหรือฟังบรรยายจาก วิทยากรท้องถิ่น ปราชญ์ท้องถิ่น หรือผู้รู้ ประกอบไปด้วย ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 2 นักเรียนคนที่ 9 และนักเรียนคนที่ 39 ว่า

“ เด็กต้องได้สัมผัสของจริง โดยมีวิทยากรที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ แล้วก็
เป็นวิทยากรท้องถิ่นก็ดี จะมีความชำนาญในเรื่องของท้องถิ่น ” (ครูคนที่ 2 สัมภาษณ์
เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ ถ้าเป็นไปได้อยากให้มีการออกนอกสถานที่เพราะว่าจะได้ไปดูตัวจริง
แล้วคุณครูก็บรรยาย มีผู้รู้จริงท่านอื่นด้วย เพราะว่าสถานที่จริงจะมีผู้ที่อยู่ที่นั่น
เป็นคนบรรยายให้เราฟังโดยละเอียดกว่าคุณครู เพราะว่าคุณครูอาจจะศึกษาจากเน็ต
หรือจากอะไรซักอย่างไม่ครบเท่ากับผู้ที่มีความรู้จริงมาบรรยายอะคะ ” (นักเรียน
คนที่ 9 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ หนูว่าสมควรจะลงพื้นที่จริงคะ โดยส่วนตัวเราก็อยู่ในนครศรีธรรมราช แล้วก็พบ
กับวิทยากรกับผู้รู้จริง ๆ จะดีกว่า ก็เพราะว่าที่เราเรียนมาคือว่าเหมือนหลักฐานขั้นต้น
มันจะดีกว่า ” (นักเรียนคนที่ 39 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

ในขณะที่เดียวกันครูที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องของประวัติศาสตร์และประวัติศาสตร์
ของสถานที่เหล่านั้นเป็นอย่างดีก็สามารถเป็นวิทยากรหรือปราชญ์ท้องถิ่นที่สามารถให้ความรู้
แก่นักเรียนได้ ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 7 ว่า

“ การบรรยายต้องเป็นผู้รู้นะ ครูมองว่าผู้รู้ แต่ครูก็เป็นผู้รู้ได้ แต่ส่วนใหญ่
แล้วครูสังคมเราไม่ใช่เอกประวัติศาสตร์โดยตรง เพราะเราเป็นครูเปิดใจไม่ เราต้อง

อันโน้นบ้างอันนี้บ้าง มันเยอะงะ แต่คนเขาที่บรรยายตามพิพิธภัณฑ์เขาด้านเดียว เฉพาะเรื่อง บรรยายทุกวันทุกวันเขาก็จำอะไรแบบนี้ เขาก็มีเทคนิคในการพูด ” (สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

ทั้งนี้ครูส่วนใหญ่มองว่าก่อนการที่จะให้เด็กศึกษาประวัติศาสตร์จากสถานที่จริงนั้นครูจะต้องมีการบรรยายเพื่อกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนอยากรู้และอยากที่จะศึกษาประความเป็นมาของสถานที่เหล่านั้น ประกอบกับผู้เรียนจะต้องมีการตั้งหัวข้อที่จะศึกษาให้ชัดเจนก่อนการลงพื้นที่จริง ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 6 และนักเรียนคนที่ 21 ว่า

“ มันจะต้องทุกอย่าง แต่บรรยายให้เด็กสนใจก่อน เราก็เหมือนเด็ก
1. ตั้งหัวข้อก่อน 2. ลงพื้นที่จริง 3. ปฏิบัติ ” (ครูคนที่ 6 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ ครูต้องบรรยายคร่าว ๆ ก่อนจะพาเด็กไปลงสถานที่จริง พูดคร่าว ๆ แล้วก็บอกว่าพรุ่งนี้จะพาไปแล้วก็พาไปสถานที่จริง ถ้าอยู่ ๆ ไปสถานที่จริงเลยเด็กมันอาจจะงงว่าทำไมมาอยู่ตรงนี้อะไรแบบนี้ ที่ดีกว่าคือต้องสอนในห้องเรียนให้เข้าใจก่อน” (นักเรียนคนที่ 21 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

โดยการบรรยายของครูนั้นจะต้องมีสื่อต่าง ๆ ประกอบการบรรยายเพื่อให้เด็กมีความเข้าใจเนื้อหาที่บรรยายได้อย่างดีขึ้น สื่อในการจัดการเรียนรู้นั้นมีหลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็น DVD วีดิทัศน์ คลิป Powerpoint หรือแม้กระทั่งสื่อดิจิทัล ในปัจจุบันนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครูจำเป็นต้องเน้นการใช้สื่อดิจิทัลให้มากขึ้นและลดการให้นักเรียนเรียนรู้ในรูปแบบของการอ่านและจำ ทั้งการจัดการเรียนรู้อาจต้องส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนอีกด้วย ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 2 นักเรียนคนที่ 22 และนักเรียนคนที่ 26 ว่า

“ รูปแบบที่เหมาะสมนอกจากหนังสือแล้วมันควรจะมีสื่อการเรียนการสอนรูปแบบ DVD ดิจิทัลให้มากขึ้น ไม่ใช่อ่านแต่หนังสืออย่างเดียว ในรูปแบบที่เด็กดูแล้วมันไม่ใช่อ่านแล้วก็จำ คือเด็กสามารถวิเคราะห์แล้วก็อะไรได้มากกว่านี้ ” (ครูคนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ การบรรยายจะต้องมีการนำเสนอผ่านวีดีทัศน์ แล้วก็บรรยายให้เด็กฟัง ให้เห็นภาพก็จะสนุก เข้าใจ แล้วก็อยากเรียนรู้ ” (นักเรียนคนที่ 22 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

“ สำหรับหนู หนูชอบการบรรยาย แล้วก็บรรยายให้เห็นภาพแบบเหมือนมี PowerPoint VDO ให้แล้วก็มีเรื่องราวมีภาพให้เราเห็นเพราะว่าถ้ามีภาพเราจะจำได้ง่ายกว่าการพูดของครู ถ้าไม่มีภาพเราจะไม่ออก ครูบรรยายแล้วเราก็จดไว้ ใส่สมุดกลับไปอ่านที่บ้าน ” (นักเรียนคนที่ 26 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

เมื่อผู้เรียนลงพื้นที่จริงแล้วนั้น ผู้เรียนจะต้องนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา ชักถาม หรือ สัมภาษณ์วิทยากรหรือประชาชนท้องถิ่น มาลงมือปฏิบัติเพื่อสร้างนวัตกรรมตามความถนัด และความสนใจที่จะใช้ในการเผยแพร่เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของสถานที่ดังกล่าว เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเพราะจะไม่ทำให้การเรียนรู้เหล่านั้นเกิดความสูญสิ้นไปโดยเปล่าประโยชน์และนวัตกรรมนั้น จะต้องเชื่อมโยงไปยังเรื่องอื่นได้ ปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 3 ว่า

“ บรรยายบ้าง เน้นสภาพจริงให้มาก สร้างนวัตกรรม เรียนประวัติศาสตร์ ไม่ได้หมายความว่าจำเป็นต้องจำ ต้องรู้ ต้องแบบนั้นแบบนี้ เราก็ต้องเชื่อมโยงไปเรื่องอื่นได้ คิดแบบนี้ ” (ครูคนที่ 2 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

อย่างไรก็ตามก่อนที่ผู้เรียนจะลงมือปฏิบัตินั้นครูจะต้องมีการบรรยายสรุปการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งการบรรยายสรุปหลังจากผู้เรียนได้ไปศึกษายังสถานที่จริงแล้วนั้นนอกจากจะเป็นการสรุปเนื้อหาที่ผู้เรียนได้เรียนรู้แล้วยังเป็นกระบวนการที่ใช้ตรวจสอบข้อมูล ความถูกต้องของเนื้อหาที่ผู้เรียนได้มา ว่าข้อมูลเหล่านั้นตรงกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ครูตั้งไว้หรือไม่ ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของคนที่ 1 และครูคนที่ 4 ว่า

“ รูปแบบการสอนที่ดีที่สุดคือการพานักเรียนลงสถานที่จริง ให้เห็นสภาพจริง แล้วก็มาสรุปบรรยายในห้องอีกที ” (ครูคนที่ 4 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ บางครั้งเด็กมันหาไม่เจอหรือเพราะม.6 มันบอกว่ามันหาไม่เจอ
ไปได้ข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมาของบางประเทศ รู้สึกของเงินของแต่ละมณฑลมา
ซึ่งมันไม่ใช่ของเงินกลางหรือเงินที่เป็นส่วนกลาง ก็ต้องบอกเด็กว่าอันนี้เป็นเรื่องราว
ปรัมปราของท้องถิ่นนะ ไม่ได้เกี่ยวกับประเทศจริง ๆ ” (ครูคนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ
14 กันยายน 2563)

ในกระบวนการปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งนวัตกรรมนั้นผู้เรียนจะต้องนำข้อมูลที่ได้มาวิพากษ์
ประวัติศาสตร์อย่างง่าย โดยเหมาะสมกับช่วงวัย และมาตรฐานและตัวชี้วัดตามหลักสูตรแกนกลาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อผู้เรียนวิพากษ์ประวัติศาสตร์จากข้อมูลที่ได้มาจนตกผลึกเป็นความรู้แล้ว
ในขั้นตอนต่อไปผู้เรียนต้องนำข้อมูลที่ได้เหล่านั้นมาเป็นหลักในการสร้างนวัตกรรม เพื่อสรุปความรู้ที่
ได้และเผยแพร่ความรู้เหล่านั้น อย่างไรก็ตามก็ติดกระบวนการเรียนรู้ทุกกระบวนการของผู้เรียนตั้งแต่
การบรรยายจนกระทั่งการได้มาซึ่งนวัตกรรม จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของครูผู้สอน
ทั้งการที่เด็กจะวิพากษ์ประวัติศาสตร์นั้นครูไม่ควรแสดงการปิดกั้นการกระทำของผู้เรียน
ในทางกลับกันครูต้องแนะนำและชี้แจงความถูกต้องของข้อมูลที่ได้มา ดังปรากฏในบท
สัมภาษณ์ของครูคนที่ 1 ว่า

“ แล้วยี่สำคัญที่สุดตอนนี้ยังเห็นว่าขาดการวิพากษ์อยู่ การวิพากษ์ของเด็ก
อย่าไปปิดกั้น อย่าไปนึกถึงการเมือง นึกถึงอะไร ควรจะเปิดเวทีให้เด็ก อันนี้สำคัญ”
(สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชที่เหมาะสมไม่สามารถจัดการเรียนรู้ได้ด้วยวิธี
ใดวิธีหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องมีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตั้งแต่การบรรยาย การตั้งหัวข้อที่จะ
ศึกษา การลงพื้นที่จริง ตลอดจนการสร้างนวัตกรรมเพื่อเผยแพร่สิ่งที่ผู้เรียนได้เรียนรู้มา ดังปรากฏใน
บทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 1 และนักเรียนคนที่ 30 ว่า

“ คือต้องผสมผสานนะ บรรยายก่อนแล้วค่อยลงพื้นที่จริง แล้วก็เก็บ
มาสร้างเป็นสารสนทนาเสนอแล้วก็น่าจะปล่อยใน YouTube อะไรแบบนี้
ให้นักเรียนได้ดูเป็นตัวอย่างแล้วก็แชร์กัน การสร้างนวัตกรรมเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก
ไม่อย่างนั้นแล้วมันเหมือนกับที่ผ่านมา ประวัติศาสตร์เด็กทำข้อสอบไม่ค่อยได้

แล้วก็เรียนไปสักพักก็ลืม เพราะว่ามันไม่มีความหมาย ความสำคัญต่อเขา อีกอย่างต้อง
ให้เขาลงมือปฏิบัติด้วย ” (ครูคนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ ผมว่ารวม ๆ กันดีกว่าครับ แบบบรรยาย แบบฉายวีดิทัศน์ แบบนำเสนอสไลด์
เพราะว่าสมมติแบบมีอย่างนึงมันอาจจะลงข้อมูลได้ไม่ครบ หรือว่าแบบทำให้ไม่เข้าใจ
ลึกพอครับ ” (นักเรียนคนที่ 30 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อผู้วิจัยมองเจาะลึกเข้าไปในเจตนาของการให้สัมภาษณ์
ของครูผู้ให้ข้อมูลนั้น การที่มีครูผู้ให้ข้อมูลบางท่านเสนอว่าการวิพากษ์ประวัติศาสตร์
เป็นกระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชที่เหมาะสมนั้น ผู้วิจัยมองว่า
การวิพากษ์ประวัติศาสตร์ที่ครูผู้ให้ข้อมูลเสนอหมายถึงเพียงการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้จาก
การศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของสถานที่เหล่านั้นเพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้มีการวิพากษ์เพื่อ
เชื่อมโยงเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ของสถานที่เหล่านั้นกับเรื่องราวอื่น ๆ และในส่วนของกระบวนการ
เรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชที่เหมาะสมครูผู้ให้ข้อมูลเสนอว่าจะต้องมีการสร้างนวัตกรรมที่
เกิดจากการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็น แผ่นพับ คลิป วิดีโอ นั้น ผู้วิจัยมองว่า แผ่นพับ คลิป วิดีโอ นั้น เป็น
แค่ชิ้นงานที่เกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งยังไม่ใช่การสร้างนวัตกรรมตามที่ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความของคำ
ว่ามอง สืบ ยิน ไว้

**กล่าวโดยสรุปว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์
บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม จากการเสนอของผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัย**

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชที่เหมาะสมนั้น ในด้าน
ของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชที่เหมาะสมเป็น
การบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน โดยมองว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์
นครศรีธรรมราชโดยการบูรณาการในรายวิชาพื้นฐานนั้นจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความยิ่งใหญ่
ในอดีตของจังหวัดนครศรีธรรมราช

นอกจากนี้ยังมีครูส่วนหนึ่งที่เสนอให้มีการกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับ
การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างชัดเจน

ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชที่เหมาะสมนั้น ผู้ให้ข้อมูล
ได้เสนอไว้หลายรูปแบบด้วยกัน โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าการเรียนประวัติศาสตร์
นครศรีธรรมราชนั้นจะต้องมีการลงพื้นที่จริงเพื่อศึกษาหาข้อมูลจากปราชญ์ท้องถิ่น วิทยากร หรือผู้รู้

ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องของสถานที่เหล่านั้น โดยก่อนจะลงพื้นที่จริงนั้นครูจะต้องมีการบรรยายเพื่อให้ผู้เรียนได้กำหนดหัวข้อที่จะศึกษาให้ชัดเจน เมื่อผู้เรียนลงสถานที่จริงแล้วครูจะต้องมีการบรรยายสรุปเพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้สำรวจมาจากแหล่งต่าง ๆ ว่าตรงกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้หรือไม่ แล้วจึงให้ผู้เรียนได้วิพากษ์ประวัติศาสตร์เพื่อนำมาสร้างเป็นนวัตกรรมในการเผยแพร่ประวัติศาสตร์ตามความสนใจของผู้เรียน

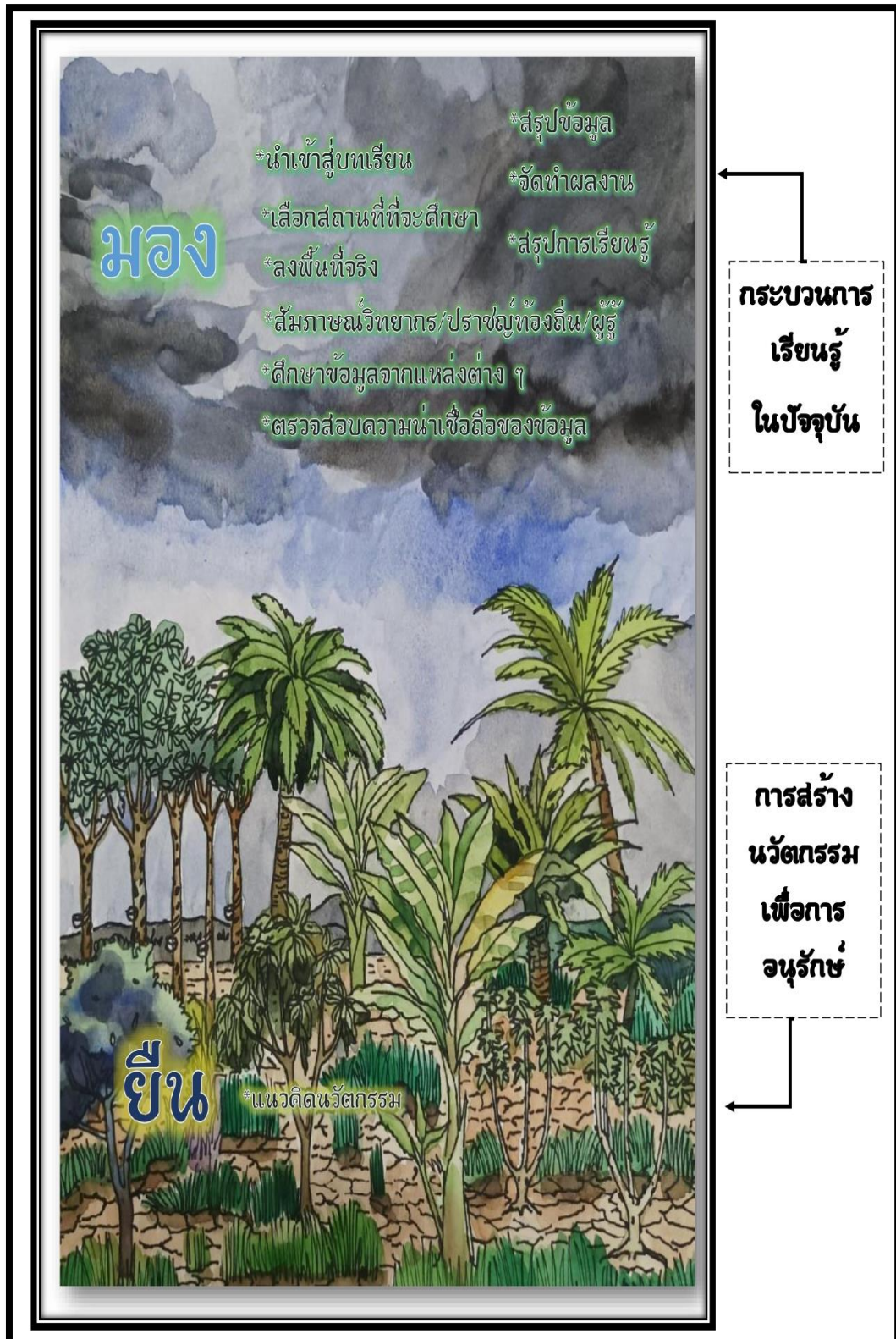
แต่อย่างไรก็ตามการที่มีครูผู้ให้ข้อมูลบางท่านเสนอว่าการวิพากษ์ประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชที่เหมาะสมนั้น ยังหมายถึงเพียงการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของสถานที่เหล่านั้นเพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้มีการวิพากษ์เพื่อเชื่อมโยงเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ของสถานที่เหล่านั้นกับเรื่องราวอื่น ๆ และการสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้เป็นแค่ชิ้นงานที่เกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งยังไม่ใช่การสร้างนวัตกรรมตามที่ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความของคำว่า มอง สืบ ยิน ไว้

2.2 แนวคิดการสร้างรูปแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม

2.2.1 แนวคิดการสร้างรูปแบบการเรียนรู้ตามคำจำกัดความ มอง สืบ ยิน

จากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) ผู้วิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับคำจำกัดความ มอง สืบ ยิน ที่ผู้วิจัยได้ให้คำนิยามไว้ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันนั้นเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยังไม่มีการบูรณาการสาระประวัติศาสตร์เข้ากับสาระการเรียนรู้อื่นในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และรูปแบบการเรียนรู้ในปัจจุบันยังอยู่เฉพาะในชั้น มอง ตามคำจำกัดความผู้วิจัยได้ให้คำนิยามไว้เท่านั้น เนื่องด้วยการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันผู้สอนมุ่งเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรสถานศึกษา จึงทำให้การเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชในปัจจุบันขาดกระบวนการที่จะส่งผลให้เกิดแนว คิดในการสร้างนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญต่าง ๆ ในชั้น ยิน ที่ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความเอาไว้แต่ต้น

โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้ภาพ 13 ภาพอธิบายการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันตามคำจำกัดความ มอง สืบ ยิน เพื่ออธิบายการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันที่สอดคล้องกับคำจำกัดความ มอง สืบ ยิน ที่ผู้วิจัยได้ให้คำนิยามไว้

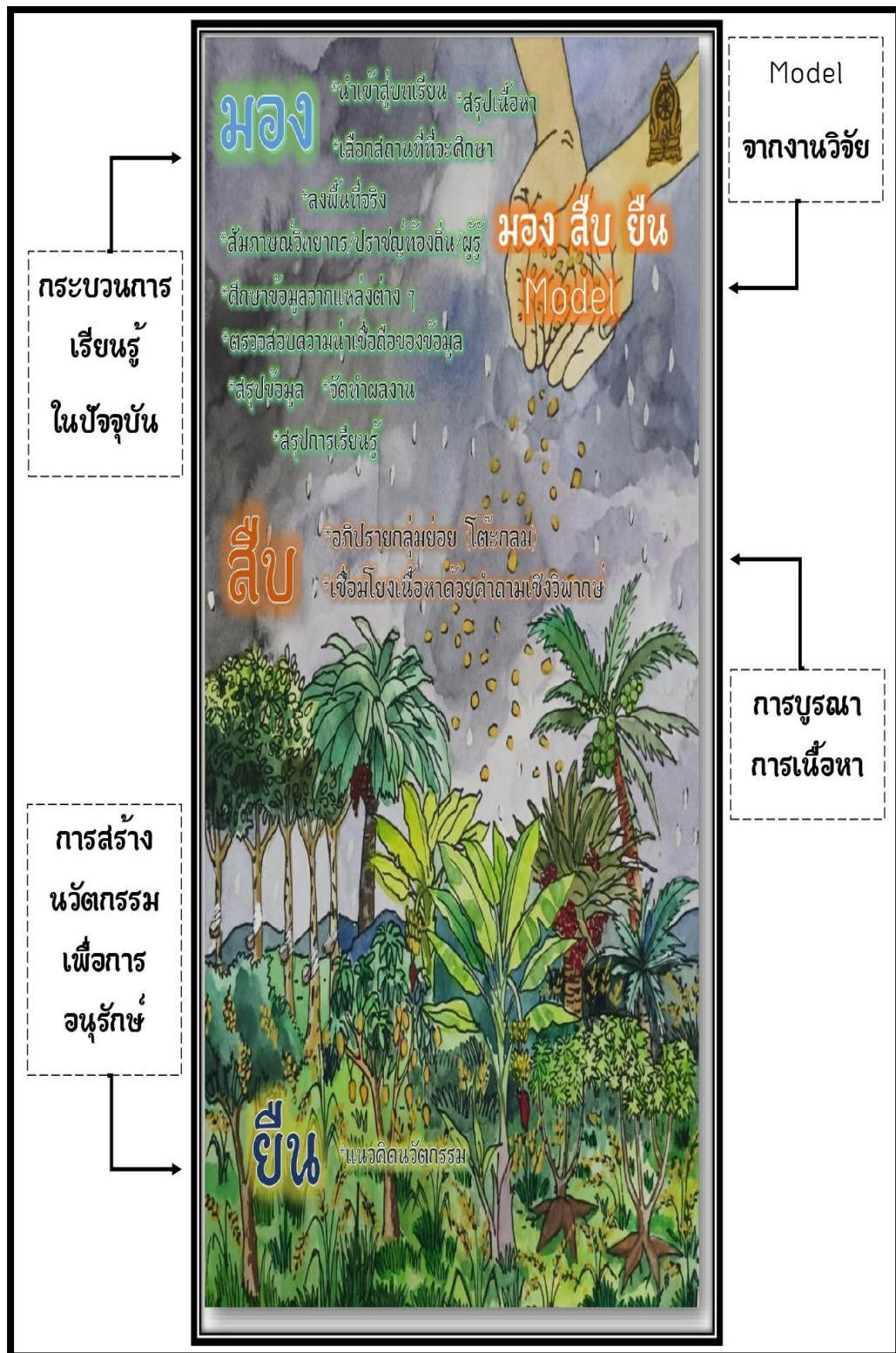

ภาพ 13 ภาพอธิบายการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันตามคำจำกัดความ มอง สืบ ยืน

จากกระบวนการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันยังอยู่ในขั้นของ มอง ตามที่ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความของคำว่า มอง สืบ ยืน ไว้ นั่น หากจะให้เกิดกระบวนการคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์ได้นั้น ผู้สอนจะต้องมีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงความรู้ของผู้เรียนในเรื่องนั้น ๆ กับสาระการเรียนรู้อื่นในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยการเชื่อมโยงการเรียนรู้ในปัจจุบันสู่กระบวนการคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญได้นั้น ผู้วิจัยเห็นว่ากระบวนการอภิปรายโดยการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์จะทำให้ผู้เรียนเกิดการกระตุ้นคิด การตั้งคำถามและหาคำตอบเพื่อเชื่อมโยงเนื้อหาทางประวัติศาสตร์เข้ากับเนื้อหาในสาระการเรียนรู้อื่นจึงจะสามารถออกแบบแนวคิดในการผลิตนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญเหล่านั้นได้ ซึ่งจะตรงกับกระบวนการ สืบ ที่ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความไว้

โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้ภาพ 14 ภาพอธิบายแนวคิดกระบวนการ มอง สืบ ยืน เพื่ออธิบายกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความ มอง สืบ ยืน ไว้แต่ต้น

ภาพ 14 ภาพอธิบายแนวคิดกระบวนการ มอง สืบ ยืน

จากภาพ 14 ภาพอธิบายแนวคิดกระบวนการ มอง สืบ ยืน เมื่อเมฆฝนปรากฏเงามืดดำบนท้องฟ้า ไม่มีใครสามารถรู้ได้เลยว่าเมฆเหล่านั้นจะถูกลมพัดพาไปตกลงกลายเป็นฝนในที่ใด เมฆจะทำให้เกิดฝนตกลงบนพื้นดินหรือพื้นมหาสมุทร จะตกเพื่อยังประโยชน์ให้ดินชุ่มชื้นและต้นไม้เจริญเติบโตหรือตกเพื่อเพิ่มปริมาณน้ำในมหาสมุทร แต่หากมนุษย์ต้องการให้เมฆมืดดำทั้งหมดบนท้องฟ้าหยุดกลายเป็นฝนตกลงมาด้วยความชุ่มชื้นให้ผืนดินและให้ต้นไม้เจริญเติบโตนั้น มนุษย์จะต้องคิดหาวิธีการที่จะทำให้เมฆเหล่านั้นกลั่นตัวกลายเป็นฝนตกลงสู่ผืนดิน จนก่อให้เกิดความชุ่มชื้นและพืชเจริญเติบโตผลิดอกออกใบ สร้างผลผลิตเพื่อยังประโยชน์แก่มนุษย์ถ้วนหน้าสืบไป

ซึ่งอนุมานได้ว่าการจัดการเรียนรู้ในชั้น มอง นั้นหากจะยังประโยชน์ให้ถึงชั้น ยืน อันหมายถึง การคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญได้นั้น จะต้องมีส่วนกลางที่จะช่วยทำให้เมฆกลั่นตัวกลายเป็นฝนตกลงสู่พื้นดินทั้งหมด เปรียบได้กับตัวเชื่อมระหว่างชั้น มอง และชั้น ยืน นั่นก็คือชั้น สืบ ในชั้น สืบ นี้ผู้วิจัยได้มีแนวคิดนำกระบวนการอภิปรายกลุ่มย่อยรูปแบบโต๊ะกลมผ่านการบูรณาการเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์เข้ากับสาระการเรียนรู้อื่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมด้วยการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนนำความรู้ที่มีมาประยุกต์ใช้ในการคิดค้นแนวคิดเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญให้คงอยู่สืบไปในอนาคต ดังที่ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความของคำว่า มอง สืบ ยืน เอาไว้ว่า มอง มองไม่ผ่านจากปัจจุบันสู่อดีต สืบ สืบอดีตสานสัมพันธ์สาระ ยืน ยืนยิ่งยงคงคู่สู่ออนาคต จึงเกิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสมขึ้น ภายใต้ชื่อ มอง สืบ ยืน คือ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สืบ ยืน (Mong Seop Yeun Learning Model)

ภาพ 15 เปรียบเทียบ ภาพ 13 ภาพอธิบายการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันตามคำจำกัดความ มอง สืบ ยืน กับภาพ 14 ภาพอธิบายแนวคิดกระบวนการ มอง สืบ ยืน

2.2.2 การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามคำจำกัดความ มอง สิบ ยืน

จากการศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมมาประกอบเพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ ปรัชญาพัฒนาการนิยม (Progressivism) ที่มีทฤษฎี ประกอบด้วย -ทฤษฎีเกสตัลท์

-ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์

-ทฤษฎีการเรียนรู้ของรอเจอร์ส

-ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์

-ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ร่วมกับรูปแบบการเรียนรู้ ประกอบด้วย -รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์

- รูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์

-รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ

-รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้แหล่งชุมชน

-รูปแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ

-รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย

และการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 1 และผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่ 2 จึงเกิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ **มอง สิบ ยืน** ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช

ผ่านกระบวนการ มอง สิบ ยืน

1) มอง มองไม่ผ่านจากปัจจุบันสู่อดีต

- ด้านผู้สอน

จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับปราชญ์ท้องถิ่น/

วิทยากร/ผู้รู้

- ด้านเนื้อหา

ผู้สอนจัดเตรียมเนื้อหาเกี่ยวกับสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่เชื่อถือได้

- ด้านสื่อ

ใบความรู้/หนังสือ/ใบงาน/คลิป ที่เกี่ยวกับสถานที่เหล่านั้น

- ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการทางประวัติศาสตร์ ทั้ง 5 ขั้นตอน คือ
 ขั้นกำหนดปัญหา ขั้นรวบรวมหลักฐาน ขั้นวิเคราะห์และประเมินค่า ขั้นตีความและสังเคราะห์ และ
 ขั้นนำเสนอข้อมูล

- ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนต้องมีความพร้อมทั้งกับกิจกรรมการเรียนรู้รวมทั้งกล้าที่จะสนทนาโต้ตอบ
 กับผู้สอน

- ด้านบริบทการเรียนรู้อื่น ๆ

ผู้สอนต้องจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน และดูแลความ
 ปลอดภัยผู้เรียนขณะลงพื้นที่ไปยังสถานที่ต่าง ๆ

ในกระบวนการจัดกิจกรรมเรียนรู้ชั้นมอญนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้วิธีการ
 ทางประวัติศาสตร์เป็นหลักของการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นนี้ การจัดกิจกรรมการ
 เรียนรู้ในชั้นนี้ผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้เด็กได้ลงพื้นที่จริงตามรูปแบบการเรียนรู้โดย
 ใช้แหล่งชุมชน ซึ่งการลงพื้นที่จริงนี้ยังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 2 และนักเรียนคนที่ 39 ว่า

“ เด็กต้องได้สัมผัสของจริง โดยมีวิทยากรที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ แล้วก็
 เป็นวิทยากรท้องถิ่นก็ดี จะมีความชำนาญในเรื่องของท้องถิ่น ” (ครูคนที่ 2 สัมภาษณ์
 เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ หนูว่าสมควรจะลงพื้นที่จริงค่ะ โดยส่วนตัวเราก็อยู่ในนครศรีธรรมราช แล้วก็พบ
 กับวิทยากรกับผู้รู้จริง ๆ จะดีกว่า ก็เพราะว่าที่เราเรียนมาคือเหมือนหลักฐานชั้นต้น
 มันจะดีกว่า ” (นักเรียนคนที่ 39 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

ในด้านเนื้อหาและด้านสื่อ ผู้สอนจะต้องจัดเนื้อหาให้ตรงกับสถานที่สำคัญ ที่ผู้เรียนเคยพบ
 เห็นมาซึ่งตรงกับคำนิยามของคำว่า มอง มองไม่ผ่านจากปัจจุบันสู่อดีตและทฤษฎีเกสตัลท์กับ
 ทฤษฎีการเรียนรู้ของร็อบเจอร์ส ที่มีแนวคิดให้จัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
 ทั้งนี้ในด้านของสื่อที่จะใช้ประกอบการเรียนรู้จะต้องมีความหลากหลายและเหมาะสม ดังปรากฏใน
 บทสัมภาษณ์ของครูวันที่ 2 และนักเรียนคนที่ 22 ว่า

“ รูปแบบที่เหมาะสมนอกจากหนังสือแล้วมันควรจะมีย่อการเรียนการสอนรูปแบบ DVD ดิจิตอลให้มากขึ้น ไม่ใช่อ่านแต่หนังสืออย่างเดียว ในรูปแบบที่เด็กดูแล้วมันไม่ใช่ อ่านแล้วก็จำ คือเด็กสามารถวิเคราะห์แล้วก็จะไร้มากกว่านี้ ” (ครูคนที่ 2 สัมภาษณ์ เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ สำหรับหนู หนูชอบการบรรยาย แล้วก็บรรยายให้เห็นภาพแบบเหมือนมี PowerPoint VDO ให้แล้วก็มีเรื่องราวมีภาพให้เราเห็นเพราะว่าถ้ามีภาพเราจะจำได้ง่ายกว่าการพูดของครู ถ้าไม่มีภาพเราจะนึกภาพไม่ออก ครูบรรยายแล้วเราก็จดไว้ใส่สมุดกลับไปอ่านที่บ้าน ” (นักเรียนคนที่ 26 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

ในด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นหลักและกระตุ้นให้ผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งกับกิจกรรมการเรียนรู้ จากนั้นจะต้องมีการวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติรวมทั้งสรุปผลการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ และการจัดการเรียนรู้นั้นจะต้องใช้วิธีการที่หลากหลายซึ่งตรงกับรูปแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ และปรากฏในบทสัมภาษณ์ของครูคนที่ 1 และนักเรียนคนที่ 30 ว่า

“ คือต้องผสมผสานนะ บรรยายก่อนแล้วค่อยลงพื้นที่จริง แล้วก็เก็บสร้างมาเป็นสารสนทนาเสนอแล้วก็น่าจะปล่อยใน YouTube อะไรแบบนี้ ให้นักเรียนได้ดูเป็นตัวอย่างแล้วก็แชร์กัน การสร้างนวัตกรรมเป็นสิ่งจำเป็นมากไม่อย่างนั้นแล้วมันเหมือนกับที่ผ่านมา ประวัติศาสตร์เด็กทำข้อสอบไม่ค่อยได้ แล้วก็เรียนไปสักพักก็ลืม เพราะว่ามันไม่มีความหมาย ความสำคัญต่อเขา อีอย่างต้องให้เขาลงมือปฏิบัติด้วย ” (ครูคนที่ 1 สัมภาษณ์เมื่อ 14 กันยายน 2563)

“ ผมว่ารวม ๆ กันดีกว่าครับ แบบบรรยาย แบบฉายวีดิทัศน์ แบบนำเสนอสไลด์ เพราะว่าสมมติแบบมีอย่างนึงมันอาจจะลงข้อมูลได้ไม่ครบ หรือว่าแบบทำให้ไม่เข้าใจ ลึกพอครับ ” (นักเรียนคนที่ 30 สัมภาษณ์เมื่อ 16 กันยายน 2563)

ในด้านผู้เรียนนั้นจะต้องมีความพร้อมในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งการสัมผัส ประสบการณ์จากสถานที่จริง การวิเคราะห์เนื้อหา การลงมือปฏิบัติและสรุปความรู้ที่ได้ ซึ่งตรงกับ ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์

ในด้านบริบทอื่น ๆ ผู้สอนจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งตรงกับ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ และการลงพื้นที่ไปศึกษายังสถานที่จริงนั้นผู้สอนจะต้อง ดูแลสภาพแวดล้อมภายนอกให้ปลอดภัย ซึ่งตรงกับทฤษฎีการเรียนรู้ของร็อบเจอร์ส

2) สืบ สืบอดีตสานสัมพันธ์สาระ

- ด้านผู้สอน

ผู้สอนเป็นผู้นำในการอภิปรายกลุ่ม โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบโตะกลม

- ด้านเนื้อหา

ผู้สอนจัดเตรียมเนื้อหาที่จะเชื่อมโยงเข้ากับสถานที่ดังกล่าว ตามสาระ การเรียนรู้ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่ต้องการบูรณาการ

- ด้านสื่อ

คำถามเชิงวิพากษ์สำหรับใช้เชื่อมโยงเนื้อหาของสถานที่เหล่านั้นกับสาระการ เรียนรู้อื่น รวมทั้งใบความรู้/หนังสือ/เครื่องมือที่ผู้เรียนสามารถใช้ค้นหาความรู้ได้ตลอดเวลา

- ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

ครูเป็นผู้นำสนทนาโดยใช้คำถามเชิงวิพากษ์ในการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับสาระ การเรียนรู้อื่น ๆ ผ่านวิธีการเรียนรู้แบบโตะกลม

- ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และตั้งใจตอบคำถามที่ครูซักถามอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกล้าที่จะสนทนากับผู้สอน

- ด้านบริบทการเรียนรู้อื่น ๆ

ผู้สอนในฐานะผู้นำ การสนทนาจะต้องคอยควบคุมการทำกิจกรรมไม่ให้ ผู้เรียนสนทนาออกนอกเรื่องจนเกินไป

ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ขั้น สืบ นี้ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้การอภิปราย กลุ่มย่อยแบบโตะกลม ร่วมกับการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้นำความรู้ใน สาระประวัติศาสตร์ไปบูรณาการกับสาระการเรียนรู้อื่นในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม

ด้านผู้สอน ผู้สอนจะต้องแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานกลุ่มที่ดี

ด้านเนื้อหา ผู้สอนจะทำหน้าที่ใช้คำถามเชิงวิพากษ์ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์กับสาระการเรียนรู้อื่นผ่านรูปแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้

ด้านสื่อผู้สอนใช้กระบวนการถามคำถามเชิงวิพากษ์เพื่อกระตุ้นการบูรณาการเนื้อหาของผู้เรียน โดยผู้วิจัยได้จัดทำสื่อ Script NaKhon ขึ้นเพื่อเป็นแนวทางของคำถามเชิงวิพากษ์สำหรับผู้สอนนำไปใช้ในการสนทนากลุ่มย่อย แบบโตะะกลม

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนจะต้องแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ แล้วจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการอภิปรายกลุ่มย่อยแบบโตะะกลม โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้นำการสนทนา โดยใช้สื่อ Script NaKhon เป็นแนวทางในการถามคำถามเชิงวิพากษ์ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้สอนเลือกใช้สื่อที่มีหัวข้อตรงกับที่ผู้เรียนเลือกศึกษาในชั้น มอง ด้วยการเรียนในชั้น สืบ นี้ไม่จำเป็นต้องทำให้ผู้เรียนได้รับเนื้อหาที่ครบถ้วน เพราะประสบการณ์เดิมจะช่วยเสริมเติมเต็มให้ผู้เรียนมีความรู้ที่สมบูรณ์ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้ของรอเจอร์ส

ด้านผู้เรียน ผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์และร่วมกิจกรรมการเรียนรู้สนทนาซักถามกับผู้สอนอย่างต่อเนื่อง ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ในด้านบริบทการเรียนอื่น ผู้สอนจะต้องคอยควบคุมไม่ให้ผู้เรียนสนทนานอกเรื่องจนเกินไป เนื่องจากการเรียนโดยรูปแบบการอภิปรายกลุ่มย่อยนั้นต้องใช้เวลาค่อนข้างมาก

3) ยิน ยินยิ่งยงคงคู่สู่นาคต

- ด้านผู้สอน

ผู้สอนกระตุ้นให้นักเรียนคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์จากเนื้อหาที่ได้จากการอภิปราย

- ด้านเนื้อหา

เนื้อหาของสถานที่เหล่านั้นที่ได้จากการอภิปราย

- ด้านสื่อ

คำถามปลายเปิดที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดนวัตกรรม

- ด้านกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้สอนใช้คำถามปลายเปิดให้ผู้เรียนออกแบบนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์
สิ่งต่าง ๆ ตามเนื้อหาที่ได้จากการอภิปราย

- ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานที่แสดงถึงแนวคิดเกี่ยวกับนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์

- ด้านบริบทการเรียนรู้อื่น ๆ

ผู้เรียนเกิดความตระหนักในการอนุรักษ์ และเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ

ความเป็นมาของสถานที่สำคัญต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลจากการจัดการเรียนรู้ โดยสรุปแนวทางการอนุรักษ์
และเผยแพร่ประวัติของสถานที่สำคัญต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนด้วย
ผ่านการออกแบบนวัตกรรม (สร้างสรรค์+สิ่งใหม่+มีคุณค่า)

ในกระบวนการนี้ผู้สอนจะต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์
สถานที่สำคัญ โดยการนำเนื้อหาที่ได้จากการบูรณาการการเรียนรู้ผ่านการอภิปรายกลุ่มย่อยที่ผู้เรียน
สนใจมาเป็นแนวคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์

ด้านผู้สอนผู้สอนจะต้องคอยเป็นที่ปรึกษาให้ผู้เรียนอย่างใกล้ชิดและคอยช่วยเหลืออย่าง
เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนได้จัดทำแนวคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญออกมา ซึ่งตรงกับ
ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ด้านเนื้อหา ผู้สอนให้ผู้เรียนเลือกเนื้อหาที่ได้จากการอภิปรายกลุ่มมาประยุกต์ใช้เป็น
แนวทางในการออกแบบแนวคิดนวัตกรรม ซึ่งการนำความรู้เดิมมาปฏิบัติใหม่นี้ตรงกับทฤษฎี
การเรียนรู้จากประสบการณ์

ด้านสื่อ ผู้สอนใช้คำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกซึ่งแนวคิดนวัตกรรมเพื่อการ
อนุรักษ์ และเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ ซึ่งตรงกับรูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์

ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องคิดนวัตกรรมที่สร้างสรรค์ เป็นสิ่งใหม่และมีคุณค่าใน
การอนุรักษ์สถานที่สำคัญต่างๆ ออกมาเป็นชิ้นงาน 1 ชิ้น เช่น ภาพวาดหรือโมเดลนวัตกรรมอย่างง่าย
ภายในเวลาที่กำหนด โดยการออกแบบนวัตกรรมนั้นจะต้องตรงกับขั้นตอนการผลิตนวัตกรรม
(ความคิดสร้างสรรค์ + สิ่งใหม่ + มีคุณค่า)

ด้านผู้เรียน ผู้เรียนจะต้องนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ในชั้น มอ และชั้น ยืน มาเป็น
แนวคิดในการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์ซึ่งตรงกับทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์

กล่าวโดยสรุปว่า แนวคิดการสร้างรูปแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม

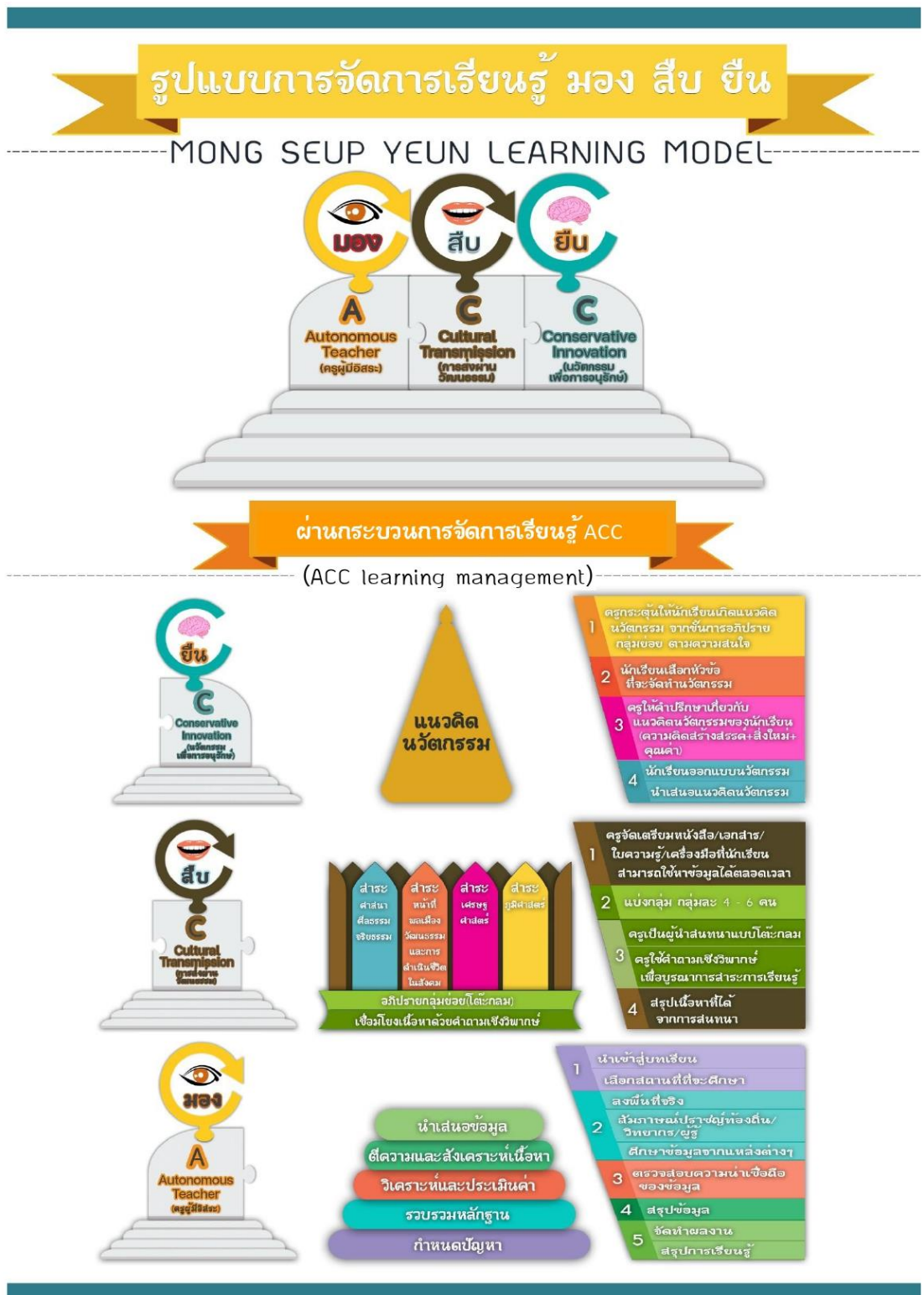
กระบวนการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันยังอยู่ในขั้นของ มอง ตามที่ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความของคำว่า มอง สืบ ยืน ไว้ นั่น หากจะให้เกิดกระบวนการคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์ได้นั้น ผู้สอนจะต้องมีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงความรู้ของผู้เรียนในเรื่องนั้น ๆ กับสาระการเรียนรู้อื่นในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยการจัดการเรียนรู้ในขั้น มอง นั้นหากจะยังประโยชน์ให้ถึงขั้น ยืน อันหมายถึง การคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญได้นั้น จะต้องมีความเชื่อมโยงระหว่างขั้น มอง และขั้น ยืน นั่นก็คือขั้น สืบ ในขั้น สืบ นี้ผู้วิจัยได้มีแนวคิดนำกระบวนการอภิปรายกลุ่มย่อยรูปแบบโต๊ะกลม ผ่านการบูรณาการเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์เข้ากับสาระการเรียนรู้อื่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมด้วยการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนนำความรู้ที่มีมาประยุกต์ใช้ในการคิดค้นแนวคิดเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญให้คงอยู่สืบไปในอนาคต กระบวนการคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญได้นั้น ด้วยการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์จะทำให้ผู้เรียนเกิดการกระตุ้นคิด การตั้งคำถามและหาคำตอบเพื่อเชื่อมโยงเนื้อหาทางประวัติศาสตร์เข้ากับเนื้อหาในสาระการเรียนรู้อื่น จึงจะสามารถออกแบบแนวคิดในการผลิตนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญเหล่านั้นได้ ซึ่งจะตรงกับกระบวนการ สืบ ที่ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความไว้

2.3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model)

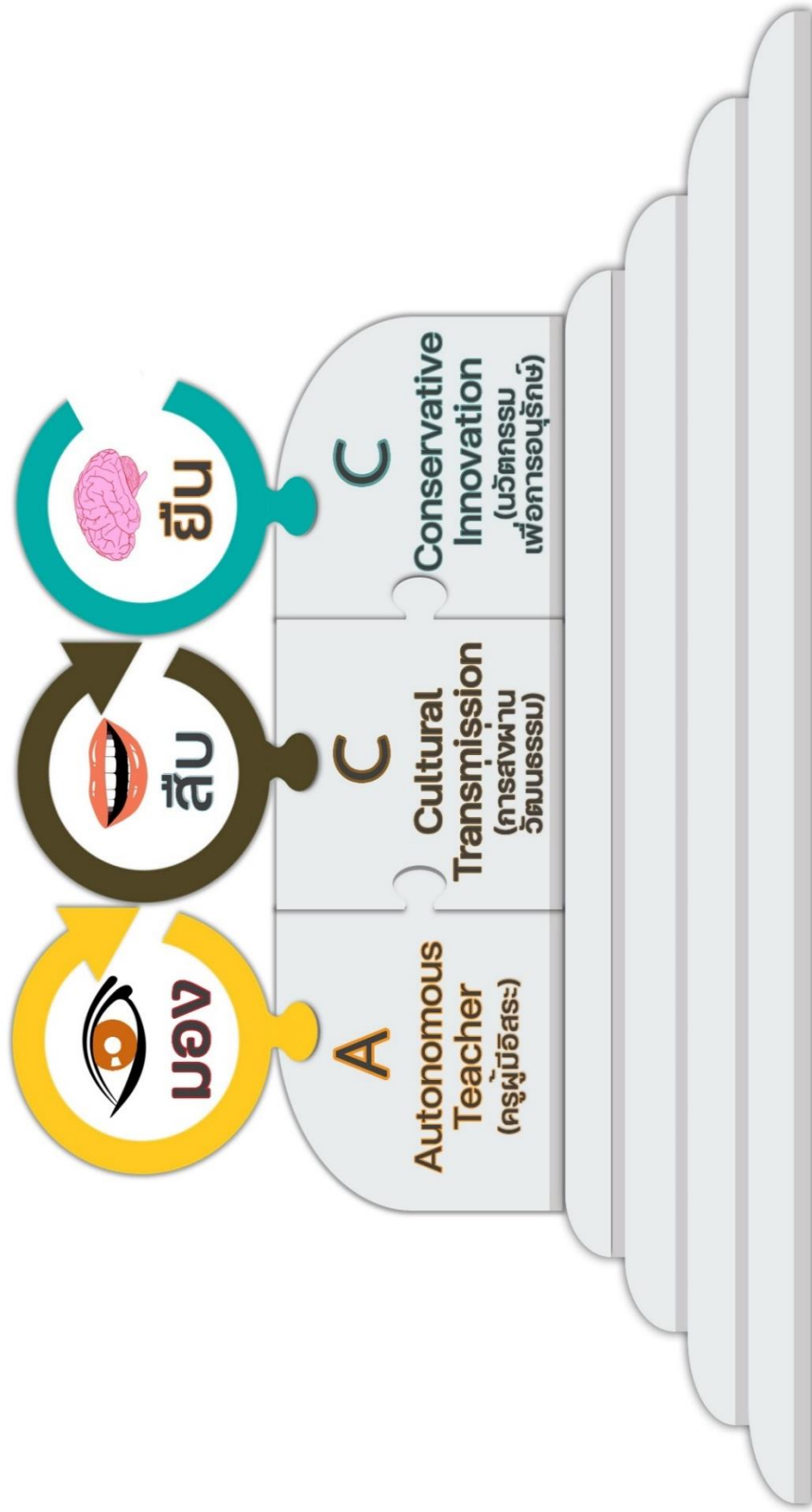
จากการศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบกับการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลทั้ง 2 กลุ่ม ผู้วิจัยได้สร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เหมาะสมภายใต้ชื่อ “ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ” ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบการบูรณาการเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์กับสาระการเรียนรู้อื่นภายในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อสร้างแนวคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญต่าง ๆ ให้คงอยู่สืบไปในอนาคต ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความ มอง สืบ ยืน ไว้แต่ต้นว่า มอง มองไม่ผ่านจากปัจจุบันสู่ออดีต สืบ สืบอดีตสานสัมพันธ์สาระ ยืน ยืนยิ่งยงคู่สู่ออนาคต เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมแนวใหม่ ที่ได้นำกระบวนการ

ทางประวัติศาสตร์มาใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนรู้เรื่องราวของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ร่วมกับการใช้คำถามเชิงวิพากษ์กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการเนื้อหาในสาระประวัติศาสตร์กับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จนเกิดกระบวนการสร้างแนวคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์ ตามหลักการออกแบบนวัตกรรม คือ ความคิดสร้างสรรค์+สิ่งใหม่+มีคุณค่า โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ประกอบไปด้วยส่วนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้สอนได้ใช้จัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามคำจำกัดความของ มอง สืบ ยืน ดังปรากฏในภาพที่ 16 ภาพแสดงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model)

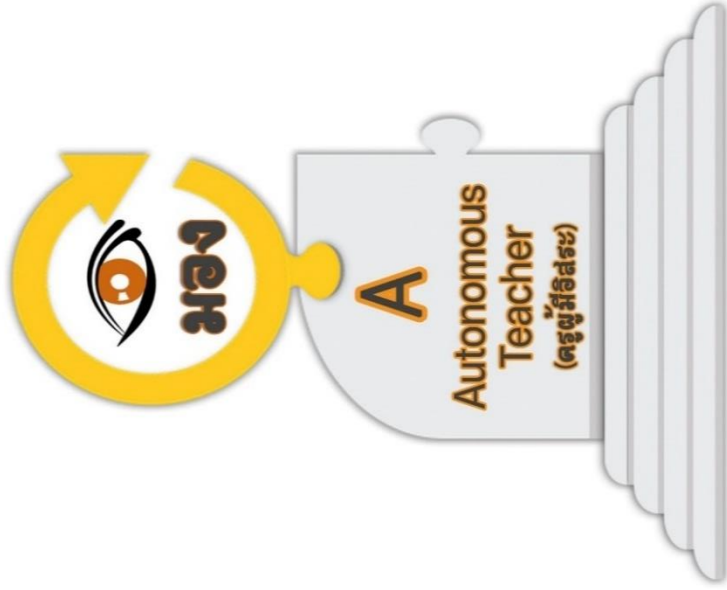

ภาพ 16 ภาพแสดงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model)

ภาพ 17 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สืบ ยีน (Mong Seup Yeun Learning Model)

- นำเสนอข้อมูล
- ตีความและสังเคราะห์เนื้อหา
- วิเคราะห์และประเมินค่า
- รวบรวมหลักฐาน
- กำหนดปัญหา

ภาพ 18 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ชั้น A (Autonomous Teacher)

จากภาพ 16 ภาพแสดงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สืบ ยืน ประกอบไปด้วย 3 ชั้นด้วยกัน คือ ชั้นมอง ชั้นสืบ และชั้นยืน โดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สืบ ยืน จะไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามคำจำกัดความของ มอง สืบ ยืน ที่ผู้วิจัยได้ให้คำนิยามไว้แต่ต้นได้หากขาดกระบวนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 ขั้นตอน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ ACC อันประกอบด้วย ชั้น มอง ซึ่งจัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านผ่านขั้น A (Autonomous Teacher) หรือ ครูผู้มีอิสระ ชั้น C (Cultural Transmission) หรือ การส่งผ่านวัฒนธรรม และชั้น C (Conservative Innovation) หรือ นวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์

2.3.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ชั้น มอง

มอง คือ มองไม่ผ่านจากปัจจุบันสู่ออดีต ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “ ในชีวิตประจำวันของคนเรานั้นจะมองเห็นสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งในบริบทที่ธรรมชาติสร้างขึ้น และมนุษย์สร้างขึ้น ในบริบทที่มนุษย์สร้างขึ้นนั้นย่อมมีประวัติความเป็นมาของสิ่งต่าง ๆ รวมอยู่ด้วย ความเป็นมาของเหล่านั้นถือได้ว่าเป็นเรื่องราวในอดีตที่มีผลต่อสิ่งที่มองเห็นในปัจจุบัน ถึงแม้ว่าในความเป็นจริงแล้วคนเรามักจะมองผ่านอดีตของสิ่งเหล่านั้นไป แต่หากมีการเรียนรู้เรื่องราวของสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่สามารถมองเห็นได้ในปัจจุบัน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ จะทำให้คนเรากลับมามองเห็นความสำคัญของสิ่งเหล่านั้น ”

1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชั้น มอง ดังภาพที่ 18 กระบวนการจัดการเรียนรู้ชั้น A (Autonomous Teacher) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในชั้น มอง นี้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้น A (Autonomous Teacher) หรือ ครูผู้มีอิสระ ครูผู้มีอิสระนี้ไม่ได้หมายถึงการที่ครูมีอิสระที่จะจัดเนื้อหาการเรียนรู้อย่างไรก็ได้ แต่ในคำว่าครูผู้มีอิสระนี้ครูจะต้องจัดการเรียนรู้ภายใต้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรสถานศึกษา โดยผู้วิจัยมองว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่เปิดกว้างต่อการจัดการเรียนรู้ ถึงแม้ว่าหลักสูตรจะมีการกำหนดมาตรฐาน ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางเอาไว้ แต่เมื่อตีความไปถึงหลักการและจุดหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แล้วนั้น ผู้สอนสามารถที่จะสอดแทรกเนื้อหาต่าง ๆ เข้าไปในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ แต่เนื่องด้วยในปัจจุบันมีครูจำนวนมากกลับมองว่าหนังสือเรียนที่ทางสถานศึกษาได้นำมาใช้ประกอบขึ้นจากเนื้อหาที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ได้กำหนดให้ครูต้องสอน ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้วครูจะต้องจัดเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ซึ่งในขั้นนี้ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์มาเป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการนำวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้สอนส่วนใหญ่ในปัจจุบันนิยมใช้มาจัดกลุ่มให้เข้ากับรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้ตรงกับคำจำกัดความของคำว่า มอง ที่ผู้วิจัยได้ให้คำนิยามไว้แต่ต้น

ในส่วนของ มอง สิบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ในขั้น มอง ผู้วิจัยสร้างจากแนวคิดจากทฤษฎีและรูปแบบการเรียนรู้ประกอบด้วย ทฤษฎีเกสตัลท์ ทฤษฎีการเรียนรู้ของรอเจอร์ส ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ รูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์ รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้แหล่งชุมชน

2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ขั้น มอง ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ขั้น A (Autonomous Teacher)

ในขั้น A (Autonomous Teacher) หรือครูผู้มีอิสระ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นหลักในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

(1) กำหนดปัญหา

- **นำเข้าสู่บทเรียน** ครูจะต้องมีการนำเข้าสู่บทเรียนก่อนที่จะเริ่มการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพราะหากครูไม่มีการนำเข้าสู่บทเรียนผู้เรียนอาจจะเกิดความสงสัยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ โดยการนำเข้าสู่บทเรียนจะต้องมีสื่อต่าง ๆ ประกอบการจัดการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็น คำถาม รูปภาพ วิดีโอ เพลง หรืออื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานที่สำคัญที่ผู้เรียนพบเจอในชีวิตประจำวัน

- **เลือกสถานที่ที่จะศึกษา** ในขั้นนี้ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกศึกษาสถานที่สำคัญต่าง ๆ ตามความสนใจของผู้เรียน หรือผู้สอนอาจจะแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มตามสถานที่สำคัญที่ผู้เรียนสนใจ

(2) **รวบรวมหลักฐาน** ในขั้นนี้ผู้สอนจะต้องจัดให้ผู้เรียนได้ลงพื้นที่จริง และมีโอกาสสัมภาษณ์ประชาชนท้องถิ่น วิทยากร หรือผู้รู้ รวมทั้งได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ

- **ลงพื้นที่จริง** ในขั้นนี้ผู้สอนจะต้องมีการบรรยายเรื่องราวของสถานที่ต่าง ๆ อย่างคร่าว ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เกี่ยวกับสถานที่เหล่านั้น โดยการบรรยายต้องมีสื่อ

ประกอบการบรรยายที่หลากหลาย ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องติดต่อผู้ดูแลสถานที่ก่อนการนำผู้เรียนลงพื้นที่จริง ทั้งในขณะลงพื้นที่จริงนั้นผู้สอนจะต้องดูแลความปลอดภัยของผู้เรียนเป็นอย่างดี

- **สัมภาษณ์ปราชญ์ท้องถิ่น/วิทยากร/ผู้รู้** ในขั้นนี้ผู้สอนจะต้องติดต่อปราชญ์ท้องถิ่น วิทยากร หรือผู้รู้ เพื่อให้ปราชญ์ท้องถิ่น วิทยากร ผู้รู้ เป็นผู้บรรยายเนื้อหาของสถานที่สำคัญต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงเนื้อหามากขึ้น

- **ศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ** ในขั้นนี้ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาข้อมูลของสถานที่สำคัญจากแหล่งต่าง ๆ เช่น หนังสือ เอกสาร วารสาร วิดีโอ คลิป เว็บไซต์ เป็นต้น เท่าที่ผู้เรียนสามารถกระทำได้

(3) วิเคราะห์และประเมินค่า

- **ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล** เมื่อผู้เรียนได้ทำการรวบรวมข้อมูลตามขั้นรวบรวมหลักฐานเสร็จแล้ว ผู้เรียนจะต้องนำวิธีการพิจารณาหลักฐานทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์หาความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้รวบรวมมาจากขั้นรวบรวมหลักฐาน

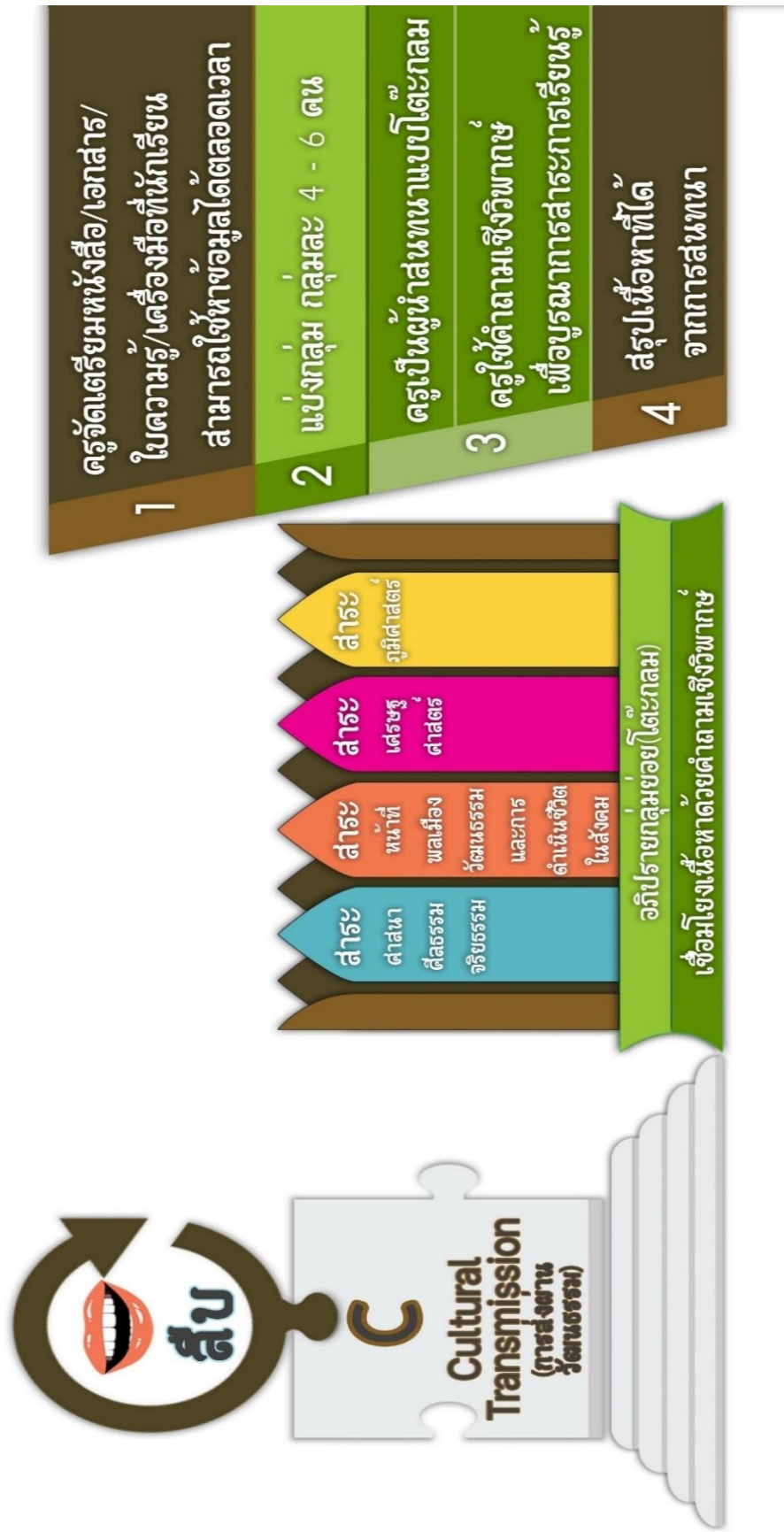
(4) ตีความและสังเคราะห์เนื้อหา

- **สรุปข้อมูล** ในขั้นนี้ผู้เรียนนำข้อมูลที่เกี่ยวกับสถานที่ต่าง ๆ มาจัดให้เป็นระบบสำหรับจัดทำผลงาน

(5) นำเสนอข้อมูล

- **จัดทำผลงาน** ในขั้นนี้ผู้เรียนต้องจัดทำผลงานที่ได้จากการสรุปข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในขั้นตีความและสังเคราะห์เนื้อหาออกมาเป็นชิ้นงานในรูปแบบต่าง ๆ เช่น รายงาน แผ่นพับ วิดีโอ คลิป แผ่นผังความคิด หรืออื่น ๆ ตามที่ครูกำหนดหรือตามถนัดของผู้เรียน

- **สรุปการเรียนรู้** ในขั้นนี้ผู้สอนให้ผู้เรียนออกมานำเสนอผลงานที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ จากนั้นผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาเกี่ยวกับสถานที่สำคัญอีกครั้ง

ภาพ 19 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ชั้น C (Cultural Transmission)

2.3.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สิบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ชั้น สิบ

สิบ คือ สิบอดีตสถานสัมพันธ์สาระ ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “ การเชื่อมโยงเรื่องราวของสถานที่ที่สามารถมองเห็นได้ในปัจจุบันกับสิ่งอื่นที่มีความเกี่ยวพันกัน ”

1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชั้น สิบ ดังภาพ 19 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ชั้น C (Cultural Transmission) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในชั้น สิบ นี้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้น C (Cultural Transmission) หรือ การส่งผ่านวัฒนธรรม ในที่นี้หมายถึงกระบวนการเชื่อมโยงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของสถานที่สำคัญเข้ากับเรื่องราวอื่นที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานที่เหล่านั้น ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยแบบโต้เถียง โดยการอภิปรายกลุ่มย่อยแบบโต้เถียงเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนและผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้นเพราะในขณะจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สอนสามารถมองเห็นผู้เรียนได้ทุกคนและผู้เรียนทุกคนสามารถมองเห็นผู้เรียนกันเองได้ นอกจากรูปแบบการเรียนรู้โดยการอภิปรายกลุ่มย่อยแบบโต้เถียง จะเป็นวิธีการหลักในชั้น สิบ แล้วยังนั้น ในการอภิปรายกลุ่มย่อยผู้สอนจะต้องใช้การสนทนาซักถามด้วยการใช้คำถามเชิงวิพากษ์เพื่อให้ผู้เรียนได้กระตุ้นคิด โดยคำถามเชิงวิพากษ์จะกระตุ้นคิดด้วยคำถามต่าง ๆ เช่น ยังไง อะไร ทำไม จากไหน เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดข้อสงสัยและอยากที่จะหาคำตอบ

ในกระบวนการซักถามนั้นผู้สอนจะต้องสนทนาซักถามเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการบูรณาการเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของสถานที่ต่าง ๆ กับเรื่องราวในสาระการเรียนรู้อื่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นนี้ผู้สอนไม่จำเป็นต้องเน้นการบูรณาการเนื้อหาที่มากจนเกินไปด้วยทฤษฎี เกสตันท์ ระบุว่า “ ในการจัดการเรียนรู้ไม่ต้องเสนอเนื้อหาให้สมบูรณ์ เพราะผู้เรียนจะใช้ประสบการณ์เดิมเติมเต็มให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีและง่ายขึ้น ”

ในส่วนของ มอง สิบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ในชั้น สิบ ผู้วิจัยสร้างจากแนวคิดจากทฤษฎีและรูปแบบการเรียนรู้ประกอบด้วย ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ทฤษฎีการเรียนรู้ของรอกเจอร์ส ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ รูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์ รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ รูปแบบการเรียนรู้แบบบูรณาการ (การบูรณาการภายในกลุ่มสาระ) รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย (แบบโต้เถียง)

2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ชั้น สิบ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ชั้น C (Cultural Transmission)

ในชั้น C (Cultural Transmission) หรือการส่งผ่านวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย แบบโต้กลม ร่วมกับการใช้คำถามเชิงวิพากษ์ ประกอบด้วย

(1) ครูจัดเตรียมหนังสือ/เอกสาร/ใบความรู้/เครื่องมือที่นักเรียนสามารถใช้หาข้อมูลได้ตลอดเวลา ในชั้นนี้ผู้สอนจะต้องเตรียมหนังสือ เอกสาร ใบความรู้ ที่มีเนื้อหาที่ผู้สอนต้องการบูรณาการเนื้อหาสถานที่สำคัญกับเนื้อหาในสาระการเรียนรู้อื่น ส่วนของเครื่องมือที่นักเรียนสามารถใช้ค้นหาข้อมูลได้ตลอดเวลา เช่น โทรศัพท์ โน้ตบุ๊ก คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ โดยผู้สอนจะทำการเตรียมไว้ให้ผู้เรียน หรือให้ผู้เรียนจัดเตรียมด้วยตนเองก็ได้

(2) แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน ในชั้นนี้ผู้สอนแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน เพื่อจัดการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย แบบโต้กลม โดยผู้วิจัยเห็นว่า การแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คนจะเป็นขนาดที่เหมาะสมที่สุด ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

(3) ครูเป็นผู้นำสนทนาแบบโต้กลม ในชั้นนี้ผู้สอนจะต้องเป็นผู้นำการสนทนาแบบโต้กลม โดยใช้คำถามเชิงวิพากษ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้ในการสนทนาผู้สอนจะต้องเลือกเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ที่ผู้เรียนได้ศึกษาในชั้น มอ A (Autonomous Teacher) เป็นเนื้อหาตั้งต้นในการสนทนา

ทั้งนี้ในชั้นตอนนี้ผู้สอนจะต้องใช้คำถามเชิงวิพากษ์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของสถานที่สำคัญที่ผู้เรียนเลือกที่จะศึกษาในชั้น มอ A (Autonomous Teacher) เข้ากับสาระการเรียนรู้อื่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม อย่างน้อย 1 สาระ โดยกระบวนการบูรณาการเนื้อหาที่กับสาระการเรียนรู้อื่นนั้น ผู้สอนไม่จำเป็นที่จะต้องแจ้งให้ผู้เรียนทราบว่ามีการบูรณาการเนื้อหาที่กับสาระใด โดยผู้สอนควรใช้คำถามเพื่อเป็นการบูรณาการเนื้อหาโดยที่ผู้สอนเป็นผู้กำหนดด้วยตัวเอง

ด้วยรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยนี้มีจุดด้อยตรงที่การใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มักใช้เวลานาน ผู้สอนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องควบคุมการสนทนาให้อยู่ในขอบเขตของเนื้อหาที่ผู้สอนต้องการจะบูรณาการ ทั้งนี้การสนทนาด้วยการใช้คำถามเชิงวิพากษ์อาจจะทำให้ผู้เรียนค้นหาเนื้อหาที่ผู้สอนไม่ทราบมาก่อน ผู้สอนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาเนื้อหาที่จะนำมาบูรณาการเป็นอย่างดี

แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่ารูปแบบการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยมักใช้เวลานาน ผู้สอนก็ยังมีความจำเป็นที่จะต้องให้เวลากับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นหาเพื่อมุลมาร่วมสนทนา

(4) สรุปเนื้อหาที่ได้จากการสนทนา ในขั้นนี้ผู้สอนจะต้องสรุปเนื้อหาที่ได้จากการสนทนาออกเป็นประเด็นโดยยึดคำถามต่าง ๆ ที่ผู้สอนได้ใช้ในการสนทนา เพื่อให้ผู้เรียนได้สรุปความคิดรวบยอดและเข้าใจเนื้อหาจากการทำกิจกรรมที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

หากผู้สอนไม่มีการสรุปประเด็นจากการสนทนาจะทำให้ผู้เรียนเกิดการไม่เข้าใจเนื้อหาที่ผู้สอนต้องการบูรณาการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จนอาจการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เสียเปล่า

ภาพ 20 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ชิน C (Conservative Innovation)

2.3.3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สีบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model)

ชั้น ยืน

ยืน คือ ยืนยงคงคู่สู่นาคต ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า “ การตระหนักถึงการอนุรักษ์และบอกต่อเรื่องราวของสถานที่สำคัญต่าง ๆ แก่บุคคลอื่น ผ่านความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อย่างมีคุณค่า ”

1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ชั้น ยืน ดังภาพที่ 20 กระบวนการจัดการเรียนรู้ ชั้น C (Conservative Innovation) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในชั้น ยืน นี้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้น C (Conservative Innovation) หรือ นวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์ เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจะต้องกลับมามองว่าหลังจากที่ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ไปแล้ว ผู้สอนในฐานะผู้ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้และมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนการศึกษาที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาตนเองตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาประวัติศาสตร์เมื่อผู้เรียนออกจากห้องเรียนไปแล้ว เนื้อหาทางประวัติศาสตร์ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จะไม่สูญเปล่า และต้องส่งผลให้สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ได้รับการอนุรักษ์จากคนในปัจจุบันให้ยังคงปรากฏสู่คนในรุ่นหลังสืบไป

ผู้วิจัยจึงมองว่ากระบวนการคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์หรือ conservative Innovation จะเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญ ซึ่งในชั้นนี้ผู้เรียนจะต้องนำเนื้อหาที่ได้จากการสนทนากลุ่มย่อยในชั้น สีบ C (Cultural Transmission) เป็นหลักในการออกแบบนวัตกรรม โดยนวัตกรรมเหล่านั้นจะต้องตรงตามหลักการออกแบบนวัตกรรมคือ มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งใหม่และมีคุณค่า ทั้งนี้การออกแบบนวัตกรรมของผู้เรียนจะแสดงออกมาเป็นแนวคิดนวัตกรรมอย่างง่าย เนื่องจากในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาจจะไม่มีเวลา อุปกรณ์ ทุนทรัพย์ รวมทั้งความเหมาะสมที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถผลิตนวัตกรรมได้จริง โดยการจัดทำแนวคิดนวัตกรรมจะแสดงออกด้วยการวาดภาพ การใช้ดินน้ำมัน การใช้โปรแกรม หรือการประดิษฐ์เป็นตัวอย่งนวัตกรรม ตามความสนใจและความสามารถของผู้เรียน

ในส่วนของ มอง สีบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ในชั้น ยืน ผู้วิจัยสร้างจากแนวคิดจากทฤษฎีและรูปแบบการเรียนรู้ประกอบด้วย ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ รูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์

2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ชั้น ยืน ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ชั้น C (Conservative Innovation)

ชั้นนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสร้างนวัตกรรมโดยคำจำกัดความว่า “ ความคิดสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ มีคุณค่า ” ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญ ประกอบด้วย

(1) ครูกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแนวคิดนวัตกรรม จากชั้นการอภิปรายกลุ่มย่อยตาม **ความสนใจ** ในชั้นนี้ผู้สอนใช้วิธีการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดการสร้างนวัตกรรมจากการอภิปรายกลุ่มย่อยในชั้น สืบ C (Cultural Transmission) ตามหัวข้อที่ผู้เรียนสนใจ โดยครูใช้คำถามอย่างง่าย เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดที่จะประดิษฐ์นวัตกรรม เช่น เราจะผลิตนวัตกรรมอะไร เพื่อการอนุรักษ์สถานที่เหล่านี้ หรือเราจะทำอย่างไรเพื่อการอนุรักษ์ให้สถานที่เหล่านี้คงอยู่ต่อไป

(2) **นักเรียนเลือกหัวข้อที่จะจัดทำนวัตกรรม** ผู้เรียนเลือกหัวข้อที่จะจัดทำนวัตกรรม จากชั้นการอภิปรายกลุ่มย่อยในชั้น C (Cultural Transmission)

(3) **ครูให้คำปรึกษาเกี่ยวกับแนวคิดนวัตกรรมของนักเรียน(ความคิดสร้างสรรค์+ สิ่งใหม่+มีคุณค่า)** ผู้สอนให้คำปรึกษาเกี่ยวกับแนวคิดการสร้างนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญกับผู้เรียนอย่างใกล้ชิด โดยแนวคิดนวัตกรรมจะต้องสอดคล้องกับคำจำกัดความของการสร้างนวัตกรรมว่า “ ความคิดสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ มีคุณค่า ”

(4) **นักเรียนออกแบบนวัตกรรม และนำเสนอนวัตกรรม**

- **นักเรียนออกแบบนวัตกรรม** ครูให้นักเรียนออกแบบนวัตกรรมอย่างง่าย โดยการจัดทำแนวคิดนวัตกรรมด้วยการวาดภาพ การใช้ดินน้ำมัน การใช้โปรแกรม หรือการประดิษฐ์เป็นตัวอย่างนวัตกรรม ตามความสนใจและความสามารถของผู้เรียน

ด้วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาจจะไม่มีเวลา อุปกรณ์ ทุนทรัพย์ รวมทั้งความเหมาะสมที่จะทำให้ผู้เรียนสามารถผลิตนวัตกรรมได้จริง

- **นำเสนอนวัตกรรม** ผู้สอนให้ผู้เรียนนำเสนอแนวคิดนวัตกรรมของตนเองตามความเหมาะสม

กล่าวโดยสรุปว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้มอง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ประกอบด้วย 3 ส่วนด้วยกัน คือ มอง สืบ ยืน โดยจะต้องมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการ

เรียนรู้ ACC อันประกอบด้วย ชั้น มอง ซึ่งจัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านผ่านชั้น A (Autonomous Teacher) หรือ ครูผู้มีอิสระ ชั้น C (Cultural Transmission) หรือ การส่งผ่านวัฒนธรรม และชั้น C (Conservative Innovation) หรือ นวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์

มอง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในชั้น มอง นี้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้น A (Autonomous Teacher) หรือ ครูผู้มีอิสระ เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์มาเป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการนำวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้สอนส่วนใหญ่ในปัจจุบันนิยมใช้มาจัดกลุ่มให้เข้ากับรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้ตรงกับคำจำกัดความของคำว่า มอง ที่ผู้วิจัยได้ให้คำนิยามไว้แต่ต้น

ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ชั้น A (Autonomous Teacher) เป็นขั้นที่ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นหลักในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. กำหนดปัญหา
 - นำเข้าสู่บทเรียน
 - เลือกสถานที่ที่จะศึกษา
2. รวบรวมหลักฐาน
 - ลงพื้นที่จริง
 - สัมภาษณ์ประชาชนท้องถิ่น/วิทยากร/ผู้รู้
 - ศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ
3. วิเคราะห์และประเมินค่า
 - ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล
4. ตีความและสังเคราะห์เนื้อหา
 - สรุปข้อมูล
5. นำเสนอข้อมูล
 - จัดทำผลงาน
 - สรุปการเรียนรู้

สืบ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในชั้น สืบ นี้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้น C (Cultural Transmission) หรือ การส่งผ่านวัฒนธรรม โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยแบบโต๊ะกลมเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนและผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์กันมาก ในการอภิปราย

กลุ่มย่อยผู้สอนจะต้องใช้การสนทนาซักถามด้วยการใช้คำถามเชิงวิพากษ์เพื่อให้ผู้เรียนได้กระตุ้นคิด ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นนี้ผู้สอนไม่จำเป็นต้องเน้นการบูรณาการเนื้อหาที่มากจนเกินไปด้วยทฤษฎี เกสตันท์ ระบุว่า “ ในการจัดการเรียนรู้ไม่ต้องเสนอเนื้อหาให้สมบูรณ์ เพราะผู้เรียนจะใช้ประสบการณ์เดิมเติมเต็มให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีและง่ายขึ้น ”

ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ขั้น C (Cultural Transmission) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย แบบโต้กลม ร่วมกับการใช้คำถามเชิงวิพากษ์ ประกอบด้วย

1. ครูจัดเตรียมหนังสือ/เอกสาร/ใบความรู้/เครื่องมือที่นักเรียนสามารถใช้หาข้อมูลได้ตลอดเวลา
2. แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน
3. ครูเป็นผู้นำการสนทนาแบบโต้เถียง และใช้คำถามเชิงวิพากษ์เพื่อบูรณาการสาระการเรียนรู้
4. สรุปเนื้อหาที่ได้จากการสนทนา

ยีน รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในขั้น ยีน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในขั้น C (Conservative Innovation) หรือ นวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะต้องนำเนื้อหาที่ได้จากการสนทนากลุ่มย่อยในขั้น สืบ C (Cultural Transmission) เป็นหลักในการออกแบบนวัตกรรม โดยนวัตกรรมเหล่านั้นจะต้องตรงตามหลักการออกแบบนวัตกรรมคือ มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งใหม่และมีคุณค่า

ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ขั้น C (Cultural Transmission) เป็นการสร้างนวัตกรรมโดยคำจำกัดความว่า “ ความคิดสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ มีคุณค่า ” ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญ ประกอบด้วย

1. ครูกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแนวคิดนวัตกรรม จากขั้นการอภิปรายกลุ่มย่อย ตามความสนใจ
2. นักเรียนเลือกหัวข้อที่จะจัดทำนวัตกรรม
3. ครูให้คำปรึกษาเกี่ยวกับแนวคิดนวัตกรรมของนักเรียน (ความคิดสร้างสรรค์+สิ่งใหม่+มีคุณค่า)
4. นักเรียนออกแบบนวัตกรรม และนำเสนอนวัตกรรม

การจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้ ACC (ACC Learning Management) ดังกล่าว ทั้ง 3 ขั้นตอนผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดย A (Autonomous Teacher) ใช้วิธีการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ชั้น C (Cultural Transmission) ใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยแบบโต๊ะกลม และการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ และชั้น C (Conservative Innovation) ใช้การสร้างนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญ นับเป็นการเสร็จสิ้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ ACC (ACC Learning Management) ตามแนวคิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สิบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ที่ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความไว้ข้างต้นไว้ว่า “มอง มองไม่ผ่านจากปัจจุบันสู่อดีต สิบ สิบอดีตสานสัมพันธ์สาระ ยืน ยืนยั้งยงคงคู่สู่นาคต ”

2.4 การสะท้อนผลจากการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ มอง สิบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ไปใช้

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (COVID19) อย่างเป็นวงกว้างในประเทศไทย และรัฐบาลโดยศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดและการกระจายของเชื้อในด้านต่าง ๆ หนึ่งในนั้น เป็นมาตรการที่สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ คือ การประกาศปิดสถานศึกษา ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ไม่สามารถทำให้ผู้วิจัยทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สิบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ได้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สิบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) โดยเปรียบเทียบกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในปัจจุบัน

ซึ่งในปัจจุบันกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยทั่วไปตามที่ครูผู้สอนซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยมีความคล้ายคลึงกับชั้น มอง A (Autonomous Teacher) ที่ผู้วิจัยได้นิยามไว้ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้มีการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นขั้นเป็นตอน แต่เพื่อให้ผู้วิจัยสามารถนำมาปรับใช้เพื่อทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สิบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ได้ ผู้วิจัยจึงได้ขอความร่วมมือจากครูผู้ให้ข้อมูลบางท่าน เพื่อติดต่อนักเรียนซึ่งเป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สามารทำให้ผู้วิจัยสามารถทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สิบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ได้ ผู้วิจัยจึงได้ทดลองรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สิบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ในชั้น สิบ C (Cultural Transmission) และชั้น ยืน C (Conservative Innovation) ผ่าน แอปพลิเคชันไลน์ (Line Application)

2.4.1 การสะท้อนผลกระบวนการจัดการเรียนรู้ชั้น สิบ C (Cultural Transmission)

สามารถสรุปประเด็นสำคัญออกได้เป็น 5 ด้าน ดังนี้ ด้านผู้สอน ด้านเนื้อหา ด้านสื่อ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านผู้เรียน

1) ด้านผู้สอน

ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้น สิบ ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ชั้น C (Cultural Transmission) โดยผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้นำการอภิปรายกลุ่มย่อย แบบโตะกลม

ผลการวิจัยพบว่าผู้สอนที่ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์กับสาระการเรียนรู้อื่น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทั้งนี้ผู้สอนควรใช้เวลากับผู้เรียนที่จะค้นหาข้อมูลเพื่อสนทนากับผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ควบคุมการดำเนินการอภิปรายกลุ่มย่อย แบบโตะกลม ถึงแม้ว่าผู้สอนจะใช้สื่อ Script Nakhon ที่ผู้สอนทำขึ้นเป็นแนวคำถามในการสนทนาแล้วนั้น บางครั้งผู้เรียนอาจจะมีการสนทนาในคำถามที่แตกต่างออกไป จึงทำให้ผู้สอนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรอบรู้ในเรื่องที่จะดำเนินการอภิปรายกลุ่มย่อยพอสมควร

ทั้งนี้ในฐานะที่ผู้สอนเป็นผู้นำการอภิปรายผู้สอนจะต้องคอยควบคุมเวลาในการอภิปรายเป็นอย่างดี เนื่องด้วยการอภิปรายกลุ่มย่อยนี้เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ใช้เวลาค่อนข้างมาก

เมื่อการอภิปรายกลุ่มย่อยสิ้นสุดลง ผู้สอนจะต้องสรุปเนื้อหาจากการอภิปรายกลุ่มย่อยเป็นประเด็นจากการอภิปราย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดและเข้าใจเนื้อหาจากการทำกิจกรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2) ด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้เลือกสถานที่ที่ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลมีประสบการณ์จากการสอนของครูผู้ให้ข้อมูล ด้วยกัน 3 สถานที่ คือกำแพงเมืองเก่า คลองหน้าเมือง และถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช ผ่านคำถามในสื่อ Script Nakhon ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น โดยมีคำถามดังต่อไปนี้

กำแพงเมืองเก่า

ผู้วิจัยได้เลือกใช้คำถามเชิงวิพากษ์ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการทั้ง 4 สาระการเรียนรู้

- สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

คำถาม : ในการสร้างกำแพงเมืองนักเรียนคิดว่าการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาหรือไม่

- สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

คำถาม : เมื่อมีการสร้างกำแพงเมืองแล้วประชาชนจะสามารถเข้าออกในเมืองได้ตลอดเวลาหรือไม่

- สาระเศรษฐศาสตร์

คำถาม : การทำอิฐในนครศรีธรรมราชมีการจำหน่ายที่ใด

- สารระงูมิศาสตร์

คำถาม : วัตถุประสงค์ที่ใช้ในการทำอิฐมีลักษณะอย่างไร

คลองหน้าเมือง

ผู้วิจัยได้เลือกใช้คำถามเชิงวิพากษ์ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ใน 3 สารการเรียนรู้

- สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

คำถาม : ความสำคัญของคลองหน้าเมืองที่มีต่ออาณาจักรนครศรีธรรมราช

- สารเศรษฐศาสตร์

คำถาม : สินค้าสำคัญในอดีตที่นครศรีธรรมราชส่งออกมีอะไรบ้าง

- สารระงูมิศาสตร์

คำถาม : ต้นกำเนิดและจุดสิ้นสุดของคลองหน้าเมือง

ถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช

ผู้วิจัยได้เลือกใช้คำถามเชิงวิพากษ์ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการทั้ง 4 สารการเรียนรู้

- สารศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

คำถาม : ศาสนสถานแต่ละศาสนาที่เรารู้จักมีอะไรบ้าง

คำถาม : สาเหตุที่คนนครศรีธรรมราชนับถือศาสนาหลายศาสนา

- สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

คำถาม : ถนนราชดำเนินมีความสำคัญอย่างไรกับนครศรีธรรมราช

- สารเศรษฐศาสตร์

คำถาม : ย่านการค้าบนถนนราชดำเนินที่รู้จัก

- สารระงูมิศาสตร์

คำถาม : ทำไมถึงต้องสร้างถนนราชดำเนินจุดนี้

ซึ่งปรากฏในภาพ 21 ภาพสื่อ Script Nakhon (กำแพงเมืองเก่า) ภาพ 22 ภาพสื่อ Script Nakhon (คลองหน้าเมือง) และภาพ 23 ภาพสื่อ Script Nakhon (ถนนราชดำเนิน) โดยเป็นส่วนหนึ่งของสื่อ Script Nakhon ที่ผู้วิจัยได้ทำขึ้น เพื่อเป็นแนวคำถามเชิงวิพากษ์ในการจัดการเรียนรู้รูปแบบการอภิปรายกลุ่มย่อยแบบโต้เถียง

3) ด้านสื่อ

ในการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบของมอง สิบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ในชั้น สิบ นั้น ผู้วิจัยได้จัดทำ Script NaKhon เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้สอนได้ใช้คำถาม

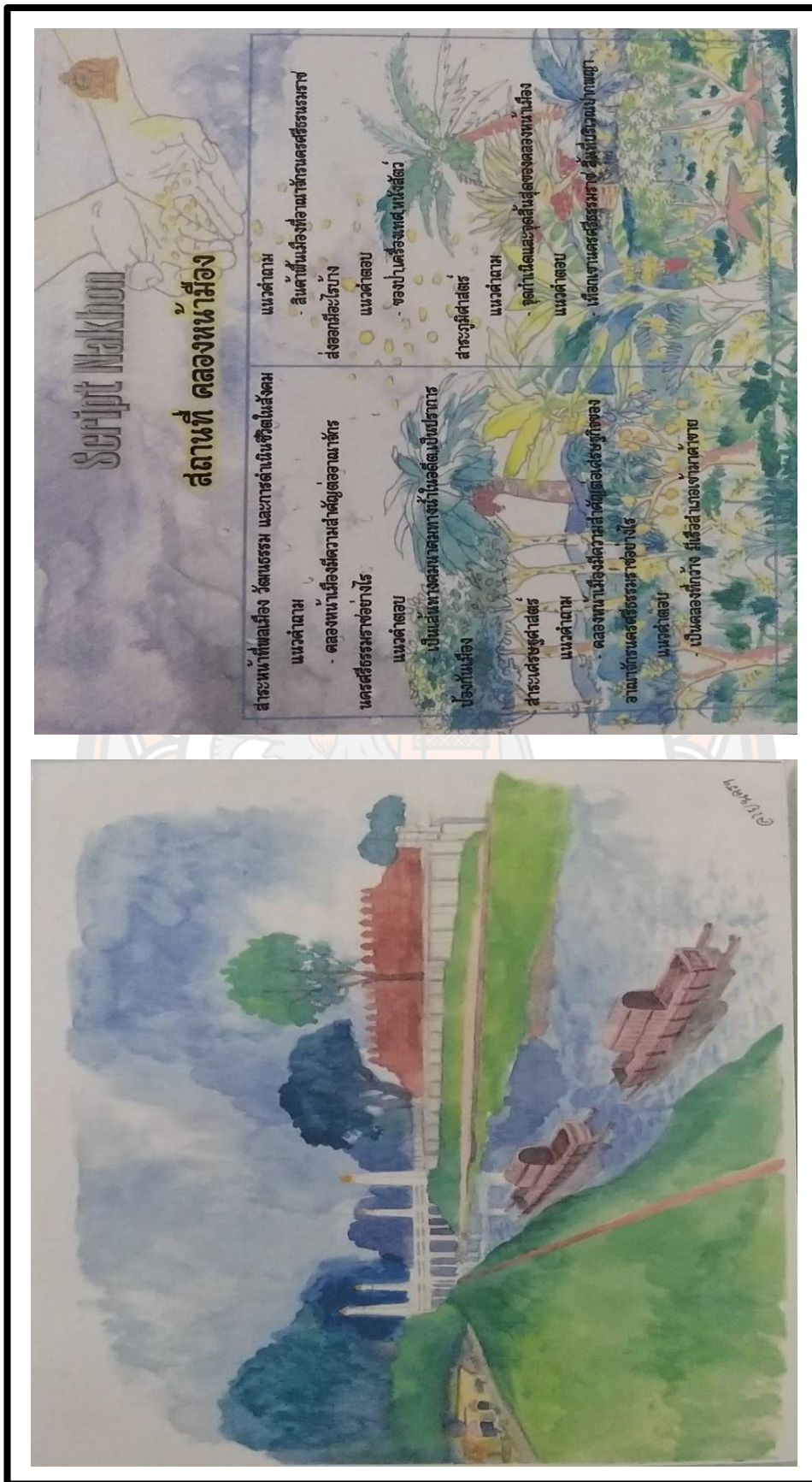
เชิงวิพากษ์กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และผู้สอนสามารถบูรณาการเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์กับ
สาระการเรียนรู้อื่น ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้

ผลการวิจัยพบว่า Script NaKhon เป็นตัวช่วยที่ดี ที่จะทำให้การอภิปรายกลุ่มย่อยที่
ผู้สอนเป็นผู้นำการสนทนา และทำให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่น แต่อย่างไรก็ตามคำถาม
ใน สื่อ Script NaKhon เป็นแค่แนวทางในการใช้คำถามเพื่อการอภิปรายกลุ่มย่อยเท่านั้น ผู้สอน
สามารถใช้คำถามอื่นประกอบการสนทนา เพื่อให้เกิดการบูรณาการเนื้อหาในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ
ได้ดียิ่งขึ้น

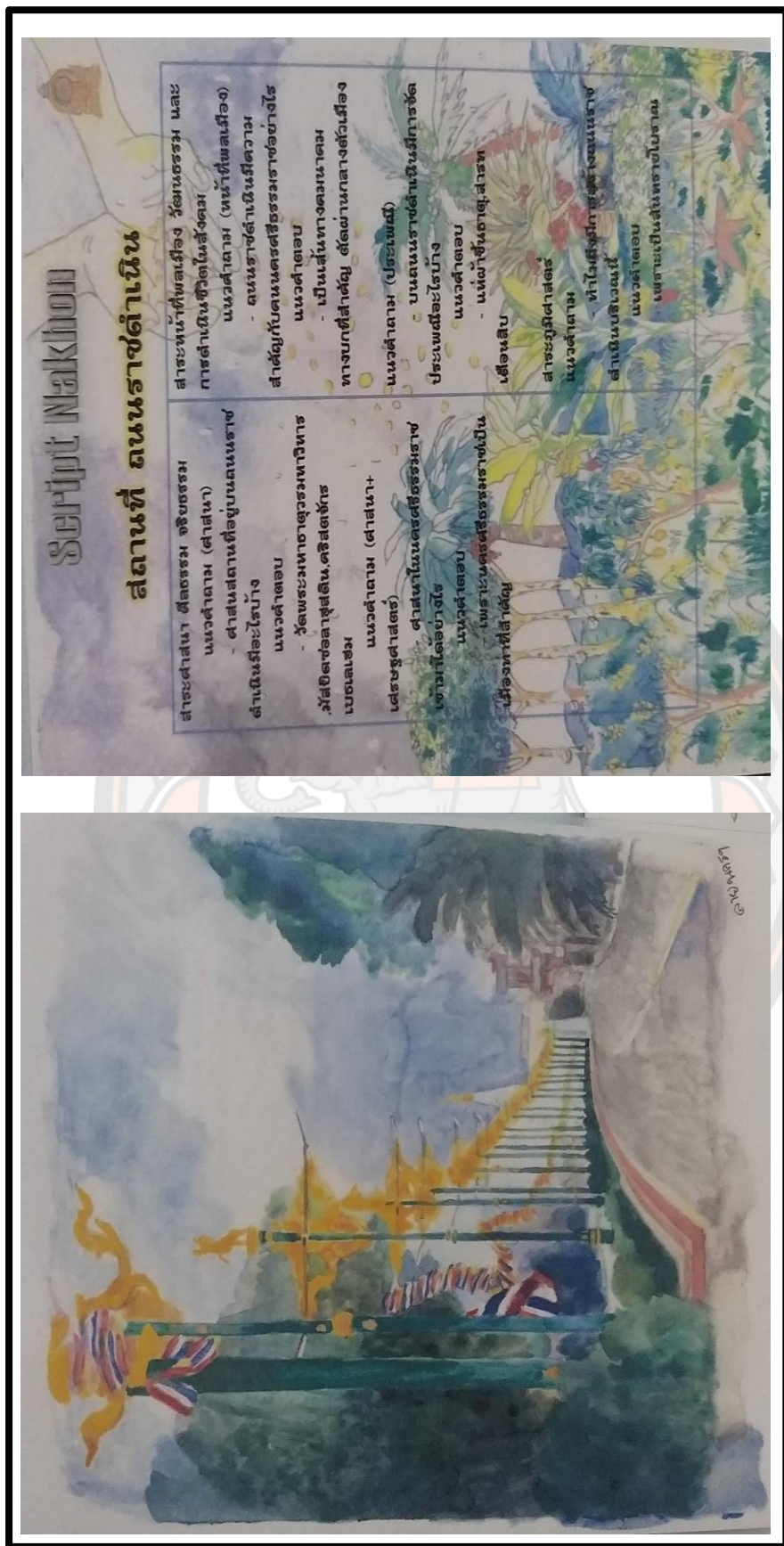

ภาพ 21 ภาพสื่อ Script Nakhon (กำแพงเมืองเก่า)

ภาพ 22 ภาพสื่อ Script Nakhon (ดลองพหามเมือง)

ภาพ 23 ภาพสื่อ Script Nakhon (ถนนราชดำเนิน)

4) การกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้การอภิปรายกลุ่มย่อยแบบโตะกลม โดยใช้คำถามเชิงวิพากษ์เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการบูรณาการประวัติของสถานที่สำคัญกับสาระการเรียนรู้อื่น ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ผ่าน แอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) ด้วยการขอความร่วมมือจากผู้ให้ข้อมูลในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

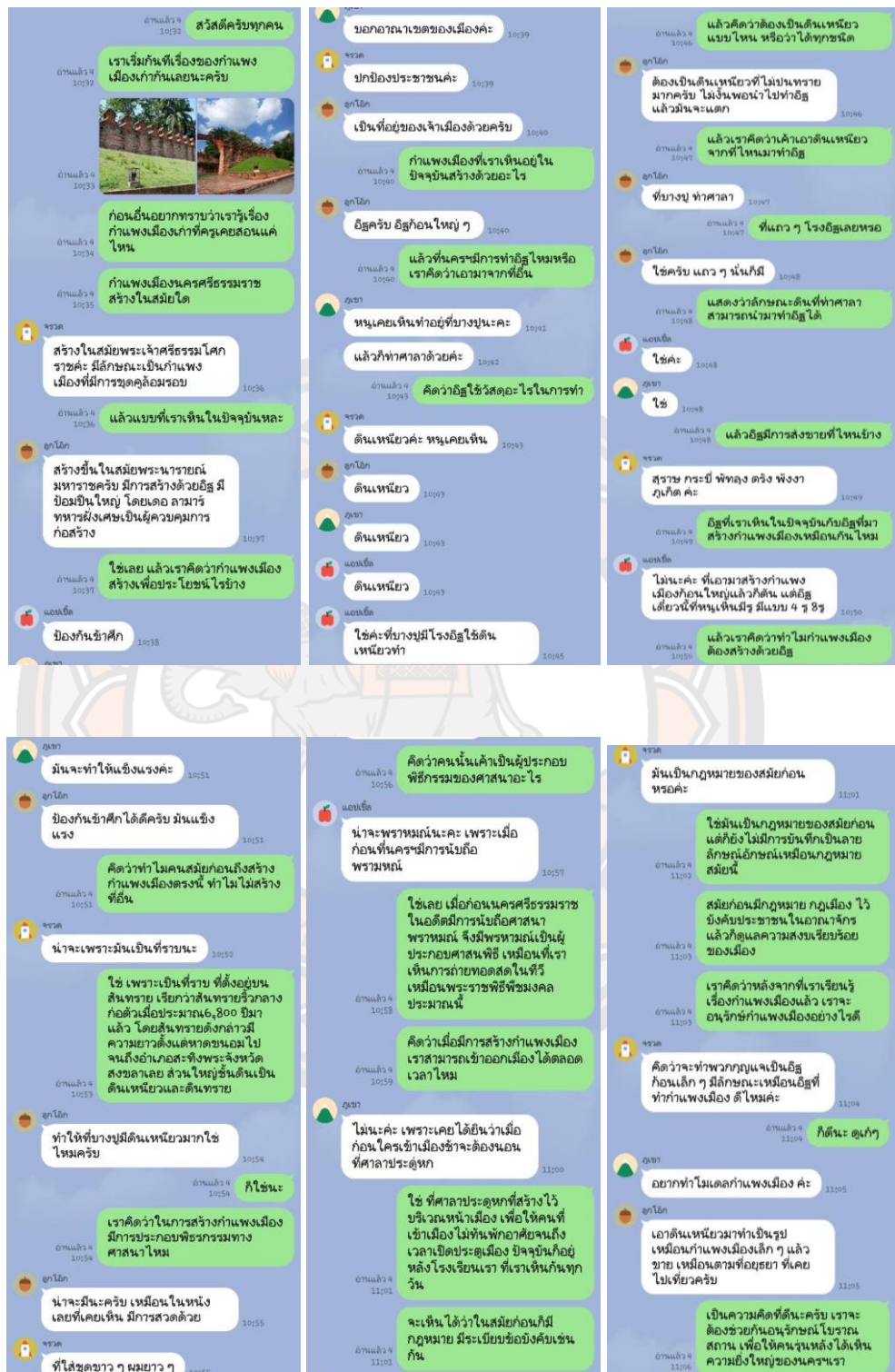
ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้โดยการอภิปรายกลุ่มย่อยแบบโตะกลม เป็นวิธีการที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและตื่นตัวในการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา แต่อย่างไรก็ตามในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนสมควรที่จะให้เวลากับผู้เรียนในการค้นหาเนื้อหาเพื่อร่วมอภิปราย ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบดังกล่าว ทำให้ผู้เรียนรู้สึกตื่นตัวที่จะเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา และรู้สึกว่าคุณเองมีความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เรียนได้สะท้อนผลการเรียนรู้ ดังปรากฏในบทสัมภาษณ์ของนักเรียนคนที่ 9 นักเรียนคนที่ 10 นักเรียนคนที่ 23 และนักเรียนคนที่ 25 ว่า

“ การเรียนแบบนี้ดีนะคะหนูว่า มันทำให้เรากล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับที่เราเรียน แล้วเราก็จะได้เรียนไปด้วยหาความรู้ไปด้วย เพราะถ้าเรียนในห้องนี้ครูบรรยายอย่างเดียว เราก็อ้างไม่ฟังบ้าง ” (นักเรียนคนที่ 9 สัมภาษณ์เมื่อ 8 กันยายน 2564)

“ คือผมคิดว่ามันก็ดีนะครับ เราได้รู้เรื่องที่เรายังไม่รู้อีกหลายอย่าง แล้วเราก็ได้หาข้อมูลไปด้วย บางทีเวลาครูสอนเราก็ไม่ค่อยสนใจ ผมว่าถ้าได้เรียนจริงๆ แบบนี้คงดีครับ ” (นักเรียนคนที่ 10 สัมภาษณ์เมื่อ 8 กันยายน 2564)

“ หนูคิดว่าการเรียนแบบนี้มันก็ดีนะคะ เราได้รู้เรื่องของนครศรีธรรมราชอีกมาก รู้ว่าสถานที่นี้เกี่ยวกับเรื่องอื่นยังไงบ้าง เราหาความรู้ก่อนแล้วมาพูดคุยกันก็ได้ค่ะ หนูว่าดีค่ะ ” (นักเรียนคนที่ 10 สัมภาษณ์เมื่อ 23 กันยายน 2564)

“ การเรียนแบบนี้ถือว่าดีค่ะ มันทำให้เราสนใจอยู่ตลอดเวลา พอมีคำถามเราก็ต้องหาคำตอบที่จะไปตอบ หนูว่าหนูสนใจมากขึ้นเพราะว่าเวลาครูสอนครูเขาสนใจเฉพาะคนที่ตอบ ถ้าได้เรียนแบบนี้ในห้องจริงๆ คงจะดีกว่านี้ แต่เราเรียนทางไลน์ แต่ก็ดีนะคะมันดีเลย ” (นักเรียนคนที่ 25 สัมภาษณ์เมื่อ 8 กันยายน 2564)

ภาพ 24 ภาพแสดงการจัดการเรียนรู้ มอง สิบ ยืน (เรื่องกำแพงเมืองเก่า)

ภาพ 25 ภาพแสดงการจัดการเรียนรู้ มอง สืบ ยืน (เรื่องคลองหน้าเมือง)

ภาพ 26 ภาพแสดงการจัดการเรียนรู้ มอง สืบ ยืน (เรื่องถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช)

5) ด้านผู้เรียน

ผู้วิจัยได้จัดการเรียนรู้รูปแบบการอภิปรายกลุ่มย่อยแบบโต้ะกลม ผ่านการใช้คำถามเชิงวิพากษ์กับผู้เรียนที่เป็นผู้ให้ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนเกิดความสนใจที่อยากจะเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้คำถามเชิงวิพากษ์และการอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นกระบวนการที่กระตุ้นให้ผู้เรียนจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนอยู่ตลอดเวลา และผู้เรียนเกิดการแข่งขันที่จะหาคำตอบเพื่อจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ผู้สอนใช้ในการจัดการเรียนรู้ซึ่งการตื่นตัวในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นการแสดงออกให้เห็นว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา

2.4.2 การสะท้อนผลกระบวนการจัดการเรียนรู้ชั้น ยีน C (Conservative Innovation)

สามารถสรุปประเด็นสำคัญออกได้เป็น 3 ด้าน ดังนี้ ด้านผู้สอน และด้านผู้เรียน

1) ด้านผู้สอน

ผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นผู้เรียนตามสถานที่ต่าง ๆ ในส่วนของกำแพงเมืองเก่าใช้คำถามว่า “ เราเรียนรู้เรื่องกำแพงเมืองแล้วเราจะคิดว่าจะอนุรักษ์กำแพงเมืองอย่างไรดี ” คลองหน้าเมืองใช้คำถามว่า “ เราคิดว่าหลังจากที่เราเรียนรู้เรื่องคลองหน้าเมืองแล้ว เราจะอนุรักษ์คลองหน้าเมืองอย่างไรได้บ้าง ” และถนนราชดำเนินใช้คำถามว่า “ เราคิดว่าหลังจากที่เราเรียนรู้เรื่องถนนราชดำเนินแล้ว เราจะอนุรักษ์ถนนราชดำเนินอย่างไรดี ”

ผลการวิจัยพบว่าการใช้คำถามอย่างง่ายเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงแนวความคิดในการคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์นั้น ผู้เรียนจะมีความกระตือรือร้นในการตอบคำถามเนื่องด้วยเป็นคำถามอย่างง่ายและเป็นคำถามปลายเปิด

2) ด้านเนื้อหา

ผู้สอนใช้คำถามอย่างง่ายเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแนวความคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์โดยยึดหัวข้อที่ได้จากการอภิปรายกลุ่มย่อยแบบโต้ะกลม

3) ด้านผู้สอน

เมื่อผู้เรียนถูกกระตุ้นด้วยคำถามที่เป็นคำถามอย่างง่ายและเป็นคำถามปลายเปิดทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญ

2.4.3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สิบ ยีน (Mong Seup Yeun Learning Model) ผ่าน แอปพลิเคชันไลน์ (Line Application)

ด้วยในช่วงการลงพื้นที่เก็บข้อมูลวิจัยนั้นเป็นช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่ที่ทั่วโลกรู้จักกันในชื่อ “ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ” ซึ่งประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีการแพร่

ระบาดในวงจำกัด ทำให้ผู้วิจัยสามารถลงพื้นที่เก็บข้อมูลในวัตถุประสงค์ที่ 1) ได้เป็นที่เรียบร้อย แต่เมื่อระยะเวลาผ่านไปการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในประเทศไทยกลับกระจายเป็นวงกว้างและมีผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้นในแต่ละวัน รัฐบาลภายใต้ศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงมีนโยบายและมาตรการต่าง ๆ ในการควบคุมการแพร่กระจายของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้กระทรวงศึกษาธิการมีความจำเป็นที่จะต้องออกนโยบายให้สอดคล้องกับศูนย์บริหารสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อความปลอดภัยของนักเรียนในระบบการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายให้สถานศึกษาหยุดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษา (on site) และปรับเปลี่ยนเป็นรูปแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละสถานศึกษา

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงไม่สามารถลงพื้นที่เก็บข้อมูลการวิจัยในโรงเรียนได้ อย่างไรก็ตาม วัตถุประสงค์ที่ 2) ผู้วิจัยได้คิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มง สีบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ขึ้นเพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม จึงจำเป็นต้องมีการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มง สีบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดในปัจจุบันหลายหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศได้นำระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ โปรแกรม หรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ มาใช้ในการดำเนินงานขององค์กร สถานศึกษาเองก็เช่นเดียวกันได้มีการนำระบบต่าง ๆ เหล่านี้มาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนไม่หยุดชะงัก

ผู้วิจัยจึงได้เลือกแอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) ในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มง สีบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น ด้วยขณะลงพื้นที่เก็บข้อมูลในวัตถุประสงค์ที่ 1) ผู้วิจัยได้มีโอกาสขอข้อมูล ID Line จากผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยผู้วิจัยตระหนักว่าอาจจะมีการขอเก็บข้อมูลการวิจัยเพิ่มเติมในบางส่วนที่อาจตกหล่นจากการสัมภาษณ์ และผู้วิจัยมองว่า แอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) เป็นแอปพลิเคชันที่คนไทยส่วนใหญ่ใช้งานอยู่ในชีวิตประจำวันและมีความเสถียรในการส่งข้อความต่าง ๆ เมื่อผู้วิจัยเลือกวิธีการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มง สีบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ผ่านแอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) แล้ว ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาบทสัมภาษณ์ของครูผู้ให้ข้อมูล เนื่องจากผู้วิจัยไม่สามารถดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มง สีบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ในขั้น มง A (Autonomous Teacher) ได้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาจากบทสัมภาษณ์เพื่อเลือกครูผู้ให้ข้อมูลที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใกล้เคียงกับขั้น มง A (Autonomous Teacher) มากที่สุด

เพื่อให้ผลการทดลองรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) เกิดผลที่สมบูรณ์ที่สุดในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อครูผู้ให้ข้อมูลที่ผู้วิจัยเลือกแล้วว่ามีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใกล้เคียงกับขั้น มง A (Autonomous Teacher) มากที่สุด เพื่ออธิบายสาเหตุและความจำเป็นในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ด้วยระบบออนไลน์ผ่าน แอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) แล้วจึงขอความร่วมมือครูผู้ให้ข้อมูลติดต่อนักเรียนผู้ให้ข้อมูลที่สามารถให้ความร่วมมือในการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ได้

3. เมื่อผู้วิจัยได้นักเรียนผู้ให้ข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจึงสร้างกลุ่มสนทนาในแอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) ขึ้นด้วยการเพิ่ม ID LINE ตามที่ผู้วิจัยได้ขอข้อมูลไว้ขณะลงพื้นที่เก็บข้อมูลในวัตถุประสงค์ที่ 1)

4. ผู้วิจัยได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการสร้างกลุ่มสนทนาเพื่อการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ผ่าน แอปพลิเคชันไลน์ (Line Application)

5. ผู้วิจัยทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ในขั้นสืบ C (Cultural Transmission) และขั้น ยืน C (Conservative Innovation) ตามที่ผู้วิจัยได้อธิบายไว้ในข้อที่ 2.3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model)

ด้วยการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ผ่านแอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) เป็นการขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจึงไม่สามารถใช้เวลาได้นานมากนัก แต่อย่างไรก็ตามการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ในสืบ C (Cultural Transmission) และขั้น ยืน C (Conservative Innovation) นั้น สามารถดำเนินการได้ครบทุกขั้นตอนตามรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจนเกิดผลการวิจัยที่สมบูรณ์ที่สุดตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

จากการใช้แอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) ในการสนทนาผู้วิจัยมองเห็นความสามารถของ แอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) ประการหนึ่งคือเมื่อผู้วิจัยต้องการถ่ายรูปหน้าจอการสนทนา แอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) สามารถปกปิดชื่อและรูปภาพของผู้ให้ข้อมูลได้ด้วยการสร้างรูปและชื่อใหม่ ซึ่งเป็นรูปและชื่อสมมุติขึ้นผู้วิจัยจึงมองว่าการเก็บข้อมูลผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) จะช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้ที่ต้องการเก็บข้อมูลงานวิจัยผ่านระบบออนไลน์ทั้งในเรื่องของการเก็บข้อมูลและการนำข้อมูลมาใช้ในการเขียนงานวิจัย

กล่าวโดยสรุปว่า การสะท้อนผลจากการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ มอง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ไปใช้

การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ มอง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ไปใช้ สามารถสรุปได้เป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านผู้สอน

ผู้สอนที่ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์กับสาระการเรียนรู้อื่น ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทั้งนี้ผู้สอนควรให้เวลากับผู้เรียนที่จะค้นหาข้อมูลเพื่อสนทนากับผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ควบคุมการดำเนินการอภิปรายกลุ่มย่อยแบบโต้เถียงกัน ถึงแม้ว่าผู้สอนจะใช้สื่อ Script Nakhon เป็นแนวคำถามในการสนทนาแล้วนั้นบางครั้งผู้เรียนอาจจะมีการสนทนาในคำถามที่ผู้สอนไม่ได้เตรียมมา จึงทำให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องมีความรอบรู้ในเรื่องที่จะดำเนินการอภิปรายกลุ่มย่อยพอสมควร

2. ด้านเนื้อหา

การใช้คำถามเชิงวิพากษ์ในการอภิปรายกลุ่มย่อยทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนรู้ประวัติศาสตร์มากขึ้นด้วยเพราะเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนและผู้สอนจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันตลอดเวลา จนเกินไปถึงแม้ว่าการเรียนรู้ด้วยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยจะเป็นวิธีที่ค่อนข้างใช้เวลา แต่ก็ตาม

3. ด้านสื่อ

Script NaKhon เป็นตัวช่วยที่ดี ที่จะทำให้การอภิปรายกลุ่มย่อยที่ผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการสนทนา และทำให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่น แต่อย่างไรก็ตามคำถามใน สื่อ Script NaKhon เป็นแค่แนวทางในการใช้คำถามเพื่อการอภิปรายกลุ่มย่อยเท่านั้น ผู้สอนสามารถใช้คำถามอื่นประกอบการสนทนา เพื่อให้เกิดการบูรณาการเนื้อหาในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

4 การกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยการอภิปรายกลุ่มย่อยแบบโต้เถียงกัน เป็นวิธีการที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและตื่นตัวในการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา แต่อย่างไรก็ตามในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนสมควรที่จะให้เวลาให้ผู้เรียนในการค้นหาเนื้อหาเพื่อร่วมอภิปราย ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบดังกล่าว ทำให้ผู้เรียนรู้สึกตื่นตัวที่จะเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา และรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้

5.ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนเกิดความสนใจที่อยากจะเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้คำถามเชิงวิพากษ์และการอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นกระบวนการที่กระตุ้นให้ผู้เรียนจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนอยู่ตลอดเวลา

และผู้เรียนเกิดการแข่งขันที่จะหาคำตอบเพื่อจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ผู้สอนใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งการตื่นตัวในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นการแสดงออกให้เห็นว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา

การใช้แอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) ในการสนทนาผู้วิจัยมองเห็นความสามารถของแอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) ประการหนึ่งคือเมื่อผู้วิจัยต้องการถ่ายรูปหน้าจอการสนทนา แอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) สามารถปกปิดชื่อและรูปภาพของผู้ให้ข้อมูลได้ด้วยการสร้างรูปและชื่อใหม่ ซึ่งเป็นรูปและชื่อสมมุติขึ้นผู้วิจัยจึงมองว่าการเก็บข้อมูลผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) จะช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้ที่ต้องการเก็บข้อมูลงานวิจัยผ่านระบบออนไลน์ทั้งในเรื่องของการเก็บข้อมูลและการนำข้อมูลมาใช้ในการเขียนงานวิจัย

บทที่ 5

บทสรุป

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมบนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์ด้วยกัน 2 ข้อ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน และ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมบนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม โดยงานวิจัยฉบับนี้จะเกิดประโยชน์ต่อผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่มีส่วนในการเผยแพร่ ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ดังนี้ 1) หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่ทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดนครศรีธรรมราช และผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ได้ทราบถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชในปัจจุบัน เพื่อใช้วิเคราะห์ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ถ้าเหมาะสมเหมาะสมมากน้อยเพียงใด 2) หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่ทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดนครศรีธรรมราช และผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ได้ทราบถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมบนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชในระดับต่าง ๆ 3) หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่ทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดนครศรีธรรมราช และผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษา ได้แนวทางในการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น เชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่เหมาะสม เพื่อใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลทางประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชให้อยู่คงคู่กับคนรุ่นใหม่สืบต่อไป

งานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ที่มีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวกับสถานที่สำคัญบนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งสถานที่ต่าง ๆ ตามสาระในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วย สาระศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระเศรษฐศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 2 กลุ่มด้วยกัน ดังนี้ กลุ่มที่ 1 นักเรียนอายุ 16-18 ปี ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐที่ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน ตำบลคลัง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช จำนวน 43 คน พบว่ากลุ่มผู้ให้ข้อมูลอายุ 16 ปี

จำนวน 20 คน อายุ 17 ปี จำนวน 19 คน อายุ 18 ปี จำนวน 4 คน กลุ่มที่ 2 ครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่มีประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ในวิชาประวัติศาสตร์ อย่างน้อย 2 ปี ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ ที่ตั้งอยู่บนถนนราชดำเนิน ตำบลคลัง อำเภอเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราช คือ โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช จำนวน 7 คน พบว่า กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ที่มีอายุระหว่าง 42-60 ปี และมีประสบการณ์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ 4-16 ปี โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 5-16 คาบต่อสัปดาห์

สรุปผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1) ออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1.1 หลักสูตรที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช

ในส่วนของหลักสูตรสถานศึกษาไม่ได้มีการกำหนดให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเนื้อหา ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชไว้อย่างชัดเจน และรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นรูปแบบการบูรณา การในวิชาพื้นฐาน ได้แก่ วิชาสังคมศึกษา และวิชาประวัติศาสตร์ ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 นั้น หลักสูตรสถานศึกษาได้กำหนดหน่วยกิตและเวลาเรียนในวิชาประวัติศาสตร์ของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ไว้ที่ 2 คาบ/สัปดาห์ คิดเป็น 40 ชั่วโมง/ภาคเรียน ในการบูรณาการเนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของสถานที่สำคัญบนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช ครูผู้สอนได้บูรณาการเนื้อหาของ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร และศาลหลักเมืองจังหวัดนครศรีธรรมราชลงไปด้วย ในการบูรณาการ เนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชในปัจจุบันนั้นมีสาเหตุจากการที่กลุ่มสาระการเรียนรู้ ชาติและคนบุคลากรและบุคลากรที่เคยรับผิดชอบจัดการเรียนการสอนวิชาท้องถิ่นของเราเกษียณอายุ ราชการออกไปจึงไม่ได้มีการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ในรูปแบบของวิชาเพิ่มเติม

ในปี 2562 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราชได้จัดทำหลักสูตรนครศรีธรรมราช ศึกษา ตามดำริของผู้ว่าราชการจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยมีการกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัด ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ในระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และได้ส่งหนังสือขอความร่วมมือจากสถานศึกษาในจังหวัด

นครศรีธรรมราชให้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรดังกล่าว แต่ด้วยโรงเรียนขาดแคลนบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงมีนโยบายให้บูรณาการหลักสูตรนครศรีธรรมราชศึกษาลงในวิชาพื้นฐานเช่นเดียวกับที่มีการบูรณาการเนื้อหาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชในหลักสูตรอยู่แล้ว

ทำให้ในปัจจุบันไม่มีหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับเนื้อหาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จึงส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อัตนศาสตร์ความเป็นมาของสถานที่สำคัญบนถนนราชดำเนินตามขอบเขตของงานวิจัยในด้านเนื้อหานั้นไม่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตรง

1.2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ บนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบัน

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชในปัจจุบันนั้น มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชลงในวิชาพื้นฐานของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คือ วิชาสังคมศึกษาและวิชาประวัติศาสตร์ เนื่องจากสาเหตุการขาดบุคลากรภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และวิชาเรียนที่กลุ่มสาระการเรียนรู้กำหนดมีจำนวนมาก ฝ่ายบริหารงานวิชาการและกลุ่มสาระการเรียนรู้จึงได้มีนโยบายให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในรูปแบบดังกล่าว และในรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อัตนศาสตร์ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชในกิจกรรมชุมนุมและกิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ เกิดจากการที่ครูผู้สอนตระหนักถึงความสำคัญในการเผยแพร่เนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชจะทำให้นักเรียนทราบถึงรากเหง้าประวัติความเป็นมาและประเพณีวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่อาจจะมีโอกาสสูญหายไปในอนาคต

ในปัจจุบันนี้วิธีการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช มีวิธีที่หลากหลาย แต่ส่วนใหญ่จะเป็นวิธีที่ใช้กันอย่างกว้างขวางไม่ว่าจะเป็นการบรรยายในห้องเรียน การแจกใบความรู้ และสื่อต่าง ๆ จากอินเทอร์เน็ต เช่น YouTube วิดีทัศน์ หรือเว็บไซต์ต่าง ๆ โดยมีทั้งการที่ให้เด็กไปศึกษาด้วยตนเองแล้วแล้วมานำเสนอในชั้นเรียน ในรูปแบบของ PowerPoint รายงานหรือการบรรยายสรุปจากครูผู้สอน

ด้วยบริเวณโรงเรียนมีแหล่งประวัติศาสตร์อยู่รายรอบครูจึงเลือกให้เด็กลงพื้นที่จริงหรือพาเด็กลงพื้นที่จริง ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเห็นภาพจริงนอกเหนือจากการ

จินตนาการตามเนื้อหาที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ การที่นักเรียนศึกษาข้อมูลจากแหล่งประวัติศาสตร์ แล้วนำมาสรุปเป็นรายงานหรืองานเพื่อนำเสนอ

ด้วยข้อจำกัดด้านต่าง ๆ นั้นในทางกลับกันมีครูที่เลือกใช้กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นเวลา 2 คาบต่อสัปดาห์ โดยใช้กระบวนการบรรยาย ลงพื้นที่จริง การสัมภาษณ์ปราชญ์หรือผู้รู้ในท้องถิ่น การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ มาสรุปแล้วนำเสนอเป็นชิ้นงานที่เป็นนวัตกรรมในรูปแบบของแผ่นพับ คลิปวิดีโอ หรือวีดิทัศน์ ตามความสนใจของนักเรียน โดยการจัดทำนวัตกรรมของผู้เรียนนั้นจะอยู่ภายใต้การแนะนำของครูผู้สอนตามความเหมาะสม

1.3 เนื้อหาที่เกี่ยวกับสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช

เนื้อหาที่เกี่ยวกับสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช จากการเก็บรวบรวมข้อมูลปรากฏเนื้อหาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชตามที่ถูกวิจัยได้กำหนดไว้ในขอบเขตการวิจัยด้านเนื้อหา ในสาธะศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม และสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำรงชีวิตในสังคม ได้แก่ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร มัสยิดชอลาฮุดดีน ศาลหลักเมืองนครศรีธรรมราช ศาลากลางจังหวัดนครศรีธรรมราช สวนสาธารณะพระเจ้าศรีธรรมโศกราช สนามหน้าเมืองและสระล้างดาบศรีปราชญ์ ส่วนในสาธะเศรษฐศาสตร์และสาธะภูมิศาสตร์นั้นไม่พบสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของนครศรีธรรมราชที่ถูกวิจัยได้กำหนดไว้ในขอบเขตงานวิจัยด้านเนื้อหา

1.4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จากการศึกษาหลักสูตรโรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช พุทธศักราช 2563 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2563 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 มีการกำหนดรูปแบบการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนและตัดสินผลการเรียน การประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยการตัดสินผลการเรียนในวิชาพื้นฐาน ได้กำหนดให้ใช้ตัวเลขเป็น 8 ระดับ ได้แก่ 4, 3.5, 3, 2.5, 2, 1.5, 1, 0 และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กิจกรรมนักเรียน ชุมนุมและลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้) กำหนดเกณฑ์การประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็น ผ่าน(ผ) และไม่ผ่าน (มผ) ในส่วนของวิชาประวัติศาสตร์ไทย 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 นั้นได้กำหนดแผนการประเมิน

แบ่งออกเป็นคะแนนระหว่างภาค 70 คะแนน และคะแนนสอบปลายภาค 30 คะแนน รวม 100 คะแนน ทำให้เห็นๆได้ว่าทั้งในส่วนของหลักสูตรสถานศึกษา และหลักสูตรกลุ่มสาระมีการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลไว้อย่างชัดเจน

1.5 การสะท้อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน

นักเรียนได้สะท้อนการวิจัยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ในวิชา พื้นฐานครูผู้สอนจะใช้รูปแบบวิธีการบรรยาย การใช้สื่อในรูปแบบของคลิป วิดีโอ วิดีทัศน์ และ Powerpoint และมีการลงพื้นที่จริงบ้าง การที่ครูจะบรรยายประกอบการฉายวีดิทัศน์นั้น ครูผู้สอน ควรที่จะฉายวีดิทัศน์ให้จบก่อนแล้วจึงมาบรรยายสรุปเพิ่มเติมเพราะจะทำให้ผู้เรียนมีสมาธิและเรียนรู้ ได้ดีกว่า และในรายวิชาพื้นฐานนี้ยังมีการให้เด็กลงพื้นที่จริงแต่น้อยเพราะทางโรงเรียนได้กำหนดให้ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คาบเรียนละ 50 นาที

นักเรียนที่เรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชผ่านรูปแบบกิจกรรมชุมนุมและกิจกรรม ลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้นั้นมีวิธีการเรียนรู้ในรูปแบบอื่นเพิ่มเติม คือ ลงพื้นที่จริง การศึกษาจากปราชญ์ ท้องถิ่น การศึกษาด้วยตนเอง การศึกษาจากหนังสือเอกสารต่าง ๆ และการศึกษาจากอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ยังมีบางชุมนุมที่ใช้คำขวัญท่องเที่ยวของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นโจทย์เพื่อให้นักเรียนได้ลง พื้นที่ศึกษาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช

ทั้งการเก็บข้อมูลยังพบว่าเมื่อนักเรียนทราบถึงประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชจะทำให้ นักเรียนเกิดความรักและความภาคภูมิใจในจังหวัดนครศรีธรรมราชมากขึ้น เพราะนครศรีธรรมราช เป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ไทย

วัตถุประสงค์ที่ 2) เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมบนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2) ออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ บนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม จากการเสนอของผู้ให้ข้อมูลในงานวิจัย

รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชที่เหมาะสมนั้น ในด้าน ของรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชที่เหมาะสมเป็นการบูรณาการในรายวิชาพื้นฐาน โดยมองว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช

โดยการบูรณาการในรายวิชาพื้นฐานนั้นจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความยิ่งใหญ่ในอดีตของจังหวัด นครศรีธรรมราช

นอกจากนี้ยังมีครูส่วนหนึ่งที่เสนอให้มีการกำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชไว้ในหลักสูตรของสถานศึกษาอย่างชัดเจน

ในรูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชที่เหมาะสมนั้น ผู้ให้ข้อมูลได้เสนอไว้หลายรูปแบบด้วยกัน โดยผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เห็นว่าการเรียนประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชนั้นจะต้องมีการลงพื้นที่จริงเพื่อศึกษาหาข้อมูลจากปราชญ์ท้องถิ่น วิทยากร หรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องของสถานที่เหล่านั้น โดยก่อนจะลงพื้นที่จริงนั้นครูจะต้องมีการบรรยายเพื่อให้ผู้เรียนได้กำหนดหัวข้อที่จะศึกษาให้ชัดเจน เมื่อผู้เรียนลงสถานที่จริงแล้วครูจะต้องมีการบรรยายสรุปเพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล que ผู้เรียนได้สำรวจมาจากแหล่งต่าง ๆ ว่าตรงกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้หรือไม่ แล้วจึงให้ผู้เรียนได้วิพากษ์ประวัติศาสตร์เพื่อนำมาสร้างเป็นนวัตกรรมในการเผยแพร่ประวัติศาสตร์ตามความสนใจของผู้เรียน

แต่อย่างไรก็ตามการที่มีครูผู้ให้ข้อมูลบางท่านเสนอว่าการวิพากษ์ประวัติศาสตร์เป็นกระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราชที่เหมาะสมนั้น ยังหมายถึงเพียงการสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของสถานที่เหล่านั้นเพียงอย่างเดียว โดยไม่ได้มีการวิพากษ์เพื่อเชื่อมโยงเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ของสถานที่เหล่านั้นกับเรื่องราวอื่น ๆ และการสร้างนวัตกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้เป็นแค่ชิ้นงานที่เกิดจากการเรียนรู้ ซึ่งยังไม่ใช่การสร้างนวัตกรรมตามที่ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความของคำว่า มอง สืบ ยิน ไว้

2.2 แนวคิดการสร้างรูปแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่เหมาะสม

กระบวนการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันยังอยู่ในขั้นของ มอง ตามที่ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความของคำว่า มอง สืบ ยิน ไว้ นั่น หากจะให้เกิดกระบวนการคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์ได้นั้น ผู้สอนจะต้องมีการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงความรู้ของผู้เรียนในเรื่องนั้น ๆ กับสาระการเรียนรู้อื่นในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยการจัดการเรียนรู้ในขั้น มอง นั้นหากจะยังประโยชน์ให้ถึงขั้น ยิน อันหมายถึง การคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญได้นั้น จะต้องมีความเชื่อมโยงระหว่างขั้น มอง และขั้น ยิน นั่นก็คือขั้น สืบ ในขั้น สืบ นี้ผู้วิจัยได้มีแนวคิดนำกระบวนการอภิปรายกลุ่มย่อยรูปแบบโต๊ะกลม ผ่านการบูรณาการเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์เข้ากับสาระการเรียนรู้อื่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมด้วยการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์เพื่อ

กระตุ้นให้ผู้เรียนนำความรู้ที่มีมาประยุกต์ใช้ในการคิดค้นแนวคิดเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญให้คงอยู่สืบไปในอนาคต กระบวนการคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญได้นั้น ด้วยการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์จะทำให้ผู้เรียนเกิดการกระตุ้นคิด การตั้งคำถามและหาคำตอบเพื่อเชื่อมโยงเนื้อหาทางประวัติศาสตร์เข้ากับเนื้อหาในสาระการเรียนรู้อื่น จึงจะสามารถออกแบบแนวคิดในการผลิตนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญเหล่านั้นได้ ซึ่งจะตรงกับกระบวนการ สืบ ที่ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความไว้

2.3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ประกอบด้วย 3 ส่วนด้วยกัน คือ มอง สืบ ยืน โดยจะต้องมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ ACC อันประกอบด้วย ชั้น มอง ซึ่งจัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านผ่านชั้น A (Autonomous Teacher) หรือ ครูผู้มีอิสระ ชั้น C (Cultural Transmission) หรือ การส่งผ่านวัฒนธรรม และชั้น C (Conservative Innovation) หรือ นวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์

มอง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในชั้น มอง นี้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ใน **ชั้น A (Autonomous Teacher) หรือ ครูผู้มีอิสระ** เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์มาเป็นหลักในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการนำวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้สอนส่วนใหญ่ในปัจจุบันนิยมใช้มาจัดกลุ่มให้เข้ากับรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้ตรงกับคำจำกัดความของคำว่า มอง ที่ผู้วิจัยได้ให้คำนิยามไว้แต่ต้น

ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ชั้น A (Autonomous Teacher) เป็นขั้นที่ใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นหลักในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. กำหนดปัญหา
 - นำเข้าสู่บทเรียน
 - เลือกสถานที่ที่จะศึกษา
2. รวบรวมหลักฐาน
 - ลงพื้นที่จริง
 - สัมภาษณ์ประชาชนท้องถิ่น/วิทยากร/ผู้รู้
 - ศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ
3. วิเคราะห์และประเมินค่า

- ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล
- 4. ตีความและสังเคราะห์เนื้อหา
 - สรุปข้อมูล
- 5. นำเสนอข้อมูล
 - จัดทำผลงาน
 - สรุปการเรียนรู้

สืบ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในชั้น สืบ นี้เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ใน **ชั้น C (Cultural Transmission) หรือ การส่งผ่านวัฒนธรรม** โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยแบบโต๊ะกลม เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนและผู้สอนมีปฏิสัมพันธ์กันมาก ในการอภิปรายกลุ่มย่อยผู้สอน จะต้องใช้การสนทนาซักถามด้วยการใช้คำถามเชิงวิพากษ์เพื่อให้ผู้เรียนได้กระตุ้นคิด ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นนี้ผู้สอนไม่จำเป็นต้องเน้นการบูรณาการเนื้อหาที่มากจนเกินไปด้วยทฤษฎี เกสตันท์ ระบุว่า “ ในการจัดการเรียนรู้ไม่ต้องเสนอเนื้อหาให้สมบูรณ์ เพราะผู้เรียนจะใช้ประสบการณ์เดิมเติมเต็มให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีและง่ายขึ้น ”

ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ชั้น C (Cultural Transmission) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย แบบโต๊ะกลม ร่วมกับการใช้คำถามเชิงวิพากษ์ ประกอบด้วย

1. ครูจัดเตรียมหนังสือ/เอกสาร/ใบความรู้/เครื่องมือที่นักเรียนสามารถใช้หาข้อมูลได้ตลอดเวลา
2. แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน
3. ครูเป็นผู้นำการสนทนาแบบโต๊ะกลม และใช้คำถามเชิงวิพากษ์เพื่อบูรณาการสาระการเรียนรู้
4. สรุปเนื้อหาที่ได้จากการสนทนา

ยีน รูปแบบการจัดการเรียนรู้ในชั้น ยีน เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ในชั้น C (Conservative Innovation) หรือ นวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์ เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะต้องนำเนื้อหาที่ได้จากการสนทากลุ่มย่อยในชั้น สืบ C (Cultural Transmission) เป็นหลักในการออกแบบ นวัตกรรม โดยนวัตกรรมเหล่านั้นจะต้องตรงตามหลักการออกแบบนวัตกรรมคือ มีความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งใหม่และมีคุณค่า

ผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ชั้น C (Cultural Transmission) เป็นการสร้างนวัตกรรมโดยคำจำกัดความว่า “ ความคิดสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ มีคุณค่า ” ในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญ ประกอบด้วย

1. ครูกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแนวคิดนวัตกรรม จากชั้นการอภิปรายกลุ่มย่อย ตามความสนใจ
2. นักเรียนเลือกหัวข้อที่จะจัดทำนวัตกรรม
3. ครูให้คำปรึกษาเกี่ยวกับแนวคิดนวัตกรรมของนักเรียน (ความคิดสร้างสรรค์+สิ่งใหม่+มีคุณค่า)
4. นักเรียนออกแบบนวัตกรรม และนำเสนอนวัตกรรม

การจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้ ACC (ACC Learning Management) ดังกล่าวทั้ง 3 ขั้นตอนผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดย A (Autonomous Teacher) ใช้วิธีการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ชั้น C (Cultural Transmission) ใช้รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยแบบโต๊ะกลม และการตั้งคำถามเชิงวิพากษ์ และ ชั้น C (Conservative Innovation) ใช้การสร้างนวัตกรรมเพื่อการอนุรักษ์สถานที่สำคัญ นับเป็นการเสร็จสิ้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ ACC (ACC Learning Management) ตามแนวคิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ออง สิบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ที่ผู้วิจัยได้ให้คำจำกัดความไว้ข้างต้นไว้ว่า “ มอง มองไม่ผ่านจากปัจจุบันสู่อดีต สิบ สิบอดีตสานสัมพันธ์สาระ ยืน ยืนยิ่งยงคงคู่สู่ออนาคต ”

2.4 การสะท้อนผลจากการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ มอง สิบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ไปใช้

การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ มอง สิบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ไปใช้ สามารถสรุปได้เป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านผู้สอน

ผู้สอนที่ทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญในการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์กับสาระการเรียนรู้อื่น ในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทั้งนี้ผู้สอนควรให้เวลากับผู้เรียนที่จะค้นหาข้อมูลเพื่อสนทนากับผู้สอน ซึ่งเป็นผู้ควบคุมการดำเนินการอภิปรายกลุ่มย่อยแบบโต๊ะกลม ถึงแม้ว่าผู้สอนจะใช้สื่อ Script Nakhon เป็นแนวคำถามในการสนทนาแล้วนั้นบางครั้งผู้เรียนอาจจะมีการสนทนาในคำถามที่ผู้สอนไม่ได้เตรียมมา จึง

ทำให้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนจะต้องมีความรอบรู้ในเรื่องที่จะดำเนินการอภิปรายกลุ่มย่อยพอสมควร

2. ด้านเนื้อหา

การใช้คำถามเชิงวิพากษ์ในการอภิปรายกลุ่มย่อยทำให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนรู้ประวัติศาสตร์มากขึ้นด้วยเพราะเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนและผู้สอนจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันตลอดเวลา จนเกินไปถึงแม้ว่าการเรียนรู้ด้วยวิธีการอภิปรายกลุ่มย่อยจะเป็นวิธีที่ค่อนข้างใช้เวลา แต่ก็ตาม

3. ด้านสื่อ

Script NaKhon เป็นตัวช่วยที่ดี ที่จะทำให้การอภิปรายกลุ่มย่อยที่ผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการ สนทนา และทำให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่น แต่อย่างไรก็ตามคำถามใน สื่อ Script NaKhon เป็นแค่แนวทางในการใช้คำถามเพื่อการอภิปรายกลุ่มย่อยเท่านั้น ผู้สอนสามารถใช้คำถามอื่นประกอบการสนทนา เพื่อให้เกิดการบูรณาการเนื้อหาในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น

4 การกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้โดยการอภิปรายกลุ่มย่อยแบบโต้เถียง เป็นวิธีการที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและตื่นตัวในการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา แต่อย่างไรก็ตามในการจัดการเรียนรู้ผู้สอนสมควรที่จะให้เวลากับผู้เรียนในการค้นหาเนื้อหาเพื่อร่วมอภิปราย ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบดังกล่าว ทำให้ผู้เรียนรู้สึกตื่นตัวที่จะเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา และรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้

5.ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนเกิดความสนใจที่อยากจะเรียนรู้ด้วยกระบวนการใช้คำถามเชิงวิพากษ์และการอภิปรายกลุ่มย่อย เป็นกระบวนการที่กระตุ้นให้ผู้เรียนจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนอยู่ตลอดเวลา และผู้เรียนเกิดการแข่งขันที่จะหาคำตอบเพื่อจะตอบคำถามต่าง ๆ ที่ผู้สอนใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งการตื่นตัวในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นการแสดงออกให้เห็นว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา

การใช้แอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) ในการสนทนาผู้วิจัยมองเห็นความสามารถของ แอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) ประการหนึ่งคือเมื่อผู้วิจัยต้องการถ่ายรูปหน้าจอการสนทนา แอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) สามารถปกปิดชื่อและรูปภาพของผู้ให้ข้อมูลได้ด้วยการสร้างรูปและชื่อใหม่ ซึ่งเป็นรูปและชื่อสมมุติขึ้นผู้วิจัยจึงมองว่าการเก็บข้อมูลผ่านทางแอปพลิเคชันไลน์ (Line Application) จะช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้ที่ต้องการเก็บข้อมูลงานวิจัยผ่านระบบออนไลน์ทั้งในเรื่องของการเก็บข้อมูลและการนำข้อมูลมาใช้ในการเขียนงานวิจัย

อภิปรายผล

จากการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราชที่เหมาะสม จนเกิดรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ มอง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ที่มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ ACC (ACC Learning Management) ซึ่งสอดคล้องกับ สุคนธ์ สินธพานนท์และคณะ (2562) เป็นการจัดการเรียนรู้ผ่านรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ จนเกิดการบูรณาการเนื้อหาในสาระประวัติศาสตร์กับสาระการเรียนรู้อื่นในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยการอภิปรายกลุ่มย่อยที่สอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2548)

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ มอง สืบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ทั้ง 3 ส่วนสอดคล้องกับทฤษฎีต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

มอง สอดคล้องกับสุคนธ์ สินธพานนท์และคณะ (2562) ที่ได้เสนอรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์ ในการจัดการศึกษาเพื่ออธิบายเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตได้อย่างเป็นระบบ และสามารถพิสูจน์ได้ โดยผู้สอนสามารถใช้วิธีการสอนที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างมีระบบและมีเจตคติที่ดีต่อประวัติศาสตร์ และสอดคล้องกับสุภณิดา พัฒน และคณะ (2557) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้สัมผัสกับสถานที่จริงจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยผู้สอนจะทำการทำกิจกรรมนอกสถานที่หรือเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ โดยผู้เรียนจะใช้วิธีการสัมภาษณ์หรือฟังบรรยายก็ได้ ทั้งยังสอดคล้องกับ จอห์น ดิวอี้ (อ้างถึงใน บุญเลี้ยง ทูมทอง 2559) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์โดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการลงมือทำมากกว่าการบรรยาย แล้วนำประสบการณ์ที่สัมผัสมาอภิปราย วิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางที่สามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้

สืบ สอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2548) ที่ได้เสนอรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด โดยการแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มประมาณ 4 - 8 คนและให้ผู้เรียนพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นที่กำหนด สรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุป และสอดคล้องกับสุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2546) ในด้านการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยลักษณะที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงความคิด ทักษะ และความคิดรวบยอดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดกลุ่มสาระการเรียนรู้หนึ่ง

ทั้งกระบวนการเรียนรู้ในส่วนนี้จะไม่เน้นเนื้อหาที่มากจนเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับ เกสตัลท์ (อ้างอิงใน ชัยวัฒน์ 2558) ว่ากฎแห่งความสมบูรณ์ (Law of Closure) เมื่อมนุษย์รับรู้สิ่งเร้าการรับรู้จะยังไม่สมบูรณ์แต่การรับรู้มันจะสมบูรณ์ได้หากมนุษย์มีประสบการณ์เดิมกับสิ่งเร้านั้น

ยีน สอดคล้องกับ เดวิด โคลบ (อ้างอิงใน วิภาวี เชียนลีลา) ในทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory) ในขั้นตอนที่ 4 จากการเรียนรู้ทั้ง 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง (Concrete Experience) ในขั้นนี้โคลบมองว่าการเรียนรู้โดยการเรียนรู้เพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ ซึ่งการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องเริ่มจากการลงมือปฏิบัติสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

2. การคิดทบทวน (Reflective Observation) คือ การคิดไตร่ตรองถึงประสบการณ์ที่ได้พบเจอมาด้วยวิธีการต่าง ๆ

3. การสรุปด้วยตนเอง (Abstract Conceptualization) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทักษะความคิดในการวิเคราะห์และประมวลผล เพื่อสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองซึ่งองค์ความรู้ใหม่นี้จะเกิดจากความเข้าใจหลังจากที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำ และคิดทบทวนสิ่งต่าง ๆ โดยไม่ใช่การท่องจำ การสังเคราะห์ด้วยตนเองของผู้เรียนอาจใช้เวลาที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เช่น การสรุปความรู้เป็นแผนผังความคิด โมเดล วิดีทัศน์ สื่อประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

4. การนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติใหม่ (Active Experimentation) การปฏิบัติซ้ำเพื่อการวิเคราะห์และพัฒนาต่อยอด เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงก่อนนำความรู้ไปใช้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

- 1.1 ควรศึกษาบริบทและประวัติศาสตร์ของสถานที่สำคัญเป็นอย่างดี
- 1.2 ควรปรับลดความเข้มข้นของเนื้อหาให้เหมาะกับกลุ่มของผู้เรียน
- 1.3 ควรประยุกต์ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ มง สิบ ยีน (Mong Seup Yeun Learning Model) ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน
- 1.4 การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มง สิบ ยีน (Mong Seup Yeun Learning Model) ไปใช้ผู้สอนต้องมีความเข้าใจเนื้อหาที่จะนำมาบูรณาการเป็นอย่างดี
- 1.5 สามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มง สิบ ยีน (Mong Seup Yeun Learning Model) ไปใช้ในรูปแบบการบูรณาการในรายวิชา กิจกรรมชุมนุม ชั่วโมงลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ค่ายวิชาการ ค่ายประวัติศาสตร์ กิจกรรมวอล์คแรลลี่ (Walk Rally) เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการศึกษาความแตกต่างในบริบทของแต่ละพื้นที่
- 2.2 การติดตามผลการวิจัยที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในด้าน อารมณ์ สังคม สติปัญญา
- 2.3 การวิเคราะห์ปัจจัยของสถานที่ศึกษาที่ส่งผลกับการทำวิจัย

3. ข้อเสนอแนะในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สีบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ไปใช้ต่างพื้นที่

- 3.1 ผู้สอนควรศึกษาคำอธิบายรูปแบบการจัดการเรียนรู้ มอง สีบ ยืน (Mong Seup Yeun Learning Model) ให้เข้าใจ
- 3.2 ศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของแต่ละพื้นที่เป็นอย่างดี
- 3.3 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่
- 3.4 เลือกสถานที่สำคัญที่ตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกันและมีความปลอดภัยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- 3.5 จัดทำแนวคำถามซึ่งเป็นเรื่องราวของสถานที่ต่าง ๆ เพื่อใช้ในการวิพากษ์

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กันยา สุวรรณแสง. (2536). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: บริษัท รวมสาส์น (1977) จำกัด.
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2517). ประวัติศาสตร์คืออะไร. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จันทร์ฉาย ภัคธิดา. (2545). ประวัติศาสตร์นิพนธ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชนาธิป พรกุล. (2552). การออกแบบการสอน การบูรณาการ การอ่าน การวิเคราะห์ และการเขียน. กรุงเทพฯ: บริษัท วี. พรินท์(1991).
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. นนทบุรี: พี บาลานซ์ดีไซด์แอนพริ้นติ้ง.
- ชววิทย์ ไชยบัว. (2559). พุทธวิธีการสอน ศาสตร์การสอนเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- ทศนา เขมมณี. (2548). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด.
- ธิดา สาระยา. (2539). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กับสังคมมนุษย์. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- บรรจง จันทร์ษา. (2527). ปรัชญาการศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัทสำนักพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2559). ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว. (2548). การสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ: หจก. ภาพพิมพ์.
- พรรณยุพา นพรัก. (2537). จิตวิทยาสังคม. พิษณุโลก: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เพ็ญสิริ จีระเดชากุล. (2525). ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. (2552). รายงานการสัมมนาประวัติศาสตร์นครศรีธรรมราช ครั้งที่ 2. นครศรีธรรมราช: โรงพิมพ์ใหม่พรินติ้ง.
- วศิน ปัญญาวุธตระกูล. (2562). ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น วิธีการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. พิษณุโลก: รัตนสุวรรณการพิมพ์ 3.

- วิลเลียม เอส แมคเน็ลล์, และ สุจิตรา วุฒิสถียร. (2519). ประวัติศาสตร์โลก. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วีณา ประชากุล, และ ประสาท เนืองเฉลิม. (2554). รูปแบบการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สัมพันธ์ ก้องสมุทร. (2562). จดหมายเหตุทะเลบรณ ราชอาณาจักรศรีวิชัยเดิม ตามพริ้งค์กับหัวเมืองมาลายู. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ วลี ศรีเอชั่น.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). ตัวชี้วัดและการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด 79.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2562). แนวการจัดการเรียนรู้หลักสูตรนครศรีธรรมราชศึกษา. นครศรีธรรมราช: โรงพิมพ์ประยูรการพิมพ์.
- สิริพัทธ์ เจษฎาวิโรจน์. (2540). การสอนระดับประถมศึกษา 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สิริอร วิชชาวุธ. (2554). จิตวิทยาการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุคน ภูริเวทย์. (2544). การออกแบบการสอน. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุคน สิทธิพานัน, และ จิตนา วีรเกียรติสุนทร. (2556). การจัดการเรียนรู้ของครูยุคใหม่...สู่ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิควิธีคิด.
- สุคนธ์ สิทธิพานัน, พองจันทร์ สุขยิ่ง, จิตนา วีรเกียรติสุนทร, และ พิวัสสา นภรัตน์. (2562). หลากหลายวิธีสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพเยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิควิธีคิด.
- สุชา จันทน์เอม. (2536). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- สุภณิดา พัฒนธรรม, วิวัฒน์ ชินนาทศิริกุล, ศชินทร์ โภกนุทาภรณ์, กนกพร สันต์ฤทัย, สุมาลี ธรรมนิธา, จินดา ไกรเดช, ...ปราณี พงษ์ธระ. (2557). คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. ปทุมธานี: ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- สุวรรณ ตาบิง. (2535). ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น. พิษณุโลก: ภาควิชาพื้นฐานของการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สุวิทย์ มูลคำ, และ อรทัย มูลคำ. (2546). 19 วิธีจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยนครพนม

ภาคผนวก ก

1. หนังสือขออนุญาตในการเก็บข้อมูลวิจัย

ที่ อว ๐๖๐๓.๐๒/ว ๒๔๑๖

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร
อำเภอเมืองฯ จังหวัดพิษณุโลก ๖๕๐๐๐

๑๔ สิงหาคม ๒๕๖๓

เรื่อง ขอความร่วมมือเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน โรงเรียนกัลยาณีศรีธรรมราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล จำนวน.....๑.....ฉบับ

ด้วย นายตุลย์ จันทร์อุตม รหัสประจำตัว ๖๑๐๖๑๐๓๑ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชา
สังคมศึกษา สังกัดบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปแบบ
การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
บนถนนราชดำเนินจังหวัดนครศรีธรรมราช” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องขอเก็บข้อมูลจากหน่วยงานของท่าน
บัณฑิตวิทยาลัย จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย
ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความ
ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริไลซ์ วานรัตน์วิจิตร)

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร

๑. งานวิชาการ บัณฑิตวิทยาลัย

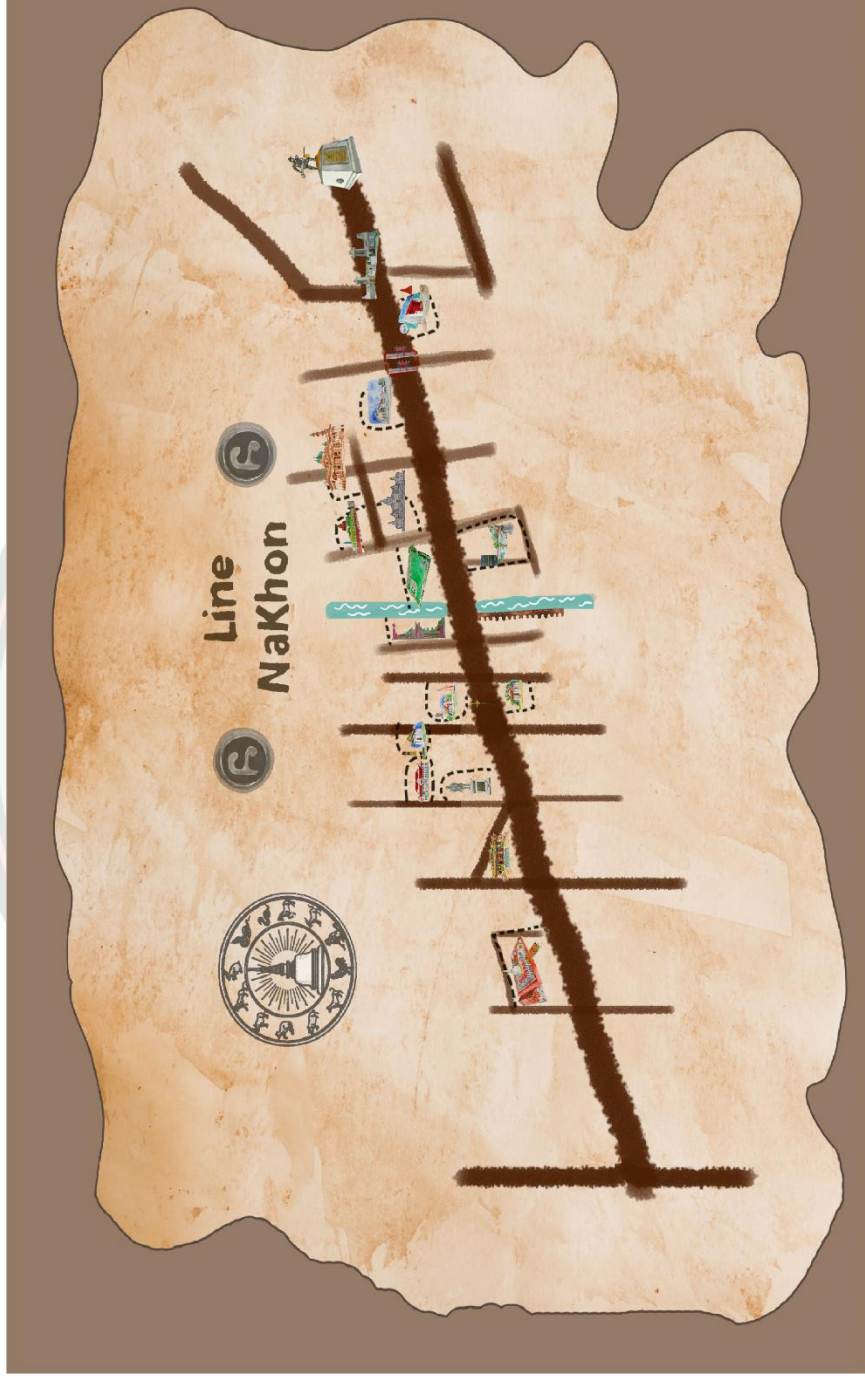
โทร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๘

โทรสาร ๐-๕๕๕๖-๘๘๒๖

๒. นายตุลย์ จันทร์อุตม

โทร ๐๙-๐๙๔๘-๔๑๖๘

2. สื่อ Script Nakhon

ภาพสื่อ Script Nakhon (แผนที่ Line Nakhon)

Script Nakhon

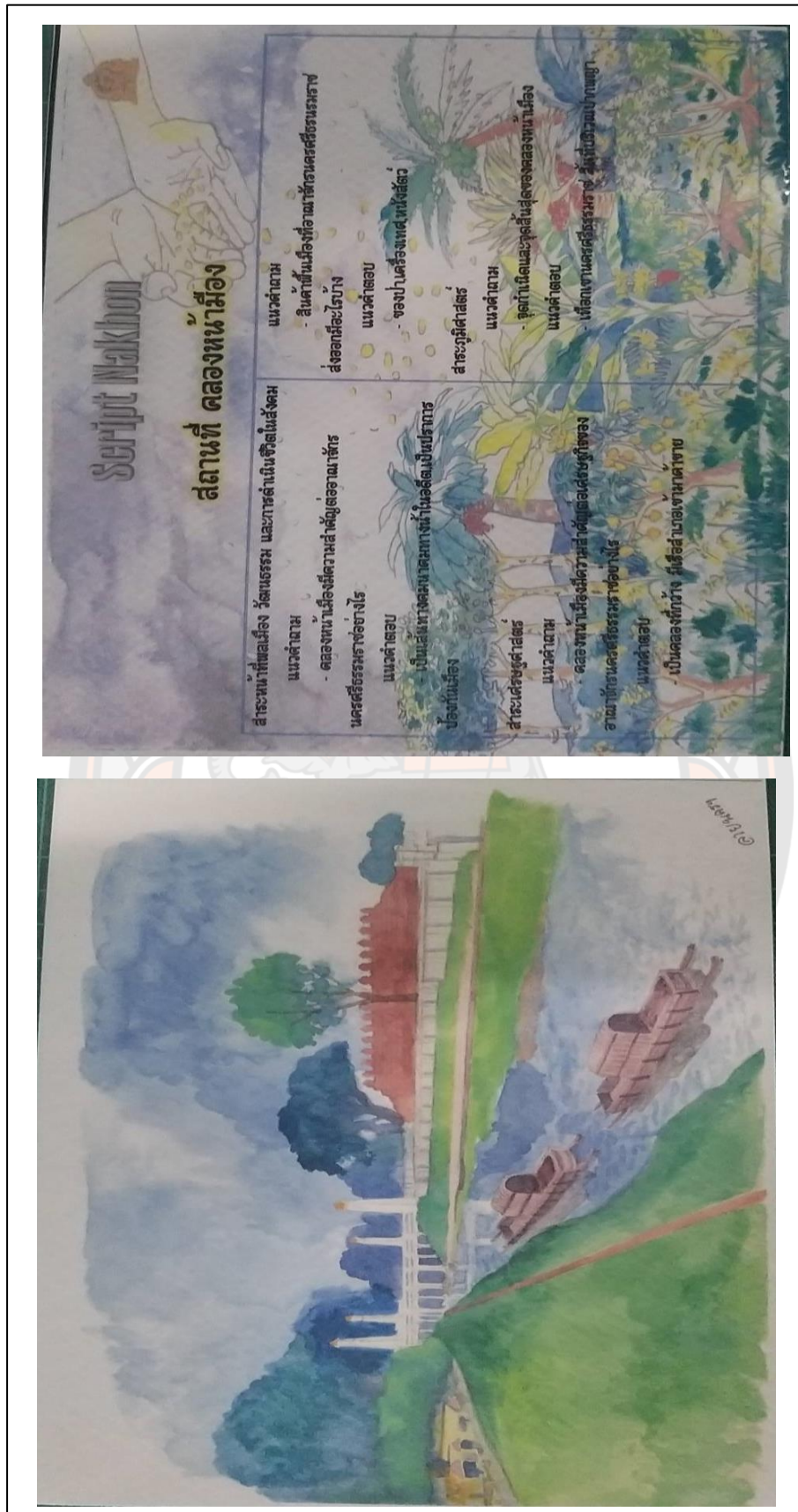
สถานที่ ถนนราชดำเนิน

<p>สาระศาสนา ศีลธรรม อริยธรรม แนวคำถาม (ศาสนา) - ศาสนาสถานที่อยู่บนถนนราชดำเนินมีอะไรบ้าง แนวคำตอบ - วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร .มัสยิดของชาวมุสลิม, คริสตจักร เบสถลาม</p> <p>แนวคำถาม (ศาสนา+ เศรษฐกิจ) ศาสนานิกายใดมีศาสนาสถานที่อยู่มาก แนวคำตอบ - พระราชทานศาสนารูปเป็นเมืองท่าที่สำคัญ</p>	<p>สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม แนวคำถาม (หน้าที่พลเมือง) - ถนนราชดำเนินมีความสำคัญกับคนนครศรีธรรมราชอย่างไร แนวคำตอบ - เป็นเส้นทางคมนาคมทางบกที่สำคัญ ใต้สะพานกลางตัวเมือง</p> <p>แนวคำถาม (ประเพณี) บนถนนราชดำเนินมีการจัดประเพณีอะไรบ้าง แนวคำตอบ - แห่เทียนธาตุ, สารทเดือนสิบ</p> <p>สาระภูมิศาสตร์ แนวคำถาม - ทำไมถึงมีกบอยู่ที่วังมัจฉา สำคัญบริเวณนี้ แนวคำตอบ - เพราะเป็นแหล่งวางไข่กบ</p>
--	--

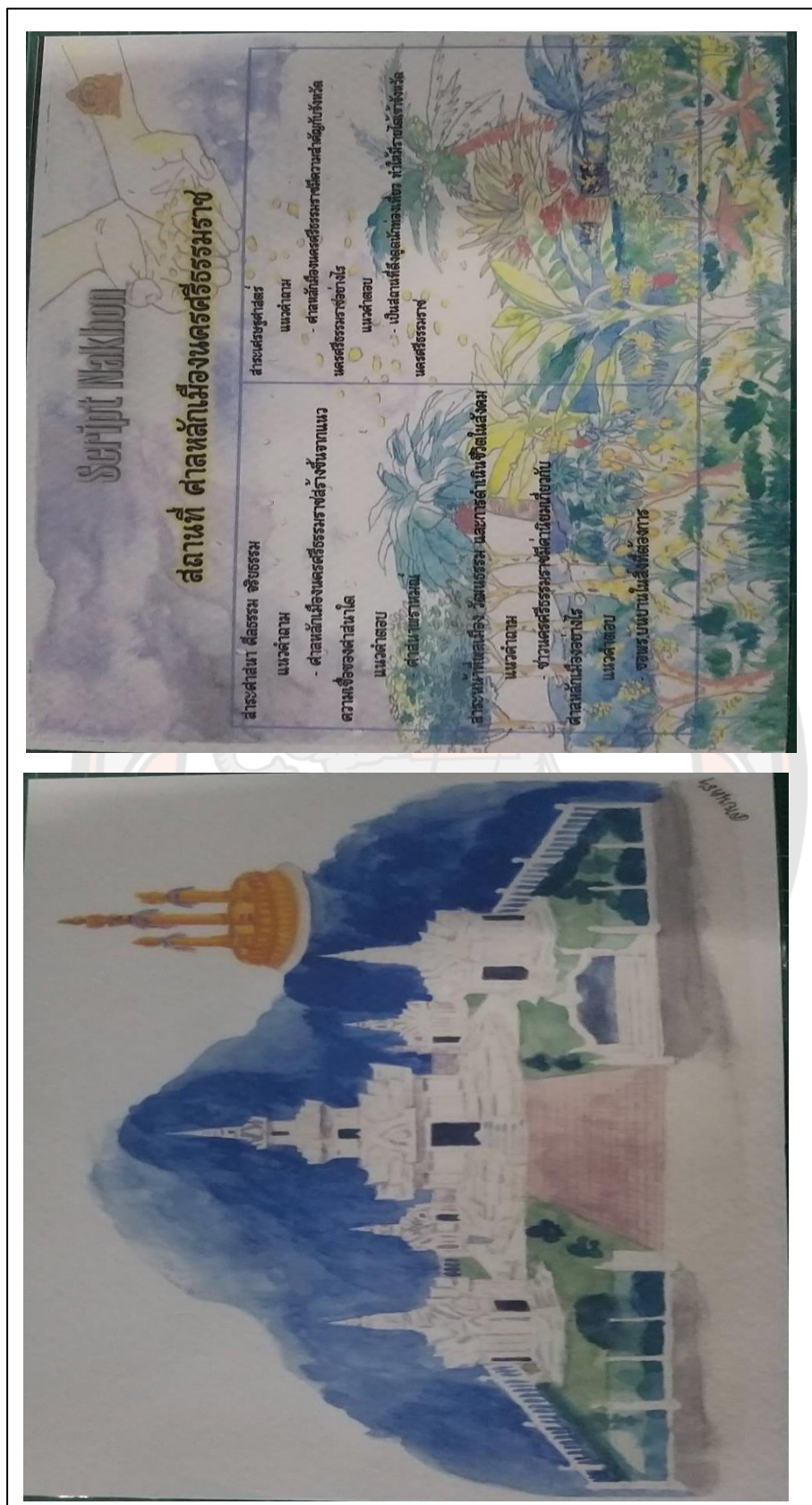
ภาพสื่อ Script Nakhon (เรื่องถนนราชดำเนิน)

ภาพสื่อ Script Nakhon (เรื่องกำแพงเมือง)

ภาพสื่อ Script Nakhon (เรื่องคลองหน้าเมือง)

ภาพสื่อ Script Nakhon (เรื่องศาลหลักเมือง)

3. หนังสือตอบรับการตีพิมพ์บทความ

๔ มีนาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ตอบรับการตีพิมพ์บทความวารสารวิชาการธรรมทรรศน์

เรียน นายตุลย์ จันทร์อุดม

ตามที่ท่านได้ส่งบทความวิจัยเรื่อง “รูปแบบการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเชิงบูรณาการกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมบนถนนราชดำเนิน จังหวัดนครศรีธรรมราช” เพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการธรรมทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น นั้น

ในการนี้ กองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการพิจารณา จากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Review) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว และกองบรรณาธิการเห็นชอบรับบทความของท่านตีพิมพ์ในวารสารวิชาการธรรมทรรศน์ ปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๒ ประจำเดือนเมษายน - มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งวารสารเข้าสู่ฐานข้อมูล TCI แล้ว

จึงเรียนมาเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล)
บรรณาธิการวารสารวิชาการธรรมทรรศน์

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล

ตุลย์ จันทร์อุดม

วัน เดือน ปี เกิด

ที่อยู่ปัจจุบัน

ที่ทำงานปัจจุบัน

โรงเรียนบ้านนาอ่างคำ

หมู่ที่ 3 บ้านนาอ่างคำ ตำบลทรัพย์ไพวัลย์

อำเภอเอราวัณ จังหวัดเลย 42220

ตำแหน่งหน้าที่ปัจจุบัน

ครู

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2559 ค.บ. (สาขาสังคมศึกษา)

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

